

Výroční zpráva 2016

Ústav pro studium totalitních režimů
a Archiv bezpečnostních složek

Rok 2016 v číslech

635

učitelů prošlo akcemi Oddělení
vzdělávání Ústavu

(o 171 více než v roce 2015)

740

nových svědectví přibylo na portálu

Paměti národa (o 169 více než v roce 2015),
celkem se zde nachází **3 451** svědectví

7

úspěšných grantových žádostí Ústavu
přinese v roce 2017 cca 4,2 milionu Kč

(o 3 úspěšné žádosti více než v roce 2015)

11 217

příznivců registruje ÚSTR
na facebookových profilech

(o 3 646 více než v roce 2015)

343 176

návštěv zaznamenaly webové
stránky Ústavu a **217 925**
návštěv webové stránky Archivu

19,94

kilometrů archiválií spravuje
Archiv celkem

(o 2,71 km více než v roce 2015)

7

žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb.,
o svobodném přístupu k informacím,
přijaly Ústav a Archiv

(o 48 méně než v roce 2015)

6

nových výstav připravili
zaměstnanci Ústavu

(stejný počet jako v roce 2015)

961

registrovaných badatelů
si v eBadatelně prohlédlo

8 798 inventárních jednotek

2 691

odpovědí na badatelské a úřední
žádosti odeslali pracovníci Archivu

(o 425 méně než v roce 2015)

877

odborných stanovisek podle
zákona 262/2011 Sb.
bylo zpracováno v Archivu a Ústavu

(o 49 více než v roce 2015)

37

**výstav uvedl Ústav v ČR
i v zahraničí**

(o 12 více než v roce 2015)

30

projektů zahrnuje odborná činnost Ústavu

64

**odborných pracovníků a pracovníc pracuje
na badatelských projektech ÚSTR**

(nárůst o 50% od roku 2014; o 8 více než v roce 2015)

25

publikací a 7 vydání časopisů vydal Ústav

(o 4 publikace a 1 číslo časopisu více než v roce 2015)

2 224

**badatelů (o 486 více než v roce 2015) vykonalo
v Archivu 4 623 badatelských návštěv**

(o 444 více než v roce 2015)

6 277

knih Ústav prodal

(o 1 558 méně než v roce 2015)

42 728

jednotek archiválií bylo předloženo badatelům

(o 3 404 více než v roce 2015)

56

exkurzí navštívilo budovy Ústavu nebo Archivu

(o 7 více než v roce 2015)

101

**konferencí, seminářů a workshopů Ústav
pořádal nebo spolupřádal**

(o 36 více než v roce 2015)

565 675

skenu a 42 inventářů bylo veřejnosti

**zpřístupněno v nové eBadatelně,
která zahájila provoz v roce 2016**

13 094

**svazků je k dispozici
badatelům i veřejnosti
v Knihovně Jána Langoše**

(o 4 645 více než v roce 2015)

3 193

**účastníků navštívilo odborné
a popularizační akce Ústavu**

(o 356 více než v roce 2015)

Obsah

1	• Úvod	7
1.1	Rada Ústavu pro studium totalitních režimů	10
1.2	Vědecká rada	11
1.3	Personální zabezpečení	11
1.4	Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	12
1.5	Externí kontroly	12
1.6	Naplňování zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu	13
1.7	Ceny ÚSTR „Za svobodu a demokracii“	15
2	• Odborná činnost	17
2.1	Odborná činnost	17
2.2	Koncepce vědeckého zaměření	17
2.3	Domácí i zahraniční spolupráce ve vědecké oblasti	18
2.4	Výzkumné projekty	18
2.5	Úspěšnost v získávání grantů	18
2.6	Publikace vydané ÚSTR	19
2.7	Publikační činnost zaměstnanců ÚSTR	20
2.8	Konference a semináře pořádané ÚSTR	20
2.9	Vystoupení zaměstnanců ÚSTR na konferencích a seminářích	20
2.10	Vědecké semináře	20
3	• Vzdělávací činnost	23
3.1	Vzdělávací semináře pořádané ÚSTR	24
3.2	Letní škola pro učitele	24
3.3	Vzdělávací materiály	24
4	• Popularizační činnost	27
4.1	Výstavy	27
4.2	Semináře, diskuse a přednášky	28
4.3	Exkurze	28
4.4	Pamětnický digitální archiv Paměť národa	28
4.5	Filmy	29
4.6	Knihovna Jána Langoše	29
5	• Spolupráce	35
5.1	Spolupráce s institucemi v České republice	35
5.2	Mezinárodní spolupráce	36
5.3	Stáže	37
5.4	Služební cesty	37
6	• Informatika a digitalizace	39
6.1	Digitalizace	39
6.2	Informační systémy	40

7	Archiv bezpečnostních složek	43
7.1	Úvod	43
7.2	Organizace Archivu bezpečnostních složek	44
7.3	Činnost Kanceláře ředitelky	44
7.4	Odborná archivní činnost	46
7.5	Spolupráce Archivu bezpečnostních složek s dalšími institucemi	52
7.6	Ekonomika, provoz a správa IT	54

8	Hospodaření kapitoly 355 – Ústav pro studium totalitních režimů	59
----------	--	-----------

Seznam příloh

Příloha č. 1	Přehled zasedání Rady ÚSTR v roce 2016	63
Příloha č. 2	Organizační schéma ÚSTR a ABS	64
Příloha č. 3	Koncepce vědeckého zaměření ÚSTR	65
Příloha č. 4	Podrobný přehled badatelských a dokumentačních projektů	68
Příloha č. 5	Přehled vydaných publikací	84
Příloha č. 6	Publikační činnost zaměstnanců ÚSTR	94
Příloha č. 7	Přehled konferencí, seminářů, symposií a kurzů	101
Příloha č. 8	Vystoupení zaměstnanců ÚSTR na konferencích, seminářích apod.	108
Příloha č. 9	Přehled uskutečněných vědeckých seminářů	123
Příloha č. 10	Koncepce vzdělávací a popularizační činnosti ÚSTR	124
Příloha č. 11	Přehled uspořádaných výstav	126
Příloha č. 12	Přehled exkurzí žáků a studentů českých škol v ÚSTR	129
Příloha č. 13	Spolupráce ÚSTR na projektu Paměť národa	130
Příloha č. 14	Zahraniční návštěvy a exkurze v Ústavu	132
Příloha č. 15	Zahraniční služební cesty – podrobný přehled	134
Příloha č. 16	Akvizice a delimitace archiválií a archivních souborů	147
Příloha č. 17	Přehled o zpracování archiválií a rozvoji evidencí	149
Příloha č. 18	Přehled činnosti badatelen	154
Příloha č. 19	Přehled vyřizovaných úředních i badatelských žádostí	157
Příloha č. 20	Přehled činnosti evidenčního pracoviště (tzv. lustrační agenda)	158
Příloha č. 21	Přehled vyřizování agendy v rámci zákona č. 262/2011 Sb. v ABS	161
Příloha č. 22	Přehled úkonů souvisejících s digitalizací	162
Příloha č. 23	Publikační činnost zaměstnanců ABS	166
Příloha č. 24	Účast zaměstnanců ABS na odborných konferencích	167
Příloha č. 25	Přehled exkurzí a návštěv v Archivu	168
Příloha č. 26	Přehled plnění příjmů kapitoly 355 v roce 2016	169
Příloha č. 27	Přehled plnění výdajů kapitoly 355 v roce 2016	170

Vážené paní senátorky, vážení páni senátoři,

rok 2016 byl v Ústavu pro studium totalitních režimů i v Archivu bezpečnostních složek prvním rokem dlouho očekávané **stability**. Ta v dějinách obou institucí doposud nebyla samozřejmá. Ústav i Archiv od svého založení procházely téměř permanentními změnami, ať už koncepčními, personálními, či organizačními. Teprve v roce 2016 se dostala do popředí setrvalost a rovnovážnost.

Zvenčí to bylo dobře sledovatelné mimo jiné zásadní proměnou mediálního obrazu obou institucí. Ty už nevstupují do veřejného prostoru jako záminka k politickým konfrontacím a neslouží ani jako zdroj zpráv o vnitřních rozbrojích a sporech. Naopak: mnohočetné odborné výstupy historiků, badatelů, archivářů i vzdělávacích metodiků ukazují, že Ústav i Archiv se staly standardními, spolehlivými a přitom čínorodými složkami státu, které mají nezastupitelné místo při zkoumání našich novodobých dějin. Věříme, že tomu tak bude i nadále.

Výzkum – vzdělávání – popularizace

ÚSTR se i v roce 2016 profiloval jako vědecko-výzkumná a vzdělávací instituce. Naplno se začal věnovat úkolům, které sice byly deklarovány už při jeho vzniku, avšak léta zůstávaly jen v rovině rétorické. **O více než polovinu se zvýšil počet zaměstnanců ve výzkumné a vzdělávací oblasti** (v roce 2014 jejich počet činil 41, zatímco ke konci roku 2016 to bylo 64) a zdvojnásobil se tým historiků, kteří připravují několikadílné dějiny Státní bezpečnosti. Personálně byly posíleny projekty, které se zabývají jak nacistickými, tak komunistickými represivními aparáty.

I díky tomu je patrný **kvantitativní, a zejména kvalitativní růst** ve všech důležitých ukazatelích odborné činnosti Ústavu: ať se jedná o vydávání publikací, pořádání konferencí či výstav, nebo o výstupy v médiích. Prioritou ovšem i nadále zůstává snaha o dlouhodobé zlepšování kvality.

Zároveň se ukázalo, že předloni zavedený systém projektového řízení se osvědčil. Čtvrtletní reflexe každého projektu, spojené s motivováním jeho řešitelů, krom jiného minimalizovaly pozdní odevzdávání rukopisů a umožnily proměnit ediční plán, v němž se zvýšil podíl publikací (zejména monografií) od interních autorů. Odstranil se tak jeden dlouhodobý hendikep, za který byl Ústav často kritizován.

Kvalitativní posun je patrný jak v zapojení Ústavu do grantového financování, tak v hojnější účasti výzkumných pracovníků na mezinárodních konferencích, stejně jako ve vytvoření nových koedičních řad s renomovanými odbornými nakladatelstvími, jako jsou Academia, Karolinum a Nakladatelství Lidové noviny.

Ústav má ze zákona povinnost vzdělávat a popularizovat; tím se liší od ostatních vědeckých institucí v ČR. Za necelé tři poslední roky se v něm podařilo vybudovat **kvalitně obsazené vzdělávací oddělení**, které pro učitele společenskovedních předmětů pořádá semináře a vzdělávací kurzy, připravuje vzdělávací materiály a rovněž se věnuje výzkumu v oblasti didaktiky dějepisu a paměťové kultury. Koncepti vzdělávací a popularizační činnosti v roce 2016 jednohlasně schválila Rada ÚSTR.

Za nejvýznamnější vzdělávací výstup roku 2016 lze označit portál ***Socialism Realised. Life in Communist Czechoslovakia, 1948–1989***, který je zacílen na zahraniční zájemce o období komunistické diktatury. Setkal se s mimořádnou odezvou jak u zahraničních studentů v České republice, tak v cizině. Jedná se o vůbec první vzdělávací projekt tohoto typu a rozsahu, který vznikl v takzvaných postkomunistických zemích.

Nejdůležitějším výstavním počinem loňského roku byl projekt **Rozkulačeno! Půlstoletí perzekuce selského stavu**, připravený ve spolupráci s Národním zemědělským muzeem v Praze. Domácí, ale zvláště zahraniční veřejnost v řadě zemí světa oslovila výstava **Václav Havel / Politika a svědomí**, kterou Ústav připravil společně s Knihovnou Václava Havla a ve spolupráci s Českými centry, resp. Ministerstvem zahraničí.

Výsledky hloubkové kontroly

Ústav i Archiv obstály při rozsáhlé kontrole Nejvyššího kontrolního úřadu, která skončila na jaře 2016. Nejzávažnější systémové nedostatky, na které NKÚ upozornil, spadaly ještě před rok 2013. Dne 5. prosince 2016 vláda ČR ve svém usnesení pozitivně ohodnotila skutečnost, že ÚSTR i ABS provedly zásadní systémová opatření na základě vlastních zjištění už před rozhodnutím o zahájení kontroly NKÚ a že doporučení k nápravě, formulovaná v kontrolním závěru NKÚ, byla v drtivé většině realizována ještě před ukončením kontroly.

Domácí a zahraniční spolupráce

Ústav aktivně kooperoval s desítkami výzkumných, akademických, vzdělávacích či paměťových institucí a také se spolky a zástupci občanské společnosti. V součinnosti ÚSTR, ABS, Národního archivu a Právnické fakulty Univerzity Karlovy vznikla mezinárodní konference **Československá justice v 50. letech a středoevropský kontext**. K důležitým akcím podzimu 2016 se zařadila mezinárodní konference **Jáchymov ve 20. století – místo paměti evropských dějin**, kterou ÚSTR zorganizoval společně s Muzeem Karlovy Vary, New York University Prague a mnichovským Collegiem Carolinem.

Zástupci Archivu se zúčastnili akcí uspořádaných v rámci **European Network of Official Authorities in Charge of Secret Police Files**. V této mezinárodní síti, k jejímž členům patří ÚSTR i ABS, jsou sdruženy instituce ze zemí střední a východní Evropy pečující o archivy komunistických tajných služeb.

Nově se začala rozvíjet spolupráce mezi Ústavem a **Evropskou sítí Paměť a solidarita** (European Network Remembrance and Solidarity, dále ENRS). Z jednání vedení ÚSTR s reprezentanty ENRS vyplynulo pozvání pro pracovníky vzdělávacího oddělení, kteří se zúčastnili mezinárodních konferencí v rámci projektů **In between? Searching for local histories in European Borderlands a Hi-story lessons: Teaching and learning about 20th century Europe** a rovněž na těchto projektech participovali. Díky Ústavu se podařilo představit české veřejnosti putovní výstavu ENRS **Freedom Express**. Jsme přesvědčeni, že oficiální členství ČR v ENRS by bylo prospěšné, nicméně rozhodnutí o tom je v kompetenci příslušných členů vlády.

Každoroční udělování **Cen ÚSTR za svobodu, demokracii a lidská práva** se v roce 2016 poprvé odehrálo v důstojných prostorách Senátu – ve Valdštejnském paláci. Stalo se tak pod záštitou předsedy Senátu Milana Štěcha a za osobní účasti místopředsedy Senátu Jiřího Šestáka a dalších senátorů. Spolupráci se Senátem pokládáme za důležitou a těší nás, že byla přislíbena i pro další rok.

Žádosti dle zákona č. 262/2011 Sb.

Vyřizování žádostí podle zákona o účastnících odboje a odporu proti komunismu patřilo i v roce 2016 ke klíčovému agendám Ústavu i Archivu. Obě instituce vyvinuly (v součinnosti s Ministerstvem obrany) maximální úsilí, aby byla zpracována naprostá většina žádostí, což se podařilo splnit.

Digitalizace v ABS i v ÚSTR

Digitalizace v roce 2016 probíhala jak v Ústavu, tak v Archivu (zde dokonce na více pracovištích), a to už zcela podle nově nastavených **pravidel, akceptujících mezinárodní standardy**. Samozřejmostí se stal princip stoprocentní kontroly digitalizátů oproti originálu.

K přelomovým počínům v dosavadní historii ABS patřilo **spuštění dálkového přístupu** k části digitalizovaných archiválií. Díky tomu je mohou všichni zájemci (po provedení registrace) studovat i ze svého domácího počítače. Podařilo se tak splnit jedno z dlouholetých očekávání veřejnosti.

Následující kapitoly poskytují podrobný přehled o stěžejních aktivitách Ústavu a Archivu v roce 2016. Věříme, že z nich bude zřejmé, že obě instituce svědomitě plnily všechny úkoly vyplývající ze zřizovacího zákona (č. 181/2007 Sb.) a že zaznamenaly kvalitativní posun (s vědomím, že je vždy co zlepšovat).

PhDr. Emilie Benešová
předsedkyně Rady ÚSTR

Mgr. Zdeněk Hazdra, Ph.D.
ředitel ÚSTR

1.1 Rada Ústavu pro studium totalitních režimů

Rada Ústavu pro studium totalitních režimů (dále jen „Rada Ústavu“ či „Rada ÚSTR“) je nejvyšším orgánem Ústavu. Skládá se ze sedmi členů volených Senátem Parlamentu České republiky. Funkční období člena Rady je pět let. Působnost Rady je stanovena zákonem č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

Členové Rady

PhDr. Emilie Benešová, zvolena 5. 12. 2012, předsedkyně
 Mgr. Lukáš Jelínek, zvolen 5. 12. 2012, místopředseda
 MUDr. Naděžda Kavalírová, zvolena 5. 12. 2012, členka
 Mgr. Michal Uhl, zvolen 5. 12. 2012, člen
 PhDr. Jan Bureš, Ph.D., zvolen 21. 3. 2013, člen
 Mgr. Zdeněk Bárta, zvolen 19. 3. 2014, člen
 plk. PhDr. Eduard Stehlík, MBA, zvolen 18. 6. 2014, člen

Jednání Rady

Jednání Rady Ústavu pro studium totalitních režimů jsou dle Jednacího řádu veřejná, přičemž Rada může hlasováním rozhodnout o neveřejnosti jednání. V praxi se tak stalo a děje tehdy, pokud Rada projednává osobní údaje konkrétních osob. Zvukové záznamy z veřejných jednání jsou publikovány na webových stránkách Ústavu bezprostředně po skončení jednání. Zápisy z veřejné části jednání se zveřejňují bezprostředně po jejich schválení, zpravidla na následujícím jednání.

V roce 2016 se konalo celkem deset jednání Rady Ústavu, z nichž tři měla i neveřejnou část. Na počátku roku Rada ÚSTR projednala návrh ředitele Ústavu jmenovat do funkce ředitelky ABS Mgr. Světlanu Ptáčnickovou v souvislosti s výběrovým řízením na pozici ředitel/ředitelka Archivu bezpečnostních složek dle příslušných ustanovení zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě. Tento postup byl konzultován s úřadem státního tajemníka a proběhl v souladu s jeho doporučeními, přestože Rada ÚSTR spatřovala jistou kolizi obou legislativních norem (zákona č. 181/2007 Sb. a zákona č. 234/2014 Sb.).

V první polovině roku 2016 projednávala Rada především připravovanou **Koncepci vzdělávací a popularizační činnosti Ústavu**, jejímž hlavním cílem je veřejná deklarace pozice Ústavu pro studium totalitních režimů mezi českými i zahraničními vzdělávacími institucemi a stanovení dlouhodobých vzdělávacích cílů, a to jak směrem ke studentům či pedagogickým pracovníkům, tak i s ohledem na občanské vzdělávání. Byla vypracována a Radou schválena Koncepce vzdělávací a popularizační činnosti ÚSTR, tento dokument definuje základní principy a upravuje konkrétní podoby další z činností, které Ústavu ukládá zákon, totiž vzdělávání. Finální podoba Koncepce byla schválena na 6. jednání Rady

ÚSTR, které se konalo 23. června 2016 v Jáchymově. Celé znění Koncepce vzdělávací a popularizační činnosti ÚSTR je k dispozici na webových stránkách Ústavu a v **Příloze č. 10**.

Na témže jednání byla projednána **pololetní revize Plánu činnosti**. Na základě této revize, po důkladném zdůvodnění, přijala Rada dílčí změny v Plánu činnosti 2016. S revidovaným Plánem činnosti včetně důvodové zprávy, která příslušné změny popisuje a zdůvodňuje, byla veřejnost seznámena prostřednictvím webových stránek ÚSTR.

Se stejnou pečlivostí sledovala Rada ÚSTR po celý rok přípravu **nových webových stránek ÚSTR**. S navrhovanou grafickou podobou webu byla seznámena na 6. jednání Rady Ústavu v Jáchymově. Funkční prototyp jí byl prezentován na 7. jednání dne 14. září 2016. Nové webové stránky byly spuštěny 26. 12. 2016.

V roce 2016 věnovali členové Rady ÚSTR značnou pozornost projednávání **návrhu rozpočtu na rok 2017**. Prioritou bylo udržet stávající finanční prostředky pro rozpočtovou kapitolu č. 355 i roce 2017 a získat potřebné finance na zajištění **rekonstrukce (opláštění) sídla ÚSTR**. Tyto prostředky se podařilo vyjednat, a proto se ve druhé polovině roku Rada Ústavu intenzivně zajímala o organizační a administrativní zajištění rekonstrukce, způsob získání náhradních prostor a stěhování do nich.

Změny zaváděné v procesu **digitalizace** byly rovněž středem zájmu Rady ÚSTR. V této souvislosti byla na 9. jednání dne 14. listopadu 2016 Radě Ústavu představena nově vyvíjená interní aplikace, jejímž cílem je zavedení jasně definovaných pracovních úkonů, nastavení kompetencí a stanovení jasných pravidel mezi jednotlivými odděleními ABS a ÚSTR, které se podílejí na celém procesu digitalizace od přípravy archiválií až po kontrolu výsledných digitalizátů. Členové Rady ÚSTR i nadále sledovali postup při provádění zpětné kontroly dříve pořízených digitalizátů, jejichž značná chybovost byla zjištěna kontrolami v průběhu roku 2014.

Ve druhé polovině roku 2016 iniciovala Rada Ústavu přípravu tzv. **Mediální strategie**, dokumentu, který má jednoznačně popsat, jakými způsoby ÚSTR s médii komunikuje (jaké kanály je vhodné používat pro který typ výstupů, jaké služby Ústav při komunikaci s médii svým zaměstnancům poskytuje, kdo a jak má komunikaci s médii na starosti, kdo nese odpovědnost za konkrétní mediální výstupy apod.). Finalizace tohoto strategického dokumentu je jedním z velkých úkolů pro rok 2017.

V listopadu roku 2016 byla Rada Ústavu podle ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 262/2011 povinna jmenovat dva nové členy **Etické komise vlády ČR**. Na 8. jednání Rady ÚSTR dne 17. října 2016 nominovali členové Rady devět kandidátů, z nichž po důkladném zvážení byli Radou Ústavu na 9. jednání dne 14. listopadu 2016 jmenováni členy Etické komise Ludmila Rakušanová a doc. JUDr. Petr Pithart, CSc.

V pravidelném čtvrtročním režimu byly Radě Ústavu předkládány **Informace o činnosti ÚSTR a ABS** ve všech oblastech, které jsou jim svěřeny zákonem (vědecká, vzdělávací a popularizační činnost, digitalizace, zpracovávání podkladů pro rozhodování o záležitostech daných zákonem č. 262/2011 Sb.).

V souvislosti s péčí o další rozvoj všech oblastí činnosti Ústavu v kvantitativním i kvalitativním smyslu iniciovala Rada Ústavu přípravu **velké evaluace**, která by měla zhodnotit dosavadní výstupy a ukázat, jaká je pozice ÚSTR mezi dalšími institucemi obdobného zaměření. Rada uložila vedení Ústavu, aby ve spolupráci s Vědeckou radou připravilo během roku 2017 koncept a harmonogram evaluace tak, aby mohla být v roce 2018 spuštěna.

Přehled všech jednání Rady viz **Příloha č. 1** této výroční zprávy.

1.2 Vědecká rada

Vědecká rada Ústavu pro studium totalitních režimů je odborným poradním orgánem ředitele pro badatelskou činnost Ústavu a poprvé byla zřízena 7. července 2008 Radou Ústavu (podle ustanovení § 9 odst. 1, písm. e) zákona č. 181/2007 Sb.). V roce 2016 se uskutečnila dvě jednání Vědecké rady.

Členové Vědecké rady Ústavu

Prof. Detlef Brandes – předseda
Mgr. Vojtěch Vlček – místopředseda

Členové:

Prof. PhDr. Milena Bartlová, CSc.
Prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc.
Paulina Bren, Ph.D.
Doc. Peter Bugge, Ph.D.
Doc. Cathleen M. Giustino, Ph.D.
Prof. Pavel Kolář
PhDr. Jakub Končelík, Ph.D.
Prof. Mark Kramer
Prof. Libora Oates-Indruchová, Ph.D.
PhDr. Michal Pehr, Ph.D.

V souvislosti s projektovým řízením vědecké činnosti ÚSTR se členové Vědecké rady průběžně během celého roku 2016 podíleli na připomínkování nových projektů Ústavu a přispěli tak značnou měrou ke zkvalitnění projektových návrhů. V této souvislosti byli soustavně na každém jednání informováni o vývoji výzkumné činnosti ÚSTR a o zaváděných opatřeních směřujících ke zlepšení řídicích mechanismů v této oblasti.

První polovina roku 2016 proběhla především ve znamení intenzivní práce na **Koncepci vzdělávací a popularizační činnosti ÚSTR**, která si klade za cíl veřejně definovat činnost ÚSTR v těchto oblastech. Hlavní důraz je ve vzdělávací činnosti kladen jak na výuku dějepisu a podporu pedagogických

pracovníků, tak na občanské vzdělávání. Koncepce tak vědomě vychází z Beutelsbašského konsenzu, který je klíčovým dokumentem pro tuto oblast. Členové Vědecké rady přispěli k finální podobě dokumentu svými četnými připomínkami, a to především na jednání konaném 21. června 2016. Koncepce vědeckého zaměření ÚSTR je k dispozici na webových stránkách Ústavu.

Vědecká rada se do konce roku sešla ještě jednou. Na tomto druhém jednání, které se konalo 15. listopadu 2016, byli členové Vědecké rady seznámeni s **Plánem činnosti na rok 2017**. Důležitým bodem programu byla diskuze o možnostech a podobách **evaluace** činnosti ÚSTR, které se zúčastnili i zástupci Rady Ústavu. Vědecká rada přislíbila zapojit se v roce 2017 do procesu přípravy konceptu a harmonogramu evaluace.

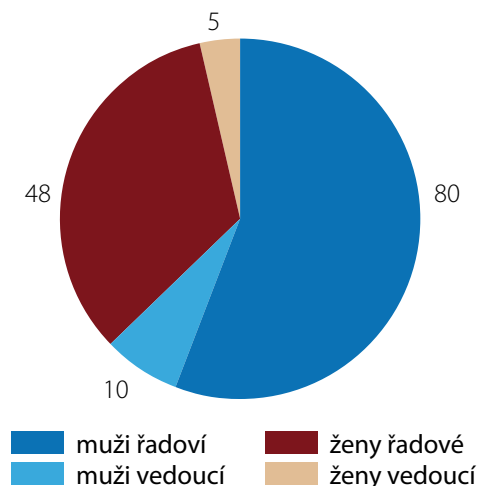
Bližší informace o jednotlivých členech Vědecké rady a zápisy z jednání jsou k dispozici na webových stránkách Ústavu.

1.3 Personální zabezpečení

K 31. 12. 2016 měl Ústav pro studium totalitních režimů 143 zaměstnanců, z nichž 7 bylo na mateřské nebo rodičovské dovolené. Fluktuace oproti roku 2015 výrazně poklesla: 27 zaměstnanců bylo přijato (z toho 7 na dobu do konce roku 2016, ostatní na dobu delší nebo neurčitou) a 17 zaměstnanců pracovní poměr ukončilo (z toho 11 na základě vlastní žádosti, 4 uplynutím doby určité, 2 pracovní poměry skončily ve zkušební době).

Z pohledu genderového složení, k 31. 12. 2016 v Ústavu pracovalo 53 žen a 90 mužů. Muži ve vedení i nadále převažují (2. stupeň řízení: 3 muži a 1 žena, 1. stupeň řízení: 7 mužů a 4 ženy).

Genderové složení – řadoví a vedoucí zaměstnanci

K 31. 12. 2016 pracovalo v Ústavu 107 zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním. To je stejný počet jako v předcházejícím roce. Magisterský a vyšší stupeň má 95 zaměstnanců.

Doktorským titulem disponuje 31 zaměstnanců, z nichž se většina věnuje výzkumu.

Organizační schéma Ústavu viz **Příloha č. 2.**

Členění zaměstnanců ÚSTR podle vzdělání (k 31. 12. 2016)

Vzdělání	Muži	Ženy	Celkem	Celkem %
Základní, vyučen	5	3	8	5,6
Střední a vyšší odborné	11	17	28	19,6
Bakalářské	4	8	12	8,4
Magisterské	35	29	64	44,8
Postgraduální	26	5	31	21,7

1.4 Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

- V roce 2016 Ústav obdržel celkem 7 žádostí o poskytnutí informací. Všem žádostem bylo vyhověno, a nebylo tak vydáno žádné rozhodnutí o odmítnutí žádosti.
- Ústav neobdržel žádné odvolání proti rozhodnutí ve smyslu § 15 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále InfZ), týkající se žádostí podaných v roce 2016.
- Ústav v roce 2016 neobdržel žádné rozhodnutí soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace.
- Ústav neposkytl v roce 2016 žádnou výhradní licenci.
- Ústav v roce 2016 neobdržel žádnou stížnost podanou podle § 16a InfZ.
- Ústav jako věcně a místně příslušný odvolací orgán podle ust. § 12 odst. 2 zákona č. 181/2007 Sb. a § 20 odst. 5 InfZ ve spojení s ust. § 89 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, vyřídil v roce 2016 jedno odvolání proti rozhodnutí Archivu bezpečnostních složek jakožto povinného subjektu a orgánu I. stupně.

1.5 Externí kontroly

Ústav byl během roku 2016 podobně jako v předchozích letech podroben různým kontrolám ze strany externích kontrolních orgánů.

Nejvyšší kontrolní úřad na jaře 2016 ukončil hloubkovou kontrolu hospodaření celé kapitoly 355 za období 2012 až 2014. Obě kontrolované organizační složky státu, tj. ÚSTR i ABS, všechny zásadní systémové problémy, které byly kontrolou zjištěny, vyřešily na základě vlastních zjištění ještě před tím, než byla kontrola Nejvyššího kontrolního úřadu zahájena, což bylo pozitivně hodnoceno i při projednání kontrolního závěru Vládou ČR.

Na konci roku 2015 zahájil daňovou kontrolu **Finanční úřad pro hl. m. Prahu**. Kontrola se zaměřila na plnění rozpočtové kázně a byla v průběhu roku 2016 ukončena s tím, že porušení rozpočtové kázně ve smyslu § 44 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, nebylo zjištěno.

V listopadu 2016 **Finanční úřad pro Prahu 3** zahájil kontrolu dodržování zákona o účetnictví. Tato kontrola nebyla zatím dokončena.

Na počátku roku 2016 byl ÚSTR kontrolován **Oblastním inspektorátem práce pro hl. m. Prahu**. Výsledkem kontroly dodržování zákoníku práce bylo konstatování nedodržení § 136 odst. 2 zákoníku práce, konkrétně se jednalo o jeden chybně uvedený platový výměr. Nejedná se však o závažné porušení povinností zaměstnavatele s jakýmkoliv dalšími následky.

V průběhu roku 2016 proběhly ještě dvě kontroly, a to pravidelné kontroly ze strany **Všeobecné zdravotní pojišťovny**

a **Pražské správy sociálního zabezpečení**. Zatímco Všeobecná zdravotní pojišťovna vyměřila penále z pozdních plateb ve výši 26 Kč, Pražská správa sociálního zabezpečení žádné nedostatky nezjistila.

1.6 Naplňování zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu – zpracování odborných stanovisek pro Ministerstvo obrany, spolupráce s Archivem bezpečnostních složek a zpracování odborných stanovisek pro Etickou komisi ČR

Oddělení agendy zákona o třetím odboji

Pokynem ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů ze dne 1. 11. 2011 byla zřízena Skupina pro přípravu odborných stanovisek, podkladů a informací, která byla ke dni 1. 4. 2015 přetvořena na Oddělení agendy zákona o třetím odboji. Jeho úkolem je zajištění součinnosti s Ministerstvem obrany ČR a spolupráce s Etickou komisí ČR při oceňování účastníků

odboje a odporu proti komunismu ve smyslu zákona č. 262/2011 Sb. Na základě dohody o spolupráci v záležitostech naplňování citovaného zákona uzavřené mezi Ústavem a Archivem bezpečnostních složek zpracovávalo Oddělení rovněž odborná stanoviska pro ABS. V uplynulém roce byla tato dohoda realizována v období od ledna do srpna. Z hlediska organizační struktury Ústavu je Oddělení součástí Odboru výzkumu a vzdělávání a v roce 2016 jej tvořilo pět odborných pracovníků.

V průběhu roku 2016 zaslalo Ministerstvo obrany Ústavu celkem 6 žádostí, k nimž bylo pracovníky Oddělení vyhotoveno 1 odborné stanovisko, dalších 14 stanovisek bylo vypracováno k žádostem došlým v roce 2015. Celkem tak bylo Ministerstvu obrany zasláno 15 odborných stanovisek, dalších 73 stanovisek bylo vypracováno pro ABS. Ke konci roku zůstávala 4 stanoviska rozpracována u referentů, na zpracování čekala 1 žádost Ministerstva.

V roce 2016 činila průměrná doba zpracování odborného stanoviska pro Ministerstvo obrany přibližně 44 pracovních dní, pro ABS necelé 3 pracovní dny. V případě odborných stanovisek určených pro Ministerstvo obrany trval proces připomínkového řízení průměrně 7 pracovních dnů. Průměrný rozsah textu odborného stanoviska pro Ministerstvo obrany byl 19 stran, pro ABS 3 strany. V rámci agendy bylo pracovníky oddělení za rok 2016 prostudováno cca 241 000 stran archivních dokumentů, dále pak značné množství odborné literatury a audiovizuálních záznamů.

Statistický přehled vyřizování žádostí za období od 1. 1. do 31. 12. 2016

Celkově přijatých žádostí z Ministerstva obrany ČR	6
Celkově zpracováno a odesláno stanovisek	15
Stanovisek vypracovaných k žádostem z roku 2015	14
Stanovisek vypracovaných k žádostem z roku 2016	1
Stanovisek ve schvalovacím řízení	0
Stanovisek rozpracovaných u referentů	4
Žádostí čekajících na zpracování	1
Celkově přijatých žádostí z Etické komise ČR	0
Zpracováno a odesláno stanovisek	0

Celkově přijatých žádostí v rámci spolupráce s ABS¹	72
Celkově zpracováno a odesláno stanovisek	73
Stanovisek vypracovaných k žádostem z roku 2015	1
Stanovisek vypracovaných k žádostem z roku 2016	72
Stanovisek rozpracovaných u referentů	0

Tabulka srovnání s rokem 2015

	2015	2016
Celkově přijatých žádostí z Ministerstva obrany ČR	38	6
Celkově zpracováno a odesláno stanovisek²	44	15
Rozpracováno u referentů	2	4
Ve schvalovacím řízení	1	0
Čekající na zpracování	11	1

	2015	2016
Celkově přijatých žádostí z Etické komise ČR	2	0
Celkově zpracováno a odesláno stanovisek	2	0

	2015	2016
Celkově přijatých žádostí v rámci spolupráce s ABS	32	72
Celkově zpracováno a odesláno stanovisek	32	73
Rozpracováno u referentů	1	0

1 Spolupráce s ABS byla realizována v období od ledna do konce srpna 2016.

2 Včetně stanovisek vypracovaných k žádostem došlým v předchozích letech.

1.7 Ceny ÚSTR „Za svobodu, demokracii a lidská práva“

Od svého založení v roce 2008 (poprvé od roku 2009) uděluje ÚSTR každý rok v období okolo 17. listopadu **Cenu Václava Bendy** osobnostem, které sehrály význačnou roli v boji za obnovu svobody a demokracie Československé republiky v letech nesvobody (1938–1945) a komunistické totalitní moci (1948–1989). Oceněných osobností bývalo vždy kolem dvaceti. Od roku 2016 je počet oceněných menší.

Cena ÚSTR se nově udílí ve třech kategoriích:

- Kategorie I. zůstává dosavadní **Cena Václava Bendy**.
- Kategorie II. je **Cena za mimořádný přínos k reflexi novodobých dějin**. Ta může být udělena nejen historikům či archivářům, ale také umělcům, kteří se věnují moderním dějinám ve svém oboru (právě toto kritérium se v roce 2016 uplatnilo). Stejně tak by cenu v této kategorii mohli získat studenti – typicky za zpracování projektu na téma soudobých čs. dějin – nebo například představitelé obce, v níž dokázali následováním způsobem připomenout moderní dějiny.
- Kategorie III. má název **Cena za následováním hodné počiny při hájení principů demokracie, svobody a lidských práv**. Je určena jak občanům ČR za činnost od listopadu 1989 až do současnosti, tak občanům žijícím v nepříteli demokratických zemích, a to bez časového vymezení.

Cena v každé kategorii může být udělena jak žijícím osobnostem, tak in memoriam. Nově však může být udělena rovněž institucím a vyloučeny nejsou ani osobnosti z řad mladé generace.

O udělení ceny rozhodovalo pětičlenné poradní kolegium, jmenované ředitelem ÚSTR. Nově v něm byli vedle zaměstnanců ÚSTR a ABS zastoupeni i externisté.

V první kategorii získali cenu:

- nejdéle sloužící šéfredaktor Vatikánského rozhlasu **Josef Koláček**,
- odbojář **Martin Janec**,
- překladatelka **Eva Kondrysová**.

Ve druhé kategorii komise mohla poprvé ocenit i ty, kteří nacismus ani komunismus nezažili, avšak významně přispěli k jejich reflexi. Tentokrát to byli divadelníci **Tomáš Vůjtek** a **Jiří Havelka**.

Poprvé mohly být oceněny také zahraniční instituce, jejichž působení je aktuální i v přítomnosti. Cenu ve třetí kategorii tak získal **Institut pro demokracii ve východní Evropě (IDEE)**, který v různých zemích pomáhá odstranit dědictví komunismu, a sdružení **Memorial**, které už téměř 30 let mapuje historii sovětských represí a úroveň lidských práv v dnešním Rusku. Medailonky všech oceněných jsou k dispozici na webových stránkách ÚSTR.

Slavnostní ceremoniál se odehrál 23. listopadu 2016 v Senátu Parlamentu ČR, konkrétně v hlavním sále Valdštejnského paláce. Vzhledem k tomu, že ÚSTR je ze zákona se Senátem významně spojen, plánuje se v této tradici pokračovat. Akci zaštítit předseda Senátu Milan Štěch a na slavnostní předávání přišli mezi jinými i místopředseda Senátu Jiří Šesták a senátoři Tomáš Czernin a Miroslav Nenutil.

Medaile společně předávali představitelé dvou partnerských institucí: předsedkyně Rady Ústavu pro studium totalitních režimů Emilie Benešová, ředitel Ústavu Zdeněk Hazdra a předseda správní rady slovenského Ústavu paměti národa Ondrej Krajňák.

Součástí slavnostního večera byl stejně jako v minulých letech exkluzivní koncert Spirituál kvintetu, jehož vystoupení významně přispělo k důstojnému průběhu večera.

S-StB Praha

operativní útvar StB

Čj.: U-101386/2a-83

Přílohy:

Schvaluji:

plk. JUDr. MEZLA Oldřich

náč. S-StB Praha
(funkce, hodnost a příjmení se vypisuje též strojem)

Dne 10.6.1983

~~PŘÍSNĚ TAJNÉ!~~

Ev. číslo: * 058560

Zápis do kartotéky
dne 13. 6. 83

Vypracoval
SEBOR NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI
Dost. 13. 6. 83
Vypravil 31.00 589/02 S-83
Ulož v svazku č. () linek
S. 105 80

Návrh na sledování

Žádám o sledování v akci (krycí název) CHIRJRG

číslo a druh svazku osob. sv. č. 28 142

důvod rozpracování n epřátelská činnost / CH 77/

po dobu dnů, počínaje dnem 28/4/ dle dohody od hodin.

Jméno Bedřich příjmení PLACÁK narozen 16.2.1914

národnost česká st. příslušnost čsl. stav ženatý

zaměstnán důchodce

majitel vozidla SPZ ABP-90-65 typ VAZ 2161 garážíuje

bytem Praha 8, Čimice, Křivenická 418

Za akci odpovídá a osobně projedná s. Miklušák

bude k dosažení na telefonní lince 3358

Zastupuje s. Polák č. telefonu 2162

Důvod a cíl sledování: Důležité údaje pro přípravu sledování, předcházení, zabránění, odhalování a dokumentaci trestné činnosti vzhledem na dosažení cíle sledování, zejména předpokládaná činnost osoby, známé nebo předpokládané styky, rod. příslušníci ap.

Jedná se o člena kolektivu mluvčích CH 77. V současné době zvyšuje svou aktivitu a navazuje opět styky se sign. CH 77.

Hlavním cílem je zadokumentovat styky jmenovaného a zjistit místa schůzek členů kolektivu mluvčích CH 77.

Podpis operativního pracovníka

Doporučuji: náč. 2. odd. 2a odb. npome ŠÍPEK Zdeněk

náč. 2a odb. S-StB Praha nplk. GRÄBMÜLLER Jar.

dne

(Uvádí se funkce, hodnost, jméno a příjmení)

2

● Odborná činnost

2.1 Odborná činnost

Výrazným rysem roku 2016 byl **růst odborné činnosti, a to jak z hlediska kvantity, tak kvality**. Za zvýšením kvantity stojí několik důvodů. Systém projektového řízení spojený se čtvrtletním hodnocením vede k velmi dobré kontrole a zároveň motivaci výkonnosti odborných pracovníků. Zpoždění v odevzdávání textů i v plnění zadaných úkolů se podařilo oproti minulosti snížit na minimum. Dalším důvodem bylo pokračující zvyšování počtu pracovníků Odboru výzkumu a vzdělávání. V roce 2016 vzrostl Odbor o 8 badatelů (s tím, že jeden vědecký pracovník byl z důvodu nedostatečné výkonnosti propuštěn). Od roku 2014 tak vzrostl počet pracovníků ze 41 na 64.

Vedle kvantitativního růstu, který je snadno sledovatelný prakticky ve všech ukazatelích (publikace, konference, semináře, výstavy, mediální vystoupení, ...), je však podstatný především růst kvality. V této oblasti jsou pokroky rovněž zásadní. V personální oblasti se podařilo posílit vědecký tým o velmi kvalitní historiky a historičky.

2.2 Koncepce vědeckého zaměření

Ústav se už druhým rokem řídí koncepcí vědeckého zaměření. Tematickou prioritou je výzkum represivního aparátu v období nacistické okupace a zejména v období komunistické diktatury. Právě pro tyto oblasti byly v roce 2016 cíleně posíleny kapacity. Mimo jiné byl **dvojnásobně zvětšen tým, který se zabývá dějinami Státní bezpečnosti**.

Celé znění Koncepce dlouhodobého vědeckého zaměření ÚSTR viz **Příloha č. 3**.

2.3 Domácí i zahraniční spolupráce ve vědecké oblasti

V návaznosti na žádost v programu Horizon 2020, v němž Ústav spolupracoval vedle tří ústavů AV ČR také s Polskou akademií věd, s Zentrum für Zeithistorische Forschung, Open Society Archive (Budapešť), University College of London, Royal College of Art, Trinity College Dublin atd., jsme podali společný projekt v rámci evropského vědeckého programu COST – European Cooperation in Science and Technology – na téma kulturní opozice ve střední a východní Evropě v období 1945–1948. V plánu je rovněž společný projekt v rámci Visegrad Fund.

Mezinárodní spolupráce se výrazně posílila díky mezinárodním konferencím. Za všechny uvedme konferenci *Jáchymov ve 20. století – místo paměti evropských dějin*. Jejimi partnery byly Collegium Carolinum z Mnichova a New York University Prague.

Stejně jako mezinárodní byla výrazně posílena i spolupráce s domácími partnery. Podali jsme grant na podporu excelentního výzkumu z programu OP VVV společně s Akademií věd ČR. Do projektu zaměřeného na *digital humanities* (zprístupňování, uchovávání a záchrana pramenů v digitálním věku) byla zapojena řada humanitně zaměřených ústavů AV ČR, koordinovaných Knihovnou AV ČR. Uspořádali jsme společné akce s ÚSD AV ČR, MUA AV ČR, VHÚ a Národním muzeem. Výstavu, která se zabývala procesem kolektivizace na českém venkově, jsme uspořádali spolu s Národním zemědělským muzeem. V procesu příprav jsou velké výstavy, na nichž spolupracujeme s Valašským muzeem v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm (výstava o třetím odboji) a s Muzeem T. G. M. v Rakovníku (výstava o obrazu T. G. Masaryka v české společnosti).

Podrobnější informace o výstupech spolupráce viz **Příloha č. 7**.

2.4 Výzkumné projekty

V roce 2016 pracovali badatelé Ústavu na 30 výzkumných projektech a začali připravovat 10 nových projektů, které se naplno rozběhnou v roce 2017. Nárůst oproti roku 2015 je 5 nových projektů. Velmi důležité je, že se od roku 2016 dále dařilo rozvíjet financování projektů z dalších zdrojů.

Podrobný přehled badatelských projektů viz **Příloha č. 4**.

2.5 Úspěšnost v získávání grantů

Více než čtyři miliony korun k rozpočtu, se kterým v roce 2017 bude Ústav pro studium totalitních režimů hospodařit, přibudou z grantů. V historii Ústavu se soustavná snaha získávat grantové peníze datuje teprve od roku 2013. Novinkou roku 2016 byla nutnost naučit se efektivně zvládnout větší množství grantových prostředků.

Grantová agentura České republiky (GAČR) rozhodla podpořit tříletý projekt *Vládoucí a ovládaní v Československu a Polsku (1945–1968)*, který v Ústavu běží od počátku roku 2016. V rámci grantu zaměstnáváme na plný úvazek dva zahraniční výzkumné pracovníky. Na konci roku 2016 přišlo rozhodnutí o přidělení dalšího tříletého grantu *Proměny vězeňství v českých zemích v letech 1965–1992. Systémové a individuální adaptace*, díky kterému mohou od počátku roku 2017 začít na celý úvazek pracovat tři noví mladí badatelé.

Technologická agentura ČR (TAČR) podporuje dvouletý projekt *Inovace výuky dějepisu: vývoj digitální aplikace*. Projekt začal v roce 2016 a bude dokončen v roce 2017. Cílem projektu je kromě jiného vývoj softwarové aplikace, která by moderním způsobem podpořila výuku dějepisu. Umožní totiž tvořivě pracovat s prameny a posílit u žáků jejich historickou gramotnost. V projektu, jehož součástí je historicko-didaktický výzkum role učebnice dějepisu v pedagogické praxi, se spojují nejnovější digitální technologie s principy moderní didaktiky. Vedle softwaru vznikne i metodická příručka a obojí bude online přístupné pro výuku a k využití při inovaci učebnic. Na projektu spolupracují také ČVUT, Nakladatelství Fraus, Univerzita Karlova, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR a Židovské muzeum v Praze.

Ministerstvo kultury v programu NAKI podporuje společný projekt garantovaný Západočeskou univerzitou. Má název *Systém pro trvalé uchování dokumentace a prezentaci historických pramenů z období totalitních režimů* a jeho hlavním cílem je výzkum a vývoj softwarových nástrojů, které umožní trvale uchovat a zpřístupňovat historické prameny získané v rámci dokumentační činnosti Ústavu. Díky projektu vznikne nástroj pro integrovaný archiv nahrávek, dokumentů a fotografií přístupný online a prohlédavatelý podle různých aspektů (konkrétní obsah nahrávek, jméno a ostatní životopisné údaje pamětníka, časové období, ke kterému se dokument vztahuje, apod.). V rámci projektu bude pro účely předvedení a ověření funkčnosti vyvinutých softwarových nástrojů zpracováno minimálně

1 000 hodin záznamu audionahrávek rozhovorů a výpovědí, které vznikly v rámci dokumentační činnosti ÚSTR v rozmezí let 2008 až 2015, a 50 000 textových a obrazových dokumentů. Audionahrávky obsahují bilanční rozhovory s pamětníky totalitářních režimů v Československu.

Visegrádský fond podporuje aktuálně běžící projekt *Středoevropská mapa gulagu*. Jeho nositelem je občanské sdružení Gulag.cz, s nímž ÚSTR velmi úzce spolupracuje, dalšími partnery jsou polský IPN a sdružení Pamięć i Przyszłość, dále maďarské sdružení Némethkor a slovenské Post Bellum. Jedná se o plán, jak vytvořit interaktivní mapu sovětských represí a implementovat do ní jednotlivé příběhy pamětníků.

Německá nadace „**Erinnerung, Verantwortung und Zukunft**“ rozhodla v roce 2016 o podpoře dvouletého projektu *Antisemitismus a anticiganismus v Česku*, zaměřeného na provedení sociologického průzkumu těchto otázek v současné české společnosti. Na projektu se bude podílet Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., a také externí odborníci na antisemitismus. Projekt je součástí širšího spektra podobně zaměřených studií, které vznikají současně po celé střední a východní Evropě.

Nadační fond obětem holokaustu rozhodl v roce 2016 o podpoře projektu zaměřeného na zpracování výsledků digitalizace archivních dokumentů v archivech Ukrajiny. Jedná se o dokumenty obsahující spisy uprchlíků židovského původu, které v období 1939–1941 zadržely na území Sovětského svazu tamní orgány. Vzhledem k tomu, že v současnosti je digitalizace archiválií tohoto druhu na Ukrajině možná, čehož pracovníci ÚSTR využívají, vzniká tak potřeba následného systematického zpracování rostoucího množství digitálních kopií.

2.6 Publikace vydané ÚSTR

Vydávání monografií, sborníků, edic dokumentů, studií i periodických publikací realizuje Oddělení publikací a nových médií Odboru produkčního. Periodickými publikacemi Ústavu jsou revue *Paměť a dějiny*, vydávaná čtyřikrát ročně a určená jak odborné, tak laické veřejnosti, a odborný recenzovaný časopis *Securitas Imperii*, který vychází dvakrát ročně a je od roku 2013 zařazen na seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik.

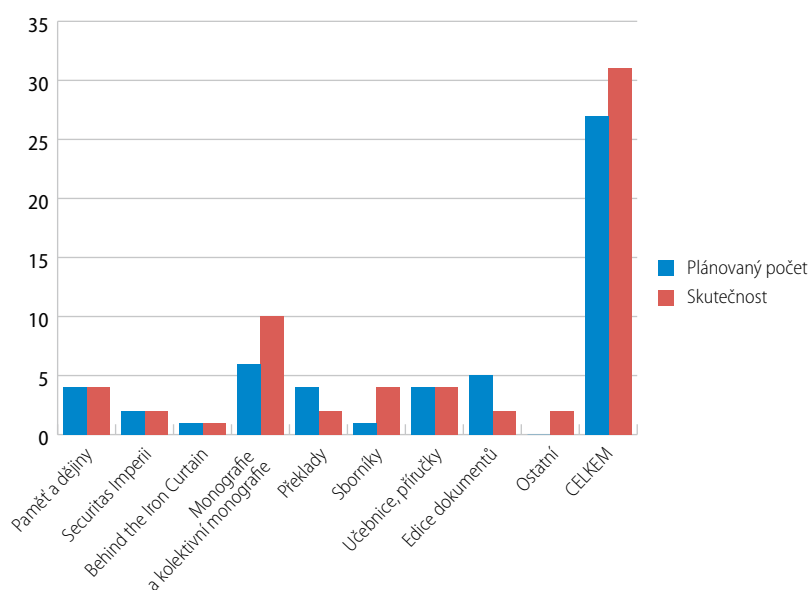
Z důvodu limitovaného množství finančních prostředků pokračoval Odbor produkční ve spolupráci při vydávání publikací s jinými nakladatelstvími nebo partnerskými institucemi. Koediční činnost umožňuje zachovat stávající trend vydávání publikací Ústavem. V roce 2016 bylo dohodnuto vytvoření společných edičních řad s nakladatelstvím Karolinum, s Nakladatelstvím Lidové noviny a s nakladatelstvím Academia. První příspěvky do těchto řad vyšly již v tomto roce.

Hlavní změnou v roce 2016 oproti minulým letům bylo překonání problémů s pozdním odevzdáváním rukopisů a s vydáváním dostatečného počtu publikací, a to díky intenzivnějšímu sledování a hodnocení práce Odboru výzkumu a vzdělávání.

Ústav má tedy dostatek rukopisů z vlastní produkce. V roce 2016 vydal celkem 32 publikací, tedy o pět více, než byl plánovaný počet, a při rozvaze ediční činnosti na následující rok tak mohl přistoupit k praxi, kdy se v jeho Edičním plánu objevují publikace už odevzdané nebo těsně před odevzdáním. Významná pozornost je věnována i recenznímu řízení, zajišťujícímu kontrolu kvality odborné úrovně publikací.

Více informací o publikacích vydaných v roce 2016 viz **Příloha č. 5**.

Porovnání počtu vydaných publikací s plánovanými

2.7 Publikační činnost zaměstnanců ÚSTR

Publikační činnost je velmi pečlivě sledována skrze pravidelná čtvrtletní hodnocení. Hodnotí se nejen termíny odevzdání a množství odevzdaných rukopisů, ale také kvalita. Kritéria hodnocení jsou odvozována také podle kritérií hodnocení RIVu, kam jsou publikační výsledky Ústavu zanášeny.

Podrobný přehled veškeré publikační činnosti zaměstnanců viz **Příloha č. 6**.

2.8 Konference a semináře pořádané ÚSTR

V průběhu roku 2016 Ústav připravil **pět mezinárodních konferencí**, dvě konference s účastí domácích odborníků, **tři mezinárodní kolokvia** a panelovou diskusi.

Nejvýznamnější a nejúspěšnější akcí v roce 2016 byla bezesporu mezinárodní konference **Jáchymov ve 20. století – místo paměti evropských dějin**, která se konala v Jáchymově ve dnech 12.–14. 10. 2016. Za účasti odborníků z Česka, Německa, Slovenska a také USA se uskutečnil zdařilý pokus zmapovat stav historického bádání o Jáchymovu. Smyslem akce bylo podnítit další výzkum tohoto jedinečného místa českých i evropských dějin.

Mezi významné konference loňského roku patří také ta s názvem **Perceptions of Society at the Top in East Central Europe, 1945–1981**, která se konala 1.–2. 12. 2016 v Praze a vystoupili na ní historici z mnoha velmi významných evropských i zámořských univerzit.

Velmi cenná byla dvě kolokvia uspořádaná v září 2016, která měla za cíl podnítit další výzkum zajímavých, a přitom opomíjených témat. První kolokvium se věnovalo **židovské komunitě v období československé normalizace**, druhé se zabývalo problematikou **Jazzové sekce**. Obě akce vzbudily nadprůměrnou pozornost odborné, ale i širší veřejnosti.

Konference, symposia, semináře a kurzy v číslech

Mezinárodní konference	5
Domácí konference	2
Kolokvia, panelové diskuse	3
Veřejné semináře	36
Kurzy pro učitele	43

Přehled konkrétních konferencí, symposií, seminářů a kurzů viz **Příloha č. 7**.

2.9 Vystoupení zaměstnanců ÚSTR na konferencích a seminářích

Ke snaze o zvyšování odborné úrovně Ústavu směrem ke špičkovému pracovišti patří jako dílčí opatření i to, aby se jeho odborní pracovníci v maximální míře prosadili také na mezinárodních odborných konferencích. Důraz je nově kladen na to, aby se uplatnili také na fórech, na kterých se Ústav organizačně či jinak partnersky nepodílí. Zvláště cenné je vystoupení na mezinárodních konferencích, kde je třeba obstát při výběru z množství navrhovaných příspěvků. Z tohoto pohledu lze v roce 2016 (stejně jako v roce 2015) ocenit velmi úspěšné vystoupení pěti badatelů na výroční konferenci ASEES v USA.

Podrobný přehled všech vystoupení pracovníků Ústavu viz **Příloha č. 8**.

2.10 Vědecké semináře

Vědecké semináře byly organizovány po celý rok 2016 (s přestávkou během prázdninového období). Cílem seminářů je podpořit kolegiální sdílení odborných kompetencí mezi zaměstnanci Ústavu tak, aby i při narůstajícím počtu měli dobrý přehled o práci svých kolegů a aby mohlo docházet k synergii a vzájemným inspiracím. Celkem se konalo **12 vědeckých seminářů**, na nichž většinou vystoupili interní badatelé Ústavu a prezentovali svou práci nebo ucelený pohled na určité téma. Vědecký seminář si našel ustálenou podobu a patří k důležitým aspektům odborného života v Ústavu.

Přehled interních vědeckých seminářů pořádaných v roce 2016 viz **Příloha č. 9**.

Prezentace knihy Gerharda Scholtena Mezi všemi tábory v Rakouském kulturním fóru v Praze

Konference Československo v letech 1968–1971 v Českých Budějovicích

Americký historik Eagle Glassheim s úvodním příspěvkem na konferenci Jáchymov ve 20. století

3

Vzdělávací činnost

Vzdělávání hraje v činnosti Ústavu velmi důležitou roli. Na základě zákona, kterým byl zřízen, se Ústav od ostatních historických výzkumných institucí v ČR odlišuje právě explicitně formulovaným posláním vzdělávat širokou veřejnost. Vedle historického výzkumu a popularizace je tedy vzdělávání jedním ze základních pilířů působení Ústavu. Je přitom pojímáno jako odborná činnost, která se opírá o pedagogickou kvalifikaci a odborné didaktické principy.

V roce 2016 byl význam vzdělávání v Ústavu zdůrazněn a posílen. Především byla Radou ÚSTR jednomyslně schválena **Koncepce vzdělávací a popularizační činnosti ÚSTR**, která definuje zásady, podle nichž má Ústav vstupovat do veřejného prostoru jakožto paměťová instituce. Má si být vědom možné spojitosti otázek soudobých dějin s otázkami v aktuálním veřejném prostoru, včetně toho, že tato spojitost může vést ke kontroverzním situacím. S těmi se hodlá vyrovnávat tak, jak je to obvyklé u paměťových institucí v západní Evropě (s oporou v principech občanského vzdělávání).

Celé znění Koncepce vzdělávací a popularizační činnosti viz **Příloha č. 10**.

Posílení role vzdělávání proběhlo dále v personální rovině. Jestliže na konci roku 2015 čítal tým Oddělení vzdělávání osm zaměstnanců, na konci roku 2016 to bylo již deset kmenových zaměstnanců a přibližně deset dalších stálých spolupracovníků. **Za dva a půl roku se tak podařilo vybudovat plnohodnotné vzdělávací oddělení.**

Oddělení se zaměřuje na tři hlavní oblasti činnosti:

1. poskytuje podporu učitelům dějepisu a příbuzných předmětů, zejména v podobě seminářů a vzdělávacích kurzů;
2. vytváří vzdělávací materiály pro využití ve školách, ale i v neformálním vzdělávání;
3. věnuje se výzkumu v oblasti didaktiky dějepisu a paměťové kultury.

V roce 2016 se začala také mnohem systematictěji rozvíjet práce s partnerskými školami. Oddělení vzdělávání se v roce 2016 zaměřilo na vybudování sítě excelentních učitelů, kteří mají za úkol hrát roli regionálních ambasadorů vzdělávací nabídky ÚSTR.

3.1 Vzdělávací semináře pořádané ÚSTR

Oddělení vzdělávání se zaměřuje na různé cílové skupiny. K té největší patří učitelé, mezi nimiž tvoří zdůrazněnou cílovou skupinu například učitelé středních odborných škol. Do dalších skupin patří studenti pedagogických fakult a studenti obecně, lektori z jiných organizací, ale také zájemci z řad široké veřejnosti. **V roce 2016 se seminářů, workshopů nebo kurzů pořádaných Ústavem zúčastnilo celkem cca 635 učitelů.**

Přehled vzdělávacích seminářů viz **Příloha č. 7.**

Pracovník Odd. vzdělávání Čeněk Pýcha v diskuzi na konferenci

3.2 Letní škola pro učitele

K tradičním akcím Ústavu patřila Letní škola pro učitele *Druhé strany dějin*, pořádaná ve spolupráci s Centrem současného umění DOX a se Stálou konferencí asociací ve vzdělávání (SKAV). V roce 2016 se uskutečnila v prostorách DOXu ve dnech 25. a 26. srpna. Vystoupila na ní celá řada odborníků na vzdělávání, zúčastnila se jí asi stovka učitelů. Spolu s touto hlavní letní školou se pracovníci oddělení vzdělávání podíleli na organizaci dalších tří letních škol pro učitele, a to ve spolupráci s dalšími organizacemi.

3.3 Vzdělávací materiály

V roce 2016 vznikla řada nových vzdělávacích materiálů distribuovaných učitelům. Byl dokončen první dějepisný sešit, věnovaný tematice usmrčení kněze Josefa Toufara. Byly dokončeny rukopisy vzdělávacích materiálů o třetím odboji a antisemitismu.

Nejvýznamnějším výsledkem práce oddělení vzdělávání v roce 2016 je portál ***Socialism realised. Life in the communist Czechoslovakia, 1948–1989***, který nabízí vzdělávání o období komunistické diktatury pro zahraniční publikum. Portál vzbudil mimořádný ohlas nejen u zahraničních studentů v Česku, ale také v zahraničí. Je prvním vzdělávacím projektem tohoto typu a tohoto rozsahu v postkomunistických zemích.

Podrobnější přehled činnosti Oddělení vzdělávání viz **Příloha č. 7.**

Historická dílna o využití fotografií ve výuce dějepisu, Český Krumlov

Letní škola pro učitele na téma Druhé strany dějin se i v roce 2016 konala v Centru současného umění DOX

Workshop na letní škole pro učitele 2016

1942
1948
1953

1953

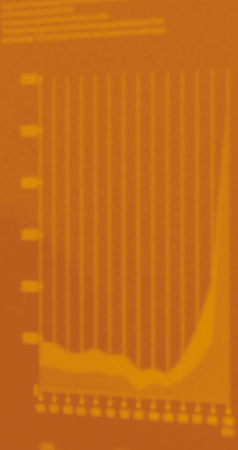
1956

FREEDOM OF TRAVEL

There is no easy walk to freedom
and many of us will have to go
through the valley of the shadow of
death again and again before we
reach the mountain-top of our desires.

Nelson M...

1968

4

● Popularizační činnost

Vedle výzkumné a vzdělávací činnosti je Ústav svým zákonným posláním zavázán k popularizaci, tedy k pořádání akcí pro širokou veřejnost. Ústav se této činnosti soustavně věnuje standardními aktivitami, tedy prostřednictvím seminářů, přednášek či výstav. Velmi důležitá je přitom spolupráce s partnery, počínaje celostátními institucemi jako Česká televize nebo Národní muzeum až po regionální neziskové organizace.

4.1 Výstavy

Při přípravě výstav v roce 2016 Ústav pokračoval ve spolupráci s partnery jak institucionálními, tak z oblasti občanského sektoru. Řada výstav byla ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a Českými centry úspěšně představena v zahraničí a zaměřena na připomenutí významných výročí (Václav Havel, Charta 77).

V roce 2016 byly realizovány čtyři nové domácí výstavy (*Václav Havel – Politika a svědomí; Rozkulačeno! Půlstoletí perzekuce selského stavu; Československý exil 20. století; Cesty k přelomu. Středovýchodní Evropa 1939–1989*) a dvě nové zahraniční výstavy (*Ve znamení tří deklarací – verze v němčině, Václav Havel – Politika a svědomí – verze v několika jazycích*). Kromě toho bylo devět výstav připravených v předcházejících letech představeno na dalších 21 místech v České republice i v zahraničí.

Ústav pokračoval v prezentaci svých výstav ve školách po celé České republice. Ve srovnání s minulými lety bylo kromě růstu počtu výstav důležitou novinkou také uspořádání velké výstavy, která není „panelová“, nýbrž je založena na výstavních předmětech a je instalována na rozlehlé ploše. Jednalo se o výstavu **Rozkulačeno! Půlstoletí perzekuce selského stavu**, kterou jsme uspořádali ve spolupráci s Národním zemědělským muzeem v Praze.

Podrobný přehled výstav viz **Příloha č. 11**.

Přehled uvedení výstav

	V Česku	V zahraničí	Celkem
Počet nových výstav	4	2	6
Počet uvedení nových výstav	11	5	16
Počet uvedení výstav z minulých let v průběhu roku 2016	18	3	21

4.2 Semináře, diskuse a přednášky

Ústav nabízí několik formátů akcí pro širokou veřejnost. Nejdelší tradici mají čtvrtletní semináře, konané na vybrané zajímavé téma už od založení Ústavu přímo v jeho budově. Dále se pořádají diskuzní akce, například u příležitosti prezentace nově vydaných knih nebo jako doprovodný program k výstavám. Takové události se konají buď v sídle Ústavu, nebo v prostorách partnerů – často je to Knihovna Václava Havla, DOX, Kino Světozor, Národní zemědělské muzeum, kino Mat nebo Národní galerie.

Velmi častá byla vystoupení našich pracovníků na přednáškách či veřejných besedách na pozvání jiných pořadatelů v regionech. Samostatnou podkapitolu přitom tvoří přednášky pro žáky a studenty na školách nebo pro studenty, kteří přicházeli na exkurzi do Ústavu nebo do Archivu bezpečnostních složek. V roce 2016 uspořádal ÚSTR celkem 36 popularizačních přednášek a seminářů pro veřejnost, kterých se zúčastnilo dohromady 1446 zájemců.

Přehled seminářů a přednášek pořádaných ÚSTR viz **Příloha č. 7**.

Přehled vystoupení zaměstnanců na seminářích, diskusích a přednáškách viz **Příloha č. 8**.

4.3 Exkurze

V roce 2016 navštívilo Ústav a Archiv několik stovek studentů, a to jak základních, tak středních či vysokých škol. Součástí exkurzí byla vždy návštěva badatelny, přednáška na vyžádané téma nebo prezentace publikací Ústavu.

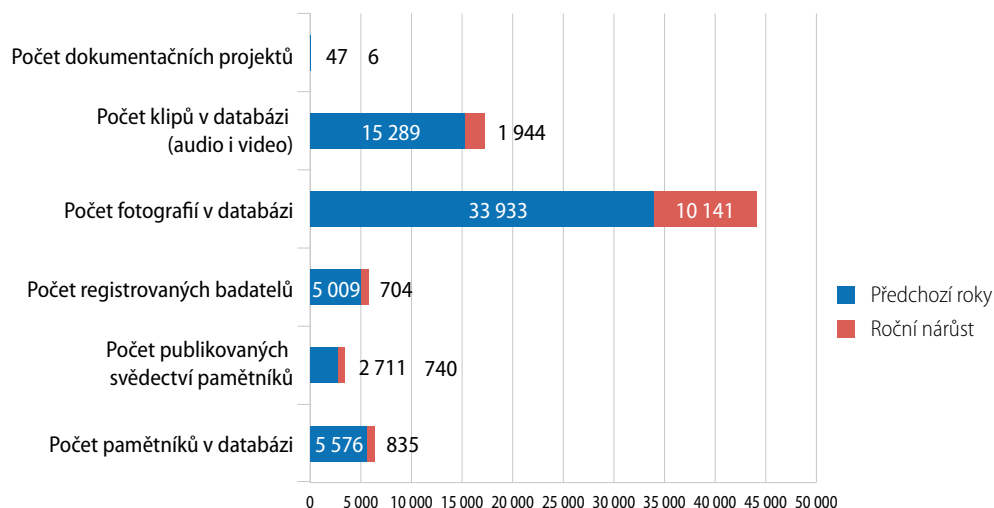
Podrobnější přehled exkurzí viz **Příloha č. 12**.

4.4 Pamětnický digitální archiv Paměť národa

V průběhu roku pokračovali tvůrci projektu z Ústavu, Českého rozhlasu a sdružení Post Bellum ve shromažďování výpovědí svědků historických událostí 20. století a v práci na projektech, které s těmito výpověďmi seznamují nejen českou veřejnost.

Podrobnější informace o jednotlivých výstupech Paměti národa viz **Příloha č. 13**.

Statistika projektu Paměť národa

4.5 Filmy

Hlavní aktivitou v této oblasti byl v roce 2016 třídílný dokumentární film **Čechoslováci v Gulagu**, který svým několikamilionovým rozpočtem patří k velmi rozsáhlým projektům. Historici Ústavu jsou autory námětu i odborného obsahu a Ústav financuje cesty na místa bývalých lágrů v Rusku, na Ukrajině, v Kazachstánu a v dalších lokalitách. Film je ze strany Ústavu i České televize pojmán jako nákladná investice do závažného projektu, který se patrně po dlouhou dobu nebude opakovat. Film měl být původně v roce 2016 dokončen, nicméně došlo ke zdržení v jeho přípravě a bude dokončen až v roce 2017.

4.6 Knihovna Jána Langoše

Knihovna Jána Langoše je zaměřena na budování a zpřístupňování specializovaného fondu se zaměřením na studium totalitárních režimů, především komunistického a nacistického, na území Československa, resp. Protektorátu Čechy a Morava, a jejich souvislostí v celosvětovém kontextu. Knihovna v současnosti obsahuje **9 152 bibliografických záznamů**, které v celkovém počtu obsahují **13 094 exemplářů knižních titulů a čísel časopisů**.

V roce 2016 bylo zakoupeno 293 nových titulů, 158 titulů získal ÚSTR výměnou s domácími i zahraničními partnerskými institucemi a 417 titulů dostal darem. Zároveň bylo zpracováno 224 titulů v rámci rekatalogizace. **Celkový počet přírůstků za rok 2016 byl 723**. Počet registrovaných čtenářů byl v tomto roce 317. Knihovnou bylo zapůjčeno 1 401 knih a periodik. Meziknihovní výpůjční služba činila 169 knih.

V roce 2016 pokračovaly úpravy nového knihovního systému Evergreen. Knihovna získala dotaci z programu VSK3 na projekt *Zkvalitnění služeb Knihovny Jána Langoše s využitím svobodného knihovního softwaru Evergreen*.

Projekt byl úspěšně ukončen a jeho výsledkem bylo vytvoření nástroje umožňujícího využití služby Obálky knih (<http://obalkyknih.cz/>) v Evergreenu. Nástroj je zdarma sdílen se všemi knihovnami používajícími knihovní software Evergreen. Zdrojový kód vytvořeného nástroje je zpřístupněn pod licencí GNU GPL.

Na konci roku 2016 bylo rovněž rozhodnuto o obnovení přístupu do archivu elektronických časopisů Central and Eastern European Online Library.

Výstava Československý exil 20. století na Jungmannově náměstí v Praze

1. Výstava *Rozkulačeno!* byla otevřena v květnu v Národním zemědělském muzeu v Praze

2.–3. Výstava *Rozkulačeno!* v Národním zemědělském muzeu v Praze dokumentuje dějiny selského stavu v průběhu 20. století

Outdoorová expozice Freedom Express – Cesty k přelomu. Středovýchodní Evropa 1939–1989 v Praze-Dejvicích před Národní technickou knihovnou

Praha se stala po Bruselu, Budapešti, Berlíně, Varšavě, Bukurešti, Bratislavě a Vídni další zastávkou putovní výstavy Freedom Express – Cesty k přelomu. Středovýchodní Evropa 1939–1989

Výstava byla součástí kampaně Freedom Express k příležitosti 25. výročí pádu Berlínské zdi, zorganizovaná European Network Remembrance and Solidarity

Marie Czernin
před portrétem svého
pradědečka na výstavě
Ve znamení tří
deklarací ve Vídni

Výstava Ve znamení tří
deklarací v univerzitní
knihovně ve Vídni

Zdena Mašínová v Knihovně
Jána Langoše při příležitosti
desátého výročí zahájení
vydávání revue Paměť a dějiny

*Přednáška při vernisáži výstavy
Ve znamení tří deklarácí
v univerzitní aule ve Vídni*

*Vernisáž výstavy Václav Havel –
Politika a svědomí v Českém
centru v Praze*

*Žáci ZŠ Litvínov připravili své
zpracování příběhů pamětníků
z výstavy Zkouška odvahy*

5 ● Spolupráce

5.1 Spolupráce s institucemi v České republice

Ústav pro studium totalitních režimů si za dobu své existence vytvořil velké množství tuzemských partnerů, s nimiž úspěšně spolupracuje. K těm tradičním již patří Česká televize (aktuálně probíhá např. natáčení společného dokumentu o Čechoslovácích v Gulagu) a Český rozhlas, Knihovna Václava Havla (řada besed a seminářů, např. s tematikou undergroundu), Národní archiv a Národní filmový archiv, stejně jako Okresní archiv v Českých Budějovicích spolu s tamním Jihočeským muzeem (každoroční organizování konference o Československu v letech komunistické diktatury), dále Národní muzeum (nově se realizuje společný digitalizační projekt zaměřený na materiály z působnosti české redakce Rádia Svobodná Evropa) nebo Židovské muzeum v Praze (proběhla konference reflektující židovskou obec v časech normalizace).

Z prostředí akademického světa a vědeckých institucí je třeba jmenovat také spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, v. v. i., Ústavem pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. (uspořádání interdisciplinárního kolokvia o činnosti Jazzové sekce), Masarykovým ústavem a archivem AV ČR, v. v. i. (spolupráce na podání výzkumného projektu), či Vojenským historickým ústavem. V rámci řešení výzkumných a vzdělávacích projektů, při pořádání výstav a konferencí, seminářů a kolokvií je samozřejmá spolupráce s univerzitami, a to zejména s Univerzitou Karlovou v Praze, Technickou univerzitou v Liberci, Univerzitou Palackého v Olomouci, se Západočeskou univerzitou v Plzni či Ostravskou univerzitou.

K důležitým počínům loňského roku se řadí spolupráce s Národním zemědělským muzeem v Praze na výstavě *Rozkulačeno! Půlstoletí perzekuce selského stavu*, která je věnována nelehkým osudům této společenské skupiny v průběhu 20. století (na žádost partnera byla doba konání výstavy, včetně doprovodného programu, prodloužena ze září 2016 až do dubna roku 2017). Kooperace ÚSTR, ABS, Národního archivu a Právnické fakulty Univerzity Karlovy na výzkumu justice v časech komunistické diktatury byla mj. podnětem k uspořádání konference *Československá justice v 50. letech a středoevropský kontext*. K významným akcím bezesporu patří i mezinárodní konference *Jáchymov ve 20. století – místo paměti evropských dějin*, kterou ÚSTR zorganizoval společně s Muzeem Karlovy Vary, New York University Prague a Collegiem Carolinem.

V oblasti vzdělávacích projektů byla i v r. 2016 přínosná spolupráce s Národním pedagogickým muzeem a Knihovnou Jana Amose Komenského, a ovšem také se stovkami škol z celé České republiky. Ústav je oslovue jak prostřednictvím četných výukových materiálů, tak organizováním seminářů, které jsou určeny učitelům dějepisu a společenskovědních předmětů, stejně jako studentům.

Z občanského sektoru stojí v popředí spolupráce se sdružením Post Bellum (projekt *Paměť národa*), ale také s dalšími spolky, jako jsou PANT, GULAG.cz, Političtí vězňi.cz, s obecně prospěšnou společností Dny české státnosti a v neposlední řadě s občanským sdružením Umění bez bariér (každoroční festival proti totalitě *Mene Teke!*).

5.2 Mezinárodní spolupráce

Vedle spolupráce s domácími partnery je pro Ústav důležitá a zcela přirozená spolupráce se zahraničními institucemi. Primárně se opírá o smluvní vztahy s obdobnými partnerskými institucemi, které se zabývají totalitárními a autoritářskými režimy 20. století (v Německu, Rakousku, Polsku, Maďarsku, na Slovensku či na Ukrajině). K dlouhodobým partnerům rovněž patří americké United States Holocaust Memorial Museum ve Washingtonu. Tyto kontakty využívají badatelé Ústavu k získávání a studiu pramenů pro potřeby svého výzkumu, ke konzultacím se zahraničními kolegy, ke spolupráci na vědeckých, vzdělávacích nebo výstavních projektech a k vystoupením na konferenčních fórech.

Pozitivní je, že v posledních letech se zvýšily mezinárodní aktivity Ústavu hlavně v oblasti přímé spolupráce na bázi výzkumných projektů. Tato rovina je podrobněji popsána v části věnované odborné činnosti.

Z důvodu srovnání zkušeností z hlediska výzkumu komunistických diktatur v zemích střední a východní Evropy a se zpřístupňováním archivních zdrojů z doby jejich vládnutí je přínosné členství Ústavu a Archivu v „*European Network of Official Authorities in Charge of Secret Police Files*“. Tato síť sdružuje instituce z evropských postkomunistických zemí pečující o archivy komunistických tajných služeb. Každoroční setkání zástupců členských institucí „*Networku*“ uspořádal polský IPN a proběhlo na konci listopadu 2016 v Krakově.

K propagování publikačních výstupů, uvádění výstav a prezentaci dalších aktivit Ústavu (stejně jako Archivu bezpečnostních složek) přispívá spolupráce s jednotlivými českými centry a ambasádami (v roce 2016 šlo především o Rakousko, Lotyšsko, USA, Švýcarsko či Bulharsko).

K nejbližším partnerům ÚSTR náleží slovenský **Ústav paměti národa (ÚPN)**. Zástupci obou ústavů se pravidelně účastnili akcí pořádaných jednou či druhou institucí. ÚPN je též zapojen do výzkumného projektu řešeného ÚSTR, jehož výsledkem mají být několikadílné dějiny StB. Také se velice dobře rozvíjejí vztahy s ukrajinským archivem bezpečnostní služby SBU, v němž se mimo jiné nacházejí dokumenty sovětské tajné služby NKVD, včetně těch, které se týkají represí proti Čechům na sovětské Ukrajině. Aktuální otevřenosti tamních archivů využívá řada vědeckých pracovníků Ústavu ke své výzkumné práci. Jeden z výstupů této spolupráce bude mít podobu česko-ukrajinského sborníku dokumentů *Velký teror na Ukrajině 1937–1938: Český rozměr*, který vydá v tomto roce ÚSTR, ABS a ukrajinský archiv SBU.

V rámci mezinárodní spolupráce v uplynulém roce stojí za pozornost několik uskutečněných cest. V březnu loňského roku pracovníci ÚSTR a ABS navštívili na základě pozvání ředitele dr. Stanislava Mičeva Muzeum Slovenského národního

povstání v Banské Bystrici, aby se podrobněji seznámili s odbornou činností této instituce, která se soustřeďuje především na rezistenci v období tzv. Slovenského štátu v letech 1939–1945. Měli tak možnost prohlédnout si zázemí Muzea SNP včetně nově vybudovaného vzdělávacího centra a obeznámit se jak s výzkumnými projekty, tak s marketingovými a vzdělávacími aktivitami. Rovněž absolvovali komentovanou prohlídku muzejní expozice a digitalizačního centra. V průběhu roku 2016 pokračovala kooperace ÚSTR s Muzeem SNP (společně ještě s ÚPN a Občanským sdružením Krásný Spiš) i za účelem získání digitalizovaných kopií z kartotéky evidence československých válečných zajatců na území někdejšího Sovětského svazu, která se nachází v Ruském státním vojenském archivu v Moskvě.

Při příležitosti Evropského dne památky obětí totalitních režimů (23. srpna) se ředitelé ÚSTR a ABS – na základě pozvání slovenské ministryně spravedlnosti doc. Lucie Žitňanské a předsedy správní rady Ústavu paměti národa dr. Ondreje Krajňáka – aktivně zúčastnili ministerské konference věnované jednak problematice vzrůstajícího radikalismu v Evropě, jednak otázkám vyrovnávání se se zločiny spadajícími především do období vlád komunistických diktatur, a to zejména v trestněprávní rovině. Akce se odehrála v Bratislavě jako součást slovenského předsednictví Evropské unii a zúčastnili se jí zástupci ministerstev spravedlnosti, diplomatických sborů a institucí zabývajících se problematikou nedemokratických režimů.

Pro další mezinárodní ukotvení Ústavu se smysluplně jeví spolupráce s Evropskou sítí Paměť a solidarita (*European Network Remembrance and Solidarity – ENRS*). Ta vznikla v roce 2005 z iniciativy ministrů kultury Německa, Polska, Slovenska a Maďarska. Od roku 2014 je členem také Rumunsko. Posláním ENRS je organizace mezinárodních vědeckých, vzdělávacích a popularizačních projektů zaměřených na reflexi a připomínání období diktatur a válečných konfliktů v minulém století a rozvíjení dialogu mezi národy nad různými aspekty novodobých dějin. Na pozvání ředitele ENRS Rafała Rogulského podnikl ředitel ÚSTR Zdeněk Hazdra v květnu 2016 cestu do Budapešti, kde se zúčastnil 5. mezinárodního symposia evropských institucí zabývajících se historií 20. století. Ústředním tématem byly události spojené s rokem 1956. Akce se konala v reprezentačních prostorách Maďarské akademie věd a hlavním organizátorem byla právě ENRS. Této příležitosti ředitel ÚSTR využil k tomu, aby se zástupci ENRS prodiskutoval možnosti spolupráce s Ústavem pro studium totalitních režimů. Zejména se jednalo o zapojení odborných pracovníků ÚSTR do mezinárodních vzdělávacích projektů *In between? Searching for local histories in European Borderlands a Hi-story lessons: Teaching and learning about 20th century Europe* (z jedné věci vyplynulo např. pozvání pro pracovníky vzdělávacího oddělení ÚSTR na mezinárodní konferenci připravované v rámci těchto projektů) a organizace pražského uvedení putovní výstavy *Freedom Express*. Výstavní projekt mapuje

dějiny středoevropských zemí od podepsání paktu Molotov–Ribbentrop až po pád železné opony. Díky přispění ÚSTR se na konci října 2016 podařilo výstavu představit i české veřejnosti. Reprezentanti ENRS rovněž potvrdili zájem o členství České republiky v této mezinárodní síti, což ředitel ÚSTR společně s dalším přítomným zástupcem z ČR dr. Oldřichem Tůmou, ředitelem Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., přivítali. Rozhodnutí v této otázce však nepřísluší jim, nýbrž členům vlády.

Přehled zahraničních návštěv a exkurzí na půdě Ústavu viz **Příloha č. 14.**

5.3 Stáže

V roce 2016 působili v Ústavu stážisté: Anna Jordanová, Jana Křivanová (Masarykova univerzita v Brně), Martin Šebesta (Univerzita Karlova v Praze), Julia Sullivan (Macalester College v Saint Paul, USA) a Dávid Štefan (Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košicích). Stážisté byli detailně seznámeni

s chodem instituce i s jednotlivými pracovišti a následně se aktivně podíleli na realizaci dokumentačních a vzdělávacích projektů.

5.4 Služební cesty

5.4.1 Služební cesty domácí

Nejčastějšími důvody pro konání tuzemských služebních cest jsou archivní výzkum, účast na konferencích, seminářích, přednáškách a kolokviích, slavnostní zahajování výstav, natáčení rozhovorů s pamětníky a významnými osobnostmi. Dále pak jde o instalace výstav a jejich následné deinstalace, převoz výstav zapůjčených základním a středním školám nebo knihovnám. **V roce 2016 bylo vydáno 382 cestovních příkazů.**

5.4.2 Služební cesty zahraniční

Na zahraniční služební cesty byli vysíláni zaměstnanci Ústavu za těmito účely:

Zahraniční služební cesty	
Získání informací v archivech a knihovnách	31
Zahraniční prezentace výstav ÚSTR	3
Účast na konferencích, přednáškách apod.	40
Dojednání spolupráce	8
Ostatní	11
CELKEM	93

Podrobný přehled zahraničních cest viz **Příloha č. 14.**

Zprávy z jednotlivých zahraničních služebních cest jsou k dispozici na webových stránkách Ústavu (<https://www.ustrcr.cz/o-nas/zpravy-ze-zahranicnich-sluzebnich-cest/zpravy-ze-zahranicnich-sluzebnich-cest-2016/>).

6

Informatika a digitalizace

6.1 Digitalizace

Digitalizace Ústavu se v roce 2016 zaměřila – vedle dokončení digitalizačních projektů již dříve zahájených ve spolupráci s ABS – na digitalizaci dokumentů pocházejících od původců mimo Archiv bezpečnostních složek.

Veřejnosti byl zpřístupněn soubor faksimilí tisků z provenience Jazzové sekce na adrese <https://www.ustrcr.cz/jazz/>. Pro badatelské potřeby byla dále zdigitalizována část pozůstalosti kardinála Josefa Berana díky smlouvě uzavřené s Pražským arcibiskupstvím. Byla provedena poměrně rozsáhlá oprava původní digitalizace archivu slovenské sekce Rádia Vatikán, jehož zveřejnění na webu se plánuje v r. 2017.

Ústav uzavřel smlouvu s Národním muzeem a na konci roku 2016 zahájil digitalizaci rozsáhlého monitoringu českého a slovenského vysílání Rádia Svobodná Evropa (jedná se odhadem o 1,5 až 2 miliony stran textu).

Vedle samotného skenování byla část kapacit pracovníků digitalizace vyčleněna pro zpětné kontroly dříve digitalizovaného fondu ministerstva národní bezpečnosti (MNB). Vzhledem k fyzickému stavu dokumentů, objemu fondu i stavu jeho původní digitalizace (z doby před rokem 2013) se jedná o velmi pracnou/náročnou záležitost: během roku 2016 prošlo pracovištěm digitalizace Ústavu stoprocentní kontrolou proti originálu bezmála 162 000 stran fondu MNB, přičemž dalších bezmála 28 000 stran bylo ručně paginováno pro novou digitalizaci.

Přehled digitalizace ÚSTR za období leden–prosinec 2016

Název archivního fondu	Značka fondu	Počet elektronických souborů	Počet inventárních jednotek	Účel digitalizace	Typ předlohy
Akvizice Nara		77 004	69	systematická digitalizace	mikrof.
MNB	MNB	76 061	47	systematická digitalizace	papír
Objektové svazky	OB	10 485	1	badatelské a úřední žádosti	papír
Správa veřejné bezpečnosti železnic	H 1/7	18 496	224	systematická digitalizace	papír
Záznamní listy VKR		82 813	4 659	systematická digitalizace	papír
Bulletin Jazzové sekce Jazz		518		zpracování akvizice	papír
Sekretariát ministra vnitra III. díl	A2/3	800	25	systematická digitalizace	mikrof.
Sekretariát ministra vnitra IV. díl	A2/4	1 246	12	systematická digitalizace	mikrof.
Inspekce ministra vnitra ČSSR I. díl	A8/1	16 770	379	systematická digitalizace	mikrof.
Inspekce ministra vnitra ČSSR II. díl	A8/2	2 831	32	systematická digitalizace	mikrof.
Svazková agenda hlavní správy rozvědky – spisový fond	I-SF	413	2	systematická digitalizace	mikrof.
43/10/88 Zpravodaj pro československou jazzovou scénu		406		zpracování akvizice	papír
Arcibiskupství pražské – kardinál Josef Beran		48 825		zpracování akvizice	papír
Rádio Svobodná Evropa, monitoring	RFE	87 656		systematická digitalizace	papír
SOUČET		424 324	5 450		

Přehled ostatní práce s dokumenty v rámci Oddělení digitalizace v roce 2016

Název archivního fondu	Značka fondu	Počet stran	Počet inventárních jednotek	Úkon	Typ předlohy
MNB	MNB	161 806	40	100% kontrola	papír
MNB	MNB	27 863	19	paginace dokumentů	papír

6.2 Informační systémy

Vedle nemalých investic do hardwarové IT infrastruktury pracoval Ústav na dalším rozvoji informačních systémů. Pro pracovníky a pracovníce Ústavu byl vyvinut **intranetový portál ÚSTRnet**, který sjednocuje a elektronizuje různé agendy a chod Ústavu tím výrazně zpřehledňuje. První součástí ÚSTRnetu byla elektronická aplikace systému projektového řízení, spuštěná již v roce 2015. V roce 2016 byla přidána aplikace pro každoroční zadávání výsledků do hodnocení

RIV a docházkový systém založený na evidenci týdenních plánů. Zpříjemněním pro zaměstnance bylo zavedení elektronických dovolenek a sickdays. ÚSTRnet výrazně zjednodušil agendu vedoucích pracovníků, kteří tak získali snadný přehled nad evidencí pracovní doby.

Ve spolupráci s Archivem došlo k výraznému rozvoji **eBadatelny**. Portál nyní již stabilně slouží badatelům a objem digitalizátů, které jsou zde prezentovány, postupně narůstá, např. v průběhu roku rostl počet prezentovaných dat.

Na bázi softwarové platformy eBadatelny vzniká nový **elektronický archiv**, který postupně pojme všechny digitalizáty Archivu (tedy nejen ty prezentované v eBadatelně) a umožní jejich efektivní správu. Architektura nového elektronického archivu je modulární, během roku 2016 vznikl základ modulu pro správu metadat (popisné informace o fondech, o inventárních jednotkách i o jednotlivých digitalizátech), jednak byla dokončena a v rámci eBadatelny nasazena první verze systému pro uložení digitalizátů a práci s nimi (bezpečné uložení, různé velikosti obrázků, správa digitalizátů).

Integrální součástí databázové infrastruktury digitalizovaných kopií se stal **workflow systém SODA** (Správa oběhu a digitalizace archiválií), který byl v listopadu 2016 předveden na zasedání Rady ÚSTR. Jeho úlohou je elektronické podchycení oběhu fyzických archiválií mezi pracovišti Archivu a Ústavu a transparentní řízení jejich digitalizace. Digitalizáty vzniklé v systému SODA splňují zavedené standardy pro digitalizaci a jsou připraveny pro uložení do nového elektronického archivu.

Velká pozornost byla dále věnována vytvoření a spuštění nových **webových stránek Ústavu** (nové stránky Archivu budou následovat v roce 2017). Na konci roku 2016 tak Ústav získal nový web, který obsahově navázal na web dřívější

(v maximální míře kopíruje jeho obsah), ale zásadním způsobem zpřehledňuje grafickou stránku a navigaci. Cílem viditelných změn byla zejména jednoduchost, v oblasti veřejnosti neviditelných změn šlo zejména o přechod na otevřený redakční systém WordPress, který umožňuje vybraným a vyškoleným zaměstnancům pro každý úsek činnosti přímo – tedy bez pomoci jednoho centrálního webeditora – editovat obsah webu.

Vedle toho byly připraveny i menší webové projekty: stránky Jazzová sekce, (září 2016), a Organizační struktura ministerstva vnitra (ve spolupráci s Archivem), která bude připravena ke spuštění v průběhu druhého čtvrtletí 2017.

V neposlední řadě a za velkého zájmu veřejnosti bylo spuštěno **virtuální muzeum Gulag Online** (<http://gulag.cz/projekty/gulag-online>), výsledek dlouhodobé dokumentační činnosti badatelského týmu, který se zabývá represemi Čechoslováků v gulagu a vzniklo ve spolupráci se sdružením Gulag.cz. Jeho cílem je přiblížit základní podobu a rozměr sovětských represí, a to na základě virtuální rekonstrukce jednoho tábora Gulagu, konkrétních lidských osudů, vybraných předmětů, dokumentů, textů a mapových podkladů.

Údaje o využití stránek www.ustrcr.cz za rok 2016

Počet stránek v systému	2 048
Počet aktualit v systému	1 261
Počet souborů ke stažení	50 168
Počet jazykových verzí	2
Celkový počet návštěv	338 611
Zobrazení stránek	1 022 018
Počet stránek na návštěvu	3,0
Počet nových stránek v systému	101
Počet aktualizovaných stránek	390
Počet nových aktualit	129

Údaje o využití stránek www.abscr.cz za rok 2016

Počet stránek v systému	503
Počet aktualit v systému	269
Počet souborů ke stažení	122 756
Počet jazykových verzí	2
Celkový počet návštěv	218 161
Zobrazení stránek	2 025 875
Počet stránek na návštěvu	9,3
Počet nových stránek v systému	5
Počet aktualizovaných stránek	13
Počet nových aktualit	17

Využití facebookových profilů Ústavu

Profil	Zveřejněno příspěvků	Počet lajků k 31. 12. 2016	Nárůst lajků o
Profil ÚSTR	363	6 684	1 830
Profil PaD	59	3 024	637
Profil KJL	46	297	41

Pomocný registrační protokol (1983)

Číslo svazku	Podpis	Agenta	Číslo svazku	Jméno a příjmení registranta (svazku)	Data narození
42106	1.A - 1. odd.	AGENT	KULIŠ	Paul	14. 10. 1963
42107	4.A - 1. odd.	AGENT	ŠÍMEK	Roman	22. 12. 1963
42108	-	AGENT	TOTH	R. 602	15. 5. 1963
42109	1.A - 1. odd.	AGENT	BARTÁK	Ladislav	17. 4. 1964
2110	19. usd	AGENT	BRODZIAŇSKÝ	Miroslav	28. 7. 1963
42111	-	AGENT	JEŽEK	Josef	30. 9. 1964
42112	-	AGENT	ČEPEK	Jaroslav	24. 2. 1964
42113	-	AGENT	KI		
42114	-	AGENT	BLÁZEK	Juroška	7. 12. 1963
42115	-	AGENT	VIŠIMA	Jan	10. 4. 1961
42116	-	AGENT	WOLF	Bohumil	15. 2. 1964
42117	-	AGENT	KUDRNOVSKÝ	Jaroslav	20. 9. 1925
42118	1. odd.	AGENT	PARÍŽEK	Karel	6. 5. 1946
42119	-	AGENT	VALENTA	Milan	30. 5. 1934
42120	VVLŠ	AGENT	SOLANIK	Jan	29. 11. 1954
2121	56. ps	AGENT	HOLINKA	Jan	20. 6. 1963
2122	-	AGENT	BĚLOHUBY	Petr	20. 1. 1964

Archivní protokol VKR (1984)

Jméno svazku	Registrační číslo svazku	Podpis
STANLEY	014292	F
FRANTA	014649	F
VOJTECH	047865	F
DAVID	047991	F
VÍKI	048058	F
ŠTĚPÁNEK	048143	F
MIRA	015413	F
KAREL	048103	F
HONZA	048158	F
RADIM	048339	F
KAREL	040129	F
KVĚTA	044229	F
ČECH	048142	F
Anna Bella	67737	F
ANDULA	016070	F
LEONÍR NEVRLY	011516	F

7.1 Úvod

Rok 2016 byl pro Archiv bezpečnostních složek (dále jen „Archiv“) po personální stránce především rokem **výběrových řízení**. Dle ustanovení zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, proběhlo výběrové řízení na místo vedoucího služebního úřadu (ředitele Archivu) a následně na místa těch vedoucích oddělení, kteří jsou zařazeni na služebních místech představených (konkrétně šlo o vedoucí 1., 2., 3., 4. a 7. oddělení). Dosavadní management své pozice obhájil, což pro Archiv znamenalo kontinuitu a možnost pokračovat v započaté práci.

Největším úspěchem uplynulého roku se bezpochyby stalo spuštění aplikace **eBadatelna**, umožňující dálkový přístup k archiváliím. Dalším bonusem jsou elektronicky prohledavatelné archivní pomůcky, které do ní byly rovněž vloženy a jejichž počet (stejně jako počet tímto způsobem zpřístupněných archivních souborů) postupně navyšujeme. Registrovaným badatelům se tak otevřela v České republice unikátní možnost nahlížení do vybraných archivních souborů všude tam, kde mají přístup k internetu.

Archiv se významně rozrostl co do metráže spravovaných archiválií, a to o více než 2,5 běžných kilometrů. Tento nárůst byl zapříčiněn převzetím kartoték bývalé Správy pasů a víz. Rozsah archiválií nyní atakuje téměř 20 běžných kilometrů.

Je logické, že pro přejímku takového objemu archiválií musely být provedeny výrazné vnitřní přesuny. A nešlo o jediné stěhování – vzhledem k chystané rekonstrukci budovy Siwiewcova bylo potřeba přemístit jak archiválie, tak připravit prostory pro novou dislokaci zaměstnanců Archivu i Ústavu pro studium totalitních režimů, jehož část najde dočasné útočiště v objektu Archivu v Braníku. Transfery archiválií byly realizovány ve všech budovách Archivu.

Pokroku bylo dosaženo také ve **zpracování archiválií**. Podařilo se uspořádat fond Správy sledování a ke zveřejnění na webových stránkách byl připraven soupis spisového materiálu Zpravodajské správy Generálního štábu ČSLA, sbírky Muzea SNB, manipulační seznam k části archivní sbírky Správa vyšetřování StB – vyšetřovací spisy (konkrétně jde o vyšetřovací spisy StB KS SNB České Budějovice) a pomůcka k fondu 7. brigády PS Sušice.

Po celý rok bylo s napětím očekáváno **rozhodnutí Ústavního soudu** ve věci návrhu na zrušení odst. 11 (resp. odst. 6) § 37 zákona č. 499/2004 Sb., které by de facto – kvůli neúnosnému administrativnímu zatížení – znamenalo uzavření fondů pro historické bádání. V menší míře by stejný problém řešily i ostatní archivy spravující fondy původců vyjmenovaných v uvedeném odstavci. Nález byl vyhlášen až v lednu 2017 a archiváři v celé republice si mohli oddychnout – Ústavní soud návrh zamítl. Zdůraznil to, co už badatelé podepisovali v badatelském listu – tedy že odpovědnost za nakládání s informacemi získanými nahlížením do archiválií je na badateli. V této souvislosti ovšem čeká archiváře ještě spousta práce – řada badatelů, včetně některých historiků, se totiž domnívá, že pokud jsou archiválie bez omezení přístupné, mohou údaje z nich (včetně těch osobních, či dokonce citlivých) rovněž bez omezení zveřejňovat.

Opatření, která byla přijata v souvislosti s přípravou archiválií k digitalizaci, jejich skenování a následnou kontrolou, platí už dostatečně dlouhou dobu na to, aby bylo možno vyhodnotit jejich účinnost. A výsledky jsou opravdu skvělé – **chybovost digitalizace je naprosto mizivá**. V roce 2016 přitom bylo v Archivu a Ústavu pořízeno o 30 % skenů více než v roce předchozím.

Hlavním výsledkem práce **restaurátorského pracoviště** je dokončení průzkumu filmových archiválií s ohledem na výskyt octového syndromu. Pokračovalo odkyselování archiválií technologií Neschen a restaurování vyšetřovacího spisu Milady Horákové a spol.

Archiv byl velmi aktivní na poli své prezentace. V rámci **Dne otevřených dveří** mohli zájemci navštívit všechny čtyři budovy, v nichž Archiv sídlí. Kromě informací o tom, co je v Archivu uloženo a co je náplní archivní práce, je čekal i pestrý program. Během roku do Archivu zamířily více než dvě desítky exkurzí. Většinou šlo o žáky a studenty z domácích i zahraničních škol (od základních po vysoké), ale přijali jsme také kolegy archiváře ze severomoravských a slezských archivů. Zástupci Archivu aktivně publikovali a vystupovali na řadě konferencí doma i v zahraničí, reprodukce našich archiválií se objevovaly na řadě výstav.

Archiv udržoval – jako ostatně každoročně – styky i se **zahraničními partnery**. Odborné konzultace byly poskytovány maďarskému Výboru národní paměti (NEB), tradičně jsme se účastnili akcí slovenského Ústavu paměti národa i mezinárodního sdružení European Network of Official Authorities in Charge of Secret Police Files. Nově byly navázány kontakty s Muzeem SNP v Banské Bystrici.

Po linii ekonomiky a provozu pokračovala především rekonstrukce budovy v Braníku a řešila se – zatím bez konkrétního výsledku – situace objektu v Kanicích, v němž byl zjištěn (jak jsme již informovali) masivní výskyt azbestu.

Vše výše řečené je podrobně popsáno v jednotlivých oddílech Výroční zprávy i v příložených tabulkách. Ten, kdo bude číst pozorně, si jistě sám udělá obrázek o tom, zda Archiv své úkoly vůči úřadům i badatelské veřejnosti plní, či nikoliv.

7.2 Organizace Archivu bezpečnostních složek

Organizační struktura Archivu je dána organizačním řádem, který vstoupil v platnost k 1. 2. 2015. Je to dvojstupňový systém řízení bez odborů a skupin. Archiv se člení na sedm oddělení a Kancelář ředitele. Ředitel Archivu má jednoho zástupce. Organizační schéma je obsaženo v příloze v závěru zprávy.

7.3 Činnost Kanceláře ředitelky

7.3.1 Personální situace Archivu

Personální situace Archivu byla výrazně ovlivňována zákonem o státní službě č. 234/2014 Sb. V souladu s tímto zákonem se uskutečnilo výběrové řízení na pozici ředitelky

Archivu i přesoutěžení služebních míst představených. Administrativně náročnými výběrovými řízeními byla obsazována všechna volná služební místa.

K 31. 12. 2016 pracovalo v Archivu **156** zaměstnanců, z toho 27 na zkrácený pracovní úvazek. V roce 2016 nastoupilo do pracovního poměru v Archivu celkem 20 zaměstnanců, do služebního poměru 6 zaměstnanců. Pracovní poměr ukončilo 17 zaměstnanců (z toho šlo o 9 ukončení pracovního poměru na dobu určitou, 2 výpovědi z důvodu odchodu do starobního důchodu, 1 výpověď ze zdravotních důvodů, 2 výpovědi bez udání důvodu a 3 dohody bez udání důvodu), služební poměr skončil 6 zaměstnancům (v 5 případech na žádost zaměstnance, v 1 případě uplynula doba určitá).

Z celkového počtu **157** rozpočtovaných míst je **89** míst služebních a **68** míst pracovních. Faktický stav včetně genderové statistiky ukazuje následující tabulka.

Přehled počtu systemizovaných míst Archivu

Rok 2016

limit	157
skutečnost	156
zaměstnanci – služební zákon	82
zaměstnanci – zákoník práce	74
Genderová statistika	
zaměstnanci – muži	63
zaměstnanci – ženy	93

Přepočtený stav zaměstnanců k 31. 12. 2016 byl **144**, průměrný přepočtený počet státních zaměstnanců byl **82** a průměrný přepočtený počet zaměstnanců byl **62**.

Realizované dohody o pracovní činnosti a o provedení práce

V roce 2016 bylo realizováno **23** dohod o provedení práce. V převážné míře šlo o brigádníky, kteří pomáhali v rámci archivních oddělení s nejrůznějšími činnostmi – s přípravou archiválií k digitalizaci, kontrolou archivních pomůcek před jejich publikací v rámci dálkového přístupu, s vypisováním údajů z archiválií i s pracemi souvisejícími s přípravou stěhování apod.

Mateřské dovolené

V roce 2016 nastoupilo **6** žen na mateřskou dovolenou a **7** žen z mateřské na rodičovskou dovolenou.

7.3.2 Vzdělávání v Archivu

Vstupní vzdělávání pro nové zaměstnance

Nově nastoupivší zaměstnanci obdrželi základní informace týkající se problematiky Archivu. Byli seznámeni se základními interními normami Archivu (služební předpisy, řády, pokyny a směrnice ředitelky Archivu) a zaškoleni pro zvládnutí základních dovedností spojených s pracovní činností.

I do této oblasti se promítl služební zákon, a to v podobě jím požadované úřednické zkoušky. Její obecnou část vykonalo **36** zaměstnanců přijatých do státní služby, **6** z nich současně vykonalo i zvláštní část.

Prohlubující vzdělávání

Zaměstnanci Archivu se účastnili celkem 27 různých školení, seminářů a kurzů. Mnohé souvisely se změnami zákonů v oblasti účetnictví, sociálního a zdravotního pojištění, daní, majetku a veřejných zakázek, další se týkaly mzdové a personální oblasti, služebního zákona, práce s programy Excel a PEVA a ochrany osobních údajů. Témata související s prací archivářů se v nabídce kurzů téměř nevyskytovala. Pouze jedna státní zaměstnankyně se zúčastnila v rámci odborných znalostí a prohloubení své kvalifikace semináře akademického psaní (Academic Writing) v prostorách Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.

Celkem se těchto akcí zúčastnilo **37** zaměstnanců.

Jazykové vzdělávání

Do jazykových kurzů angličtiny, které byly zajišťovány jazykovou školou EDUA Languages, s. r. o., se přihlásilo celkem **10** zaměstnanců.

Stejně jako v minulých letech byli ke studiu vybíráni zaměstnanci, jejichž pracovní zařazení vyžadovalo aktivní znalost anglického jazyka. V Praze byli studenti podle dosažené úrovně rozděleni do tří skupin, v Kanicích se vzdělávala jedna skupina.

V r. 2016 byl ze strany zaměstnanců projevem značný zájem rovněž o kurzy německého jazyka, který bude řešen v průběhu r. 2017 vypsáním výběrového řízení na jejich poskytovatele.

7.3.3 Právní činnost Kanceláře ředitelky

Soudní spory

V roce 2016 byly projednávány žaloby z let předchozích s následujícím výsledkem:

- V žalobě o ochranu osobnosti o neoprávněnosti evidence žalobce v materiálech bývalé StB byla část žaloby směřující proti Archivu vyloučena k samostatnému řízení, následně bylo toto řízení zastaveno a Archivu bylo uloženo uhradit náklady řízení. Archiv se odvolal

k soudu druhého stupně, dosud nebylo rozhodnuto. Zároveň soud prvního stupně rozhodl o neoprávněnosti evidence žalobce a po zaslání tohoto pravomocného rozsudku ze strany MV ČR byl proveden výmaz.

- V žalobě o ochranu osobnosti soud prvního stupně zastavil řízení proti Archivu jako druhému žalovanému; řízení proti MV ČR nebylo ukončeno.
- V další žalobě o ochranu osobnosti byla nejprve vyslovena nepříslušnost Městského soudu a soud prvního stupně vyloučil žalobu proti Archivu, aby byl žalobce vymazán z materiálů bývalé StB, k samostatnému řízení, které bylo následně zastaveno.
- V žalobě o ochranu osobnosti projednávané soudem prvního stupně byla žaloba proti Archivu jako druhému žalovanému vyloučena k samostatnému řízení soudu místně příslušného podle sídla žalovaného. Ve věci bylo rozhodnuto, po doručení pravomocného rozsudku Archiv provedl výmaz osoby žalobce z elektronické evidence. Soud, kterému byla věc proti Archivu postoupena, dosud nerozhodl.
- Žaloba o ochranu osobnosti, na jejímž základě požadoval žalobce vydání dokumentů osobní povahy a omluvu za to, že těmito dokumenty Archiv disponoval, byla v roce 2016 projednána a soud žalobu v plném rozsahu zamítl. Žalobce podal odvolání k Vrchnímu soudu.
- Žaloba podaná v roce 2015 o ochranu osobnosti proti Archivu jako prvnímu žalovanému byla v roce 2016 vzata zpět a soud řízení zastavil.
- Ve věci žaloby podané v roce 2012 o ochranu osobnosti rozhodl v roce 2014 Nejvyšší soud o přerušení řízení a předložení Ústavnímu soudu k rozhodnutí o zrušení ustan. § 37 odst. 11 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2016 Ústavní soud nerozhodl.³
- Archiv vede také jeden pracovněprávní spor, a to o žalobu na neplatnost výpovědi z pracovního poměru. Vzhledem ke skutečnosti, že si žalobce vyzvedl výpověď v době pracovní neschopnosti, soud prvního stupně určil, že výpověď zaměstnanci byla neplatná, nicméně Archiv se proti rozsudku odvolal.

Jak vyplývá z výše uvedeného, v roce 2016 byly projednávány žaloby podané v letech předchozích s tím, že 3× bylo řízení proti Archivu zastaveno, v jednom případě bylo žalobcem podáno odvolání proti rozsudku v plném rozsahu úspěšnému pro Archiv, 1× bylo rozhodnuto o náhradě nákladů ze strany Archivu, proti čemuž se Archiv odvolal a dosud nebylo rozhodnuto, 1× byla žaloba vyloučena

³ Dne 11. ledna 2017 Ústavní soud konečně rozhodl velmi těsnou většinou (8:7), že na dosavadní praxi se nic nemění a archiválie bezpečnostních složek komunistického režimu zůstanou i nadále přístupné bez toho, aby archiváři museli brát ohled na osobní údaje v nich obsažené.

k samostatnému řízení a to dosud trvá, 1× je řízení o žalobě přerušeno do rozhodnutí Ústavního soudu a 1× bylo Archivem podáno odvolání proti rozsudku o neplatnosti výpovědi z pracovního poměru.

V roce 2016 byly podány 3 žaloby. Jednou z nich byla žaloba o ochranu proti nečinnosti správního orgánu, podaná současně na Ministerstvo obrany ČR a ÚSTR; jednalo se o vydání osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu podle zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu. Vydávání osvědčení je v gesci MO ČR, Archiv poskytuje odborná stanoviska, žaloba byla podána po odeslání takového odborného stanoviska na MO ČR. Soud žalobu zamítl. Nově podaná byla žaloba o nahrazení projevu vůle žalovaného, a to když Archiv s odvoláním na zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů odmítl vydat na základě žádosti archiváře žalobci, který tvrdí, že jsou jeho vlastnictvím. Archiv bez právního titulu archiváře vydávat nemůže. Spor je veden o vydání archiválií a o jejich vlastnictví.

Další žaloba o ochranu osobnosti, podle níž je žalobce neoprávněně evidován, proti MV ČR, MO ČR a Archivu byla podána k Městskému soudu. Byla vyslovena věcná nepříslušnost tohoto soudu, následně o věci rozhodl Vrchní soud a postoupil ji soudu prvního stupně. Soud prvního stupně vyzval Archiv k vyjádření k žalobě, což bylo ve lhůtě učiněno s tím, že Archiv vyslovil nedostatek pasivní legitimace a požaduje zastavení řízení proti němu. Jednání dosud nebylo nařízeno.

Ze tří žalob podaných v roce 2016 bylo v jednom případě rozhodnuto o zamítnutí žaloby, ve dvou případech soudní řízení trvá.

Ve většině případů jsou žaloby proti Archivu podávány v souvislosti se žádostí o výmaz osoby ze seznamů spolupracovníků StB. Žadatelé se svou žádostí o provedení výmazu z evidence bývalé StB nemohou uspět, proto se obracují na soud. Až na základě pravomocného a vykonatelného rozsudku o neoprávněnosti evidence v seznamech spolupracovníků StB lze provést výmaz z elektronické evidence. Žaloby jsou podávány nejen proti Ministerstvu vnitra ČR, ale rovněž proti Archivu. Soudy nepostupují jednotně, jak je vidět z přehledu soudních řízení: v některých případech žalobu proti Archivu, aby provedl výmaz z evidence, soud zastaví, někdy tuto část žaloby vyloučí k samostatnému řízení a buď si ji ponechá, nebo ji postoupí soudu místně příslušnému podle sídla Archivu.

V roce 2016 bylo na základě pravomocného a vykonatelného rozsudku provedeno 5 výmazů, tj. znečitelnění údajů – jako je jméno, příjmení, datum narození a registrační (archivní) číslo – z elektronických vyhledávacích databází umístěných na webových stránkách Archivu bezpečnostních složek.

Vyřizování žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb. za rok 2016

Žádostí podaných podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů bylo podáno šest, z toho v pěti případech bylo vyhověno, jedna žádost byla odmítnuta. Dotazy směřovaly na průměrný měsíční plat vedoucí úřadu, její odměny, výši rozpočtu a počet zaměstnanců na plný úvazek, dále na to, jakou spisovou službu Archiv používá, kolik bylo podáno ze strany Archivu správních žalob v určitém období, jak jsou vyřizována odborná stanoviska k žádostem podle zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, ve znění pozdějších předpisů. Jeden z dotazů směřoval na uzavření smluv pro výkon technického dozoru investora a bezpečnost a ochranu zdraví při práci a pro zpracování znaleckého posudku v průběhu stavby, která se provádí na objektu Braník. Odmítnutý dotaz byl směřován na to, kdo, kdy a jakým způsobem žádal o poskytnutí informací k osobě žadatele a kdy a jakým způsobem byly informace Archivem poskytnuty.

Počet žádostí podaných podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, oproti roku předchozímu značně poklesl a dostal se tak na úroveň let 2008 až 2013. Archiv vyřizoval v roce 2015 celkem 14 žádostí. V roce 2016 počet klesl na **6 žádostí**, tedy méně než polovinu. Podrobnosti jsou uvedeny v níže připojené tabulce.

Celkem žádostí	6
Poskytnutí informací	5
Rozhodnutí o odmítnutí žádosti	1

7.4 Odborná archivní činnost

7.4.1 Přejímky a delimitace archiválií a archivních souborů

Archiv bezpečnostních složek spravoval k 31. 12. 2016 celkem **748** archivních souborů o celkové metráži **19 944,71** bm.

O mimořádný nárůst, činící ve srovnání s předchozím rokem více než **2 500** bm, což je velikost menšího okresního archivu, se zasloužila akvizice z Ředitelství služby cizinecké policie. Drobné přírůstky byly získány také v rámci skartačních řízení na základě skartačních návrhů, které byly zasílány útvary Ministerstva vnitra ČR, popř. Policie ČR.

Skartační řízení a vnější akvizice a delimitace

V prosinci 2016 skončila dlouho připravovaná akviziční akce kartotéčních záznamů bývalé Správy pasů a víz – tzv. hraničních průvodků (žádostí o vízum ČSSR). Dle původního předpokladu měla být přejata část kartoték o metrāži cca 700 bm, díky úspěšné úpravě vnitřních prostor však bylo možno převzít kompletní soubor o celkové metrāži **2 568** bm (přes 6 000 kartotéčních krabic). Organizace přejímky byla o to obtížnější, že zároveň bylo nutno uvolňovat jiné prostory v souvislosti s připravovaným stěhováním. Díky významné pomoci provozního úseku a dobré koordinaci práce zaměstnanců Archivu se nakonec podařilo akvizici uskutečnit v plném rozsahu. Tento **nebyvalý přírůstek**, největší za poslední léta, se v dohledné době téměř jistě nebude opakovat.

Archiv převzal v rámci skartačního řízení v roce 2016 od různých součástí MV, popř. dárců a jiných organizací celkem **3** kartony, **41** balíků, **10** svazků a **2** knihy o celkové metrāži **4,74** bm. Celkově bylo vypracováno **8** skartačních protokolů.

Z Archivu bylo delimitováno malé množství dohledaných archiválií vzniklých po rozhodném datu 15. 2. 1990, které byly předány Bezpečnostní informační službě, v celkovém množství **7** kartonů, tj. celkem **1,02** bm.

Podrobný soupis delimitací a akvizic je uveden v **Příloze č. 16**.

Vnitřní delimitace a stěhování

V roce 2016 čekaly Archiv nejen velké vnější přírůstky, ale také značné vnitřní přesuny. Již na počátku roku bylo v souvislosti s dokončením depozitářů v objektu Braník sestěhováno 1. oddělení, s čímž souvisel i převoz archiválií deponovaných v budovách Struha a Siwiewcova. Celkem bylo přestěhováno přes **1 500** bm. V létě pak proběhlo předání **95** bm svazkových fondů z budovy Struha do Braníku. Ve druhé polovině roku následovaly přípravy na další stěhování, tentokrát z budovy v Siwiewcově ulici, kterou čeká v roce 2017 rekonstrukce. Už v předstihu bylo nutné odstěhovat část archiválií z budovy Struha do Kanic – do konce prosince bylo předáno **139** bm. Předán byl fond Federální správy VB, který logicky patří k ostatním fondům VB, a rovněž velký přírůstek fondu Inspekce MV ČSSR, který patří k fondům uloženým v Kanicích.

Vynětí z evidence NAD

Na základě usnesení Krajského soudu v Ostravě, který přikázal Archivu vrátit paní Bedřišce Pavelkové písemnosti z vyšetřovacího spisu zabavené jejímu zemřelému manželovi při domovní prohlídce, Archiv požádal Odbor archivní správy a spisové služby o vyřazení archiválií z evidence Národního archivního dědictví. Na základě rozhodnutí vydaného dne 22. 4. 2016 Ministerstvem vnitra, odborem archivní správy a spisové služby, pod č. j. MV-60194-2/AS-2016 byl z této

evidence vyřazen archivní fond Bedřiška Pavelková (evidenční list NAD č. 805, 1 karton – o celkové metrāži 0,12 bm). Vyňaté archiválie byly původně součástí archivního fondu NAD 29 – Vyšetřovací spisy.

7.4.2 Zpracování a zpřístupňování archiválií a archivních souborů

V roce 2016 Archiv bezpečnostních složek značně pokročil ve zpracování archivních souborů. I přes negativní vliv příprav na stěhování v poslední třetině roku se podařilo splnit většinu plánovaných prací (viz níže). Dvě z archivních oddělení se navíc musela vypořádat s mimořádným úkolem – rozsáhlou kontrolou přepsaných inventářů. Badatelé navštěvující náš Archiv vědí, že až do roku 2016 byli odkázáni převážně na vytištěné archivní pomůcky, popř. jejich skeny v souborech PDF. V nedávné době však byly inventáře přepsány a publikovány prostřednictvím aplikace eBadatelna na webu v podobě, která umožňuje jejich elektronické prohledávání. Původně se počítalo s výrazně pozvolnějším doplňováním, ale díky rychlejšímu vývoji aplikace a maximálnímu nasazení zúčastněných zaměstnanců byla publikace přepisů významně uspišena. Archiv se tak postupně díky úsilí posledních dvou let dostává na úroveň, která odpovídá 21. století. Lze předpokládat, že do konce následujícího roku se podaří tímto způsobem zveřejnit až polovinu dostupných archivních pomůcek.

Při zpřístupňování archiválií se Archiv výrazně zaměřil na alespoň nezákladnější zpracování archivních souborů, k nimž doposud neexistovaly žádné, nebo jen velmi nedostatečné podkladové dokumenty (u mnohých chyběly i předávací protokoly), což mimořádně znesnadňuje orientaci samotným archivářům, a pro badatele je vyhledávání v takových souborech téměř nemožné. Díky zpracování soupisů k vybraným souborům se pro badatele otevřela možnost bádát v doposud zcela uzavřených fondech nebo jejich částech.

V loňském roce finisoval vývoj aplikace pro zpracování archiválií v souladu se „Základními pravidly pro zpracování archiválií“, který má na starosti Odbor archivní správy MV (pracovní název „ELZA“), nicméně nedospěl do fáze, kdy by bylo možné využít ji ke zpracování doposud neuspořádaných archivních fondů. Situace by se měla změnit v roce 2017, kdy by aplikace měla být v takovém stavu, že ji Archiv bude moci zkušebně nasadit.

Rozvoj elektronických evidencí v roce 2016 byl ovlivněn především úspěšným spuštěním a rozvojem aplikace eBadatelna a s ní souvisejícími přepisy inventářů a rozsáhlou verifikací a doplňováním popisných metadat ke svazkovým fondům (především svazkům kontrarozvědného zpracování a svazkům tajných spolupracovníků), což je nezbytnou podmínkou jejich zpřístupnění na internetu prostřednictvím eBadatelny.

Zpracování, pořádání a inventarizace archiválií

Důraz na pořádání doposud zcela nezpracovaných souborů umožnil dokončit primární/základní/rámcové soupisy několika fondů. Po zveřejnění těchto soupisů na webu Archivu v r. 2017 bude možné vyhledávat v části spisového materiálu Zpravodajské správy Generálního štábu ČSLA (celkem cca **8 400** dokumentů), sbírky Muzea SNB (celkem cca **3 500** dokumentů) a 1. části fondu Inspekce MV (původní pomůcka obsahovala jen jmenný a věcný rejstřík, v nichž přitom, jak se ukázalo, chyběly odkazy na řadu inventárních jednotek – badatelé nyní mají k dispozici soupis celkem **1 686** i. j.). Protože zvolená cesta umožňuje relativně rychlý přístup badatelů k archiváliím, bude se v přípravě obdobných soupisů pokračovat. V roce 2016 byla zpracována významná část svazků Správy sledování, kterým byla přidělena archivní čísla (v minulosti byly opatřeny pouze krycím názvem), takže jsou nyní dobře dohledatelné v evidenčních systémech Archivu (tímto způsobem je zpracováno **482** kartonů z 650). Kvůli nutné delimitaci části archiválií z Prahy do Kanic z důvodu nadcházejícího stěhování budovy Ústavu a s tím spojenými přesuny byl rovněž ve významném předstihu dokončen průzkum nezpracovaného přírůstku fondu Inspekce MV ČSSR ze 60. a 80. let 20. století (po dokončené prvotní manipulaci celkem **589** kartonů), zde si však verifikace vyžádá zřejmě delší čas.

Archiv pokračoval i v „klasickém“ pořádání. V loňském roce se podařilo dokončit zpracování fondu Správy sledování, do níž bylo po rozsáhlé přemanimulaci zařazeno množství zajímavých archiválií. Významným počinem bylo rovněž dokončení manipulace další části fondu Sekretariátu FMV (**43** kartonů), která obsahuje zejména rozkazy a nařízení Federálního ministra vnitra ze 70. a 80. let. Tyto badatelsky vědecké dokumenty budou po dokončení inventáře počátkem roku 2017 přístupné všem zájemcům. Významně pokročilo také pořádání fondu 19. brigády Pohraniční stráže Děčín (**55** kartonů z celkových 60), archivní pomůcka bude pravděpodobně dokončena v roce 2018. Během dvou let tak budou dokončeny dvě pomůcky z fondů Pohraniční stráže (v r. 2017 bude na webu publikována pomůcka 7. brigády PS Sušice). Pomaleji pokračuje postupné zpracovávání manipulačních seznamů k dílčím částem fondu Vyšetřovacích spisů (NAD 29). Protože jsou zpracovávány již podle nové metodiky, je limitujícím faktorem prozatímní nedostupnost specializovaného programu ELZA. V roce 2016 byl dokončen manipulační seznam vyšetřovacích spisů České Budějovice a těsně před dokončením je Plzeň.

Rozvoj databázových vyhledávacích nástrojů Archivu

V oblasti evidencí byl průběžně aktualizován nový informační systém, který byl nasazen do provozu na přelomu let 2015/16. Po vyhodnocení byly upraveny příslušné interní předpisy upravující chod evidenčního (lustračního) pracoviště. Podařilo se otestovat a nasadit komponentu pro průběžnou editaci a opravy databází informačního systému

evidencí, což umožnilo výrazné urychlení při odstraňování dohledaných chyb z původních databází (z nichž některé vznikly činnostmi StB a další na základě jejich pramenů).

Průběžně pokračovalo rozšiřování datových zdrojů, a to zejména v souvislosti s přepisem archivních pomůcek pro potřeby eBadatelny. Během roku 2016 bylo transkribováno více než **92 000** záznamů z inventářů tzv. řad A, B, H a E (jde především o pomůcky k archiváliím útvarů MV a FMV, centrálních i regionálních součástí VB a krajských a okresních součástí StB). Vzhledem k úspěšnému rozvoji eBadatelny bylo v průběhu roku překročeno k rozsáhlému zpracování evidencí svazků kontrarozvědného rozpracování a svazků tajných spolupracovníků. V důsledku chybné koncepce digitalizace, která probíhala v počátcích Ústavu, bohužel není možné jednoduše propojit existující metadata s digitálními reprodukcemi archiválií. Aby šlo reprodukcí jednoduše vyhledávat a předkládat ke studiu prostřednictvím eBadatelny, je nutné ověřit a opravit cca 44 000 signatur. Zpracovatelé vskutku nemají lehkou práci, neboť musí každý záznam porovnat s údaji obsaženými přímo ve zhotovené reprodukci. V roce 2016 bylo zpracováno cca **21 000** signatur a po dokončení úprav eBadatelny bude možné v první třetině roku 2017 zpřístupnit dalších minimálně **600 000** skenů.

Celkový přehled o zpracování archiválií a rozvoji evidencí podává **Příloha č. 17**.

7.4.3 Využívání archiválií, služby badatelům a úřední činnost

V roce 2016 vstoupil Archiv do zcela nové éry v oblasti nahlížení do archiválií. Jak jsme se již zmínili, byla spuštěna aplikace pro dálkový přístup k archiváliím on-line pod názvem eBadatelna. Znamená značný kvalitativní skok ve způsobu předkládání digitálních reprodukcí. Mnohé jiné archivy již delší dobu zveřejňují zejména starší archiválie na svých webových stránkách. Situace Archivu je ovšem v tomto ohledu specifická. Díky výjimce dle odst. 11 § 37 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, mohou být **předkládány ke studiu** prakticky všechny archiválie ve správě Archivu, aniž by se muselo řešit jejich stáří či existence osobních nebo citlivých osobních údajů v nich obsažených. Archiv ovšem nemůže tyto archiválie **bez úpravy zveřejňovat**. Bylo proto nezbytné vytvořit takovou aplikaci, která umožní dodržet ustanovení zákona. Jde především o evidenci předkládaných archiválií, identifikaci badatele a možnost vyplňování údajů do elektronické formy badatelského listu. V podstatě to znamenalo přenést činnosti, které je badatel povinen učinit v badatelně Archivu, k němu domů (či kamkoliv, kde má přístup k internetu). V praktickém ohledu bylo nutné vytvořit systém umožňující jednoznačnou identifikaci badatele a ukládající informace o jím prostudovaných archiváliích. Díky vyřešení veškerých problémů vyvinul Archiv ve spolupráci s Ústavem v rámci České republiky unikátní aplikaci, která de facto přenášá badatelnu přímo „do tepla obyváků“.

Hned na počátku se Archiv rozhodl nepokoušet se v první fázi o dálkovou identifikaci badatelů, např. prostřednictvím datových schránek, protože legislativní i praktické problémy, které se s tímto pojí, jsou mimořádné a mohly by ohrozit, popř. oddálit spuštění aplikace za hranice reálného času. Používání aplikace je tedy podmíněno alespoň jednou návštěvou badatelny a identifikací badatele na místě prostřednictvím jeho občanského průkazu nebo jiného dokladu totožnosti, jak ukládá platný zákon 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, a prováděcí vyhláška č. 645/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Velká výhoda však spočívá v tom, že bylo možné zjednodušit registraci a přihlašování do systému na kombinaci badatelovy e-mailové adresy a jím zvoleného hesla. Víze budoucí možnosti dálkové registrace však nebyla opuštěna, a proto byl na aplikaci od počátku kladen požadavek na umožnění dálkového vyplnění badatelského listu. Badatel může veškeré kroky k registraci učinit prostřednictvím internetu. V tomto ohledu zřejmě přinese posun plánované zavedení elektronických občanských průkazů.

Po dokončení vývojových prací, které probíhaly v těsné spolupráci s IT Ústavu, byla eBadatelna na jaře 2016 spuštěna v testovacím režimu. Po vyhodnocení provozu byla během podzimu rozsáhle vylepšena. Nejdůležitější změnou byla novinka v podobě zveřejňování archivních pomůcek, které je možno studovat i elektronicky prohledávat bez nutnosti registrace. Do eBadatelny jsou postupně přidávány digitální reprodukce archivních souborů a přepsané inventáře. To klade velké nároky i na ostatní činnosti související s přípravou skenů a metadat archivních souborů (přepisy inventářů, digitalizace, popř. její kontrola atd.), nicméně přínos je natolik markantní, že rozvoj eBadatelny bude po několik příštích let jedním z hlavních úkolů Archivu. Na přelomu let 2016/17 bylo v eBadatelně přístupno **565 675** skenů a **42** inventářů s **29 057** záznamy. Od počátku provozu registrovala eBadatelna celkem **961** přístupů badatelů, kteří si prohlédli **8 798** inventárních jednotek. Je to opravdu rozdíl oproti tzv. „elektronickému archivu“ spuštěnému v r. 2009 a fungujícím výhradně v badatelkách Archivu, do něhož se v letech 2009–2012 přihlásilo celkem 13 badatelů (z toho šlo ve dvou případech o zaměstnance Archivu).

Během první poloviny roku 2017 budou možnosti a prostředí eBadatelny dále rozvíjeny, tak aby bylo především možné přidávání archivních fondů, které byly digitalizovány pouze zčásti. Aktuálně se připravuje vložení digitálních reprodukcí svazků kontrarozvědného rozpracování a svazků tajných spolupracovníků. Příslušné práce byly zahájeny již v roce 2016 (viz výše část II.).

Provoz badatelen

V roce 2016 zavítalo do Archivu rekordních **2 224** badatelů, kteří vykonali **4 623** badatelských návštěv. Předloženo jim bylo celkem **42 728** signatur, což je druhé nejvyšší číslo za dobu existence Archivu. Tento počet byl překonán jen v roce 2009, nicméně vzhledem k odlišné metodice počítání

v minulosti, kdy byly do statistiky zahrnovány nikoliv celé archiválie, ale jejich jednotlivé části, je více než pravděpodobné, že počet z roku 2009 byl překonán. Mimořádné zvýšení počtu badatelů (o téměř 500 více než v loňském roce) lze mj. přičíst zprovoznění eBadatelny v březnu 2016 a s tím spojené nutnosti jedné návštěvy badatelny kvůli ověření totožnosti. I po odečtení těchto „jednorázových návštěv“ je zřejmé, že v posledních letech převládá zájem odborný, pro nějž je charakteristický vyšší počet prostudovaných archiválií, nad osobním badatelským zájmem (rodinná historie).

Kromě stále oblíbených/tradičních badatelských témat (genealogie, dějiny StB, vězeňství apod.) se v roce 2016 objevila i témata nová, např. zkoumání okolností objevu relikviáře sv. Maura, historie časopisu *Signál*, vývoj učitelského stavu 1939–1989, perzekuce lékařů 1939–1945 nebo činnost německých škol v Sudetech, což archiváře obzvláště těší.

Složení badatelů, kteří navštívili Archiv, bylo velmi pestré. Pravidelnými návštěvníky byli studenti řady vysokých škol z celé České republiky, pracovníci Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR či Vojenského historického ústavu, různých muzeí a zájmových sdružení (Post Bellum, Občanské sdružení Paměť aj.). Výzkumníky ze zahraničí reprezentovali především slovenští badatelé (včetně kolegů z Ústavu paměti národa) a rovněž zájemci z Rakouska a Německa (např. univerzit ve Vídni, Brémách, Lipsku) či badatelé z polských univerzit (Opole, Katowice, Poznaň). Zastoupeny byly také vzdálenější instituce (University of New South Wales, University of Sydney, Katholieke Universiteit Leuven, University of Toronto, E.H.E.S.S. Paris, Department of Humanistic Studies Vercelli) nebo méně obvyklé destinace (Švédsko, Irsko, Kanada, Španělsko, Bulharsko, Nizozemsko, Irák). Jako perličku lze uvést jednoho návštěvníka z ostrova Mauricius.

V badatelkách Archivu bylo natáčeno **19** nejrůznějších dokumentů (o 12 více než v loňském roce) – točily se zde např. dokumenty Olgy Sommerové o Soně Červené nebo studentských revoltách. Využívaly je i redakce zpravodajství všech tří nejdůležitějších televizních stanic.

Celkový přehled činnosti badatelen je uveden (jednotlivé badatelny, souhrn badatelen a provoz eBadatelny) v **Příloze č. 18**.

Úřední činnost a zpracování badatelských žádostí

Přehled vyřizovaných úředních i badatelských žádostí, na něž Archiv během roku 2016 odeslal celkem **2 691** odpovědí, obsahuje **Příloha č. 19**. Ve srovnání s loňským rokem došlo k poklesu, který byl do značné míry zapříčiněn změnou metodiky, podle níž 1. oddělení přestalo evidovat přímé žádosti o konkrétní signatury. Vypracovávání odpovědí na takto formulované žádosti zbytečně prodlužovalo dobu přípravy archiválií k nahlížení. U ostatních oddělení

zůstal počet vyřizovaných žádostí zhruba stejný. I letos byly při přípravě odpovědí zpracovávány mnohdy velmi obsáhlé rešerše. Z těch zajímavějších to byly např. tematické rešerše k politicky motivovaným sebevraždám v Československu, ohlasy obyvatel na události roku 1968, k budově redemptoristů, k hradu Bouzovu, Kongregaci milosrdných sester Panny Marie Jeruzalémské, hraničním přechodům v roce 1986 a ke zjištění personálního složení policejních velitelů okresu Hodonín v období 1945–1992.

V činnosti evidenčního pracoviště, které provádí rešerše v elektronických evidencích archivu (tzv. lustrační agenda) stojí za povšimnutí výrazný nárůst počtu prověřovaných jmen na základě úředních žádostí. Počet prověřovaných jmen přesáhl 30 000. Celkový přehled je uveden v **Příloze č. 20**.

Agenda zákona č. 262/2011 Sb.

Agenda zákona č. 262/2011 Sb. je již od počátku jeho účinnosti pro Archiv jednou z nejdůležitějších priorit. Celkový souhrn podává **Příloha č. 21**, z níž je mj. patrné, že ve sledovaném období Archiv přijal a zaevidoval měsíčně průměrně cca 8 nových žádostí o spolupráci ve věci agendy tohoto zákona.

Na činnostech spojených s vyřizováním žádostí, zasílaných Ministerstvem obrany, se kromě pracovníků samostatného Oddělení agendy zákona č. 262/2011 Sb. (4. oddělení) nejrozličnějším způsobem podílelo dalších více než 60 zaměstnanců Archivu, kteří prověřovali elektronické evidence, prováděli rešerše ve spisových fondech, připravovali dohledané archiválie k digitalizaci atd. Na rozdíl od minulých let bylo vypracovávání odborných stanovisek ponecháno výhradně v gesci zaměstnanců 4. oddělení. Od poloviny roku 2016 se na vypracování stanovisek již nepodíleli pracovníci Ústavu.

Od druhé poloviny roku začaly být zpracovávány žádosti, k nimž bylo nutné prostudovat tisíce stran archiválií (velké církevní procesy, případy kurýrů, osobnosti disentu) nebo případy vyžadující zpracování časově náročných rešeršů, neboť množství archivních dokumentů bylo zničeno – ať už při pravidelných skartacích, které bezpečnostní složky dle tehdejších směrnic prováděly, nebo při mimořádné skartaci v prosinci 1989 (typickým příkladem jsou osobnosti spojené s undergroundem nebo zástupci občanských iniciativ z druhé poloviny 80. let). Na rešerších se podílela všechna archivní oddělení. Z výše uvedených příčin počet stanovisek odeslaných na Ministerstvo obrany ve druhém pololetí roku 2016 poklesl, nicméně ve srovnání s předchozím rokem bylo zpracováno o 8 stanovisek více. Celkem bylo na MO odesláno **789** stanovisek. K 31. 12. 2016 zbývalo odeslat odborná stanoviska ke **245** do té doby přijatým žádostem.

7.4.4 Ochrana archiválií a digitalizace

Během roku 2016 se ochrana archiválií i digitalizace v Archivu pozvolna rozvíjely. Nově zavedené postupy při přípravě a samotné digitalizaci minimalizovaly chybovost. Díky

spolupráci s restaurátory bylo možné na pracovišti Braník digitalizovat velmi poničené archiválie, archiválie různých formátů nebo opatřené netradičními předlohami. Pracoviště v průběhu roku 2016 začalo zajišťovat základní postprodukční práce (spojování archiválií, které bylo třeba digitalizovat po částech), což byl pro Archiv další krok, jímž se přiblížil komplexnímu digitalizačnímu procesu nezávislému na pomoci vnějších subjektů.

Archiv pokračoval v důkladné kontrole digitálních reprodukcí archiválií pořízených v letech 2008–2014. Po dosažených zkušenostech je pracnost kontroly a následné přípravy k opětovné digitalizaci (z důvodu velké chybovosti zjištěné kontrolou) závislá na typu předlohy i na době vzniku digitální reprodukce. Nejméně kvalitní je digitalizace prováděná na průtahových skenerech a digitalizace složitých vícesvazkových archiválií (např. vyšetřovacích spisů), naopak u „jednoduchých“ archiválií skenovaných na knižních skenerech, je situace lepší. Nejhorší kvalitu můžeme pozorovat u skenů z let 2008–2010, poněkud lepší je situace u digitálních reprodukcí z let 2011–2012 a vcelku uspokojivý stav vykazují digitalizáty pořízené v letech 2013–2014, ale i ty bude nutné kontrolovat. Vzhledem k obrovskému množství skenů pořízených v minulosti bez řádné přípravy a kontroly bude tato činnost trvat léta velký počet pracovníků jí bude muset věnovat značné penzum času.

Ochrana archiválií

Stejně jako každý rok prováděli pracovníci jednotlivých archivních oddělení průběžnou kontrolu fyzického stavu archiválií, nahrazovali poškozené kartony a obaly novými, byť v menší míře než v předchozích letech. Celkem bylo vyměněno **2 242** kartonů.

V rámci průzkumu fyzického stavu archivních fondů restaurátoři Archivu dokončili posuzování míry poškození vlivem tzv. octového syndromu u filmových archiválií. Celkově bylo zkontrolováno **398** filmů.

Protože Archiv ošetřuje archiválie za pomoci technologie Neschen, je jedním z dlouhodobých cílů restaurátorů získání orientační informace o změnách hodnot pH archiválií po odkyselení touto technologií během stárnutí papírové podložky. I v roce 2016 tedy pokračovalo dlouhodobé měření hodnot pH u většího celku archiválií odkyselených v letech 2010–2013.

Kvůli možnému výskytu mikrobiologického napadení části fondu Vyšetřovacích spisů Ústí nad Labem byla prováděna preventivní revize, při níž bylo zkontrolováno celkem 5 signatur. Restaurátoři zajišťovali pochopitelně také monitoring klimatických podmínek v archivních depozitářích s důrazem na nový depozitář v budově Braník.

Odborná restaurátorská a konzervátorská činnost

Restaurátorské pracoviště realizovalo řadu ambulantních zásahů předcházejících digitalizaci nebo hromadnému odkyselení (celkem **45** signatur) a provádělo akutní zásahy podle požadavků jednotlivých oddělení (celkem **10** signatur nebo jednotlivin). Podařilo se ošetřit dvojnásobek plánovaných částí archivní kulturní památky – vyšetřovacího spisu *V-6301 MV „Akce Střed“*, jehož komplexní restaurování zůstává dlouhodobým úkolem. Při omezených personálních kapacitách jde o velmi dobrý výsledek.

Technologií Neschen bylo **ošetřeno celkem 78 152** listů archiválií. Šlo především o I. část fondu *Sekretariát Federálního ministerstva vnitřní (A 2/1)*. V přípravě archiválií na odkyselení se odrazila dlouhodobá nepřítomnost jedné zaměstnankyně. Protože k odkyselení je již po několik let připravováno více archiválií, než je restaurátorské pracoviště schopno kapacitně zvládat, bylo možno tuto přípravu ve srovnání s předchozím rokem omezit. Celkem bylo k odkyselení přichystáno **73** kartonů archiválií.

Příprava archiválií na digitalizaci

V roce 2016 bylo připraveno k systematické digitalizaci **392** kartonů a **58** personálních spisů – celkem **2 118** inventárních jednotek (signatur). Na 2. oddělení byla před původně zamýšlenou redigitalizací fondu X. správy dána přednost fondu V. část *Sekretariátu Federálního ministerstva vnitřní (A 2/5)*, který má značný badatelský význam (obsahuje mj. kolegia Federálního ministra vnitřní) a lze jej v poměrně krátké době vložit do eBadatelny. Na 3. oddělení byla příprava k digitalizaci omezena z důvodu prioritní kontroly staré digitalizace u fondů určených pro dálkové zpřístupnění. V souvislosti se zpracováváním komplikovaných stanovisek v rámci agendy zákona 262/2011 Sb. (viz výše) výrazně vzrostly požadavky na nesystematickou (ad hoc) digitalizaci. Celkově bylo pro tuto neplánovanou digitalizaci připraveno **1 303** jednotlivých archiválií (signatur), často rozsáhlých operativních svazků a vyšetřovacích spisů nebo vyšetřovacích spisů VB.

Digitalizace archiválií a její kontrola

V roce 2016 bylo celkem digitalizováno **5 118** inventárních jednotek (signatur) a pořízeno **788 756** souborů (skenů), což je o 30 % více než v roce předchozím. Z toho část byla digitalizována ve spolupráci s digitalizačním pracovištěm Ústavu (**209 915** skenů). Digitalizace se soustředila na fondy *Sekretariát FMV – IV. a V. díl (fondy A 2/4, A 2/5)*, *fondy MV ČSR (H 1-)* a na opravy ve fondech plánovaných pro zařazení do eBadatelny.

Především u fondů přístupných prostřednictvím eBadatelny byly systematicky kontrolovány dříve pořízené digitální reprodukce. Přes personální oslabení pokračovala také revize tzv. kartotéky bývalého Studijního ústavu MV (zkontrolováno

cca **275 000** karet). Kontrola probíhala u úředně vyžádaných archiválií a archiválií připravovaných ad hoc pro badatele, a to podle personálních možností jednotlivých oddělení. Celkem bylo systematicky zrevidováno 362 kartonů a dalších samostatných **584** i. j. (signatur). Sumární statistiku činností souvisejících s přípravou na digitalizaci a kontrolou, stejně tak jako výkony digitalizace samotné obsahuje **Příloha č. 22**.

7.4.5 Vědecká, publikační a prezentační činnost

Archivu se po letech, kdy byl vnímán jako součást Ústavu pro studium totalitních režimů, pozvolna dařilo zapsat se do povědomí veřejnosti jako svébytná instituce. Výbornou příležitostí k prezentaci Archivu byla – kromě již tradičního Dne otevřených dveří a řady exkurzí z ČR i ciziny – tisková konference, na níž byla novinářům představena aplikace eBadatelna. Zájem tisku o Archiv a jím spravované písemnosti se pak odrazil např. v určité formě spolupráce s deníkem Blesk. I když i ze strany archivářů panovaly z této spolupráce zpočátku obavy (považovali ji za nepřiliš přínosnou, či dokonce poněkud dehonestující, protože Blesk není řazen mezi „seriózní“ periodika), opak byl pravdou. Archiv měl možnost zkontrolovat správnost faktických informací v článcích a informace o archiváliích bezpečnostních složek se dostala i k těm, kteří by se o existenci Archivu jiným způsobem nedozvěděli. Dokonce se ukázalo, že někteří badatelé se na Archiv obrátili právě na základě článků z tohoto deníku.

Archiv získává respekt i v odborných kruzích, např. aktivní účastí jeho zaměstnanců na konferencích doma i v zahraničí, studii v recenzovaném *Sborníku Archivu bezpečnostních složek* i jiných publikacích a užitím archiválií na různých výstavách.

Publikační činnost a účast na konferencích

Čtrnácté číslo *Sborníku Archivu bezpečnostních složek* (s vročením 2016) vyšlo počátkem roku 2017. Posun byl způsoben rekordním kvantem studií a článků i čekáním na rozhodnutí Ústavního soudu, o němž jsme se čtenářům v uplynulých dvou ročních zmiňovali. Tentokrát přesáhl počet stran číslicí 600 a na zájemce čeká (kromě dalších tradičních oddílů) **9** odborných studií a **5** studií materiálových. Pracovníci Archivu však publikovali také např. v ročence *České archivní společnosti, sborníku Securitas Imperii nebo Almanachu příspěvků konference policejních historiků*. Přehled publikačních počínů pracovníků Archivu ve Sborníku i mimo něj obsahuje **Příloha č. 23**.

Výčet konferencí s aktivní účastí zaměstnanců Archivu je velmi pestrý a zahrnuje nejrůznější oblasti našich nedávných dějin. Dva zástupci reprezentovali Archiv na konferenci *České, slovenské a československé dějiny 20. století*, která se konala v samém závěru března v Hradci Králové. Odborník na ochranu hranic se pravidelně účastní jak každoročních konferencí policejních historiků, tak konference s tématem

„železné opony“ v Mikulově. Na specializované konferenci věnované výuce dějepisu byly pracovníci Archivu prezentovány možnosti využití archivu ve výuce dějepisu. Na akci v Národním archivu byla představena eBadatelna. Podrobný seznam účastníků konferencí i s názvy jejich příspěvků je uveden v **Příloze č. 24**.

Prezentační činnost

Archiv měl v roce 2016 celou řadu příležitostí k tomu, aby se prezentoval veřejnosti. Stabilně vysoký zůstal počet exkurzí do Archivu, lze říci, že Archiv si získal v této oblasti „stálou klientelu“. Mezi ně můžeme zařadit např. návštěvy zprostředkované organizací Člověk v tísni nebo zahraniční hosty CEVRO institutu. Potěšující je rovněž skutečnost, že do Archivu míří čím dál více žáků základních škol.

Kolegové archiváři ze severomoravských a slezských archivů navštívili pracoviště Archivu v Kanicích. Po úvodní přednášce o organizaci a historii našeho archivu i o úkolech, které Archiv řeší, si prohlédli některé depozitáře a výstavy zajímavých archiválií, badatelnu i kanické pracoviště digitalizace.

Na Mezinárodní den archivů – ve čtvrtek 9. června 2016 – mohli zájemci v rámci Dne otevřených dveří navštívit jak společnou budovu Ústavu a Archivu v Siwievově ulici, tak budovy Archivu v Braníku a Na Struze a také v Kanicích. Do objektu v Braníku mohla veřejnost zavítat vůbec poprvé. Čekal tu na ni kvíz „Co je to tady za hnusnou máničku?“ (jde o známou hlášku herce Miroslava Donutíla z filmu Pelíšky) a v duchu „mániček“ se odehrával i program komentovaných prohlídek. Největším lákadlem pracoviště Na Struze byla přítomnost Otakara Michla, kytaristy a autora hudby mnoha skladeb Umělé hmoty, který na jednom stanovišti v rámci komentovaných prohlídek znovu podstoupil inscenovaný výslech StB. Přibližně padesát návštěvníků se vypravilo také do lesů, v nichž je situováno kanické pracoviště.

Přehled exkurzí a ostatních aktivit lze nalézt v **Příloze č. 25**.

Archiválie bezpečnostních složek nacistického a komunistického režimu jsou sice z časového hlediska velmi mladé, tato skutečnost jim ovšem nikterak neubírá na atraktivitě. Dokazuje to zájem nejrůznějších institucí i jednotlivců, kteří Archiv žádají o pomoc s dohledáním archiválií a pořízením jejich reprodukcí pro různé výstavy. Za všechny, které se uskutečnily v roce 2016, můžeme jmenovat:

- výstavu *Trosečníky v Šanghaji* v Guttmannově galerii Židovského muzea v Praze;
- česko-německou výstavu *Transport smrti Litoměřice–Velešín*, pořádanou Památkem Flossenbürg a Vojenským historickým ústavem Praha;
- výstavu *Četnická stanice Zbiroh* v Městském muzeu a Muzeu J. V. Sládka Zbiroh;
- výstavu *Koruna bez krále* v románském sklepení Starého královského paláce;

- výstavu *Erobern und Vernichten – Massenerschießungen zwischen Ostsee und Schwarzem Meer 1941–1945 (Dobýt a zničit – Masové popravy mezi Baltským a Černým mořem 1941–1945)* v Topographie des Terrors;
- expozici nově vybudovaného památníku k bývalému táboru Hodonín u Kunštátu;
- novou stálou expozici Muzea Karlovy Vary, připravovanou k 150. výročí jeho existence;
- nově budovanou expozici Věznice Uherské Hradiště;
- putovní výstavu *Svědkové lidskosti – Odpůrci nacismu z řad sudetoněmeckých křesťanů v letech 1938–1945* sdružení Ackermann-Gemeinde.

Koncem roku 2016 se Archiv podílel na přípravě výstav souvisejících se 40. výročí Charty 77 a stal se partnerem Lidových novin v rámci cyklu vydávaného u příležitosti tohoto jubilea. Podrobnosti budou popsány ve výroční zprávě za rok 2017.

U příležitosti výročí popravy Milady Horákové natáčela Česká televize reportáž na pracovišti v Braníku, v níž pracovníci Archivu hovořili o procesu i podrobnostech restaurátorských prací na vyšetřovacím spisu.

Činnost Archivu i úskalí při práci s archiváliemi bezpečnostních složek měla možnost přiblížit čtenářům ředitelka Archivu v rozhovoru pro časopis Masarykovy univerzity Absolvent, který byl vydán v závěru roku 2016 (je k dispozici i na internetu) a v chatu pro on-line vydání deníku Blesk.

7.5 Spolupráce Archivu bezpečnostních složek s dalšími institucemi

Spolupráce s Ústavem pro studium totalitních režimů

Z domácích institucí spolupracoval Archiv v roce 2016 nejúžeji s Ústavem. Naši zaměstnanci byli zapojeni do několika jeho badatelských projektů, např. do vytváření hesel připravovaného *Biografického slovníku vedoucích funkcionářů KSČ (1921–1989)* nebo do projektu *Československá justice v letech 1948–1989 a její role při trestněprávní perzekuci odpůrců režimu*. Na základě Dohody o spolupráci, uzavřené řediteli obou institucí v dubnu roku 2012 a obnovené v září roku 2015, zpracovali pracovníci Ústavu pro Archiv i část odborných stanovisek, zasílaných Ministerstvu obrany v rámci agendy zákona č. 262/2011 Sb., i když tentokrát šlo pouze o cca 9% – jak již bylo uvedeno, Archiv vystačil v převážné většině v této oblasti s vlastními kapacitami.

Ústav se rovněž výrazně podílel na některých IT projektech Archivu. O nejvýznamnějším z nich – aplikaci eBadatelna – jsme již podrobně informovali výše. Dále Ústav spolupracoval s Archivem na vývoji webového projektu Organizační

struktura ministerstva vnitra a na vývoji prototypu workflow systému SODA (Správa oběhu a digitalizace archiválií). Posledně zmíněný projekt bude v roce 2017 rozsáhle testován a jeho nasazení bude znamenat další stupeň v rozvoji elektronizace celého procesu digitalizace. Zaměstnanci IT oddělení Ústavu výrazně participovali na správě IT, zálohování dat a na vývoji některých dalších aplikací určených pro vnitřní chod agend Archivu.

Spolupráce s ostatními domácími institucemi

V souvislosti se zákonem č. 262/2011 Sb. zůstává Archiv i nadále blízkým partnerem Ministerstva obrany a Etické komise ČR, jejímž členům skončilo v roce 2016 první funkční období. Zástupci Archivu se pravidelně účastnili otevřených částí jednání Etické komise i slavnostního udílení osvědčení účastníkům třetího odboje.

Velmi dobrou zkušenost má Archiv se spoluprací s Židovským muzeem. V roce 2016 probíhaly přípravné práce k výstavě *Labyrinthem normalizace* s podtitulem *Židovská obec jako zrcadlo většinové společnosti*, která bude otevřena v dubnu 2017. Její důležitou součástí budou právě citáty z materiálů StB.

Pokračovala spolupráce s Americkým fondem, o. p. s., mj. účastí na slavnostním zahájení denního provozu protiatomového krytu v Husově ulici v Brně.

Zahraniční spolupráce

Ve výčtu aktivit Archivu nelze opominout spolupráci se zahraničními partnery.

Ředitelka Archivu a její zástupce ve dnech 14.–16. března 2016 navštívili společně s vedením a pracovníky Ústavu **Muzeum Slovenského národního povstání v Banské Bystrici**. Byly navázány kontakty s vedením Muzea SNP, předběžně bylo projednáno uzavření rámcové smlouvy o spolupráci mezi Muzeem SNP, Ústavem a Archivem a vedení Archivu se seznámilo s digitalizačním centrem Muzea SNP, jehož součástí je i konzervátorské pracoviště. Dále byly navázány kontakty s Univerzitou Mateja Bela, konkrétně s proděkanem pro vědu a výzkum Fakulty politických věd a mezinárodních vztahů, jemuž byla představena činnost Archivu.

Ve výroční zprávě za rok 2015 jsme obsáhle informovali o spolupráci, kterou Archiv navázal s maďarským **Výborem národní paměti (Nemzeti Emlékezet Bizottsága – NEB)**. Ve dnech 7.–9. března 2016 se na přání maďarské strany v Budapešti uskutečnilo další setkání se zástupci této instituce a dalších odborníků na téma StB, jehož hlavním cílem byla diskuze o fungování orgánů Státní bezpečnosti, dochovaných evidencích a způsobu jejich zpřístupňování. Maďarští kolegové byli podrobně seznámeni s problematikou lustračních zákonů (včetně soudní praxe ve sporech

o ochranu osobnosti), s dochovanými i nově vzniklými evidencemi a jejich využíváním. Během roku maďarští kolegové požádali rovněž o odpovědi na dotazy týkající se archiválií komunistické rozvědky.

Intenzivní styky byly udržovány se slovenským **Ústavem paměti národa (ÚPN)**. Ředitelka Archivu přijala spolu s ředitelem Ústavu pozvání k účasti na ministerské konferenci při příležitosti Evropského dne památky obětí totalitních režimů. Akce se konala ve dnech 22.–23. srpna 2016 v rámci slovenského předsednictví Evropské unie a vystoupili na ní zástupci ministerstev spravedlnosti, diplomatických sborů a institucí zabývajících se totalitárními či autoritářským i režimy. Součástí dvoudenního programu bylo uctění památky obětí komunistického režimu u tzv. Brány ke svobodě, památníku nacházejícího se pod hradem Děvín.

Ředitelka Archivu byla jednou z panelistek mezinárodní diskuse *Prečo „hrubá čiar“ alebo čo ešte ukrývajú archívy bezpečnostných zložiek*, která byla organizována Ústavem paměti národa v Bratislavě dne 11. 11. 2016 jako jeden z počínů každoročního *Festivalu slobody*, který lze považovat za slovenskou obdobu akce *Mene Tekel*. V diskusi seznámila její účastníky s českou legislativou v rámci zpřístupňování archiválií i s praktickými zkušenostmi s jejich využitím při vyrovnávání se s naší nedávnou minulostí.

Dalších akcí *Festivalu slobody* se na základě pozvání dr. Ondreje Krajňáka, předsedy Správní rady ÚPN, zúčastnili ředitel Ústavu Zdeněk Hazdra a zástupce ředitelky Archivu Petr Zeman. Součástí programu byla účast na oceňování osobností, které se zasloužily o obnovu svobody a demokracie na Slovensku, respektive v bývalém Československu.

V roce 2016 se konala dvě setkání zástupců institucí sdružených v **European Network of Official Authorities in Charge of Secret Police Files**. Nejprve to byl workshop ve Varšavě dne 18. dubna 2016, na kterém Archiv reprezentovala PhDr. Jitka Bílková. Účastníci se zaměřili na mezinárodní projekt *The Joint Publication of Electronic Copies of the Materials Related to Multilateral Security Service Meetings of Communist States*. Ve dnech 28.–30. listopadu 2016 se uskutečnilo výroční zasedání v Krakově, jehož se zúčastnila ředitelka Archivu. Kromě zpráv o činnosti jednotlivých institucí za uplynulý rok a seznámení se s aktuálními aktivitami partnerů byla hlavním tématem výměna zkušeností v oblasti archivů tajných služeb ve východní Evropě a zejména v oblasti počítačových systémů bývalých bezpečnostních složek. Součástí doprovodného programu bylo zahájení putovní výstavy *By Any Means. Communist Secret Police and People's Everyday Life*, na níž se podílel i Archiv bezpečnostních složek.

Spolupráce s **Archivem Bezpečnostní služby Ukrajiny** v roce 2016 spočívala v digitalizaci archiválií vztahujících se k vybraným příslušníkům Ukrajinské povstalecké armády a jejich předání ukrajinské straně a dále v rešerši dokumentů

k tragédii v Černobylu. Archiv bezpečnostní služby Ukrajiny požádal následně o dodání jejich reprodukcí, které budou součástí mezinárodní publikace.

7.6 Ekonomika, provoz a správa IT

7.6.1 Stručný přehled hospodaření Archivu

Základním určujícím faktorem pro ekonomiku Archivu se stal zákon č. 400/2015 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2016, kterým bylo stanoveno, že Archiv bude hospodařit s finančními prostředky ve výši 78 975 340 Kč.

Na základě Usnesení vlády č. 827/2016 o navýšení prostředků na platy o 4 %, tj. ve výši 538 585 Kč včetně příslušenství pro měsíce listopad a prosinec 2016, došlo k nárůstu celkového rozpočtu na částku 79 513 925 Kč.

Archiv hospodařil v roce 2016 podle deklarované zásady hospodárnosti, efektivnosti a účelovosti vynakládaných výdajů na základě § 14 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Díky dále trvajícím optimalizačním opatřením a využití jak elektronického tržiště, tak zadávání veřejných zakázek malého rozsahu i pod určeným limitem došlo opět k následnému poklesu výdajů oproti roku 2015.

Příjmy

Archiv neměl pro rok 2016 rozpočtované příjmy, nicméně ze své činnosti vykázal ke konci roku 2016 příjmy ve výši 179 596,19 Kč, které odvedl do státního rozpočtu. Struktura příjmů podle jednotlivých položek rozpočtové skladby je uvedena v následující tabulce:

Celkový přehled příjmů Archivu v tis. Kč

Ukazatel	Rozpočet 2016		Konečný rozpočet 2016	Skutečnost 2016	% plnění
	schválený	po změnách			
	1	2	3	4	5
Příjmy Archivu celkem				179,60	
2111 Příjmy z poskytování služeb a výrobků	0	0	0	134,91	
2132 Příjmy z pronájmu ost. nemovit. a jejich částí	0	0	0	18,30	
2324 Přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady	0	0	0	4,93	
4132 Převody z ostatních vlastních fondů	0	0	0	21,46	

Jde o příjmy z badatelen ABS za vyhotovení kopií, pravidelnou platbu pronájmu z nebytového prostoru v objektu Braník, uhrazené přečerpané telefonní hovory, stravenky, vrácení přeplatků elektrické energie, vodného a stočného a dále prodeje nepotřebného majetku. Finanční částka na položce 4132 je zůstatek nevyčerpané výše přidělených mzdových prostředků a jejich příslušenství.

Výdaje

Struktura výdajů rozpočtu Archivu vycházela ze schváleného zákona č. 400/2015 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2016, kterým bylo stanoveno, že Archiv bude hospodařit s finančními prostředky včetně navýšení prostředků na platy o 4 % v celkové výši 79 513 925 Kč.

Součástí výdajů se v roce 2016 staly nároky z nespotřebovaných neprofilujících a profilujících výdajů z roku 2015 v celkové výši 16 246 408,30 Kč.

Tato částka je tvořena všemi závaznými ukazateli:

- V oblasti profilujících výdajů jde o částku na platy státních zaměstnanců ve výši 80 000 Kč; na platy a ostatní platby za provedenou práci ve výši 363 191 Kč.
- Do běžných výdajů byla zapojena částka neprofilujících výdajů ve výši 7 846 480,15 Kč. Tento rozdíl mezi konečným rozpočtem výdajů a skutečnými výdaji vznikl nevyčerpaním prostředků běžných výdajů. Nejvíce se na něm podílely snížené provozní platby – energie a paliva. Dále jsou zde záměrně drženy finanční prostředky pro větší neplánované opravy a havárie, které se občas ve všech objektech vyskytují.

- Třetí částí jsou profilující výdaje na programy EDS/SMVS, které byly ve výši 7 956 737,15 Kč. Byla připravena velká investiční akce v podobě zateplení celého objektu Braník. Samotná realizace začala v květnu 2016 formou veřejné zakázky na dodavatele zateplení. Akce měla být ukončena nejpozději 15. listopadu 2016. Bohužel, vzhledem k problémům s jejím realizátorem nebyla stavba ukončena ani do 31. prosince 2016, takže investiční akce nebyla uhrazena. Opět tedy dojde k vygenerování a převodu nároků z nespotřebovaných výdajů z této akce do roku 2017.

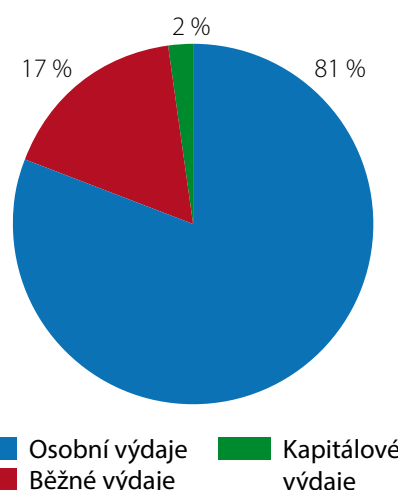
V průběhu roku byla připravena – již na základě znalosti finančního objemu potřebného pro zateplení objektu Braník – další investiční akce, a to výstavba výtahu v daném objektu. Bohužel, vzhledem k průtahům a nedokončení prací na projektu zateplení nelze tuto další investiční akci realizovat. Stávající finanční objemy budou taktéž převedeny do roku 2017.

Na základě žádosti kapitoly 355 schválené vládním usnesením č. 651 ze dne 20. července 2016 bylo dne 1. 8. 2016 provedeno druhé rozpočtové opatření, kterým byla provedena změna systemizace v objemu 850 000 Kč mezi položkami 5011 a 5013.

Všechny výdaje hrazené z prostředků státního rozpočtu byly využity v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících

zákonů, a zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

V souvislosti s čerpáním finančních prostředků Archivu byly ke všem výdajům vystavovány doklady o předběžné řídicí kontrole tak, aby nedošlo k přečerpání finančních prostředků jednotlivých závazných ukazatelů.

Celkový přehled výdajů Archivu v tis. Kč

Ukazatel	Rozpočet 2016		Konečný rozpočet 2016	Skutečnost 2016	% plnění
	schválený	po změnách			
	1	2			
Výdaje celkem	78 975,33	79 513,92	95 760,33	74 783,83	94,05
Kapitálové výdaje	7 300,00	7 300,00	15 256,74	1 839,00	25,19
Běžné výdaje	59 337,40	59 875,99	60 544,42	60 464,48	100,98
v tom osobní výdaje	43 794,80	44 192,28	44 635,47	44 584,61	100,89
v tom platy zam. v pracovním poměru	15 389,53	16 369,53	16 730,40	16 730,40	102,20
v tom platy státních úředníků	28 101,76	27 519,24	27 599,24	27 599,24	100,29
OPPP	303,51	303,51	305,83	254,97	84,01
odstupné	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
povinné pojistné	14 890,23	15 025,38	15 246,22	15 217,14	101,28
FKSP	652,37	658,33	662,73	662,73	100,67
Ostatní běžné výdaje celkem	12 337,93	12 337,93	19 959,17	12 480,35	101,15

Přehled výdajů na platy zaměstnanců Archivu v tis. Kč

Ukazatel	Rozpočet 2016		Konečný rozpočet 2016	Skutečnost 2016	% plnění
	schválený	po změnách			
	1	2			
Výdaje na platy o OPPP včetně přísl. a FKSP	59 337,40	59 875,99	60 541,42	60 464,48	100,98
Výdaje na platy o OPPP včetně přísl. bez FKSP	58 685,03	59 217,66	59 878,69	59 801,75	100,99
z toho					
výdaje na platy a OPPP	43 794,80	44 192,28	44 635,47	44 584,61	100,89
v tom					
v tom platy zam. v pracovním poměru	15 389,53	16 369,53	16 730,40	16 730,40	102,20
v tom platy státních úředníků	28 101,76	27 519,24	27 599,24	27 599,24	100,29
v tom OPPP	303,51	303,51	305,83	254,97	84,01
z toho odstupné	-	-	-	-	0,00
pojistné placené zaměstnavatelem	14 890,23	15 025,38	15 243,22	15 217,14	101,28
převod do FKSP	652,37	658,33	662,73	662,73	100,67

Kapitálové výdaje

V roce 2016 realizoval Archiv výdaje položek 6121 – Budovy a haly a 6111 – Programové vybavení. Přehled kapitálových výdajů je uveden v následující tabulce:

Přehled financování reprodukce majetku Archivu v tis. Kč

Ukazatel	Rozpočet 2016		Konečný rozpočet 2016	Skutečnost 2016	% plnění
	schválený	po změnách			
	1	2			
Kapitálové výdaje Archivu celkem	7 300	7 300	15 256,74	1 839,01	25,19
z toho					
nehmotný majetek	-	173,03	332,45	274,38	
hmotný majetek	7 300,00	7 126,97	1 4924,29	1 564,63	21,95

Archiv měl na těchto položkách rozpočet po změnách ve výši 7 300 000 Kč, z něhož vyčerpal finanční prostředky ve výši 1 838 999,00 Kč, tj. 25,19 %.

Archiv čerpal finanční prostředky na kapitálové výdaje v následující struktuře:

- Položka 6121 – Budovy, haly a stavby byla čerpána v celkové výši 1 564 631,50 Kč; jedná se o zateplení objektu Braník v celkové hodnotě 4 159 629 Kč. Stavba z důvodu zásadní nekvalitní práce je stále nedokončena a zároveň z části neuhrazena.
- Položka 6111 – Programové vybavení byla čerpána v celkové výši 274 367,50 Kč. Šlo o nákup modulů pro účetní a spisový systém GINIS a dále o nákup konvertoru PDF v souvislosti s implementací zákona o spisové službě.
- Stále je tvořena rezerva pro rekonstrukci areálu Kanice, která je součástí investičního plánu.

7.6.2 Správa IT

Oddělení informačních technologií a evidencí (6. oddělení) zabezpečovalo standardní služby IT (provoz, instalace a konfigurace veškeré výpočetní techniky, administrace vzdálených uživatelských stanic, konzultační činnost pro zaměstnance, vytváření podkladů pro nákupy informačních technologií). Programátoři oddělení zásadním způsobem participovali také na postupném vývoji, technickém zabezpečení a zajištění provozu aplikace eBadatelna a na kontrole importních dávek a následných úpravách přepsaných inventářů. Průběžně se podíleli rovněž na aktualizacích databázových vyhledávacích systémů Archivu, přičemž nejdůležitějším počinem v této oblasti byl kontinuální vývoj editačního prostředí provozovaných databází a jeho postupné vylepšování po nasazení.

8

Hospodaření kapitoly 355 – Ústav pro studium totalitních režimů

59

Hospodaření kapitoly 355 i jejích obou součástí, organizačních složek státu, je předmětem samostatné obsáhlé zprávy, takzvaného Návrhu státního závěrečného účtu státního rozpočtu – kapitoly 355. Ten byl řádně zaslán Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a Ministerstvu financí ČR.

Hospodaření kapitoly státního rozpočtu Ústav pro studium totalitních režimů bylo v roce 2016 výrazně asymetrické v tom smyslu, že výdaje z větší části nebyly kryty příjmy.

Příjmy rozpočtové kapitoly tvořily většinou prostředky určené na řešení projektů z prostředků EU (cca 3,5 milionu Kč). Cca 700 tisíc pochází od veřejnosti, buď z prodaných publikací, nebo z poplatků v badatelnách. Ostatní položky byly zanedbatelné nebo mimořádné.

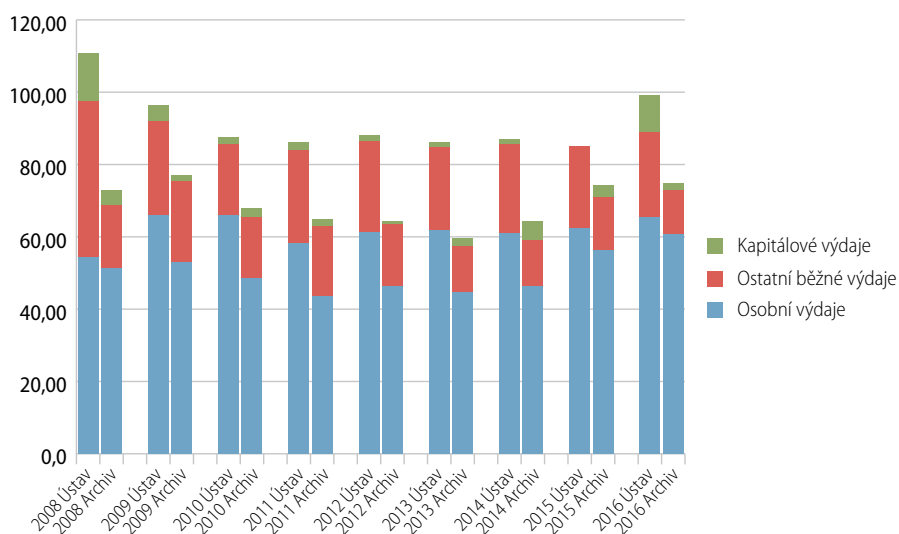
Struktura výdajů

Výdaje kapitoly 355 byly v roce 2016 určeny zákonnými úkoly uloženými kapitole 355 zákony č. 181/2007 Sb. a 262/2011 Sb., jejichž ekonomická stránka byla Ústavu a Archivu určena zákonem o státním rozpočtu.

Rozpočet kapitoly byl v průběhu roku se souhlasem Ministerstva financí ČR desetkrát upraven. Šlo o navyšování celkových výdajů Ústavu pro studium totalitních režimů o prostředky přiznané jinými rezorty České republiky (granty a spolupráce), dále o plošné navýšení prostředků na státní zaměstnance z rozhodnutí vlády ČR a o změny ve struktuře platů vyvolané náběhem zákona o státní službě do praxe Archivu bezpečnostních složek.

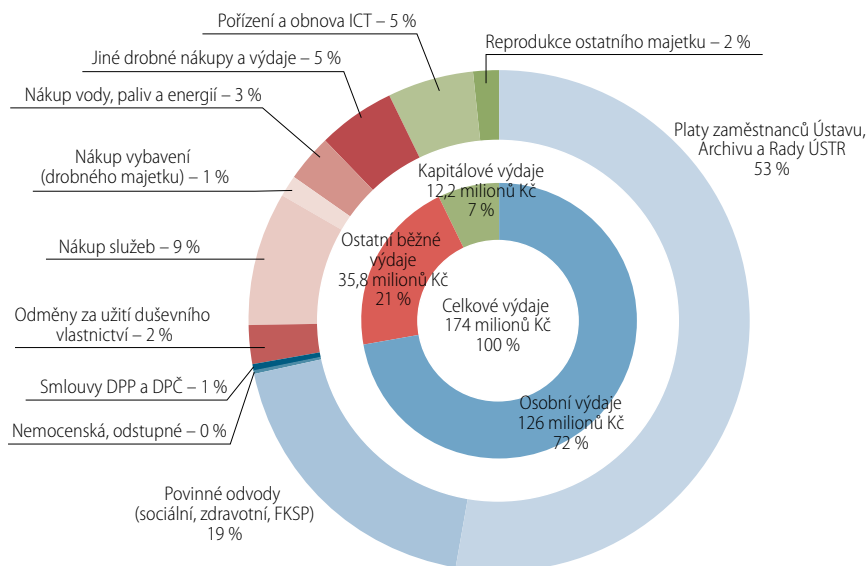
V roce 2016 Ústav dokončil jeden projekt financovaný Evropskou komisí, respektive její agenturou EACEA. Ústav zahájil řešení 3 víceletých výzkumných projektů financovaných z prostředků poskytnutých Grantovou agenturou ČR, Technologickou agenturou ČR a Ministerstvem kultury ČR. Vedle toho přijal podporu na výstavní projekty od Ministerstva zemědělství ČR a města Žďáru nad Sázavou. Ústav provedl poměrně rozsáhlou investici do IT infrastruktury, na kterou mimořádně poskytlo prostředky Ministerstvo financí ČR. Archiv prováděl rozsáhlé rekonstrukce depotu a kancelářské budovy v Praze-Braníku. Kapitola za podpory MF ČR a SFŽP ČR připravila k realizaci v roce 2017 rozsáhlou akci Zateplení sídla ÚSTR v Siwecově ulici.

1. Výše a struktura rozpočtu kapitoly 355 (miliony Kč)

Strukturu výdajů kapitoly 355 ukazuje koláčový graf č. 2. Vnitřní prstenec rozlišuje výdaje do tří základních kategorií, vnější prstenec ukazuje výdaje v podrobnějším členění.

2. Struktura výdajů kapitoly 355 (miliony Kč)

Přehled plnění příjmů kapitoly 355 viz **Příloha č. 26**.

Přehled plnění výdajů kapitoly 355 viz **Příloha č. 27**.

Seznam příloh

Příloha č. 1	Přehled zasedání Rady ÚSTR v roce 2016
Příloha č. 2	Organizační schéma ÚSTR a ABS
Příloha č. 3	Koncepce vědeckého zaměření ÚSTR
Příloha č. 4	Podrobný přehled badatelských a dokumentačních projektů
Příloha č. 5	Přehled vydaných publikací
Příloha č. 6	Publikační činnost zaměstnanců ÚSTR
Příloha č. 7	Přehled konferencí, seminářů, symposií a kurzů
Příloha č. 8	Vystoupení zaměstnanců ÚSTR na konferencích, seminářích apod.
Příloha č. 9	Přehled uskutečněných vědeckých seminářů
Příloha č. 10	Koncepce vzdělávací a popularizační činnosti ÚSTR
Příloha č. 11	Přehled uspořádaných výstav
Příloha č. 12	Přehled exkurzí žáků a studentů českých škol v ÚSTR
Příloha č. 13	Spolupráce ÚSTR na projektu Paměť národa
Příloha č. 14	Zahraniční návštěvy a exkurze v Ústavu
Příloha č. 15	Zahraniční služební cesty – podrobný přehled
Příloha č. 16	Akvizice a delimitace archiválií a archivních souborů
Příloha č. 17	Přehled o zpracování archiválií a rozvoji evidencí
Příloha č. 18	Přehled činnosti badatelen
Příloha č. 19	Přehled vyřizovaných úředních i badatelských žádostí
Příloha č. 20	Přehled činnosti evidenčního pracoviště (tzv. lustrační agenda)
Příloha č. 21	Přehled vyřizování agendy v rámci zákona č. 262/2011 Sb. v ABS
Příloha č. 22	Přehled úkonů souvisejících s digitalizací
Příloha č. 23	Publikační činnost zaměstnanců ABS
Příloha č. 24	Účast zaměstnanců ABS na odborných konferencích
Příloha č. 25	Přehled exkurzí a návštěv v Archivu
Příloha č. 26	Přehled plnění příjmů kapitoly 355 v roce 2016
Příloha č. 27	Přehled plnění výdajů kapitoly 355 v roce 2016

Na **1. jednání dne 19. ledna 2016** schválila Rada Ústavu Plán činnosti ÚSTR na rok 2016.

Na **2. jednání dne 10. února 2016** vyjádřila Rada Ústavu své připomínky k návrhu Výroční zprávy za rok 2015 a požádala o jejich zpracování. Členové Rady ÚSTR byly v souvislosti s výběrovým řízením na pozici ředitel/ředitelka ABS dle příslušných ustanovení zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, rovněž seznámeni s doporučením výběrové komise, která jednoznačně doporučila stávající ředitelku ABS Mgr. Světlanu Ptáčnickovou.

Na **3. jednání dne 10. března 2016** Rada Ústavu pro studium totalitních režimů ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 písm. f) zákona č. 181/2007 Sb. schválila koncept návrhu Státního závěrečného účtu Ústavu pro studium totalitních režimů – kapitoly 355 za rok 2015. Členové Rady ÚSTR rovněž schválili Výroční zprávu za rok 2015, která byla následně předložena Senátu PČR. Na základě výběrového řízení na pozici ředitele/ředitelky ABS dle zákona č. 234/2014, o státní službě, a v souvislosti s ustanovením § 11 odst. 1 písm. c) zákona č. 181/2007 Sb. projednala Rada ÚSTR návrh ředitele Ústavu na jmenování Mgr. Světlany Ptáčnickové ředitelkou ABS.

Na **4. jednání dne 6. dubna 2016** byli členové Rady ÚSTR seznámeni s výsledky jednání zástupců ÚSTR, ABS a Ministerstva obrany u ombudsmanky, které se týkalo urychlení řešení agendy dle zákona č. 262/2011 Sb. Rovněž se zajímali o stav přípravy nových webových stránek ÚSTR a o možnost získání finančních prostředků na rekonstrukci budov ÚSTR v Praze a ABS v Kanicích.

Na **5. jednání dne 11. května 2016** byla Rada ÚSTR seznámena se Závěrečnou zprávou z kontroly NKÚ. Rada uložila vedení Ústavu informovat členy Rady ÚSTR o zahájení jednání s možnými budoucími partnerskými institucemi za účelem podávání žádostí o granty.

Na **6. jednání dne 23. června 2016** byla Radě Ústavu předložena revize Plánu činnosti na rok 2016 spolu s informacemi o jeho naplnění a zdůvodněním navrhovaných změn. Rada Ústavu dále schválila Koncepti vzdělávací popularizační činnosti ÚSTR a ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 písm. f) zákona č. 181/2007 Sb. schválila podklady pro Návrh rozpočtu kapitoly 355 – Ústavu pro studium totalitních režimů na rok 2017. Členům Rady ÚSTR bylo předloženo na vědomí stanovisko vedení ÚSTR k Závěrečné zprávě NKÚ. Radě Ústavu byl prezentován grafický návrh nové podoby webových stránek.

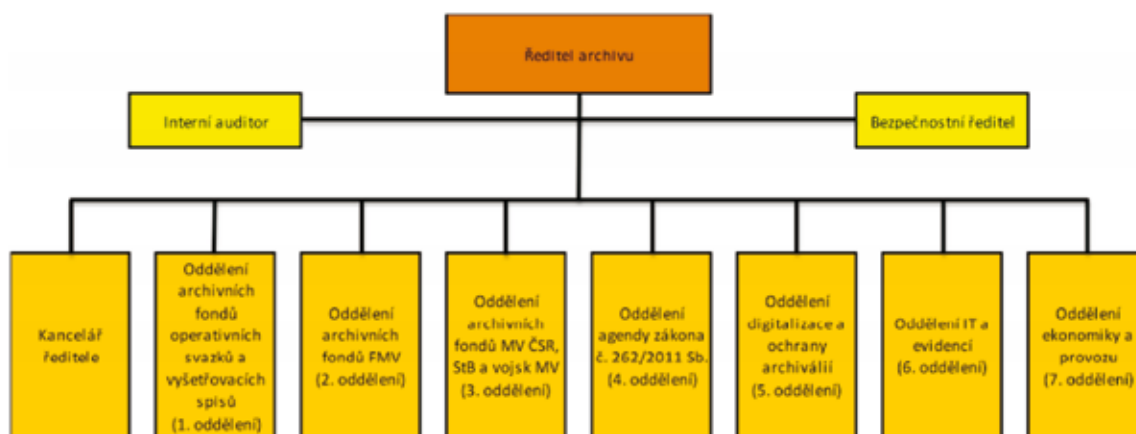
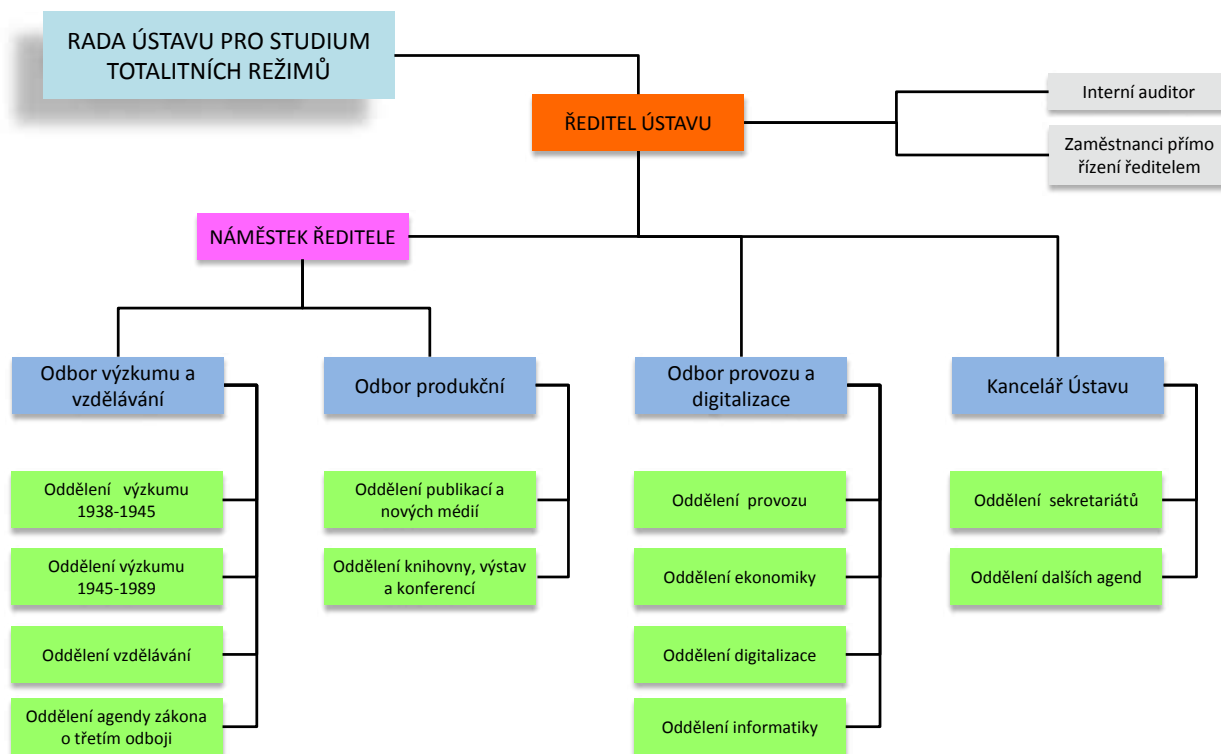
Na **7. jednání dne 14. září 2016** byla Rada Ústavu seznámena s dosavadním průběhem jednání o rozpočtu kapitoly 355 – Ústavu pro studium totalitních režimů na rok 2017. Členům Rady ÚSTR byl dále předložen plán kontrol dříve vytvořených digitalizátů a pracovní verze Směrnice na ochranu osobních údajů. Radě byl představen fungující model homepage nových webových stránek.

Na **8. jednání dne 17. října 2016** byla Radě Ústavu představena analýza stavu komunikace ÚSTR s médii jako podklad pro vznik Mediální strategie ÚSTR. Na jejím základě Rada uložila řediteli ÚSTR připravit pracovní verzi obsahu tohoto strategického dokumentu. Členové Rady ÚSTR byly seznámeni s přípravou stěhování a rekonstrukce budovy ÚSTR. Rada uložila řediteli Ústavu, aby nové webové stránky ÚSTR byly spuštěny nejpozději do 31. 12. 2016. Členové Rady ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 262/2011 Sb. navrhli harmonogram volby dvou členů Etické komise Vlády ČR a nominovali devět kandidátů.

Na **9. jednání dne 14. listopadu 2016** projednali členové Rady ÚSTR Směrnici o ochraně osobních údajů. Radě Ústavu byl předložen návrh Plánu činnosti na rok 2017 k připomínce. Rovněž jí byla prezentována aplikace, která zajišťuje lepší sledování workflow v rámci procesu digitalizace mezi jednotlivými odděleními ÚSTR a ABS. Rada ÚSTR projednala strukturu připravované Mediální strategie a uložila řediteli Ústavu vypracovat do konce ledna 2017 první tři kapitoly. Členové Rady ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 262/2011 Sb. zvolili dva členy Etické komise ČR – JUDr. Petra Pitharta, CSc., a Ludmilu Rakušanovou.

Na **10. jednání dne 13. prosince 2016** schválila Rada Ústavu Plán činnosti na rok 2017. Dále projednala možnosti velké evaluace ÚSTR a uložila řediteli Ústavu připravit návrh koncepce evaluace na červnové jednání v roce 2017. Radě ÚSTR byl předložen harmonogram stěhování v roce 2017.

Příloha č. 2 – Organizační struktura ÚSTR a ABS

KONCEPCE VĚDECKÉHO ZAMĚŘENÍ Ústavu pro studium totalitních režimů

(schválena Radou Ústavu dne 26. června 2015)

ÚVOD

Následující koncepce dlouhodobého vědeckého rozvoje Ústavu pro studium totalitních režimů (dále též „ÚSTR“) konkretizuje rámec stanovený zákonem č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů. Jejím smyslem je vytvořit základ pro řízení vědecké činnosti ÚSTR a zároveň veřejnosti předložit přehledný dokument, který jasně sděluje, čemu a proč se Ústav hodlá v dlouhodobém horizontu věnovat.

Činnost ÚSTR naplňuje veřejný zájem, který spočívá ve vyrovnávání se s dědictvím nacistické okupace a diktatury KSČ. Ústav jako celek se na tom podílí mnoha způsoby; hlavním posláním jeho vědecké části je zkoumání zákonem vymezeného období 1938–1989. **Vycházíme z předpokladu, že s lepším poznáním principů, na kterých bylo postaveno ovládnutí společnosti v minulosti, budeme schopni lépe se bránit současným i budoucím hrozbám omezování lidských práv a demokracie.** Na tomto základě stavíme výzkumnou činnost ÚSTR a od ní odvozujeme navazující, avšak neméně důležité vzdělávací a popularizační aktivity, které chápeme nikoli v úzkém vymezení jako školní vzdělávání zaměřené na mladé lidi, ale jako vzdělávání celoživotní a pro všechny cílové skupiny.

Posláním Ústavu je přispívat k otevřenému dialogu o smyslu naší minulosti. Proto se nemůže spokojit s potvrzováním ustálených výkladů nacistické a komunistické diktatury. Nesmí také podceňovat vnitřní, společenské kořeny protidemokratických tendencí. Poznání minulosti by mělo napomáhat co nejlepšimu porozumění aktuálním rizikům pro lidská práva a demokracii.

Vědecký profil ÚSTR

- Pracovníci ÚSTR nejsou ve své vědecké činnosti vázáni žádnými předem danými interpretacemi minulosti a ve své práci postupují především v souladu se standardními zásadami a metodami vědecké práce, jako jsou např. vyčerpávající heuristika primárních a sekundárních pramenů, jejich kritická analýza, respekt k dobovému kontextu analyzovaných dějů a jejich kritická interpretace.** Metodologicky není určen žádný dominantní přístup k výzkumu. Za přirozený a prospěšný naopak považujeme stav, kdy se běžně využívají nejrůznější metody, přístupy i tradice výzkumu. Významnou roli přisuzujeme projektům dokumentačním a takovým, jejichž výstupem jsou aplikace pro veřejnost využívající moderní technologie a nová média (např. digitální archivy nebo interaktivní prezentace).
- ÚSTR ve svých výzkumech pojímá diktaturu jako vzájemný vztah mezi vládnoucími a ovládanými – jako vztah moci (panství) a společnosti.** Tento vztah musí být zkoumán jako mnohvrstevnatý celek, vzájemně provázaný a často také rozporuplný. Otevřenou represí vůči konkrétním skupinám společnosti, prováděnou represivními složkami, pokládáme za jednu z těchto vrstev – sice velmi důležitou, ale nikoli jedinou. Za srovnatelně důležitou považujeme analýzu širších společenských souvislostí, které represii umožňovaly, a postojů, které ji legitimizovaly. K tomu patří i posouzení vnitřních a vnějších vlivů na vznik různých forem ovládnutí v české společnosti. Podstatným rozměrem ve výzkumu vztahu vládnoucích a ovládaných je poznat původ a charakter onoho ovládnutí, a to nejen kvůli rozpoznávání rozdílů či případných kontinuit mezi nacistickou diktaturou na našem území a diktaturou KSČ, ale také z hlediska zachycení téhož u různých vývojových fází obou režimů.
- Rozvoj vědecké činnosti ÚSTR je založen nikoli na vymezování se vůči dalším institucím zaměřeným na výzkum soudobých dějin, ale na spolupráci s nimi a na internacionalizaci.** Za přirozenou podobu spolupráce s domácími i zahraničními partnery pokládáme jejich aktivní zapojování do badatelských projektů. Mezi základní partnery řadíme sesterské instituce v sousedních zemích – ÚPN, IPN, BStU a další. Internacionalizace výzkumu předpokládá silné zapojení mezinárodní perspektivy do vlastního výzkumu, ať už ve smyslu recepce mezinárodního výzkumu, nebo např. zapojení vhodné komparativní perspektivy.

Zaměření výzkumu

Výzkumná činnost Ústavu se zaměřuje na dva hlavní, vzájemně se prolínající problémy:

- anatomie moci 1938–1989: moc, její struktury a jejich proměny,
- společnost v diktatuře.

Výzkumné okruhy

Do vědecké činnosti Ústavu může být zařazen jen takový projekt, který tematicky odpovídá některému z následujících okruhů; zároveň musí být dostatečně zajištěn personálně a finančně.

Analýza převzetí moci a jejího udržování

Poznávat postupný a mnohavrstevnatý proces omezování demokracie a lidských práv je naléhavé i vzhledem k tomu, že riziko ohrožení těchto základních hodnot našeho světa je trvale přítomné, ať už jde o hrozby vnější, nebo vnitřní. Předmětem soustavného výzkumu mají být ovšem nejen politické instituce, ale například také cesty získávání legitimacy ve společnosti. Rovněž perspektiva delšího udržování moci je specifické téma výzkumu: jde o otázku, jakou roli přitom hraje represe a násilí a jakou má daný politický režim podporu ze strany společnosti. Klíčový problém je rovněž prosazování moci v diktatuře, tedy otázka, jak probíhala distribuce moci např. ve vztahu mezi centrem a periferií, stejně jako ve vztahu mezi politickými a represivními orgány, a také jakou roli hrálo zneužívání orgánů státní správy, například systém justice včetně vězeňství.

Represe v období nacistické okupace a diktatury KSČ

Dějiny represe obou období patří k hlavním výzkumným úkolům Ústavu. Klíčovým cílem výzkumu je nejen popisovat, jak represe fungovala, ale také analyzovat její celospolečenské kořeny a souvislosti. Represivní instituce obou diktatur si byly po celou dobu své existence formálně podobné, zároveň se ale může velmi lišit jejich konkrétní fungování, ideologické zakotvení či jiná myšlenková východiska, zapojení do širšího společenského či politického systému, a zejména způsob, jakým represe dopadala na společnost.

U všech represivních orgánů se výzkum zaměřuje v první fázi na popis i analýzu vývoje organizačních struktur a personálního obsazení. Současně je potřeba tyto základní institucionální dějiny doplňovat o analýzu role toho kterého aparátu v mocenských strukturách, např. ve vztahu k vládnímu či stranickému vedení, ale také ve vztahu k ostatním mocenským složkám. Je přitom důležité systematicky zkoumat vztah mezi represivními nástroji a společností, včetně toho, jak společnost na represii reagovala, jaké strategie vůči represivnímu aparátu volila, jaký vliv měly represivní aparáty na vztah různých skupin společnosti k danému politickému systému. Úkolem výzkumu je analyzovat původ a specifický charakter represe pro konkrétní období (včetně ideových souvislostí) stejně jako ekonomickou a sociální praxi nebo mezinárodní kontext. Samozřejmostí by měla být mezinárodní srovnávací perspektiva a také výzkum kontinuity a diskontinuity s předcházejícími i následujícími systémy (první a druhá republika, období 1945 až 1948, postkomunismus).

Konkrétně lze do výzkumného úkolu pro období války zahrnout všechny represivní složky jako gestapo, SS, SD, ale také Ordnungspolizei atd. Pro období po roce 1945 je klíčovým úkolem postupné zpracování dějin všech státobezpečnostních složek. Z delší časové perspektivy je zásadní postupně zpracovat dějiny Veřejné bezpečnosti, Lidových milicí a Pohraniční stráže.

Rezistence

Všechny formy odboje a odporu vůči diktaturám na našem území jsou velmi důležitým předmětem výzkumu. Zkoumání odboje za války se zaměřuje na postupné zpracování chybějících kapitol dějin odboje. Výzkum odboje a odporu v období komunismu má sahát od ozbrojeného odporu tzv. třetího odboje přes nejrůznější formy organizovaného i neorganizovaného odporu až po fenomén kulturní opozice. Klíčovou součástí výzkumu je přitom pečlivé vymezení různých motivací a forem rezistence. Rezistenci nelze vnímat jen podle jejich jednotlivých vnějších projevů, ale především na pozadí jejich myšlenkových, politických či sociálních předpokladů. Rezistence vůči nejrůznějším formám útlaku v diktaturách patří k hodnotám, k nimž se hlásíme při hledání identity současné demokracie. To ji však nevyjímá z kritické reflexe.

Proměny společnosti v období nacistické okupace a diktatury KSČ

Výzkum proměn nejrůznějších sociálních skupin v kontextu diktatury patří ke klíčovými oblastem poznání nutným pro proces tzv. vyrovnávání se s minulostí. Život v diktatuře má být studován jako komplex sociálních praktik, vzájemně podmíněných vztahů, závislostí a tlaků, počínaje každodenním životem až po celkové životní či sociální strategie. Z tohoto pohledu je jednou z důležitých rovin vztahu mezi společností a mocí v diktatuře fenomén běžně označovaný jako kolaborace.

Priority strategických projektů

Uvedené projekty jsou z hlediska poslání ÚSTR klíčové, a budou proto realizovány přednostně podle volných personálních kapacit, zejména s ohledem na kvalitu případných řešitelů.

- Dějiny státobezpečnostních složek 1945–1953 (v realizaci 2015–2018)
- Dějiny státobezpečnostních složek 1969–1989 (plánovaný začátek 2016)
- Dějiny státobezpečnostních složek 1953–1969 (plánovaný začátek 2017)
- Represivní aparát v Protektorátu Čechy a Morava (v realizaci 2015–2018)
- Dějepisné sešity: historická dílna (v realizaci 2015–2018)
- Převzetí, upevnění a proměny panství KSČ v Československu 1945–1960, regionální komparace (plánovaný začátek 2015–2018)
- Proměny vybraných skupin společnosti v období nacistické okupace
- Proměny vybraných skupin společnosti v období státního socialismu 70.–80. let 20. století
- Transzitivní spravedlnost v Československu
- Politika paměti v Československu
- Výzkum jednotlivých skupin odboje na území Protektorátu Čechy a Morava, navazující syntéza o českém odboji
- „Třetí odboj“ – rezistence proti diktatuře KSČ na domácí půdě i v exilu
- Opozice v 70. a 80. letech – společnost, kultura, politika

Příloha č. 4 – Podrobný přehled badatelských a dokumentačních projektů⁴

Dějepis pro 21. století – provoz		
Vedoucí projektu: Vojtěch Ripka	Další členové projektového týmu: Jaroslav Najbert, Kamil Činátl, Jaroslav Pinkas, Čeněk Pýcha, Karína Hoření, Václav Sixta	Doba realizace: od roku 2016
<p>Popis Projekt navazuje na dlouhodobé aktivity Oddělení vzdělávání Ústavu a souvisejícího projektu Dějepis v 21. století (D21). Jedná se zejména o semináře pro učitele, přednášky pro veřejnost, workshopy pro školy, spolupráci s institucemi a správu vzdělávacího webu D21. Tyto aktivity se zhodnocují především z dlouhodobé perspektivy a projekt zajišťuje jejich trvání a další udržitelnost.</p> <p>Projekt obsahuje technické, organizační a prováděcí prvky v takové kombinaci, která zaručuje uvážlivou a efektivní činnost. Část aktivit má především podpůrný charakter. Vzhledem k tomu, že tyto aktivity podmiňují další dynamický rozvoj vzdělávací činnosti, jsou uvedeny samostatně:</p> <p>Klíčová aktivita 1 (KA01): Vztahy se školami a vzdělávacími institucemi Systematické vztahy se školami mají pouze příslušné fakulty vysokých škol věnující se přípravě nových učitelů (tzv. fakultní školy), i v takovém případě se ovšem tyto vztahy omezují především na reflexi provozu, nikoli na rozvoj inovativních metod. Model pilotujících učitelů umožňuje vykročit z provozu směrem k inovacím, vedle reflexe stávajícího stavu výuky dějepisu chce rozvíjet i podněty k jeho zlepšení. Od roku 2015 rozvíjený databázový adresář by mohl výrazně zefektivnit dosavadní praxi propagace a rovněž přispět k lépe cílenému obsahu seminářů.</p> <p>Klíčová aktivita 2 (KA02): Rozvoj webového portálu D21 Portál staví na metodických principech, které zprostředkovává skrze metodiky postavené na konkrétním materiálu a také jejich přímou reflexí v metodických částech webu. Klíčovým tématem však není obsah výuky, ale její metoda. Zároveň portál integruje výstupy jiných aktivit projektu a směřuje k plynulému nahrazení obsahově zaměřené vzdělávací sekce www.ustrcr.cz. Web nebude poskytovat kompletní zpravodajský servis z oblasti didaktiky dějepisu (jak to dělají např. Modernidejiny.cz), bude spíše platformou pro rozvoj metodické diskuze a ke sdílení zkušeností. Má rovněž potenciál podpořit snahy o posílení vztahů se školami. Slouží zároveň jako platforma pro rozvoj dalších digitálních aplikací.</p> <p>Klíčová aktivita 3 (KA03): Základní semináře pro učitele Prezenční semináře pro učitele v oblasti soudobých dějin poskytují standardně několik neziskových organizací (Pant, Člověk v tísni). S postupným ukončováním projektů v rámci OPVK (2013, 2014) se ovšem jejich frekvence snižuje. V roce 2015, kdy už nepoběží žádné programy OPVK v oblasti vzdělávání soudobých dějin, lze předpokládat, že nabídka seminářů bude opět minimální.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016 V roce 2016 dominovalo provoznímu projektu množství seminářů pro učitele a přednášek pro základní, střední a vysoké školy. Celkem oddělení vzdělávání uspořádalo na 43 seminářů pro učitele a nově se zaměřilo na jejich profilaci. V první kategorii „tradičních“ velkých seminářů pořádaných v budově ÚSTR se oddělení pokusilo o soustavnější práci se stabilní skupinou učitelů. Dále se zaměřilo na několik specifických skupin: pokročilí učitele, učitele středních odborných škol a učitele zahraniční (celkem 7 seminářů bylo zaměřeno na učitele z USA a západní Evropy). Zvláštní kategorií pak jsou semináře či specializované letní školy, ve kterých pracovníci Ústavu tvořili jen část programu a působili jako přizvaní experti (Post Bellum, Skautský Institut a EDUIn či University of Southern California).</p> <p>Semináře pro učitele doplnilo 37 vystoupení na základních a středních školách po celé ČR. V roce 2016 byl stabilizován provoz webu D21 a podařilo se publikovat řadu příspěvků autorů z řad návštěvníků seminářů pro učitele.</p>		

4 Projekty jsou řazeny chronologicky od nejnovějších po nejstarší. V rámci stejného roku zahájení jsou jednotlivé tabulky seřazeny abecedně dle názvů projektů.

Film a dějiny totalitních režimů		
Vedoucí projektu: Petr Kopal	Další členové projektového týmu:	Doba realizace: 2016–2018
<p>Popis</p> <p>Totalitní režimy 20. století (komunismus i nacismus) křísily mytickou, religiózní imaginaci, a to hlavně prostřednictvím své filmové propagandy. Je zřejmé, že k analýze této imaginace, propagandy, můžeme použít mytologické (religionistické) a sémiotické nástroje.</p> <p>K „politickým náboženstvím“, jak jsou v historicko-politologické literatuře běžně označovány moderní totalitní ideologie, se nabízí terminologický protějšek na poli kinematografie, totiž „náboženské filmy“. Ne vždy se však jedná o filmy primárně ideologické či propagandistické. Patří sem také žánrové příklady degradovaného mýtu (pohádka, fantasy, sci-fi a další). Kromě toho nacházíme ve filmové propagandě totalitních režimů pohádková (westernová, hororová a jiná) klíše. Tyto ideologické i žánrové imaginace jsou zkrátka odvozeny z původní totality mýtu jako světa archetypálního významu.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>Projekt pokračoval podle plánu archivním výzkumem, přípravou knižních výstupů a konference o filmové (audiovizuální) propagandě. Došlo k dokončení dvou kolektivních monografií: 1) KOPAL, Petr a kol.: <i>Film a dějiny 5. Perestrojka/přestavba</i>. Casablanca – ÚSTR, Praha 2016; 2) PTÁČEK, Luboš – KOPAL, Petr a kol.: <i>Film a dějiny 6. Postkomunismus</i> (Proměny českého historického filmu po roce 1989). Casablanca – ÚSTR, Praha 2016. Přípravována je kniha o filmové propagandě (<i>Film a dějiny 7</i>; vydání je naplánováno na rok 2018). V roce 2017 vyjde kolektivní monografie KOPAL, Petr (ed.): <i>Kráľ Šumavy: komunistický thriller</i>. V závěru roku 2016 (6. 12.) se uskutečnila konference <i>Filmová propaganda</i>, na které pracovníci různých vědeckých a akademických institucí přednesli celkem 19 referátů (https://www.ustr.cz/akce/filmova-propaganda/). Garant projektu navíc během roku napsal (a zčásti i publikoval) větší množství tematických studií či kapitol, uspořádal několik přednášek (např. na PedF UK) a filmových seminářů pro veřejnost.</p>		

Nucená práce v období nacistické okupace na území dnešní České republiky		
Vedoucí projektu: Alfons Adam	Další členové projektového týmu:	Doba realizace: 2016–2018
<p>Popis</p> <p>Cílem projektu je zpracovat přehled o nacistické nucené práci na území dnešní České republiky. Situace byla ovlivněna hlavně rozdělením zemí po mnichovské dohodě. Nacističtí hospodářští plánovači připravili pro pohraniční území přičleněné k Německé říši rychlou výstavbu efektivního válečného průmyslu. Řešením nedostatku pracovních sil v pohraničí se jevil být nasazení cizinců. Na území Říšské župy Sudety pracovalo na konci války 240 000 civilních zahraničních dělníků, 70 000 válečných zajatců a 30 000 vězňů z koncentračních táborů. Situace v Protektorátu Čechy a Morava byla jiná než v pohraničí: nacističtí plánovači viděli české obyvatelstvo během druhé světové války především jako rezervoár pracovních sil pro nasazení v Německé říši. Celkem bylo na práci v Říši dobrovolně naverbováno nebo nuceně dopraveno 400 000 převážně mladých lidí. Ve druhé polovině války byla velká část válečné produkce přesouvána z Německa na území Protektorátu, jenž se stával v posledních válečných letech důležitým místem pro říšské válečné hospodářství.</p> <p>Tento projekt si klade za cíl zaplnit velkou mezeru ve výzkumu válečného období na našem území, kdy se o nucené práci až dosud mluvilo téměř výhradně v souvislosti s nasazením občanů Protektorátu v Říši.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>Od zahájení projektu v dubnu 2016 byl kontinuálně prováděn archivní výzkum v Německu, Rakousku a v České republice. První výsledky byly publikovány v časopise <i>Paměť a dějiny</i> 3/2016 – <i>Příjezd 500 sovětských válečných zajatců do Horního Litvínova. Fotoalbum jako zdroj dokumentace nucených prací</i> – a prezentovány na dvou mezinárodních konferencích: <i>Photographs from the Camps of the Nazi Regime</i>, Graz, Rakousko 10.–11. 11. 2016, <i>Jáchymov ve 20. století – místo paměti evropských dějin</i>, Jáchymov, 12.–14. 10. 2016, a v médiích.</p>		

Rulers and Ruled in Poland and Czechoslovakia (1945–1968): Practical and Methodological Challenges in the Historicization of a Complex Relationship (Vládoucí a ovládaní v Polsku a Československu (1945–1968): Praktické a metodologické výzvy při historizaci komplexu vztahů)⁵

Vedoucí projektu: Muriel Blaive

Další členové projektového týmu: Nicolas Maslowski

Doba realizace: 2016–2018

Popis

Projekt je zaměřen na analýzu toho, jak byly vztahy mezi společnostmi a komunistickými režimy ve střední Evropě prezentovány v minulosti a jak jsou prezentovány dnes. A také dekonstruovat, jak a v čem je tato stopa ve středoevropské historiografii slabší než v případě historie NDR nebo bývalého Sovětského svazu a jak to souvisí s historickými obrazy ve společnosti, respektive s teorií totalitarismu. Cílem projektu je založit nový rámec pro orientaci v problému pro budoucí badatele v oblasti výzkumu (středoevropského komunismu).

Postup projektu v roce 2016

V roce 2016 byl uskutečněn plánovaný výzkum v archivech politbyra a StB. Řešitelka strávila navíc týden ve Washingtonu (College Park) v archivu amerického velvyslanectví v Praze. Také uskutečnila plánovaný bibliografický výzkum v British Library během tří pobytů v Londýně (celkem pět týdnů.) Uspořádala s Nicolasem Maslowským uspořádala první plánovanou konferenci projektu *Perceptions of Society at the Top in East Central Europe, 1945–1981*. Z konference byl vydán sborník. V současné době probíhají jednání s vydavatelem Bloomsbury Academic (Londýn). Řešitel projektu byli dále vybráni uspořádat workshop na *Fifth European Remembrance Symposium: 1956. Context, Impact, Remembrance symposium* v Budapešti a uspořádali panel přímo na téma grantu i na každoroční konferenci *Slavic Studies* (ASEEES) ve Washingtonu.

Na konci roku 2016 byla ukončena spolupráce s Nicolasem Maslowským, který odchází z České republiky za jinou pracovní nabídkou. Jeho náhrada bude řešena v průběhu roku 2017.

Seznam vydaných a předložených rukopisů:

- BLAIVE, Muriel: *National Narratives of Czech Identity From the 19th Century to the Present*. In: PELINKA, Anton et. al.: *Geschichtsbuch Mitteleuropa. Vom Fin de Siècle bis zur Gegenwart*, Vienna, New Academic Press, 2016, s. 161–189.
- BLAIVE, Muriel (ed.): *Perceptions of Society at the Top in East Central Europe, 1945–1981*. Kniha přijata nakladatelstvím Bloomsbury Academics (v recenzním řízení).
- BLAIVE, Muriel – VENKEN, Machteld: *Thinking the Twenty-First Century*, manuscript knihy, cca. 150 000 slov, Cambridge University Press (v recenzním řízení).
- BLAIVE, Muriel: *History and Politics: A Hazardous Combination in the Czech Dealing With the Past*. Nationalities Papers (v recenzním řízení).
- BLAIVE, Muriel: *“The Cold War? I Have it at Home with my Family”: Memories of the 1948–1989 Period Beyond the Iron Curtain*. In: JARAUSCH, Konrad – OSTERMANN, Christian – ETGES, Andreas (eds.): *The Cold War: Historiography, Memory, Representation*. Mouton, De Gruyter, 2017, s. 203–223.
- BLAIVE, Muriel: *The Czech Museum of Communism: What National Narrative For the Past?*. In: NORRIS, Stephen (ed.): *Museums of Communism: New Memory Sites in Central and Eastern Europe*. Indiana University Press (rukopis).

Prezentace na konferencích:

- Účast na prvním workshopu výzkumné sítě *The Criminalisation of Dictatorial Pasts in Europe and Latin America in Global Perspective*, Exeter University, 7.–8. března 2016.
- *In search of a Monopolistic Historical Narrative on the Communist Past: Czech “Memory Entrepreneurs” and the Vagaries of post-1989 Memory Politics*, panel *Defending the Narrative of National Suffering – Remembering World War II and Communism in Museums in Central and Eastern Europe*, výroční kongres Association for the Study of Nationalities, New York, Columbia University, 14.–16. dubna 2016.
- *Public and Private Discourse on the Communist Past in the Czech Republic*, konference *(Collective) Memory of Communism in Post-Communist Europe – Social Practices, Research, Communication*, Toruň, Nicolaus Copernicus University, 20.–21. května 2016.
- *Czechoslovak 1956*, workshop *Can We Write the History of 1956 from a ‘Bottom Up’ Perspective on the Basis of Regime Archives?*, Fifth European Remembrance Symposium: 1956. Context, Impact, Remembrance, 24.–26. května 2016.
- Účast na druhém workshopu výzkumné sítě *The Criminalisation of Dictatorial Pasts in Europe and Latin America in Global Perspective*, universita Paris Ouest-Nanterre, 23.–24. května 2016.
- *Writing the History of Communism in the Czech Republic: Political Correctness vs. Nostalgia/Retro*, konference *Nostalgia on the Move*, Bělehrad, Muzeum jugoslávské historie, 29.–30. září 2016.
- Organizace kulatého stolu *At Long Last: New Approaches and New Methodology on The Stalinist Period in Czechoslovakia*, výroční sjezd ASEEEES, Washington, DC, 17.–20. listopadu 2016.
- Předsedání panelu *The Body in Socialist Czechoslovakia: Discipline, Agency, and the State*, výroční kongres ASEEEES, Washington, DC, 17.–20. listopadu 2016.
- *1956: A Year of “No Events” But of High Significance in Communist Czechoslovakia*, panel *A Time Period When Nothing Happened? Studying, Representing, and Teaching “Non-Events” in the History of Czechoslovak Socialism*, výroční kongres ASEEEES, Washington, DC, 17.–20. listopadu 2016.
- *The Reactions to the 1956 Hungarian Revolution in Czechoslovakia*, konference *Die internationalen Wirkungen der ungarischen Oktoberrevolution 1956*, Vídeň, maďarské velvyslanectví v Rakousku, 28.–29. listopadu 2016.
- *Perceptions of Society in Czechoslovak Politburo and Secret Police Archives, 1945–1956*, konference *Perceptions of Society at the Top in East Central Europe, 1945–1981*, Praha, 1.–2. prosince 2016.
- *Introduction*, konference *Perceptions of Society at the Top in East Central Europe, 1945–1981*, Praha, 1.–2. prosince 2016.
- *„Studenou válku? Já mám doma v rodině.“ Paměť období 1948–1989 v západní a střední Evropě*, Praha, ÚSTR, 15. prosince 2016.

5 Projekt je řešen v rámci grantu GAČR, reg. č. 16-26104S. Jeho hlavním jazykem je angličtina.

Český exilový politický aktivismus a politická publicistika mimo Radu svobodného Československa v letech 1948–1968

Vedoucí projektu: Jan Cholínský

Další členové projektového týmu: František Stárek

Doba realizace: 2015–2017

Popis

Projekt je zaměřen na výzkum politických a publicistických aktivit českých exulantů a exilových skupin v letech 1948–1968. Primárně se bude zabývat činností nejvýznamnějších skupin (Český národní výbor, Sdružení českých demokratických federalistů, České křesťansko-demokratické hnutí, Sdružení československých exulantů v Chicagu) stojících v období 1948–1968 v opozici k Radě svobodného Československa, resp. ke strategii tzv. gradualismu, a nejdůležitějšími představiteli a periodiky tohoto exilového okruhu. Sekundárně zmapuje souvislosti exilového vývoje s událostmi předcházejícími nastolení komunistické diktatury v Československu v únoru 1948, paralelní vývoj a situaci ve slovenském exilu a kontext aktivit exulantů s mezinárodněpolitickou situací. V teoretické rovině budou v rámci projektu vymezeny základní metodologické zásady výzkumu exilové problematiky včetně zdůvodnění užívaných pojmů.

Postup projektu v roce 2016

Ve druhém roce tříletého projektu *Český exilový politický aktivismus a politická publicistika v opozici k Radě svobodného Československa v letech 1948–1968* se pokračovalo v přípravě tištěné i digitální antologie článků z exilových časopisů, dále pokračoval výzkum v oblasti periodik a exilového politického aktivismu a bylo prezentováno několik dílčích výstupů o exilové problematice. Byl zajištěn přepis dalších článků z exilových časopisů v rozsahu přibližně 1 200 normostran a přepis dalších zhotovil řešitel sám. Zároveň garant projektu pracoval na redakci těchto textů a doplňujících poznámkách a napsal úvodní studii k připravované antologii. Prostudoval všechny vydané ročníky periodik vydávaných Českým národním výborem (Obzory), Sdružením československých exulantů v Chicagu (Zpravodaj), Křesťansko-demokratickým hnutím (Křesťanská demokracie) a nezávislým aktivistou J. Třebeškou (Evropská federace). Dále byl proveden výzkum v souvislosti s rozsáhlou studií o vztazích mezi českými exulanty a Světovým kongresem Slováků (*Pokusy českého exilu o politické sjednocení a kontakty s SKS* do připravovaného sborníku slovenského ÚPN) a tato studie byla odevzdána editorovi dr. Jaškovi. Řešitel napsal studii *Český protikomunistický odboj v zahraničí – exilová periodika středopravicové křesťanské a národovecké orientace* pro sborník Ministerstva obrany a odevzdal ji editorovi dr. Žáčkovi. Dalším výstupem z projektu byla přednáška *Český protikomunistický exil 1948–1968 – problém identity*, přednesená na konferenci *Krajané a otázka identity*, pořádané Koordinačním výborem zahraničních Čechů (28.–30. září 2016). Řešitel se rovněž podílel (napsáním textů a výběrem dokumentace ke dvěma panelům z pěti a redakcí dalších textů) na přípravě putovní výstavy (Praha, Plzeň, Brno) Československý exil.

Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem		
Vedoucí projektu: Jaroslav Pinkas	Další členové projektového týmu: Jaroslav Najbert, Kamil Činátl, Vojtěch Ripka, Čeněk Pýcha, Karina Hoření, Václav Sixta	Doba realizace: 2015–2017
<p>Popis</p> <p>Projekt je realizován formou několika klíčových aktivit, které spojuje společný cíl – ovlivnění postojů učitelů, vývoj nových metod výuky a jejich implementace do školní praxe. Jednotlivé aktivity se různorodým způsobem zaměřují na kultivaci historické kultury a rozvoj souvisejících dovedností. Primární cílovou skupinu představují učitelé dějepisu a příbuzných společenskovědních předmětů a žáci, sekundárně se projekt zaměřuje na dějiny ve veřejném prostoru a šířeji pojeté občanské vzdělávání.</p> <p>Klíčová aktivita 1 (KA01): Komunitní vzdělávání</p> <p>Komunitní vzdělávání se zaměřuje na propojení školního vzdělávání o soudobých dějinách s občanským vzděláváním. Klade důraz na komunitní rozměr školní výuky, tedy zacílení zájmu (aktivit škol) na lokální historii s cílem reflektovat místní témata a problémy. Pracovníci Ústavu nejprve vytvoří spolu se spolupracujícími pedagogy pilotní projekty, v nichž aplikují obecné metodologické inspirace a doporučení na konkrétní místní podmínky. Výstupy těchto „pilotů“ jsou pak prezentovány širší školní veřejnosti.</p> <p>V rámci projektu jsou plánovány jednorázové přednášky pro žáky, semináře pro pilotující učitele, semináře pro veřejnost, v nichž se prezentují výsledky pilotujících škol, filmová a divadelní představení, workshopy a další aktivity.</p> <p>Vedle škol budou do projektu přizvány místní vzdělávací a kulturní instituce (muzea, knihovny, památníky atp.), které budou moci spolu se školami vytvářet projekty reagující na místní poptávku. Za pilotní aktivitu považujeme ve spolupráci s národním parkem Podýjí projekt Železná opona.</p> <p>2. Klíčová aktivita 2 (KA02): Rozvoj digitálních technologií ve výuce soudobých dějin</p> <p>Aktivita se zaměřuje na zpřístupňování různých forem digitálních technologií využitelných pro výuku soudobých dějin. V první fázi nepředpokládáme vlastní vývoj, ale adaptace vlastních i stávajících volně dostupných produktů. Hlavním předmětem zájmu budou počítačové hry a simulace.</p> <p>V rámci této aktivity se předpokládá didaktická reflexe těchto technologií a následně jejich popularizace směrem ke školní veřejnosti. Budeme též adaptovat některé stávající programy pro použití na interaktivních tabulích. Digitální technologie umožní zefektivnit i práci na dalších klíčových aktivitách projektu. Zejména komunitní vzdělávání (KA01) může do jisté míry stavět na digitálním prostředí, a usnadnit tak prezentaci výstupů.</p> <p>3. Klíčová aktivita 3 (KA03): Rozvoj programu Národní identity ve škole a ostatních e-learningových kurzů</p> <p>Program Národní identity ve škole se zaměřuje na podporu pluralitního myšlení učitelů ZŠ a SŠ všech aprobací a podporu ideálů tolerance a demokracie. Jádrem aktivity spočívá v rozvoji stávajícího kurzu Národní identity ve škole formou dalších pilotáží na školách a jeho inovací. Plánujeme i další, rozsahem spíše drobnější e-learningové kurzy. Na programu bude spolupracovat řada dalších vzdělávacích a výzkumných institucí. Pro prosazení aktivity je zásadní součinnost s vedením Ústavu (vyjednávání o participaci státní správy a samosprávy).</p> <p>4. Klíčová aktivita 4 (KA04): Semináře pro učitele ve spolupráci s NIDV</p> <p>Na základě dvoustranné smlouvy proběhne ve školících střediscích NIDV 8 metodicky orientovaných seminářů o výuce soudobých dějin. Cílovou skupinou jsou především učitelé na středních odborných školách a učilištích. V rámci této aktivity proběhne také několik sociologických šetření formou focus groups zaměřených na poměry výuky dějepisu na SOŠ a SOU a na identifikaci jejich potřeb.</p> <p>5. Klíčová aktivita 5 (KA05): Dějepisné sešity: historická dílna</p> <p>Klíčovým výstupem této aktivity je dějepisný sešit určený pro devátý ročník ZŠ. Jedná se o tematicky sevržený soubor pramenů, jež jsou didakticky upraveny a zaměřují se na konkrétní dějepisné téma v návaznosti na kurikulum. Projekt se soustředí na vývoj a testování specifického žánru didaktiky dějepisu. Sešity mají zohlednit didaktické trendy v pojetí učebnicového textu, jež se rozšířily v zahraničí. Základní inovace spočívá v důrazu na analytickou část (tedy na didakticky upravené prameny). Projekt předpokládá vytvoření širší skupiny institucí a odborníků, kteří by na projektu participovali.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>Důraz kladený na provázání základního didaktického, sociálněvědního, historického a kulturologického výzkumu se školní praxí se odrazil v celkem 20 vystoupeních na vědeckých konferencích, z toho nejméně v sedmi případech na prestižních mezinárodních fórech (Georg Eckert Institut Braunschweig, NECE, Euroclio, Körber History Forum, ECREA). Na tyto aktivity navázala experimentální vzdělávací pomůcka <i>Dějepisný sešit: Toufar</i>. V mezinárodní oblasti pak zaznamenalo velkou mediální a uživatelskou pozornost podzimní spuštění vzdělávací online pomůcky <i>Socialism Realised</i>.</p> <p>Oddělení vzdělávání aktivně vyhledávalo příležitosti pro smysluplnou spolupráci s partnery doma i zahraničí. V této oblasti je třeba vyzdvihnout Gdansk Solidarity Academy, spolupřátelkou s European Solidarity Center, či v Česku již zavedenou vzdělávací soutěž v Památníku Lidice. V případě soutěže byl odborný vstup do soutěže <i>Lidice pro 21. století</i> spojen s výraznou inovací celého konceptu. Historické dílny nadále fungují jako experimentální typ semináře. Vznikají ve spolupráci se studenty doktorských programů FF UK a rozšiřují příležitosti pro propojení vzdělávacího sektoru s novými partnery z příbuzných oblastí.</p> <p>Ve snaze najít nové cesty ke školní veřejnosti jsme se zaměřili na online prostředí (online webináře), regionální učitelé sítě (regionální semináře, zejména podzimní série v Plzni) a vysoké školy připravující učitele. Celkem jsme uskutečnili 27 vysokoškolských přednášek, z toho polovinu pro zahraniční publikum v angličtině. V rámci popularizace se pracovníci oddělení podíleli odborně na přípravě 4 výstav, z toho 3 byly dokončeny v roce 2016 a výstava o třetím odboji bude představena v roce 2017. Nově navázaná trojstranná spolupráce s Českou televizí a společností EDUIn připravila příležitost pro didaktizaci atraktivního audiovizuálního materiálu: <i>Zločinu v Polně</i> a vybraných dílů cyklu <i>České století</i>.</p>		

Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953

Vedoucí projektu: Milan Bárta, Jan Kalous

Další členové projektového týmu:
Libor Svoboda, Jerguš Sivoš (ÚPN)

Doba realizace: 2015–2018

Popis

Dějiny StB v Československu po druhé světové válce lze rozdělit do několika období (1945–1953, 1953–1968, 1968–1969, 1970–1989). Rok 1945 byl dobou vzniku nového politického, bezpečnostního a správního aparátu. V červnu (na Slovensku již v únoru) 1945 vznikla Státní bezpečnost, útvar, který byl především spojen s mocensko-politickými ambicemi KSČ. V období let 1945–1948 byly státněbezpečnostní a zpravodajské složky odděleny, StB tedy existovala a modifikovala se v souvislosti s proměnami vztahů uvnitř tehdejší Národní fronty. Další výrazný mezník tvoří sloučení ministerstva vnitra s ministerstvem národní bezpečnosti v roce 1953 a vznik jednotlivých operativních správ StB (tímto datem své práce uvozují např. Dvořáková, Koudelka Žáček). Rok 1968, spojený s marnou snahou o reformy bezpečnosti, ukončuje další etapa posledním obdobím je pak éra normalizační StB.

Období poválečného vývoje StB není doposud komplexně zpracováno. Badatelský zájem se soustředí především na některé dílčí úseky (politické procesy, nezákonnosti), také pokusy o souhrnné zpracování této periody (Pacner, Dvořáková, Kaplan, Frolík) se zaměřovaly především na dílčí úseky vývoje (především organizační strukturu). Tyto práce ovšem ukázaly na základní problémy spojené se zpracováním tématu – časté organizační změny, řady plánů, které se neuskutečnily na jedné straně nedostatek archivního materiálu, na straně druhé množství dílčích údajů dosud řádně nevyhodnocených. Z hlediska vývoje se jedná o zdaleka nejkomplicovanější období vývoje StB.

Státněbezpečnostní a zpravodajská složka zůstala zachována i po vzniku Sboru národní bezpečnosti v červnu 1945. Pro další vývoj sledované problematiky jsou právě tyto dvě složky zásadní. Komunisté, kteří je chtěli ovládnout, v nich zpočátku nedokázali získat většinu a snažili se proto udržovat rozdělení těchto složek, aby znesnadnili jejich kontrolu a podříдили je kontrole vlastní. Teprve na základě zákona o SNB z července 1947 se sloučily v jeden celek s mimořádnými pravomocemi, v té době již však byly pod dohledem komunistické strany. Jejich pozice pak markantně vynikla v únoru 1948 a posléze při konstrukci politických procesů, kdy postavení StB ve společnosti posilovalo až do podoby samostatné mocenskopolitické složky. Tento vývoj vyvrcholil zřízením Ministerstva národní bezpečnosti v květnu 1950.

Projekt je tedy časově vymezen obdobím mezi počátkem roku 1945 a zářím 1953 s důležitými kontextuálními přesahy. Má ambici postihnout vývoj v celém tehdejší Československu. Soustředí se samozřejmě na rekonstrukci organizačního vývoje rozvědných a kontrarozvědných útvarů podřízených Ministerstvu vnitra (resp. Ministerstvu národní bezpečnosti), představení jejich zaměření, činnosti a personálního obsazení vedoucích funkcí jednotlivých součástí (náčelníků odborů, správ), a to u centrálních i regionálních složek. Nahlédne taktéž do souvislostí akcí a provokací konstruovaných StB v předmetném období. Nelze se vyhnout ani otázkám, proč k popisovaným událostem došlo, kdo se na nich podílel, čím byly ovlivněny apod.

Postup projektu v roce 2016

Byl odevzdán rukopis biografického slovníku náčelníků operativních správ Státní bezpečnosti v letech 1953–1989 (finalizován text jednotlivých hesel, slovenská hesla přeložena do češtiny, prošel recenzním řízením, dokončen výběr fotografických příloh).

V roce 2016 probíhal systematický badatelský výzkum zaměřený na různé aspekty struktury, personálního obsazení a činnosti jednotlivých složek Státní bezpečnosti ve vymezeném časovém období. Šlo zejména o archivní soubory ABS, Národního archivu, Muzea Policie ČR atd., fondy teritoriálních útvarů StB (Brno, Ostrava, Plzeň, Ústí nad Labem, České Budějovice), sekretariátů náměstků MV a Hlavního velitelství SNB Praha. Ze zahraničních archivů se jednalo o Slovenský národní archiv, Archiv Ústavu paměti národa atd. V archivu ABS Na Struze byl kompletně zpracován fond 2M (Politické zpravodajství). Získané poznatky budou využity při mapování organizační struktury a popisu personálního obsazení a činnosti státobezpečnostních složek.

V rámci projektu bylo uskutečněno několik aktivních vystoupení na konferencích a seminářích (konference *Jáchymov ve 20. století – místo paměti evropských dějin; Akcie, zločiny a obete Štátnej bezpečnosti a Pohraničnej stráže v rokoch 1945–1989* v Bratislavě), příspěvky byly většinou odevzdány v písemné podobě pro připravované publikace. Dokončeno bylo několik kapitol do monografie zabývající se dějinami StB v letech 1945–1953. Proběhla také řada přednášek pro školy a veřejnost i interní seminář pro zaměstnance ÚSTR, který představil projekt a dosavadní stav výzkumu.

V revue Paměť a dějiny (především v rubrice Struktury moci), v Securitas Imperii a ve Sborníku ABS bylo k dané problematice publikováno několik studií, dále byla odevzdána studie *Tajní spolupracovníci na území bývalého Československého kraje v polovině padesátých let minulého století*, která vyjde v roce 2017 v recenzovaném Jihočeském sborníku historickém, a *Počátky StB v letech 1945–1947*, která vyjde v ÚSTR.

Dokumentace událostí moderních českých dějin (1939–1989) z perspektivy jednotlivých aktérů		
Vedoucí projektu: Jan Dvořák	Další členové projektového týmu: Adam Hradílek, Jan Horník, Jakub Daniček	Doba realizace: 2015–2017
<p>Popis</p> <p>Projekt je zaměřen na sběr a zpracování výpovědí přímých svědků důležitých událostí moderních československých dějin, dokumentů, fotografií a rukopisných vzpomínek z domácích archivů souvisejících s úkoly Ústavu. Navazuje na dosavadní projekt Ústavu <i>Paměť a dějiny totalitních režimů</i> (2008–2014), v jehož rámci se podařilo zachytit stovky unikátních výpovědí pamětníků a šířeji zpracovat dosud opomíjená témata. Jedním z nich je téma perzekuce čs. občanů v SSSR, ze kterého se stal samostatný výzkumný projekt. Z tohoto důvodu i vzhledem k restrukturalizaci Odboru výzkumu a vzdělávání vznikla potřeba redefinovat dosavadní činnost na poli dokumentace osobních výpovědí pamětníků a domácích archivů. Projekt je dokumentační a má tři základní roviny:</p> <p>1. Připomínka – zachycení biografických interview s pamětníky totalitních režimů</p> <p>Vedení rozhovorů s pamětníky důležitých událostí moderních československých dějin, primárně s účastníky protikomunistického odboje, ale i s dalšími svědky a aktéry. Nahrávky v HD kvalitě, sebrané dokumenty a fotografie se stanou součástí digitálního archivu otevřeného historikům, studentům, dokumentaristům i široké veřejnosti. V rámci Ústavu budou sloužit jako zdroj při přípravě odborných textů, výstav, seminářů, didaktických pomůcek, publikací apod. Součástí připomínkového segmentu projektu budou veřejné besedy a semináře s pamětníky (ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla atd.).</p> <p>2. Výzkum</p> <p>V rámci projektu budou dále kriticky zkoumána a zpracována předem definovaná témata: Účastníci odboje a odporu proti komunismu, Nežidovští svědkové holocaustu a Skrytá církev. Mezi další předpokládané tematické skupiny (z důvodu výzvy ke spolupráci a řešení grantu) patří čs. emigrace do Austrálie (The University of Western Australia) a Izraele (Post Bellum, o. p. s., České centrum).</p> <p>3. Audio-/videoservis Ústavu, správa digitálního archivu</p> <p>Vzhledem ke zkušenostem a technickému zabezpečení týmu budou řešitelé projektu poskytovat kolegům servis a poradenství ve věci zaznamenávání, archivace a zpracování nahrávek pořízených v rámci dalších projektů Ústavu. V součinnosti s oddělením IT a Odd. vzdělávání bude vybudována digitální databáze objektů – interní archiv nahrávek, klipů a sebraných dokumentů z domácích archivů s možností přístupu pro externí uživatele. Součástí databáze budou i nahrávky věnované Ústavu jednotlivci a institucemi (např. ČT – desítky rozhovorů s pamětníky undergroundu, které by ČT jinak smazala).</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V roce 2016 bylo v rámci dokumentačního projektu natočeno celkem 43 rozhovorů s pamětníky z předem definovaných skupin – účastníky oboje a odporu proti komunismu (32 rozhovorů), židovskou komunitou o období normalizace (6 rozhovorů). Ve spolupráci s Post Bellum a Českým centrem proběhlo v Izraeli, v návaznosti na loňský projekt, natáčení, během kterého se podařilo zaznamenat dvě desítky rozhovorů s pamětníky původem z Československa. Rozhovory a další sebrané materiály byly zpracovány (medailonky, přepisy, popis metadat) a prezentovány na veřejnosti (workshopy pro zahraniční studenty, odborné semináře pro učitele, kolokvium o židovské komunitě v Čechách a na Moravě 1969–1989). Průběžně byl rovněž prováděn servis a poradenství ve věci zaznamenávání, archivace a zpracování nahrávek pořízených v rámci dalších projektů ÚSTR – zejména konverze videí a audionahrávek.</p> <p>Během současné fáze řešení grantu NAKI (projekt: <i>Integrace softwarových nástrojů pro zlepšení ke zdrojům dokumentujícím paměťovou kulturu národa</i>) došlo ke zpracování video- a audionahrávek (cca 450 hodin), dokumentů, fotografií a doprovodných textů (medailonků, doslovných přepisů) pro připravovaný integrovaný online archiv a jejich postoupení v příslušném formátu spoluřešitelům projektu – katedře kybernetiky Západočeské univerzity a Ústavu formální a aplikované lingvistiky Univerzity Karlovy.</p>		

Inovace výuky dějepisu: vývoj digitální aplikace pro práci s prameny		
Vedoucí projektu: Kamil Činátl	Další členové projektového týmu: Jaroslav Najbert, Vojtěch Ripka, Čeněk Pýcha, Karína Hoření, Václav Sixta, Matěj Spurný, Terezie Vávrová, Michal Frankl, Andrea Průchová	Doba realizace: 2015–2017
<p>Popis</p> <p>Projekt <i>Inovace výuky dějepisu: vývoj digitální aplikace s prameny</i> byl podpořen TAČR a jeho realizace byla zahájena v lednu 2016. V prvním čtvrtletí se konsolidovaly formy organizace, komunikace a spolupráce v širokém konsorciu partnerů (ČVUT, Fraus, MFF UK, PedF UK, USD AVČR, ŽMP). Širší tým byl rozdělen do tří součástí (Historicko-didaktický tým, Mediálně-teoretický tým a Programátorský tým) a vzájemná komunikace byla podpořena na stránkách projektu v rámci aplikací Google.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V roce 2016 se tým řešitelů projektu zaměřil na využití fotografie jako školního pramene. V první polovině roku pracovníci vytvářeli jednotlivé konceptuální návrhy vzdělávacích aplikací, metodických postupů a modelů administrace, které byly široce diskutovány. Z nich posléze vznikly verze určené pro testování. Ve třetím čtvrtletí tým vytvářel konkrétní podklady pro tvorbu prvních prototypů, jež byly dokončeny a prvotně testovány (interně a na ČVUT) v říjnu 2016. V listopadu 2016 proběhlo testování se 48 učiteli na různých typech škol. Pilotovalo se 13 konkrétních prototypů, 3 typy metodického využití a 4 schémata organizace pramenů. V rámci testování bylo shromážděno množství zpětných vazeb a analytických dat, které se zpracovávají pro potřeby optimalizace aplikace a její prezentace veřejnosti.</p> <p>Paralelně se členové projektu věnovali tvorbě textů, které se zaměřují na problematiku moderních technologií ve vzdělávání, inovace učebnic a využití pramenů ve výuce. V časopise <i>Marginalia historica</i> prošel recenzním řízením text studie <i>Moderní technologie ve výuce dějepisu a společenskovedních předmětů</i>, kterou vytvořili Kamil Činátl, Jaroslav Najbert, Čeněk Pýcha a Jaroslav Pinkas.</p>		

Komparace sociálních hnutí v roce 1968 u nás a v západní Evropě		
Vedoucí projektu: Martin Valenta	Další členové projektového týmu:	Doba realizace: 2015–2017
<p>Popis</p> <p>Komparace sociálních hnutí v roce 1968 v Československu a v západní Evropě s primárním akcentem na západní Německo bude sledována ve třech vrstvách:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ideové kořeny (1962–1966): počátkem 60. let se jak v Československu, tak v západním Německu začaly formovat předpoklady pro novou společenskou etapu. Porovnány budou ideové a rovněž instituční kořeny československého „reformního komunismu“, např. výsledky společenských věd (Karel Kosík aj.), reformní komise KSČ, dobová „progresivní“ publicistika a vznikající zárodky západoněmeckého protestního hnutí: radikalizace studentského levicově zaměřeného spolku SDS, vznik a působnost seskupení Subverzivní akce, sílící společenské recepce neomarxistických teorií, analýza kritických periodik apod. 2. Rok 1968 (1967–1969): porovnán bude průběh roku 1968 – úsilí o realizaci „socialismu s lidskou tváří“ v Československu a revoluční pokusy a bouře v západním Německu. Analyzovány budou také „prohry“ aktérů roku 1968, dané invazí vojsk zemí Varšavské smlouvy a nástupem tzv. normalizace na straně jedné a krachem revolučních iluzí na straně druhé (schválení „nouzových zákonů“, rozklad protestního hnutí, zrod levicového terorismu apod.). 3. Dopady hnutí 1968 (1970–1980): třetí vrstva bude představovat jádro výzkumu. Porovnány budou sociální a politická hnutí navazující na „rok 1968“, fenomén německých nových sociálních hnutí (včetně jejich pozdějšího politického zhmotnění ve straně Zelených) a československého disentu. Komparovány budou směřovací cíle a hodnotové zaměření těchto entit stejně jako jejich konfliktní vztahy s etablovaným systémem (např. události doprovázející vznik Charty 77 v porovnání s „německým podzímím“ 1977). 		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V rámci projektu <i>Hnutí 1968</i> byla zpracována studie komparující kulturní opozice šedesátých let v Československu a západním Německu (publikováno v kolektivní monografii <i>Reflexe undergroundu</i>, ÚSTR, 2016). Dále byla uskutečněna aktivní vystoupení na konferenci a přednášky.</p> <p>Pokračovala jednání s nakl. Europäischer Universitätsverlag o německém vydání publikace <i>Revoluce na pořadu dne</i> – o nabídce německé strany na koedici.</p>		

Kurýři a převaděči v letech 1948–1955		
Vedoucí projektu: Libor Svoboda	Další členové projektového týmu: Martin Tichý, Juraj Kalina	Doba realizace: 2015–2018
<p>Popis</p> <p>Pro potřeby projektu jsou kurýři myšleny osoby rekrutované z příslušníků poúnorového exilu, které v letech 1948–1956 tajně přecházely, většinou ve službách amerických, britských a francouzských tajných služeb, československé státní hranice a plnily zde zpravodajské úkoly různého charakteru. Kurýři zjišťovali počty a rozmístění vojenských a policejních posádek, stav komunikací, shromažďovali informace o letištích a průmyslu, zprávy o náladách obyvatelstva a perzekuci ze strany komunistického režimu, organizovali převody osob, zakládali a organizovali rozsáhlé špionážní sítě, budovali mrtvé a živé schránky. Někteří měli za úkol připravovat diverzní a sabotážní skupiny, které měly začít fungovat v okamžiku vypuknutí třetí světové války. Na naše území je vysílaly centrály a jimi řízené zpravodajské skupiny podléhající tajným službám USA, VB a Francie a sídlící v západních okupačních zónách Německa a Rakouska.</p> <p>S kurýry úzce souvisely aktivity převaděčů, což vede k časté záměně pojmů kurýr a převaděč (také z toho důvodu, že mnozí kurýři pracovali rovněž jako převaděči). Převaděč byl osobou, která aktivně pomáhala jiným lidem při ilegálních přechodech státních hranic. Mnozí převaděči byli napojeni na zahraniční centrály a zajišťovali mimo jiné i přechody kurýrů přes hranice a jejich přepravu do československého vnitrozemí a současně jim vytvářeli zázemí (ubytování, strava apod.). Po roce 1948 vznikla řada často velice rozsáhlých převaděčských skupin.</p> <p>Kvůli politickým změnám i změnám v ostraze československé státní hranice se začala činnost kurýrů a převaděčů již kolem roku 1953 postupně utlumovat. Definitivně končí kolem roku 1955. Z výše uvedených důvodů je projekt časově zaměřen na období po únoru 1948 a končí rokem 1955, kdy era kurýrů a převaděčů fakticky skončila. Samozřejmě je ale nutné počítat s důležitými kontextuálními přesahy.</p> <p>Projekt si dělá ambici postihnout dění na celé hranici bývalého Československa s Rakouskem a SRN. V prvé řadě se zaměří na vytvoření databáze převaděčů, kurýrů a jejich řídicích orgánů, rekonstrukci vybraných převaděčských skupin a organizací, rekonstrukci organizačního vývoje centrály, které kurýry vysílaly, postížení rozdílů mezi službou pro jednotlivé zpravodajské organizace, nábor a výcvik kurýrů, přechody státní hranice a na sociální status kurýrů. Pozornost bude věnována i činnosti StB a dalších bezpečnostních složek v boji proti kurýrům a převaděčům.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>Práce byla zaměřena na archivní výzkum v ABS (Praha i Kanice) a v Národním archivu. V obou případech jsou excerpané archivní soubory shodné s předchozím výzkumem, výjimkou je ABS – pracoviště Struha, kde se jedná ještě o fondy 302, 310, 304 a 305. V regionálních archivech (SOka České Budějovice, SOka Prachatice a SOka Tachov a SOA Třeboň) byly dále zkoumány hlavně archivní soubory Referátů národní bezpečnosti, KV KSČ a okresních soudů a prokuratur v letech 1945–1955.</p> <p>L. Svoboda zpracoval části publikace věnované přechodům hranic v letech 1945–1948.</p> <p>Studium a pořízení fotodokumentace k projektu bylo soustředěno na příslušné texty z dobových periodik <i>Československý voják</i>, <i>Pohraničník</i> a <i>Stráž vlasti</i>, jejichž následná analýza umožní postihnout, jakým způsobem bylo téma v průběhu desetiletí prezentováno čtenářům příslušných časopisů, oficiálních tiskových platforem ČSLA a PS, respektive vojsk MV.</p> <p>V rámci projektu byla odevzdána studie <i>Zběhové od PS</i> (bude publikována v roce 2017). Na jaře 2017 vyjde kniha <i>Králi Šumavy</i> s příspěvkem k tématu projektu.</p>		

Nacistický bezpečnostní aparát a SS v Protektorátu Čechy a Morava		
Vedoucí projektu: Jan Vajskebr	Další členové projektového týmu: Jan Zumr	Doba realizace: 2015–2017
<p>Popis</p> <p>V rámci projektu bude systematicky zpracována struktura a personální obsazení nacistických bezpečnostních složek na území protektorátu. Stěžejním výstupem bude monografie, která má pracovní název <i>Velitelský sbor německého potlačovacího aparátu v Protektorátu Čechy a Morava</i>. Doplněna bude studii věnovanými dílčími problémům.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V roce 2016 byl systematicky prováděn archivní výzkum v Německu (Berlín) a v Rakousku (Vídeň) i rešerše v českých archivech. Vyšly rovněž dílčí studie věnované představitelům a strukturám německého potlačovacího aparátu a organizace SS. Řešitelé projektu se rovněž podíleli na lektorování a přepracování projektu <i>Představitelé gestapa na území Protektorátu Čechy a Morava v dokumentech a obrazech</i> (garant Pavel Kreisinger).</p> <p>Stěžejním výstupem bude monografie s pracovním názvem <i>Velitelský sbor německého potlačovacího aparátu v Protektorátu Čechy a Morava</i> (řešitel Jan Vajskebr), která bude dokončena v roce 2017. Dále vyšla biografie vysokého představitele Waffen-SS v Protektorátu Čechy a Morava Bernharda Vosseho a byla otištěna recenze na knihu věnovanou osobě Odilo Globocnika. Odevzdány a připraveny k vydání jsou rovněž dvě studie týkající se velitelského sboru a výcvikového prostoru SS. K tématu Allgemeine-SS v Protektorátu Čechy a Morava a v pohraničí (řešitel Jan Zumr) vyšel článek v časopise <i>Securitas Imperii</i> a další dva články se nacházejí v recenzním řízení. Vyšel rovněž článek o veliteli venkovního komanda terezínského ghetta ve Wulkowě Franzí Stuschkovi.</p> <p>Bibliografie za rok 2016:</p> <p>VAJSKEBR, Jan: <i>Bernhard Voss. Generálova cesta na popraviště</i>. In: Paměť a dějiny, č. 02/2016, s. 17–26, ISSN 1802-8241.</p> <p>VAJSKEBR, Jan: <i>Joseph Poprzeczny, Hitlerův kat na východě. Odilo Globocnik</i>. Academia, Praha 2009, s. 480, ISBN: 978-80-200-1768-0 (recenze).</p> <p>ZUMR, Jan: <i>Vše, co je opravdu dobré a čisté krve, přivést do Schutzstaffel. Výstavba Allgemeine-SS v Protektorátu Čechy a Morava</i>. In: <i>Securitas Imperii</i>, 1/2016, č. 28, s. 38–59, ISSN 1804-1612.</p> <p>ZUMR, Jan: <i>Franz Stuscha. Eichmannův muž z Wulkowa</i>. In: <i>Terezínské listy</i>, 2016, č. 44, s. 32–45. ISBN: 978-80-87242-28-5.</p> <p>KANÁK, Petr – KRČMÁŘ, Dalibor – VAJSKEBR, Jan: <i>S jasným cílem a plnou silou. Nasazení německých policejních složek při rozbití Československa 1938–1939</i>. Památník Terezín, Terezín 2014. In: <i>Historie a Vojenství</i>, 2/2016, s. 149–150 (recenze).</p>		

Obrana národa. Edice dokumentů		
Vedoucí projektu: Stanislav Kokoška	Další členové projektového týmu:	Doba realizace: 2015–2017
<p>Popis</p> <p>Jedním ze závažných problémů, se kterým se potýká zpracování českých a československých dějin v letech druhé světové války, je skutečnost, že pouze malá část pramenů byla publikována tiskem pro potřeby historického výzkumu. Základním cílem projektu je příprava edice dokumentů k dějinám ilegální organizace Obrana národa, která bude pokrývat období od zřízení Protektorátu Čechy a Morava v březnu 1939 do jara 1942, kdy gestapo završilo likvidaci této významné skupiny vojenského odboje. Výzkum se soustředí především na tyto tematické okruhy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vytváření struktury ilegální podzemní armády a plány její činnosti; 2. spolupráce vedení Obrany národa s čs. exilovým ústředím v Paříži a Londýně; 3. politické představy hlavních činitelů vojenského odboje; 4. spolupráce Obrany národa s dalšími ilegálními odbojovými organizacemi; 5. postupná likvidace struktur vojenského odboje gestapem. <p>Řešení projektu se bude opírat o rozsáhlý archivní výzkum. Výsledkem bude rukopis edice cca 150 nejdůležitějších dokumentů vztahujících se k uvedenému tématu. Dokumenty budou připraveny k publikaci v jazyce originálu a doplněny registry a příslušným poznámkovým aparátem včetně komentovaného osobního rejstříku. Některé údaje z dokumentů budou zpracovány formou přehledů, resp. tabulek, a zařazeny do příloh. Součástí edice bude archeografický a historický úvod, který shrne dějiny odbojové organizace Obrana národa a zařadí je do širšího historického kontextu.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V roce 2016 byla uzavřena heuristická fáze projektu, v jejímž rámci bylo vybráno, přepsáno a edičně zpracováno 120 archivních dokumentů, pocházejících především z fondů Národního archivu v Praze a Vojenského ústředního archivu. Edice je v pracovní verzi opatřena historickým a archeografickým úvodem. Po provedení redakčních prací bude vydána v průběhu roku 2017.</p>		

Opus Bonum		
Vedoucí projektu: Petr Placák	Další členové projektového týmu:	Doba realizace: 2015–2017
<p>Popis</p> <p>Laická katolická organizace Opus Bonum (OB) byla založena čs. exulanti v roce 1972 v tehdejší západní Německu s cílem uchovat a dále rozvíjet českou a slovenskou křesťanskou kulturu v podmínkách exilu. Původní záměr zakladatelů organizace, péče o duchovní dědictví, přednášky a konference, které za tím účelem OB pořádalo v severobavorském Frankenu, záhy přerostl v jedinečnou ideovou, a přitom korektní konfrontaci nejrůznějších názorových proudů uvnitř československého exilu, včetně exkomunistů. Projekt si klade za cíl zmapovat ideové rozdíly a názory, které se střetávaly nad jednotlivými tématy symposií pořádaných OB, z čeho tyto názorové rozdíly vycházely a o co se opíraly, a pokusit se zasadit frankenská střetávání do celkového kontextu čs. kultury minulého století.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V rámci práce na projektu o celoevilovém diskusním fóru, které v bavorském Frankenu v 70. a 80. letech pořádala organizace Opus Bonum, byl v minulém roce dokončen archivní výzkum (fond A. Opaska in LA PNP, fond OB v archivu ČSDS v NM, archiv Ackermann Gemeinde v Archiv des Erzbistums v Mnichově, archiv Libri Prohibiti), archiválie byly zpracovány a řešitel přikročil k psaní monografie, kterou – ač se rozrostla na dvojnásobný rozsah – má z velké části hotovou. Navíc v uplynulém roce odevzdal do tisku třicetistránkovou studii <i>Cesta kanalizačními trubkami</i> o osobnosti a díle jedné z hlavních postav čs. kulturního undergroundu Egona Bondyho, dále studii <i>Ivan Medek a Charta 77</i> pro sborník z konference o I. Medkovi a pětadvacetistránkovou studii <i>Lidská práva aneb Člověčenství – Charta 77 na půdě exilové organizace Opus Bonum</i>, která vyšla v revue Paměť a dějiny č. 4/2016.</p>		

Převzetí, upevnění a proměny panství KSČ v českých zemích 1945–1956, regionální komparace		
Vedoucí projektu: Marián Lózi	Další členové projektového týmu: Matěj Bílý, Jakub Šlouf	Doba realizace: 2015–2017
<p>Popis</p> <p>Projekt analyzuje budování a počáteční fázi stabilizace panství Komunistické strany Československa v českých zemích v letech 1945–1956 v regionální perspektivě. Tuto problematiku zkoumá komparativní metodou ve vybraných čtyřech stranických krajích a osmi stranických okresech. První část projektu zaměřuje svoji pozornost na vývoj lokálních stranických elit, které tvořily páteř středních a nižších pater stranické struktury. Druhá bude sledovat mechanismy samotného výkonu panství – tedy způsoby, jakými v konkrétních regionálních podmínkách docházelo k vyjednávání zájmů jednotlivých společenských skupin na platformách stranických grémií. Prostřednictvím vybraných průřezových témat bude sledována komunikace mezi stranickým ústředím, kraji, okresy a členskou základnou, reálná distribuce kompetencí mezi těmito stupni stranické struktury a vliv regionálních komunit na praktické výsledky tohoto mnohostranného vyjednávání zájmů.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V roce 2016 se řešitelé projektu primárně zabývali archivním výzkumem. Pořídili fotokopie množství pramenů z plánovaného výběru z Národního archivu, dále ze třech archivů oblastních (Praha, Plzeň, Olomouc) a pěti okresních (Příbram, Kolín, Tachov, Plzeň, Prostějov). Dále uspořádali 27. října 2016 na půdě Ústavu workshop věnovaný regionálním dějinám KSČ v 50. letech. Matěj Bílý odevzdal v rámci projektu článek „<i>Reakce již bourá pomníky a my. . . teprve projednáme!</i>“. <i>K některým aspektům debaty o XX. sjezdu KSSS ve vybraných krajských a okresních organizacích KSČ pro Securitas Imperii</i> a Marián Lózi článek <i>Implementation and Results of Stalinist Legitimization Practices. The Communist Party of Czechoslovakia and the Stalinist Elites at the Regional Level (1948–1951)</i> pro plánovaný sborník <i>View of the Society from the Top</i>.</p>		

Útěk z Leopoldova		
Vedoucí projektu: Jaroslav Rokoský	Další členové projektového týmu:	Doba realizace: 2015–2017
<p>Popis</p> <p>Projekt na základě archivního výzkumu mapuje útěk odbojářů z nejobávanější věznice v ČSR. Nejprve se zaměří na hlavní aktéry, jejich konkrétní odbojovou činnost, následně na soudní procesy, v nichž byli odsouzeni k vysokým trestům odnětí svobody, a posléze na jejich cestu do nejtěšnější věznice v zemi. Na sklonku 40. a v 50. letech byly v Leopoldově soustředěny stovky politických vězňů, odpůrců režimu, kteří se nechtěli smířit s totalitou. V pestrém společenství vězňů tu přežívali v tristních vězeňských podmínkách. Poté se pozornost zaměří na přípravu útěku a útěk samotný, k němuž došlo 2. ledna 1952. Sledována bude reakce vězeňských a bezpečnostních složek, průběh útěku a rozličné osudy odbojářů. Výstupem budou dvě odborné studie, jež budou prezentovány v odborných periodikách, a monografie <i>Útěk z Leopoldova</i>.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>Projekt probíhá podle schváleného scénáře. Osudy šesti politických vězňů, kteří uprchli v lednu 1952 z jedné z nejlépe střežených věznic, jsou zmapovány. Došlo však ke zpoždění při psaní textu, což je dáno jednak torzovitou a nezpracovanou pramenovou základnou týkající se vězeňství v poválečném Československu, jednak je třeba dohledávat a ověřovat četné dílčí záležitosti, u nichž není opora v dosavadní odborné literatuře. Studie pod názvem <i>Čtyřadvacet až do smrti? Případ odbojové skupiny Josefa Heřmanského</i> byla odevzdána k publikování v periodiku Paměť a dějiny. Rukopis bude dokončen a odevzdán v roce 2017.</p>		

Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku (1968–1989)		
Vedoucí projektu: Petr Blažek	Další členové projektového týmu:	Doba realizace: 2015–2017
<p>Popis Hlavní náplní projektu je historický výzkum případů sebeupálení v sovětském bloku, které se objevily na konci 60. let v reakci na srpnovou okupaci Československa a nastupující „normalizaci“.</p> <p>Živé pochodně, jak se někteří protestující sami nazvali ve svých posledních dopisech, přebíraly šokující formu radikálního politického protestu z jiného kulturního okruhu (první velká vlna politicky motivovaných případů sebeupálení byla v roce 1963 zaznamenána mezi buddhisty v Jižním Vietnamu, odtud se záhy rozšířila do jiných prostředí, do současnosti jde odhadem o několik tisíc případů). Jedná se celkem o více než třicet případů sebeupálení, které byly zaznamenány nejen v Československu, ale také v řadě dalších států (některé z protestujících přímo inspiroval čin Jana Palacha).</p> <p>Výzkum se zaměří na komparaci především zvolené strategie, ohlasů ve společnostech, postupu režimu a proměny paměťové kultury. Projekt představuje dokončení dlouholetého výzkumu řešitele, v jehož rámci byly poprvé využity také nově zpřístupněné dokumenty z dobového vyšetřování. Hlavním výstupem bude monografie, v níž budou případy sebeupálení v sovětském bloku představeny v kontextu ostatních vln této formy radikálního politického protestu ve světě.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016 V roce 2016 pokračovala práce na projektu podle schváleného plánu. Řešitel se soustředil na archivní výzkum jednotlivých politicky motivovaných případů sebeupálení v sovětském bloku. Napsal několik článků a edici dokumentů, nejdůležitějšími jsou tyto publikace: BLAŽEK, Petr – KINDLEROVÁ, Rita: <i>Živá pochodeň na Ukrajině. Sebeupálení Vasyla Omeljanovyče Makucha v Kyjevě 5. listopadu 1968</i>. In: Paměť a dějiny, roč. 10, č. 1 (2016), s. 73–90, a BLAŽEK, Petr: „<i>Pořádí, v jakém se hodlají upálit, má určit los</i>“. <i>Vietnamská inspirace Jana Palacha</i>. In: PETRÁŠ, Jiří – SVOBODA, Libor (eds.): <i>Předjář. Československo v letech 1963–1967</i>. ÚSTR – SOA, Praha – České Budějovice 2016, s. 165–169. Řešitel se zúčastnil několika konferencí a seminářů.</p>		
Čechoslováci v Gulagu		
Vedoucí projektu: Adam Hradilek	Další členové projektového týmu: Jan Dvořák, Štěpán Černoušek, Mečislav Borák, Zdeněk Vališ, Lukáš Babka	Doba realizace: 2014–2017
<p>Popis Hlavním cílem projektu je zpracování tématu represí čs. občanů v SSSR na základě rozhovorů s pamětníky, dokumentů z ukrajinských a ruských archivů NKVD/KGB a českých archivů. Projekt navazuje na téma zpracovávané v rámci projektu <i>Paměť a dějiny totalitních režimů</i>, během něhož bylo zaznamenáno přes 40 rozhovorů s přímými pamětníky, kteří mají osobní zkušenosti s pobytem v táborech Gulagu, a doplňuje ho o další desítky rozhovorů s příbuznými perzekvovanými osobami. Zároveň se podařilo shromáždit okolo 150 osobních výpovědí pamětníků Gulagu z českých i zahraničních archivů. Výpovědi pamětníků tvoří základ dosavadního výzkumu, ve kterém jde o zmapování jednotlivých osudů obětí represí. Od toho se bude odvíjet komplexnější rozbor charakteru a rozsahu represí. Řešitelé projektu provádějí výzkum v zahraničních archivech, v nichž jsou uloženy materiály NKVD k perzekvovaným československým občanům (ukrajinské státní archivy, archivy ukrajinské bezpečnostní služby SBU, gruzínský archiv Ministerstva vnitra, ruské státní archivy). V roce 2012 objevili v ukrajinských archivech fondy obsahující tisíce spisů vedených k čs. občanům perzekvovaným v SSSR v letech 1939–1945 a zahájili jejich systematický výzkum (v Užhorodě fond zpracovává místní spolupracovník Alexandr Onisko). Jedním z cílů projektu je výzkum prohloubit, získané materiály zpracovat formou odborných textů a zpřístupnit je veřejnosti i dalším badatelům (spolupráce s předními čs. historiky zaměřenými na téma represí v SSSR – Mečislavem Borákem a Zdeňkem Vališem).</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016 V roce 2016 pokračovala snaha zmapovat téma represí čs. občanů v SSSR na základě rozhovorů s pamětníky, domácích archivů, dokumentů z ukrajinských a ruských archivů NKVD/KGB a českých archivů. V průběhu roku byl zahájen výzkum dvou fondů v archivu Bezpečnostní služby Ukrajiny, které se týkají uprchlíků židovského původu do SSSR v průběhu II. světové války, a byly podniknuty potřebné kroky k zahájení jejich systematické digitalizace ve spolupráci s dalšími zahraničními partnery. Z několika zahraničních archivů byly získány stovky spisů k politickým represím v SSSR, zejména vedené na československé občany, případně krajanů usazených v zemích bývalého SSSR. V průběhu roku rovněž pokračovala práce na třídílném dokumentárním cyklu <i>Čechoslováci v Gulagu</i>. Podařilo se dokončit první díl a nasbírat potřebné archiválie pro dva zbývající. V rámci populárně-naučného webového portálu <i>Gulag Online</i> se podařilo uveřejnit desítky příběhů perzekvovaných osob, odborných textů a doplňujících materiálů. V roce 2016 pokračovala práce na tvorbě databáze archivních materiálů k tématu. Mezi výstupy projektu patřily rovněž tematické přednášky pro české i zahraniční publikum na univerzitách a dalších vzdělávacích institucích. Řešitelé projektu rovněž zahájili práci na dvou tematických publikacích a dokončili monografii <i>Židé v Gulagu</i>, která vyjde v roce 2017.</p>		

Československá justice v letech 1948–1989 a její role při trestněprávní perzekuci odpůrců režimu		
Vedoucí projektu: Jaroslav Pažout	Další členové projektového týmu: Tomáš Bursík, Alena Šimánková	Doba realizace: 2014–2017
<p>Popis</p> <p>Projekt si klade za cíl komplexní zpracování personálního složení, organizace a fungování nejvyšších orgánů justice, konkrétně soudnictví a prokuratury, přičemž bude sledována i jejich role v trestněprávní perzekuci odpůrců režimu v Československu.</p> <p>Projekt je založen na náročném primárním výzkumu. Během prvního roku byla připravena studie obsahující shrnutí cílů projektu, analýzu pramenné základny, která je k dispozici, a představení předpokládaných výsledků projektu s některými předběžnými tezemi. Do konce projektu budou vydány ještě tři publikace, a to edice vybraných dokumentů k organizaci a chodu nejvyšších orgánů prokuratury a soudnictví, přehled funkcí nejvyšších orgánů prokuratur v letech 1948–1989 a publikace mapující na případových studiích podoby trestněprávní perzekuce v Československu v letech 1948–1989.</p> <p>V průběhu řešení projektu se počítá s publikováním dalších dílčích studií, jejichž autory budou členové řešitelského týmu i další oslovené osoby. Součástí projektu bude též průzkum a vytvoření prvotních soupisů některých částí fondů Národního archivu, které mají vztah ke sledovanému tématu, tak aby s nimi mohlo být efektivně pracováno v průběhu práce na projektu a aby mohly být využity i jinými badateli.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>Některé výsledky pramenného výzkumu byly průběžně využívány pro doplňování databáze nejvyšších představitelů justice v letech 1948–1989, která byla vytvořena na konci roku 2014. Hlavně však byl výzkum směřován k přípravě dvou předpokládaných tištěných výstupů projektu – kolektivní monografie <i>Proměny politicky motivované trestněprávní perzekuce v Československu v letech 1948–1989</i> a monografie věnované organizačnímu vývoji a personálnímu obsazení nejvyšších orgánů prokuratury a jejich působení v rámci komunistické justice. Zatímco dokončení posledně uvedené publikace je plánováno na rok 2017, kolektivní monografie sledující na případových studiích proměnu trestněprávní perzekuce v komunistickém Československu byla intenzivně připravována v roce 2016. Její vydání, plánované do konce roku 2016, se zdrželo vinou zdravotních problémů některých členů autorského týmu. Odevzdání rukopisu bylo posunuto na březen 2017.</p> <p>V rámci projektu se v říjnu 2016 uskutečnila mezinárodní konference <i>Československá justice v 50. letech</i>, a sice ve spolupráci s Národním archivem a Právnickou fakultou Univerzity Karlovy.</p>		

Kolektivizace venkova v Polabí – prosazování, odpor, rezidua		
Vedoucí projektu: Jiří Urban	Další členové projektového týmu:	Doba realizace: 2014–2016
<p>Popis</p> <p>Projekt je orientován na regionální výzkum a komparaci způsobů prosazování kolektivizace, nejrůznějších forem odporu proti tomuto prosazování a reziduí kolektivizace. Osou takto pojatého regionálního výzkumu je řeka Labe. Volba největší české řeky přitom není náhodná. Sledování její linie totiž nabízí širokou škálu rozličných místních podmínek napříč několika správními oblastmi a umožňuje sledovat a komparovat kolektivizační proces v geograficky a sociopoliticky odlišných podmínkách (nově dosídlené pohraniční oblasti, horské regiony Krkonoš a Českého středohoří, jejich podhůří, úrodné, výsostně zemědělské roviny, jakož i okolí významných průmyslových center). Pohledem do minulosti několika regionů mohou výsledky takto koncipovaného projektu významně přispět do diskuse o zásadních otázkách kolektivizace, její povaze i důsledcích. Výsledná práce chce vyličit osobité projevy i obecně platné tendence ve vztahu k prosazování kolektivizace a odporu proti ní a pomoci tak vystihnout podstatné rysy režimu, nakloněného totální kontrole zásob potravin. Zpracování tématu je zasazeno do kontextu sociálních a hospodářských dějin.</p>		
<p>Projekt v roce 2016 – plánované kroky a výstupy</p> <p>Poté, co byly hlavní cíle projektu naplněny odevzdáním dizertace – ta se stala základem pro monografii, která byla publikována v roce 2016, byly základní cíle projektu pro rok 2016 reformulovány. Dalším cílem bylo dopracování rukopisu <i>Bezpečnostní trojky a pětky: kapitola z kabinetní justice</i>. Následoval průzkum ucelenosti/torzovitosti archivních souborů k vybraným státním podnikům (STS Kukleny, Gigant Smiřice, HD Mělník), z něhož vyplynula šířka zaměření výzkumu v rámci projektu dobiřajícího (2016), ale také koncipování navazujícího projektu se zaměřením na kolektivizační přeměnu venkova.</p>		

Protikomunistické letáky a tiskoviny v totalitním Československu 1948–1953		
Vedoucí projektu: Petr Mallota	Další členové projektového týmu: Martin Jindra	Doba realizace: 2014–2017
<p>Popis</p> <p>Projekt na základě archivního výzkumu zdokumentuje v plné šíři existenci „protistátních“ letáků i obdobných ilegálních tiskovin, jež vznikly v Československu jako výraz odporu proti totalitní moci v letech 1948–1953. Analyzuje tyto materiály z hlediska formy a obsahu a srovnává je s obdobnými materiály z let nacistické okupace ČSR a s protikomunistickými materiály z jiných sovětských satelitů. Posuzuje jejich význam a dopad (kvantifikuje jejich výskyt s pomocí hlášení stanic SNB, v archivech zaznamenaných tajných zpráv, výpovědí svědků a přímých aktérů, rozhovorů s pamětníky apod.). Uvádí je do historických souvislostí a charakterizuje jejich autory a šířitele (regionální hledisko, motivace, třídní původ, náboženství atd.). Finálním výstupem bude edice dokumentů (letáků).</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V rámci zpracování dané problematiky probíhal i v roce 2016 archivní výzkum doprovázený rešeršemi. Zaměřil se na následující archivní soubory: kartotéka „akce 48“, fond Vyšetřovací spisy StB (ABS), fond Státní soud Praha (NA). Řešitelé odevzdali celkem tři případové studie, z nichž dvě již byly publikovány v periodikách Ústavu. Jednalo se o tyto texty: MALLOTA, Petr: <i>Dohráli jste hospodářsky, dohráli jste mravně... Protikomunistické dopisy Jaroslava Kaplana z let 1954–1958</i>. In: Paměť a dějiny, 2016, roč. 10., č. 3, s. 91–106; JINDRA, Martin: <i>„Buržoazní pisálek“ Metoděj Cyril Metelka. Podzemní noviny Svobodný národ vydávané pod hlavičkou třetího odboje</i>. In: Paměť a dějiny, 2016, roč. 10., č. 2, s. 101–114; MALLOTA, Petr: <i>Ilegální oddíl Blesk – protirežimní činnost studentů obchodní akademie v Praze-Karlíně na přelomu let 1948 a 1949</i> (odevzdán rukopis).</p>		

StB a Stasi, vztahy a spolupráce československých a východoněmeckých bezpečnostních orgánů v letech 1969–1989		
Vedoucí projektu: Tomáš Vilímek	Další členové projektového týmu: Petr Dvořáček	Doba realizace: 2014–2017
<p>Popis</p> <p>Cílem projektu je přiblížit vzájemnou spolupráci československé a východoněmecké politické policie v letech 1969–1989. Výstupem bude syntéza pojednávající o rozsahu, zaměření a vlastních výsledcích této spolupráce.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V roce 2016 pokračoval archivní výzkum a analýza archiválií týkajících se spolupráce československých a východoněmeckých bezpečnostních orgánů v letech 1969 až 1989, které jsou jednak uloženy v ABS, jednak byly získány od úřadu Spolkového pověřence pro dokumenty státní bezpečnosti bývalé NDR v Berlíně (BSTU). Jednalo se převážně o archiválie z Oddělení X. (Abteilung X), majícího na starosti komunikaci s „bratrskými orgány“ východního bloku, dále pak o dokumenty XX. správy (Hauptabteilung XX), v jejíž kompetenci bylo „potírání“ tzv. vnitřního nepřítele a případných snah o jeho „internacionalizaci“. V roce 2016 byly vytvořeny předpoklady pro sepsání závěrečné syntézy, jejíž manuskript bude předložen v roce 2017.</p>		
<p>Publikace:</p> <p>Odborný článek pro Securitas Imperii 29 (2/2016) o protirežimních písemnostech v letech 1969 až 1971 pohledem StB – VILÍMEK, Tomáš: <i>To koukáte, bolševici, kdo vám šlape po Měsíci! K problematice tzv. protistátních písemností v Československu v letech 1969 až 1971</i>. In: Securitas Imperii, 2016, č. 29, s. 162–189.</p>		

Od eutanazie k vyhlazování Židů		
Vedoucí projektu: Pavel Zeman	Další členové projektového týmu (externisté): Michal Šimůnek, Jitka Balcarová	Doba realizace: 2013–2017
<p>Popis</p> <p>Cílem projektu je na příkladu vybraných skupin pachatelů německé národnosti pocházejících z jižních a severních Čech (regiony Český Krumlov, Teplice, Ústí nad Labem) ukázat vývoj genocidních programů třetí říše. Na případu naverbování dvou skupin českých Němců do programu tzv. organizované nacistické „eutanazie“ (1940–1941) chce projekt rámcově ukázat byrokratické fungování berlínské centrály pro „eutanazii“, zapojení konkrétních osob do chodu jednotlivých vybraných vyhlazovacích středisek „eutanazie“ v Německu a Rakousku (Sonnenstein, Hadamar, Hartheim) i jejich „úřední činnost“ pro centrálu „eutanazie“ v Berlíně. V základní rovině bude také podchycena tzv. akce 14f13 s primárním přihlédnutím k osudům českých vězňů nacistických koncentračních táborů (zabíjení vybraných vězňů nacistických koncentračních táborů ve vybraných vyhlazovacích centrech „eutanazie“ (1941–1944). Ve druhé fázi se projekt zaměřuje na převedení personálu „eutanazie“ a jeho „organizačně-technického zázemí“ (včetně vražedné technologie v podobě usmrcování obětí kyslíčnickem uhelnatým v hermeticky uzavřeném prostoru) do okupovaného Polska na přelomu let 1941 a 1942 v rámci akce Reinhard a jeho zapojení do masového vyhlazování židovského obyvatelstva v letech 1942–1943 ve vyhlazovacích táborech této akce v Belzecu, Sobiboru a Treblince. V závěrečné části projektu bude věnována pozornost osudům těchto pachatelů v letech 1943–1945 v severní Itálii, kam byli přesunuti za účelem pronásledování italských Židů a k boji proti italským a jugoslávským partyzánům, i jejich poválečným osudům s důrazem na jejich odsouzení v rámci soudních procesů s dozorcí z vyhlazovacích táborů v okupovaném Polsku v Sobiboru a v Treblince, které proběhly v bývalé SRN v letech 1965–1966. Nedílnou součástí projektu je rámcové zpracování plánování a realizace programu nacistické „eutanazie“ na území bývalé Říšské župy Sudety a Protektorátu Čechy a Morava a rámcové podchycení počtu jejich obětí. Výstupem projektu bude odborná monografie.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V roce 2016 pokračoval archivní výzkum k projektu v německých a domácích archivech (Bundesarchiv Ludwigsburg, Bundesarchiv Berlin, NA Praha, ABS Praha, Archiv UK Praha, Archiv hl. m. Prahy, SOA Třeboň, SOkA Český Krumlov, SOkA Teplice, SOkA Náchod a dal.). V časopise Paměť a dějiny č. 2, r. 2016 byl publikován výstup z projektu v podobě studie: <i>Slib mlčenlivosti o zabíjení. Čeští Němci ve službách Obecně prospěšné nadace pro ústavní péči. Zpráva z výzkumu</i>. Ve sborníku BIC, Behind the Iron Curtain, 2016, Volume 4 byla přeložena do angličtiny původní studie z roku 2015 jako výstup z projektu: <i>Chancellery of the Führer of the NSDAP and Action T4</i>. Během roku 2016 probíhaly práce na závěrečném výstupu z projektu v podobě textu odborné monografie.</p>		

Zánik agrární strany a pád československé demokracie		
Vedoucí projektu: Petr Anev	Další členové projektového týmu:	Doba realizace: 2013–2017
<p>Popis</p> <p>Cílem projektu je předložit monografii, která popíše okolnosti zániku agrární strany, a to v širších politických souvislostech. Platí, že bez objasnění zániku této strany není možné pochopit pád československé demokracie. Navzdory tomu se tématu konce agrárníků ve srovnání s jinými příliš pozornosti nevěnovalo, dosud je proto jen málo zmapované. Působení agrárníků před jejich zánikem bývá dosud vykládáno diametrálně odlišně, a to i v odborné literatuře. Na jedné straně jsou označováni za nejsilnější demokratickou stranu první republiky, oporu předmnichovského Československa, na druhé straně se ovšem tvrdí, že se po úmrtí Antonína Švehly roku 1933 vychýlili od jeho linie, od demokracie, blíže k fašismu, a že se orientovali na nacistické Německo. To je zásadní rozpor, se kterým se chce publikace vypořádat. Představí proto výklad agrární politiky agrárníky samotnými, ale vedle toho i ostatními, socialisty, lidovci či komunisty. Osvětlí, kdo agrárníky ve kterém období jak hodnotil, a ukáže, kde mají dnešní protichůdné výklady agrárníků kořeny.</p> <p>Plánovaná publikace se hodlá nejvíce věnovat událostem roku 1945, kdy bylo znemožněno obnovení agrární strany Národní frontou, ale pro správné pochopení souvislostí se musí zabývat i některými dalšími významnými momenty ve vývoji Československa, v nichž agrárníci figurují. Mezi ně patří prezidentská volba roku 1935, kde se proti agrárníkům prosadil Edvard Beneš, jejich snaha o změnu československé zahraniční politiky, Mnichov 1938, charakter režimu druhé republiky, který agrárníci vedli, zánik republiky 15. března 1939, dění v zahraničním exilu za druhé světové války, odlišné koncepce Beneše a Hodží v něm, odboj a kolaborace doma a charakter režimu Národní fronty. Sledování agrárníků ve vymezeném období nabídně zajímavě srovnání jednotlivých epoch našich dějin – demokratické první republiky a následujících období, kdy se v našich zemích v různé míře uplatňovala totalita na úkor demokracie.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V roce 2016 bylo sepsáno 37 normostran plánované monografie (celkově je zatím hotových 344 normostran knihy). Autor se v menší míře věnoval heuristice a zapracovával do textu literaturu, která se věnovala hlavně londýnskému exilu.</p> <p>Práce na projektu byla po dohodě s nadřízenými odložena z důvodu dokončení publikace projektu <i>Biografického slovníku vedoucích funkcionářů KSČ (1921–1989)</i>, který má z pohledu Ústavu prioritu.</p>		

Ukrajinská povstalecká armáda na území Československa		
Vedoucí projektu: David Svoboda	Další členové projektového týmu: Jaromír Kalus, Tomáš Řepa	Doba realizace: 2012–2017
<p>Popis</p> <p>Projekt se zabývá ukrajinským protisovětským odbojem za druhé světové války a za války studené. Zabývá se dějinami ukrajinského integrálního nacionalismu, nacházejícími vyjádření v radikálních akcích jeho stoupenců v letech 1939–1950. V rámci původního střednědobého záměru Ústavu, majícího komparativně pokrýt antikomunistická ozbrojená hnutí ve střední a východní Evropě v závěrečném období druhé světové a rané fázi studené války, je dlouhodobým výzkumným záměrem autorů analýza protikomunistické rezistence na ukrajinských etnických teritoriích realizované Organizací ukrajinských nacionalistů (OUN) a její ozbrojenou složkou, Ukrajinskou povstaleckou armádou (UPA), v letech 1943–1950. Tato rezistence má svůj původ v letech druhé světové války, kdy se OUN vymezovala vůči vojenské přítomnosti dvou okupačních mocností na ukrajinských územích, Německa a Sovětského svazu. Okrajově se působnost tohoto hnutí dotkla i poválečného Československa, kdy zde docházelo k průniku ozbrojených jednotek UPA; podrobně popsána bude i tato kapitola čs. poválečných dějin.</p> <p>Ačkoli jsme v posledních letech v českém prostředí svědky snah o střízlivý a neideologický pohled na tuto po léta zkruslanou problematiku (věhlasná akce „B“ a kampaň proti tzv. banderovcům), chybí doposud přesné porozumění okolnostem, v jejichž kontextu se zmíněné „vpády“ příslušníků UPA na naše území odehrávaly. Tyto okolnosti, na něž chtějí autoři klást ve výzkumu důraz, vyrůstaly ze strategických úvah, myšlenkových sporů a složitě uvažovaných perspektiv uvnitř ukrajinského nacionalistického tábora, který musel od počátku reagovat na měnící se mezinárodní situaci. Problematika poválečných „vpádů“ přemostuje období válečné a dlouhou éru soupeření dvou supervelmocí, USA a SSSR, za studené války.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>Po celý rok 2016 probíhaly intenzivní práce na monografii, která je hlavním výstupem z projektu, <i>Ukrajinská povstalecká armáda</i>. Rukopis měl v lednu 2017 polovinu předpokládaného rozsahu. Krom toho byly formou korektur dokončeny dílčí publikační výstupy určené do sborníku z konference pořádané slovenským ÚPN a časopisu <i>Slovanský přehled</i> (tematicky se jednalo o ukrajinský exil v počátcích studené války a sovětské partyzánské hnutí na západní Ukrajině za II. světové války). V lednu 2016 se garant projektu David Svoboda zúčastnil konference <i>Forum Evropa-Ukrajina</i>, konané v polské Lodži, v panelu vymezujícím vztah zemí Visegrádu k současné ukrajinské státnosti.</p>		

Underground v regionech		
Vedoucí projektu: Ladislav Kudrna	Další členové projektového týmu: František Stárek, Martin Valenta	Doba realizace: 2012–2017
<p>Popis</p> <p>Projekt se zaměřuje na základní výzkum regionálních undergroundových aktivit v normalizačním Československu. Hlavním výstupem bude monografie <i>Underground v regionech 1975–1989</i>.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V roce 2016 byl prakticky dokončen základní archivní výzkum. Podářilo se uspořádat konferenci <i>Baráky, (nejen) komunitní způsob života v undergroundu</i>, Knihovna Václava Havla (18. října 2016), o níž bylo široce referováno v tisku (Lidové noviny, 7. 1. 2017, rubrika Orientace). Dále byly publikovány studie <i>Tenkrát na Severu. Teplý underground versus Veřejná a státní bezpečnost 1965–1985</i>. In: <i>Moderní dějiny</i>, č. 1, 2016, s. 213–253 (recenzovaný časopis, databáze ERIH), <i>(Proto)underground</i>. In: <i>Paměť a dějiny</i> č. 4/2016, deset popularizačních článků o undergroundu, recenze na knihu <i>Světy disentu</i> (Theatrum Historie č. 18, 2016, databáze ERIH) a uskutečněno množství přednášek pro školy a veřejnost.</p> <p>V projektu <i>Underground v regionech</i> byla během r. 2016 dokončena převážná část monografie o skupině Plastic People of the Universe. Rukopis v rozsahu 265 normostran (spolu s 15 originálními ilustracemi) byl odevzdán v listopadu 2016. Kniha bude vydána v koedici s nakl. Argo.</p>		

Představitelé nacistického represivního aparátu Protektorátu Čechy a Morava		
Vedoucí projektu: Pavel Kreisinger	Další členové projektového týmu: Vladimír Černý, Lenka Geidt (Šteřlová), Jiří Plachý, Václav Adamec, Jaroslav Nečas, Jiří Padevěř	Doba realizace: 2011–2017
<p>Popis</p> <p>Projekt chce zpracovat přehled a charakteristiky vedoucích představitelů nacistického okupačního aparátu v Protektorátu Čechy a Morava. Zejména se bude jednat o příslušníky tajné státní policie (Gestapo), částečně též o příslušníky bezpečnostní služby (SD) a zpravodajské služby Wehrmachtu (tzv. Abwehr). Jde o pokus o zařazení jejich působení do dobového kontextu především v souvislosti s potíráním domácí rezistence. Součástí projektu bude rovněž reflexe osudů vedoucích představitelů nacistického okupačního aparátu v Protektorátu po skončení druhé světové války a případné využití komunistickými bezpečnostními složkami.</p> <p>Výsledky tohoto badatelského projektu budou průběžně prezentovány v podobě odborných článků, studií a komentovaných dokumentů, a to jak v ústavních časopisech (revue Paměť a dějiny, sborník Securitas Imperii), tak zejména v českých recenzovaných neimpaktovaných časopisech. Dílčí výstupy budou zveřejňovány na webových stránkách Ústavu. Dlouhodobým záměrem je zakončit tento badatelský projekt vydáním rozsáhlé edice dokumentů, kde bude činnost vybraných osob vylíčena v širším kontextu.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V roce 2016 byla dokončena interní a externí supervize rukopisu monografie o představitelích Gestapa v Protektorátu. Přípomínky byly zohledněny a jsou v současné době zapracovávány do textu, který následně projde recenzním řízením. V rámci projektu byla do tisku odevzdána samostatná studie (rozsah 80 normostran) o představiteli nacistické bezpečnostní služby (SD) a agentu StB Wernfriedu Pfaffovi (1915–1979). Tato studie bude zařazena jako samostatná kapitola v kolektivní monografii <i>Člověk v soukolí StB</i>. Dále byla zpracována čtyři obsáhlá slovníková hesla pro <i>Encyklopedii českých právních dějin</i> (svazek Procesy).</p>		

Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)		
Vedoucí projektu: Markéta Doležalová	Další členové projektového týmu: Stanislava Vodičková, Martin Jindra	Doba realizace: 2009–2018
<p>Popis</p> <p>V roce 2009 byl zahájen jeden z dílčích projektů, který je součástí mapování odboje a perzekuce českých občanů za druhé světové války a následně v období komunismu. Projekt je zaměřen na postupnou dokumentaci duchovních z řad křesťanských církví, především na duchovní katolické církve, Českobratrské církve evangelické, Jednoty bratrské, Jednoty českobratrské, Církve československé (husitské) a pravoslavné církve.</p> <p>Samotný projekt se dělí na dvě samostatné, na sebe navazující části, které zpracovávají období nacismu a období komunismu a jejichž výsledky budeme v závěru projektu komparovat.</p> <p>V první části chceme zvláštní pozornost věnovat nezpracovanému tématu českých duchovních (včetně českých Němců) uvězněných, popravených a zavražděných v koncentračních táborech i těm, kteří se z těchto vězeňských zařízení vrátili. Budeme mapovat jednotlivá místa, vězeňská zařízení a popravistiště, kterými prošli. Po rozpracování rozsudků můžeme také sledovat jejich motivy a prostředky odporu i proměny v tvrdosti udílených trestů během nacistické vlády. Součástí projektu bude vytvoření přehledu o zapojení duchovních do různých forem národního odboje: exilové vlády, zahraniční armády, rozvědné služby apod.</p> <p>Druhá část projektu plynule navazuje na předchozí, neboť účastníci křesťanského odboje a perzekvovaní v období Protektorátu Čechy a Morava se ve své většině stali i nepřáteli hegemonistického režimu levicového typu a opět končili ve věznicích. Záměrem celého projektu je nejen zaznamenat osudy těchto lidí a církví v době totalitních režimů, ale také vnést do povědomí společnosti méně známá témata, jako je např. zápas křesťanů proti germanizaci a pokřivení českých dějin v době nacismu, způsoby obrany proti ideologickému působení při výchově dětí a mládeže v letech komunistického režimu či soustavnost pronásledování katolické církve během celého období komunistické vlády v Československu.</p> <p>Výsledky našeho výzkumu budou průběžně prezentovány na webových stránkách Ústavu, dále v podobě článků a studií v časopise Paměť a dějiny a ve sborníku Securitas Imperii a formou výstav. Naším záměrem je zakončit tento dlouhodobý projekt monografií s životopisnými medailony jednotlivých duchovních křesťanských církví, kteří prošli koncentračním táborem Dachau.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016</p> <p>V rámci projektu <i>Odboj a perzekuce křesťanů v době nacismu a komunismu (1938–1989)</i> byly systematicky prováděny rešerše a archivní výzkumy v církevních a státních archivech (Archiv Kardinála Josefa Berana, APA, Ústřední archiv a muzeum ČČSH, diecézní archivy ČČSH, Archiv synodní rady ČCE, Archiv MZV, VÚA-VHA, ABS, AKPR, Slovenský NA Bratislava, NA, SOKA Plzeň-sever se sídlem v Plasích).</p> <p>Do tisku byla předána edice dokumentů s názvem <i>Ohlasy perzekuce katolické církve v Československu na vlnách Vatikánského rádia (1950–1958)</i>, sborník z konference k 100. výročí narození opata Heřmana Josefa Tyla s názvem <i>Církev za totality – lidé a místa</i>. Do kolektivní monografie <i>Skryté působení církví na Slovensku v letech 1948–1989</i> byl odevzdán příspěvek <i>Poválečná obnova Církve československé (husitské) na Slovensku</i> (ÚPN Bratislava) a před dokončením se nachází monografie <i>ČČS(H) v protinacistickém odboji</i>. V časopise Sborník Národního muzea v Praze vyšel příspěvek <i>Nacistický a komunistický vězeň Ladislav Král</i>, přednesený na konferenci <i>Život ve stínu šibenice</i>. V revue Sobornost ve Velké Británii vyšla studie <i>Persecution and resistance activity of Czech Orthodox Church believers during the Nazi occupation</i> (Perzekuce a odbojová činnost věřících České pravoslavné církve v době nacistické okupace), v polském časopise Fides, Ratio et Patria, Studia Toruńskie, studie <i>The establishment and broadcasts of the Czech section of the Vatican Radio 1947–1989</i> (Vysílání české redakce Vatikánského rozhlasu v letech 1947–1989) a v BIC studie <i>Hear this, all you peoples; listen, all who live in this world</i>. Pro Českou právní encyklopedii, PF Masarykova Univerzita, bylo na různá dílčí témata projektu vytvořeno šest hesel. Během roku bylo publikováno v církevních periodikách devět popularizačních článků.</p>		

Biografický slovník vedoucích funkcionářů KSČ (1921–1989)		
Vedoucí projektu: Petr Anev	Další členové projektového týmu: Milan Bárta, Jan Kalous, Pavel Kreisinger, Jaroslav Rokoský, Jiří Urban, Rudolf Vévoda, Roman Vondra, Matěj Bílý	Doba realizace: 2008–2017
<p>Popis Komunistická strana Československa sehrála v moderních dějinách naší země mimořádně významnou úlohu. Hlubší poznání dějin KSČ není možné bez dostatku informací o jejích vedoucích představitelích. Za tímto účelem vzniká v Ústavu publikace, která umožní rychle získat přehled o životě a politické kariéře vybraných komunistických politiků. Naším cílem je vytvořit biografický slovník, který se zařadí mezi základní příručky využitelné ke studiu dějin KSČ a českých a slovenských moderních dějin. <i>Biografický slovník vedoucích funkcionářů KSČ (1921–1989)</i> zachytí podle jednotných kritérií osudy významných činitelů komunistické strany. Díky přiřazení seznamu základních pramenů a literatury ke každému biografickému heslu může publikace posloužit také jako základní východisko k hlubšímu studiu témat spojených s personáliemi komunistické strany. Kromě životopisných medailonů bude kniha obsahovat také úvodní studii nastiňující problematiku vzniku a proměn KSČ a KSS a zejména jejich volených orgánů v širším kontextu dějin Československa. V heslové části publikace budou zpracovány osudy funkcionářů KSČ a KSS, kteří byli v letech 1921–1989 členy vybraných řídicích stranických orgánů nebo jinak zásadním způsobem ovlivňovali činnost KSČ. Biografická hesla budou vycházet nejen z relevantní odborné literatury, nýbrž také z původního výzkumu archivních pramenů. Na přípravě jednotlivých hesel pracují kromě vybraných badatelů ÚSTR také externí spolupracovníci z českých a slovenských historiografických institucí.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016 V roce 2016 bylo dopsáno posledních 15 slovníkových hesel z celkových 328. Na projektu se nyní podílí 47 autorů. Editoři slovníku Petr Anev a Matěj Bílý pokračovali za asistence autorů ve sjednocování hesel. Zároveň byly sjednoceny jednotlivé části úvodní studie slovníku. Bylo zorganizováno recenzní řízení, na němž se podílelo 25 recenzentů. Jedním až dvěma recenzenty bylo posouzeno každé heslo slovníku a všechny posudky byly zaslány autorům hesel. Do konce roku 2016 zapracovali autoři připomínky recenzentů u 158 hesel; 81 hesel už editoři připravili pro jazykovou redakci, která bude zahájena na začátku roku 2017.</p>		
Dokumentace popravených z politických důvodů 1948–1989		
Vedoucí projektu: Petr Mallota	Další členové projektového týmu: Markéta Doležalová	Doba realizace: 2008–2017
<p>Popis Projekt si klade za cíl zmapovat osudy osob popravených v Československu mezi léty 1948–1989 z politických důvodů. V předchozím období byla zpracovávána biografická hesla (jsou postupně umísťována na webové stránky Ústavu), členové projektového týmu publikovali články a studie a podíleli se na přípravě výstav. K jednotlivým případům rovněž shromáždili vybrané dokumenty v elektronické podobě. Finálním výstupem projektu je biografický slovník.</p>		
<p>Postup projektu v roce 2016 V roce 2015 byl projekt fakticky dokončen odevzdáním zbývajících textů, v roce 2016 probíhaly poslední autorské korektury a redakční úpravy, rukopis poté obdrželi recenzenti k vypracování posudků.</p>		

Příloha č. 5 – Přehled vydaných publikací

Periodické publikace

1. – 4. *Paměť a dějiny 1–4/2016* – historická revue – vydáno v řádných termínech
5. – 6. *Securitas Imperii I–II/2016* – odborný časopis – vydáno v řádných termínech
7. *Behind the Iron Curtain Vol. 4* – anglojazyčná historická revue – vydáno v prosinci 2016

Neperiodické publikace

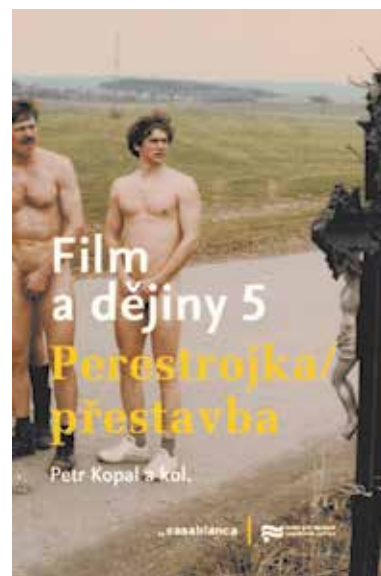
8. Kopal, P. a kol.: *Film a dějiny V. Perestrojka/přestavba*

kolektivní monografie

Projekt: Film a dějiny, totalita a propaganda

Anotace: Kolektivní monografie se zabývá vztahem politiky a filmu/televize v době tzv. přestavby – v Československu, ale i v Sovětském svazu (východním bloku). Konkrétně úlohou a fungováním audiovizuálních masmédií po roce 1985, významnými tematickými, programovými, organizačními a jinými změnami, „přestavbami“, které v daném období (ne)nastaly, příslušnými filmovými a televizními reprezentacemi, tehdejší distribucí a recepcí zahraničních (zvláště sovětských) snímků.

Publikace vyšla v koedici s nakladatelstvím Casablanca.

9. Ptáček, L.; Kopal, P. a kol.: *Film a dějiny VI. Postkomunismus – proměny českého historického filmu po roce 1989*

kolektivní monografie

Projekt: Film a dějiny, totalita a propaganda

Anotace: Šestý díl cyklu *Film a dějiny* se zaměřuje na vývoj českého historického filmu po roce 1989. Snaží se prokázat, že současný historický film hodnotí nejen zobrazované období, ale zároveň se vyjadřuje k aktuálním kulturně-politickým tématům. Řada *Film a dějiny* byla zatím stavěna v zásadě chronologicky: válka, staliniismus, normalizace a přestavba. Pokračování jsou koncipována tak, aby se zabývala určitými problémy v rámci vztahu filmu a historie. „Šestka“ přitom vykazuje překlenovací charakter, kompromis mezi chronologickým a „problémovým“ pojetím.

Publikace vyšla v koedici s nakladatelstvím Casablanca.

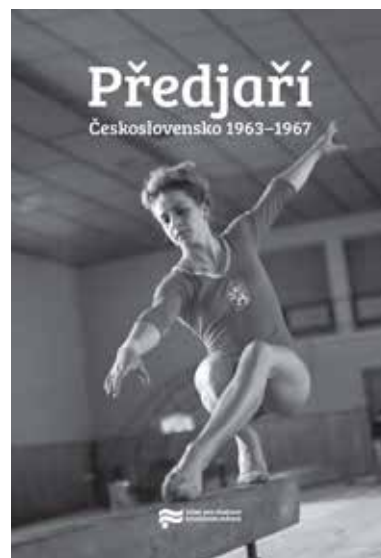
10. KOL. AUT.: Předjaří. Československo v letech 1963–1967

kolektivní monografie

Projekt: mimoprojektová činnost

Anotace: Kolektivní monografie je komplexně zaměřena na dějiny Československa na přelomu první a druhé poloviny šedesátých let minulého století. Tematicky pokrývá celou řadu oblastí života tehdejší československé společnosti (církve, bezpečnostní aparát, kultura atd.).

Publikace vyšla v koedici s Jihočeským muzeem v Českých Budějovicích.

11. KOLÁŘ, P.; PULMANN, M.: Co byla normalizace? Studie o pozdním socialismu

kolektivní monografie

Projekt: mimoprojektová činnost

Anotace: Publikace je výběrem odborných textů a esejů obou autorů na téma normalizace. Jedná se o texty publikované v zahraničí i Česku.

Autorský výbor je koncipován tak, aby téma normalizace specifickým způsobem strukturoval. Cílem publikace je podat koncentrovaný příspěvek do diskuse o nadále velmi diskutovaném a živém tématu normalizace.

Publikace vyšla ve spolupráci s Nakladatelstvím Lidové noviny.

12. KOL. AUT.: Církev za totality – lidé a místa. Sborník k životnímu jubileu opata Heřmana Josefa Tyla

kolektivní monografie

Projekt: Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)

Anotace: Publikace je koncipována jako široké panoráma života církve, duchovních, řeholníků a věřících za totality s akcentem nejen na odpor a perzekuci osob, ale též na rány, které režim zasadil sakrálním památkám.

13. VELČOVSKÝ, V.: *Čeština pod hákovým křížem*

monografie

Projekt: mimoprojektová činnost

Anotace: Jazyk není pouze nástrojem komunikace, ale je chápán jako jedno z kritérií národa. V politicky vypjatých časech se mluvčí upínají k jazyku jako ke stěžejní hodnotě, kterou je nutno bránit. V období protektorátu kulminovalo česko-německé nesusoužití a jazyk hrál klíčovou roli. Jaké plány měli nacisté s češtinou? Jaké místo v protektorátu zaujímal čeština a němčina? Jak čeština fungovala ve službách, ve školství a vědě? Jak se změna politických poměrů odrážela na postojích obyvatel a na jejich komunikačních strategiích? A jak vůbec vypadal jazyk (za) totality? Používání a fungování českého jazyka představuje doposud opomíjené téma výzkumu Protektorátu Čechy a Morava. Čeština pod hákovým křížem se snaží tuto mezeru zaplnit.

Publikace vyšla v koedici s nakladatelstvím Karolinum.

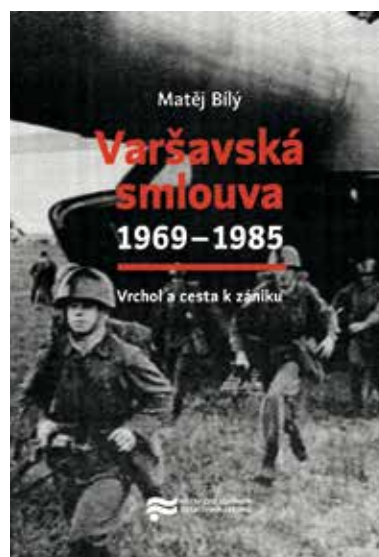

14. BÍLÝ, M.: *Varšavská smlouva 1969–1985. Vrchol a cesta k zániku*

monografie

Projekt: mimoprojektová činnost

Anotace: Práce *Varšavská smlouva 1969–1985. Vrchol a cesta k zániku* analyzuje vnitřní dění v politických i vojenských strukturách uvedené organizace a zasazuje jej do kontextu vývoje studené války a událostí v sovětské zájmové sféře v Evropě. Zabývá se především vrcholným obdobím vlády sovětského vůdce Leonida Brežněva, pozornost je však věnována i krátkému intermezzu jeho nástupců, Jurije Andropova a Konstantina Černěnka. Je založena na rozsáhlém výzkumu v českých, polských a německých archívech, dokumentech publikovaných v edicích a příslušné sekundární literatuře. Výklad se nezaměřuje pouze na vývoj mechanismů organizace samotné – hodnotí též úlohu Varšavské smlouvy jakožto jednoho z nástrojů Kremle pro správu východního bloku.

15. URBAN, J.: *Kolektivizace venkova v horním Polabí*

monografie

Projekt: Kolektivizace venkova v Polabí – prosazování, odpor, rezidua

Anotace: Autor zpracovává téma kolektivizace venkova v regionálním rozměru horního Polabí. V odpovědi na základní otázku sociální recepce autor orientuje výzkum na fenomén odporu, fenomén spolupráce a fenomén dobrovolnosti. Téma nahlíží ze sociohistorického hlediska společenských struktur a z mikrohistorické perspektivy. Analyzuje, jakým způsobem byla myšlenka kolektivizace v letech 1949–1953 ve společnosti přijímána, jaké reakce kolektivizační úsilí vyvolávalo, jaké pohnutky, motivace a okolnosti rozhodování stály za těmito reakcemi a jaké sociální souvislosti, vazby, vztahy a vzorce chování se skrývaly za konkrétním jednáním aktérů zkoumaných jevů.

Publikace vyšla ve spolupráci s nakladatelstvím Karolinum.

16. Kaňák, P.; Dvořáková, J.; Jurová Z.: Československá rozvědka a Pražské jaro

kolektivní monografie

Projekt: mimoprojektová činnost

Anotace: Kniha se zabývá dosud zcela neznámými skutečnostmi souvisejícími s událostmi roku 1968 v Československu. Jedná se o informace a poznatky z prostředí rozvědky Státní bezpečnosti neboli I. správy MV. Zájemcům o československé moderní dějiny se tak dostává do rukou sonda do nitra důležité části bezpečnostního aparátu, jejíž činnost po dlouhá léta ovlivňovala politická linie vedení KSČ za podpory a stálého dohledu I. hlavní správy KGB, sovětské rozvědky.

17. VALENOVÁ, D.: Nic nedává, kdo nedá sám sebe. Deník 1945–1960 – dotisk

paměti

Projekt: Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)

Anotace: Deníkové zápisy Danici Valenové popisují období od konce druhé světové války do roku 1960. Jsou v nich zachyceny životní osudy rodiny, které byly dramaticky ovlivněny poválečnými událostmi a komunistickým převzetím moci v Československu. JUDr. František Valena, manžel Danici, předseda Ústředí katolických studentů a osobní tajemník ministra pošt, byl v roce 1950 zatčen a za „velezradu a špionáž“ odsouzen na 22 let žaláře. Jako politický vězeň zemřel v roce 1960.

Publikace vyšla ve spolupráci s Katolickým týdeníkem.

18. PAZDERKA, J. a kol.: Invaze 1968. Ruský pohled (překlad do ruského jazyka)

kolektivní monografie

Autoři: Josef Pazderka, Daniel Povolný, Leonid Šinkarjov, Olga Pavlenková, Nikita Petrov, Dimitrij Běloševský, Petr Pithart, Tomáš Glanc, Elvíra Filipovičová

Projekt: mimoprojektová činnost

Anotace: Kniha *Invaze 1968. Ruský pohled* představuje první pokus o ucelenější náhled na ruské vnímání pražského jara a okupace roku 1968. Popisuje pocit spřízněnosti, který sovětská liberální inteligence a rodičí se disidentské hnutí cítili v čase brežněvovského utahování šroubů vůči dění v Praze, jež pro ně představovalo jednu z posledních nadějí na změnu. Publikace představuje také sovětské novináře pobývající v Praze, kteří podporovali změny v tehdejší ČSSR a následně za svůj postoj zaplatili deportací a ztrátou zaměstnání. Nahlíží i na sovětské vojáky, kteří přijeli do Československa, a v rozhovorech s nimi a dalších textech vykresluje jejich vnitřní svět i mohutnou mašinerii sovětské propagandy, jejímž vlivu byli vystaveni. Knihu doprovázejí fotografie Josefa Koudelky, Karla Cudlína, Paula F. Goldsmitha, Miroslava Župníka a dalších autorů, stejně jako unikátní a dosud nepublikované snímky ze soukromých archivů sovětských vojáků i novinářů.

Rukopis byl vydán ve spolupráci s nakladatelstvím TORST a sdružením Memorial.

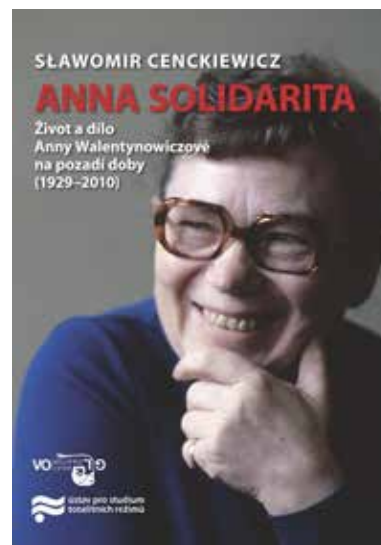
19. CENCKIEWICZ, S.: *Anna Solidarita. Život a dílo Anny Walentynowiczové na pozadí doby (1929–2010)*

monografie

Projekt: mimoprojektová činnost

Anotace: Životopisná kniha renomovaného polského historika o mimořádné osobnosti polského protikomunistického odporu – legendární představitelce nezávislého odborového hnutí Solidarita. Životní příběh Anny Walentynowiczové se v knize prolíná se stěžejními událostmi tragického osudu Poláků ve 20. století. Autor přináší především zasvěcený vhled do dějin odborového hnutí Solidarita, ale současně představuje také meziválečné Polsko, protinacistický odboj a vzpouru proti komunistu, jednání u tzv. kulatého stolu v roce 1989 a následující období až po smolenskou tragédii, jejíž obětí se stala i Anna Walentynowiczová. Z hlediska poznání polské protikomunistické opozice sedmdesátých a osmdesátých let 20. století i celé novodobé historie Polska je *Anna Solidarność* nenahraditelná a atraktivní kniha pro odbornou i laickou veřejnost.

Publikace byla vydána ve spolupráci s nakladatelstvím Volvox Globator.

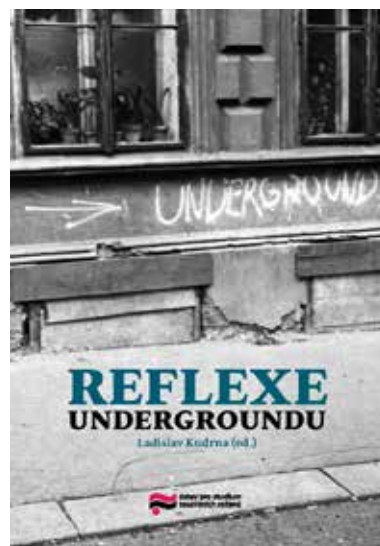

20. Kudrna, L. (ed.): *Reflexe undergroundu*

sborník z konference

Projekt: Underground v regionech

Anotace: Sborník z mezinárodní konference *Reflexe undergroundu*, kterou 22. září 2015 uspořádaly Ústav pro studium totalitních režimů společně s Knihovnou Václava Havla, představuje příspěvky nejen předních odborníků na dané téma, ale i přímých účastníků tehdejších událostí. Jednotlivé texty zabírají dějinné období od proto-undergroundu (polovina 60. let) do svobodných 90. let 20. století. Nechybí zpracování událostí utvářejících podzemní společenství, osobní reflexe, pohled na mocenský aparát či výrazné osobnosti subkultury.

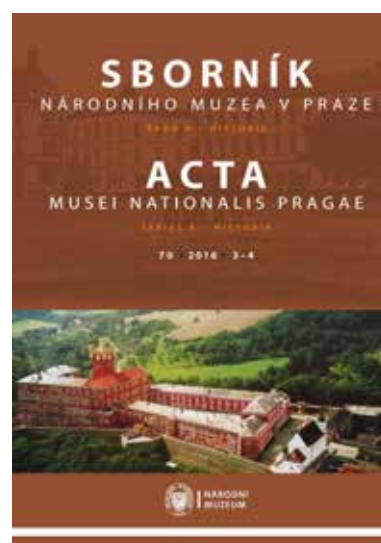
21. KOL. AUT: *Ve stínu šibenice*

sborník z konference

Projekt: mimoprojektová činnost

Anotace: Řada obyvatel českých zemí a Československa byla perzekvována jak v období protektorátu, tak po roce 1948. Jednalo se nejenom o elity (inteligenci, vědce, umělce, členy církví), ale i o „obyčejné“ osoby (zemědělce, dělníky apod.), které se postavily proti fašistickému či komunistickému režimu nebo pro ně byly hrozbou. Jejich osudům, ale i mechanismům perzekucí a různým formám vyloučení ze společnosti se věnovala odborná konference, kterou uspořádal Ústav pro studium totalitních režimů dne 10. září 2015. Konference navázala na stejnojmennou výstavu konanou v Brně.

Publikace vyšla ve spolupráci s Národním muzeem.

22. ČINÁTL, K.; PÝCHA, Č.: *Dějepisné sešity: Toufar*

učební pomůcka

Projekt: Dějepis ve 21. století – vývoj

Anotace: Jedná se o publikaci na podporu výuky soudobých dějin na školách, které jsou určeny přímo žákům. Atraktivní formou komiksu přibližují výrazné příběhy (např. Josef Toufar, Julius Fučík) a provazují komiksově vyprávění s úkoly, které se zaměřují na práci s prameny. V rámci dějepisných sešitů se vytváří a testují postupy pro další vzdělávací aplikace.

23. *Rozkulačeno! Půlstoletí perzekuce selského stavu*

katalog výstavy

Projekt: stejnojmenná výstava

Anotace: Katalog výstavy, která připomíná změny v postavení sedláků a ve vývoji soukromého hospodaření především ve 20. století. Jejím stěžejním tématem jsou hospodářské a politické represe proti sedlákům za Protektorátu Čechy a Morava a během komunistického režimu. Sedláci byli zbaveni majetku, vystěhováni, nuceni vykonávat podřadnou práci a rozličnými způsoby diskriminováni. Komunistická zemědělská politika zničila tradiční český venkov. Výstava věcně a kriticky připomíná osud selského stavu.

24. *Katalog publikací ÚSTR 2008–2016*

Anotace: aktualizovaný katalog publikací pro prezentaci činnosti ÚSTR především na veletrhu Svět knihy.

25. KOL. AUT: *Noch sind wir im Krieg*

komiks v němčině

Projekt: Paměť národa

Anotace: Autoři publikace oslovili přední české a slovenské tvůrce komiksu, vybrali z archivu webového projektu *Paměť národa* třináct zaznamenaných zajímavých vzpomínek a dali vzniknout unikátnímu počínu nejen na české komiksové scéně, ale také na poli popularizace naší historie. Komiksy vypráví životní osudy lidí, kteří většinou dosud žijí mezi námi. Příběhy pojednávají o konfliktu konkrétních lidí s totalitní mocí a jsou pestré jako život sám – přinášejí vítězství i prohry, velké heroické činy i lidské slabosti a vyrovnání se s nimi.

26. KOL. AUT.: *Im Zeichen der drei Deklarationen*

katalog k výstavě

Projekt: výstava Ve znamení tří deklarácí v německém jazyce

Anotace: Katalog výstavy pořádané ÚSTR, MZV ČR a Univerzitou ve Vídni za podpory ERSTE.

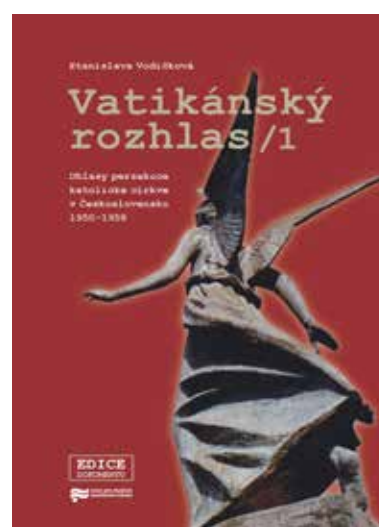

27. VODIČKOVÁ, S.: *Vatikánský rozhlas. Ohlasy perzekuce katolické církve v Československu 1950–1958*

edice dokumentů

Projekt: Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)

Anotace: Edice vybraných dokumentů, která obsahuje relace věnované perzekuci katolické církve v Československu (1950–1958 – pontifikát Pia XII.).

28. VALIŠ, Z. (ed.): *Velitelství osvobozeného území v dokumentech 1944–1945*

edice dokumentů – elektronická publikace

Projekt: Čechoslováci v Gulagu

Anotace: Edice dokumentů popisující chování sovětské armády na osvobozeném území Československa.

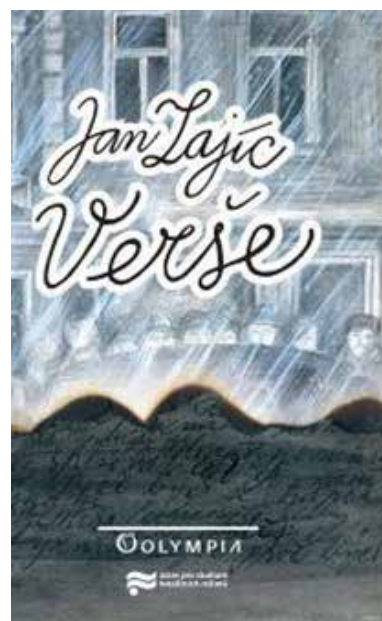
29. ZAJÍC, J.: *Verše*

poezie

Projekt: mimoprojektová činnost

Anotace: Za Janem Palachem trochu v pozornosti veřejnosti zaostává Jan Zajíc, který skončil stejnou smrtí jen o měsíc později. A právě o něm tato kniha je, respektive je jeho dílem. Protože co vypovídá o člověku více než to, co sám napsal? Tato krátká publikace odhaluje Zajícovo zaujetí poezií. Kdyby jeho život neskončil předčasně, dost možná bychom dnes znali jméno Jan Zajíc jako něco zcela jiného. Mohl z něho být známý básník, spisovatel či novinář, k jehož knížkám by se lidé rádi vraceli. Básně Jana Zajíce jsou literárním odkazem mladého člověka, který obětoval svůj život pro ideály, jimž věřil. Jeho poezie není dokonalá, ale taková, jakou bychom čekali od nadaného a vyvíjejícího se mladého autora.

Publikace vyšla ve spolupráci s nakladatelstvím Olympia.

30. KOL. AUT.: *Historie versus propaganda. Vztah k minulosti v současném Rusku* (v českém jazyce)

sborník z konference – elektronická publikace

Projekt: Čechoslováci v Gulagu

Anotace: Skončilo s pádem Berlínské zdi a sovětského impéria období propagandy a manipulace s dějinami? Jak může překroucení minulosti ovlivnit aktuální dění? Pohled na současné Rusko nabízí znepokojivé odpovědi. Díky zkoumání sovětských represí máme sice čím dál víc teoretických poznatků, avšak veřejná debata v Rusku je většinou ignoruje. Oficiální orgány stále víc tlačí na to, aby se historie vykládala jinak – podle předem daných šablon, často v duchu sovětského režimu. A instituce, které se snaží historii kriticky zkoumat, se dostávají do potíží. U většiny české společnosti zatím dění v Rusku nevyvolává odezvu – navzdory vlastním historickým zkušenostem. Máme však dostatek informací? Posláním konference, kterou ÚSTR uspořádal dne 9.–10. 12. 2015, bylo vytvořit příležitost k přímému, bezprostřednímu setkání s děním v soudobém Rusku a obohatit českou debatu o něm.

31. KOL. AUT.: *Historie versus propaganda. Vztah k minulosti v současném Rusku* (v ruském jazyce)

sborník z konference – elektronická publikace

Projekt: Čechoslováci v Gulagu

Anotace: Ruský překlad sborníku z mezinárodní konference, jejímž posláním bylo vytvořit příležitost k přímému, bezprostřednímu setkání s děním v soudobém Rusku a obohatit debatu o něm.

32. Krzysztof Wittels (ed.): *Přes hranici*

elektronická publikace

Projekt: Obraz polsko-českých vztahů v čtvrtletníku «Karta»

Anotace: Publikace reflektuje různé podoby česko-polských kontaktů ve 20. století, jak je zachytil polský časopis Karta. V úvodu se připomíná, že název časopisu Karta byl přímo inspirován Chartou 77.

Publikace vyšla ve spolupráci s organizací Ośrodek KARTA (Varšava).

Příloha č. 6 – Publikační činnost zaměstnanců ÚSTR

Publikační činnost zaměstnanců Ústavu		
Projekt	Autoři	Název
Čechosláváci v Gulagu	Černoušek Štěpán	Úmrtí Semjona Vilenského, článek v PaD.
Čechosláváci v Gulagu	Dvořák Jan	Dokončení úvodní studie a doprovodných textů pro kolektivní monografii Českoslovenští Židé v gulagu za 2. světové války.
Český exilový politický aktivismus a politická publicistika mimo Radu svobodného Československa v letech 1948–1968	Cholínský Jan	Studie Pokusy českého exilu o politické sjednocení a kontakty se Světovým kongresem Slováků. Odevzdáno pro sborník Ústavu paměti národa.
Český exilový politický aktivismus a politická publicistika mimo Radu svobodného Československa v letech 1948–1968	Cholínský Jan	Protikomunistický odboj v zahraničí – středopravicová periodika národovecké a křesťanské orientace – odevzdáno pro sborník Ministerstva obrany.
Dějepis pro 21. století – provoz	Činátl Kamil	Dějepis na hranici – případová didaktická studie k problematice hranice.
Dějepis pro 21. století – provoz	Borovková Eliška, Najbert Jaroslav	Učitelé v lavicích (pracovní název) Paměť a dějiny.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Najbert Jaroslav	Studie Na cestě k historické gramotnosti: železná opona.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Pýcha Čeněk	Zpráva z ASEES Convetion. Securitas Imperii 1/2016.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Najbert Jaroslav	Studie Vzpomínky jako školní historický pramen. Nucená práce 1939–1945. Příběhy pamětníků ve výuce. Živá paměť 2016, s. 15–16.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Kapitola do monografie Komise pro vnitřní národní bezpečnost.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Studie Vysunutá agenturní stanoviště a jejich činnost proti Rakousku z konference pořádané s LBI a ÚPN Činnost československých zpravodajských služeb v Rakousku v letech 1945–1989 III.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Studie Bezpečnostní politika KSČ v roce 1945, výstup z konference 1945. Konec války a obnova Československa.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Recenze Petr Pithart: Po devětaosmdesátém. Academia, Praha 2015 – pro Paměť a dějiny.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Svoboda Libor	Studie Tajní spolupracovníci StB na území bývalého kraje České Budějovice v padesátých letech minulého století – přijato Jihočeským sborníkem historickým.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Studie Působení štábního kapitána Štefana Kubíka v Paříži v letech 1948–1949, in: Policajná história I., Zborník z 1. konferencie policajných historikov, Bratislava 2016, s. 191–202.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Kapitola Skupina I Bezpečnost pro monografii o státobezpečnostních složkách v Československu 1945–1953.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Recenze Keith Lowe: Zdivočelý kontinent. Evropa po druhé světové válce. Paseka, Praha – Litomyšl 2015. In Securitas Imperii, č. 28 (1/2016), s. 336–340.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Recenze Sylwia Frolow: Dzeržinskij. Láska a revoluce. Premedia, Bratislava 2015.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Studie Jan Kalous: Vyšetřovatel Jozef Kubinec – sonda do života příslušníka Státní bezpečnosti. In Policajná história I. Zborník z 1. konferencie policajných historikov. Slovenská policajno-historická spoločnosť – vydavateľstvo Hlbiny, Bratislava 2016, s. 203–212.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Studie Jeden z bojovníků. Oskar Valeš a občanská válka ve Španělsku.

Publikační činnost zaměstnanců Ústavu

Projekt	Autoři	Název
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Studie Vzestupy a pády Teodora Baláže.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	„Pouze jako materiál k přemýšlení...“ aneb Pokus o vědecké řízení bezpečnostní práce 1966–1968; výstup z konference v Českých Budějovicích 2015, kolektivní monografie s názvem Předjaří.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Kapitola Správa StB Jáchymov pro monografii o dějinách státobezpečnostních složek 1945–1953.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Havlík Adam	Studie Docílit úplného rozložení... 3. oddělení 1. odboru X. správy SNB.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Recenze knihy Ján ŠTRASSER – František MIKLOŠKO: Rozhovory o době a lúďoch. Slovart, Bratislava 2016, pro Securitas Imperii.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Recenze knihy Miloš DOLEŽAL: Krok do tmavé noci. Příběhy faráře Josefa Toufara, jeho vrahů a číhoštského zázraku se zprávami archeologa, antropologů a soudního lékaře o exhumaci a identifikaci těla P. Josefa Toufara. Nezávislý podmelechovský spolek, Praha 2015, pro Securitas Imperii.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Recenze knihy Petr ROUBAL: Československé spartakiády. Academia, Praha 2016, pro Paměť a dějiny.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Studie Jeden z bojovníků. Oskar Valeš a občanská válka ve Španělsku – Historie a vojenství, roč. LXV, 2016, č. 3, s. 73–80.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Studie KALOUS, Jan: Nezapomenutelné novoroční projevy „nejkrásnějšího prezidenta“. In PETRÁŠ, Jiří – SVOBODA, Libor (eds.): Předjaří. Československo 1963–1967. ÚSTR – Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, Praha 2016, s. 170–176.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Malínek Tomáš	Recenze monografie pro Paměť a dějiny, Sarrazin, Thilo: Teror ctnosti. O hranicích názorové svobody v Německu; publikováno v časopise Paměť a dějiny, č. 3/2016.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Svoboda Libor	Studie Přechody na druhou stranu.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Svoboda Libor	Studie Spolupracovníci StB v kraji České Budějovice v padesátých letech 20. století.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Kapitola do monografie o dějinách státobezpečnostních složek v I. 1945–1953, zabývající se vzděláváním příslušníků StB.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Studie Mám čisté svědomí, pracoval jsem pro socialismus nehledě na noce a rodinu.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Texty k výstavě Nemohli jsme mlčet. Mluvčí Charty 77.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Studie Střežení nesvobodných pracovních sil na Jáchymovsku po druhé světové válce.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Studie Vyvinout maximální tlak na psychiku, aby svůj podíl a podpis na Chartě odvolal.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Havlík Adam	Od obušků k legalizaci. Hudební burzy (kapitola v knize Kultura svépomocí: ekonomické a politické rozměry v českém subkulturním prostředí pozdního státního socialismu a postsocialismu). V rámci publikace odevzdal autor jako člen autorského týmu svoji kapitolu, zabývající se tzv. hudebními burzami před rokem 1989 v Československu. Zároveň se jako jeden ze spoluautorů podílel na úvodní, teoreticko-metodologické kapitole a závěru. Vydavatelem je nakl. Karolinum.

Publikační činnost zaměstnanců Ústavu		
Projekt	Autoři	Název
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Havlík Adam	Studie Vzestup a pád bonového krále. Příběh Jozefa Zelíka jako případová studie k problematice hospodářské kriminality v Československu před rokem 1989.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Recenze DOLEŽAL, Miloš: Krok do tmavé noci. Příběhy faráře Josefa Toufara, jeho vrahů a číhoštského zázraku se zprávami archeologa, antropologů a soudního lékaře o exhumaci a identifikaci těla P. Josefa Toufara. Nezávislý podmelechovský spolek, Praha 2015. In Securitas Imperii, č. 29 (2/2016), s. 296–299.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Recenze FROLOW, Sylwia: Dzeržinskij. Lásky a revoluce. Premedia, Bratislava 2015. In Securitas Imperii, č. 29 (2/2016), s. 300–304.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Recenze pro Securitas Imperii: 1) Dana a Emil ZÁTOPKOVI: Náš život pod pěti kruhy. Academia, Praha 2016; 2) Richard KOZOHORSKÝ: Zatracenej Zátopen. Nakladatelství XYZ, Praha 2016; 3) Rick BROADBENT: Vytrvalost. Pozoruhodný život a doba Emila Zátopy. Slovart, Praha 2016.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Recenze ŠTRASSER, Ján – MIKLOŠKO, František: Rozhovory o době a lůdch. Slovart, Bratislava 2016. In Securitas Imperii, č. 29 (2/2016), s. 305–309.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Studie KALOUS, Jan: Úryvky z kapitoly Dobrovolník z rukopisu Oskara Valeše Probuzení ve tmě. In Historie a vojenství, roč. LXV, 2016, č. 4, s. 97–101.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Malínek Tomáš	Článek pro Paměť a dějiny: Akce „Klen“.
Dokumentace popravených z politických důvodů 1948–1989	Mallota Petr	Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu (úvodní studie biografického slovníku).
Dokumentace popravených z politických důvodů 1948–1989	Doležalová Markéta	Konečná úprava textů medailonků popravených z politických důvodů, rozšíření o rehabilitace a novější literaturu, 39 textů.
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Studie Nejdůležitější bedna, televizní národ a chrám pravdy. Tři střípky z obrazovky Československé televize. In: KAŇKA, Petr – KOFRÁNKOVÁ, Václava – MAYEROVÁ, Ingrid – ŠTOLL, Martin (eds.): Autor – meze – vize – televize. ČT – USTR – VŠMU, Praha – Bratislava 2015, s. 163–167.
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Studie Film a propaganda / Film a historiografie (Doslov). In: TYALOR, Richard: Filmová propaganda. Sovětské Rusko a nacistické Německo. Academia, Praha 2016, s. 367–379.
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Studie Rozdělení i spojení obrazy euforie a hrůzy. Film a propaganda v 50. letech. In: HLAVÁČEK, Petr – STEHLÍK, Michal (eds.): Rozdělený svět?, nakl. Radioservis, Praha.
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Studie Český historický film 1963–1967. In: PETRÁŠ, Jiří – SVOBODA, Libor (eds.): Předjaří. Československo v letech 1963–1967. ÚSTR – SOA, Praha – České Budějovice 2016, s. 90–94.
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Odevzdání KOPAL, Petr (ed.): Karel IV. ve filmu. In: ŠEBEK, Jaroslav (ed.): Karel IV. v moderní době.
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Studie Na hraně paměti a historie. Perestrojka/přestavba: byla, či nebyla?, in: TÝŽ (ed.): Film a dějiny 5: Perestrojka/přestavba, Praha (Casablanca–ÚSTR).
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Rukopis kolektivní monografie Film a dějiny 5. Perestrojka/přestavba.
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Studie Protektorát a propaganda. Poznámky o úloze filmu v době nacistické okupace, in: KALOUS, Jan – ZEMAN, Pavel: 1945. Konec války a obnova Československa.
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Studie Návraty (ne)dávných dějin v českých filmech po roce 1989, in: PTÁČEK, Luboš – KOPAL, Petr a kol.: Film a dějiny 6. Postkomunismus (Proměny českého historického filmu po roce 1989).

Publikační činnost zaměstnanců Ústavu

Projekt	Autoři	Název
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Rukopis kolektivní monografie Film a dějiny 6. Postkomunismus (Proměny českého historického filmu po roce 1989).
Kolektivizace venkova v Polabí – prosazování, odpor, rezidua	Urban Jiří	Studie Kolektivizace venkova v historiografii – dosavadní přístupy k tématu. In: Forum Historiae, 2016, roč. 10, č. 1, s. 153–187. ISSN 1337–6861.
Kolektivizace venkova v Polabí – prosazování, odpor, rezidua	Urban Jiří	Studie Distrust as a Perception, Resistance as a Response: the Introduction of Communist Politics in the East Bohemian Rural Area. In: RADU, Sorin – BUDEANCA, Cosmin (eds.). Countryside and Communism in Eastern Europe: Perceptions, Attitudes, Propaganda. Münster: Wilhelm Hopf LIT Verlag, 2016, p. 395–427. ISBN 978-3-643-90715-8.
Mimoprojektová činnost	Bárta Milan	Studie Karel Tamchyna a jeho letáky proti okupaci v srpnu 1968.
Mimoprojektová činnost	Bílý Matěj	Studie Romania in the political structures of the Warsaw Treaty Organization at the turn of 1960s and 1970s.
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	Článek Majáles 1956. Pražská studentská slavnost ve fotografiích Antonína Rozsypala (Paměť a dějiny, 1/2016).
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	Studie Pražský underground v dokumentaci Správy sledování StB pro sborník o sledování představitelů: pražského kulturního undergroundu z konference v KVH.
Mimoprojektová činnost	Cholínský Jan	Studie České undergroundové hnutí optikou historiografie – mýty a realita – pro publikaci z konference ÚSTR.
Mimoprojektová činnost	Kreisinger Pavel	Studie Plukovník generálního štábu Jan Krčec (1901–1961). Dlouhá cesta účastníka zahraničního odboje k rehabilitaci.
Mimoprojektová činnost	Placák Petr	Cesta kanalizačními trubkami – studie o vztahu undergroundového básníka Egona Bondyho k normalizačnímu režimu s využitím jeho textů.
Mimoprojektová činnost	Tichý Martin	„Člověk v soukolí StB“, Příkladové studie k tématu – jedinec versus moc bezpečnostních složek – studie do kolektivní monografie Člověk v soukolí StB, ed. Milan Bárta.
Mimoprojektová činnost	Bílý Matěj	Recenze: HOPPE, Jiří – ŠKODOVÁ, Markéta – SUK, Jiří – CACCAMO, Francesco: „O nový československý model socialismu“. Čtyři interdisciplinární týmy při ČSAV a UK v 60. letech, in: Paměť a dějiny 2016/2.
Mimoprojektová činnost	Bílý Matěj	Recenze: ŠLOUF, J.: Spříznění měnou. Genealogie plzeňské revolvy 1. června 1953, in: Archivní časopis (v tisku).
Mimoprojektová činnost	Dvořák Jan	Tři životopisná hesla – Řezníček, Vít, Lazar – pro projekt Dokumentace popravených z politických důvodů 1948–1989.
Mimoprojektová činnost	Dvořák Jan	Doslov Neklidné 20. století. Střední a severní Morava v područí totalitních režimů, in: DOLEŽEL, Jiří: Stopy paměti. Olomouc 2016. s. 306–312.
Mimoprojektová činnost	Jindra Martin	Tři hesla pro Encyklopedii českých právních dějin (Česká pravoslavná církev v době nacistické okupace, ČČS(H) v době nacistické okupace, Církev adventistů sedmého dne po únoru 1948).
Mimoprojektová činnost	Kalous Jan	Recenze Pavel Kosatík: Emil Běžec. Prostor, Praha 2015 – Jan Novák, Jaromír 99: Zátopek ... když nemůžeš, tak přidej. Argo – Paseka, Praha 2016 In Securitas Imperii, č. 28 (1/2016), s. 341–345.
Mimoprojektová činnost	Kalous Jan	Studie Závod míru 1986 – komunistický sportovní symbol ve stínu Černobylu.
Mimoprojektová činnost	Kalous Jan	Vzpomínka na doc. Václava Vebera, pro PaD.
Mimoprojektová činnost	Kokoška Stanislav	Studie Nacistická okupační politika v závěrečném roce 2. světové války. Příspěvek do sborníku ze symposia Válečný rok 1945 v okupované Evropě a v Protektorátu Čechy a Morava.

Publikační činnost zaměstnanců Ústavu		
Projekt	Autoři	Název
Mimoprojektová činnost	Rokoský Jaroslav	Studie Sedlák je své půdy přítel jediný. Jan Broj – jeden český osud.
Mimoprojektová činnost	Šlouf Jakub	Studie Svaz přátel USA a Americký ústav v Československu: Obtížné hledání legitimacy v Národní frontě (1945–1950). Odevzdáno do tisku pro časopis <i>Paginae Historiae</i> (vydavatel Národní archiv), rozsah cca 70 normostran.
Mimoprojektová činnost	Šlouf Jakub	Studie Vznik „protikomunistických bloků“ při rekonstrukci národních výborů po volbách v květnu 1946, situace v západních Čechách. Odevzdán text do tisku pro připravovanou kolektivní monografii Historického ústavu AV ČR Volby 1946.
Mimoprojektová činnost	Zeman Pavel	Studie Verzování ve filmovém zpravodajství – kapitola v odborné knize <i>Kinematografie a stát v českých zemích 1895–1945</i> .
Mimoprojektová činnost	Adam Alfons	Český překlad monografie <i>Otrocí třetí říše. Pobočné koncentrační tábory na území České republiky</i> . GplusG, Praha 2016, 372 s., original: <i>Die Arbeiterfrage soll mit Hilfe von KZ-Häftlingen gelöst werden. Zwangsarbeit in KZ-Außenlagern auf dem Gebiet der heutigen Tschechischen Republik</i> . Metropol, Berlin 2013, 432 s.
Mimoprojektová činnost	Bílý Matěj	Recenze na knihu McDermott, K., <i>Communist Czechoslovakia 1945–1989</i> .
Mimoprojektová činnost	Dvořák Jan	Studie Specifika konečného řešení židovské otázky v Českém Slezsku. In: <i>Židé a Morava. Sborník z XXII. konference v r. 2015</i> , s. 170–178.
Mimoprojektová činnost	Kudrna Ladislav	Studie <i>We fight to rebuild. Behind the Iron Curtain</i> , č. 4/2016.
Mimoprojektová činnost	Mrňka Jaromír	Recenze Lukáš FASORA, <i>Stáří k poradě, mládí k boji: radikalizace mladé generace českých socialistů 1900–1920</i> .
Mimoprojektová činnost	Mrňka Jaromír	Kapitola v kolektivní monografii: <i>Mládež nová, mládež Gottwaldova?</i>
Mimoprojektová činnost	Vajskebr Jan	Studie <i>Sytuacja w Generalnym Gubernatorstwie w świetle niemieckich statystyk policyjnych: próba analizy ilościowej</i> .
Mimoprojektová činnost	Jindra Martin	Studie <i>Stavba sboru Mistra Jakoubka ze Stříbra na Březových Horách</i> . In: <i>Podbrdsko</i> , roč. XXIII/2016.
Mimoprojektová činnost	Zumr Jan	Studie Franz Stuschka. <i>Eichmannův muž z Wulkowa</i> . Článek vyjde ve sborníku <i>Tereziňské listy</i> .
Nacistický bezpečnostní aparát a SS v Protektorátu Čechy a Morava	Zumr Jan	Studie <i>Vše, co je opravdu dobré a čisté krve, přivést do Schutzstaffel</i> . <i>Výstavba Allgemeine-SS v Protektorátu Čechy a Morava – určeno pro Securitas Imperii</i> .
Nacistický bezpečnostní aparát a SS v Protektorátu Čechy a Morava	Vajskebr Jan	Studie <i>Bernhard Voss. Generálova cesta na popraviště</i> , vyšlo v PaD.
Nacistický bezpečnostní aparát a SS v Protektorátu Čechy a Morava	Zumr Jan	Studie <i>Emanuel Sladek</i> .
Nacistický bezpečnostní aparát a SS v Protektorátu Čechy a Morava	Vajskebr Jan	Studie <i>Vojáci, straníci či dobrodruzi? Velitelský sbor Waffen-SS v Protektorátu Čechy a Morava</i> .
Nacistický bezpečnostní aparát a SS v Protektorátu Čechy a Morava	Zumr Jan	Studie <i>Organizace Allgemeine-SS v československém pohraničí 1938–1939</i> .
Nucená práce	Adam Alfons	Studie <i>Ztracená paměť? Místa nacistické nucené práce v České republice</i> . In: <i>Securitas imperii</i> 28 (1/2016), s. 357.
Nucená práce	Adam Alfons	Studie <i>Příjezd prvních 500 sovětských válečných zajatců 9. července 1942 do Mostu (Brüx) – fotoalbum jako zdroj dokumentace nucených prací</i> .
Nucená práce	Adam Alfons	Studie <i>Das NS-Lagersystem im Teschener Schlesien – ein Überblick</i> , in: <i>ČAS-MÍSTA-LIDÉ. Systém nacistických táborů v letech 2. světové války / CZAS-MIEJSCA-LUDZIE. Nazistowski system obozowy w latach II wojny światowej</i> . Muzeum Těšínska.

Publikační činnost zaměstnanců Ústavu

Projekt	Autoři	Název
Od eutanazie k vyhlazování židů	Zeman Pavel	Studie Od eutanazie k vyhlazování židů. Čeští Němci v programu nacistické „eutanazie“, „akci Reinhard“ a „zvláštním oddělení Nasazení R“.
Od eutanazie k vyhlazování židů	Zeman Pavel	Slib mlčenlivosti o zabíjení. Čeští Němci ve službách Obecně prospěšné nadace pro ústavní péči. Zpráva z výzkumu – studie do čísla 2/2016 časopisu Paměť a dějiny.
Od eutanazie k vyhlazování židů	Zeman Pavel	Studie Od Grafenecku k San Sabbě. Likvidační zařízení Obecně prospěšné nadace pro ústavní péči – studie do sborníku z mezinárodní vědecké konference ČAS–MÍSTA–LIDÉ. Systém nacistických táborů v letech 2. světové války / CZAS-MIEJSCA-LUDZIE. Nazistowski system obozowy w latach II wojny światowej (30. 9. – 1. 10. 2015 v Českém Těšíně).
Od eutanazie k vyhlazování židů	Zeman Pavel	Okupovaná Evropa na konci druhé světové války – studie do sborníku z mezinárodní konference 1945. Konec války a obnova Československa (Praha, ÚSTR, 4. – 5. 11. 2016).
Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)	Jindra Martin	Studie Poválečná obnova Církve československé (husitské) na Slovensku do kolektivní monografie na téma Skryté působení církví na Slovensku v letech 1948–1989, ÚPN Bratislava.
Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)	Jindra Martin	Studie Nacistický a komunistický vězeň Ladislav Král do kolektivní monografie Život ve stínu šibenice.
Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)	Vodičková Stanislava	Monografie Ohlasy perzekuce katolické církve v Československu na vlnách Vatikánského rádia (1950–1958).
Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)	Jindra Martin	Studie Persecution and resistance activity of Czech Orthodox Church believers during the Nazi occupation (Perzekuce a odbojová činnost věřících České pravoslavné církve v době nacistické okupace) pro revue Sobornost (Velká Británie).
Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)	Vodičková Stanislava	Studie The establishment and broadcasts of the Czech section of Vatican Radio 1947–1989.
Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)	Jindra Martin	Studie Poválečná obnova Církve československé (husitské) na Slovensku. Příspěvek na konferenci Skryté působení církví na Slovensku v letech 1948–1989 (Bratislava, 4. 11. 2015).
Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)	Jindra Martin	Studie JINDRA, Martin: Jan Parkán, farář ČCS(H) odsouzený na smrt. In: Církev za totality – lidé a místa.
Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)	Jindra Martin	Studie JINDRA, Martin: Nacistický a komunistický vězeň Ladislav Král. Život ve stínu šibenice.
Opus Bonum	Placák Petr	Studie Ivan Medek a Charta 77 na půdě katolické exilové organizace Opus Bonum. Odevzdáno k publikaci v připravovaném sborníku z konference o Ivanu Medkovi.
Opus Bonum	Placák Petr	Studie pro PaD Lidská práva aneb Člověčenství. Charta 77 na půdě exilové organizace Opus Bonum.
Protikomunistické letáky a tiskoviny v totalitním Československu 1948–1953	Mallota Petr	Studie "Protistátní" dopisy ředitele národní školy Jaroslava Kaplana.
Protikomunistické letáky a tiskoviny v totalitním Československu 1948–1953	Jindra Martin	Studie „Buržoazní pisálek“ Metoděj Cyril Metelka. Podzemní noviny Svobodný národ vydávané pod hlavičkou třetího odboje.
Protikomunistické letáky a tiskoviny v totalitním Československu 1948–1953	Mallota Petr	Studie Ilegální oddíl Blesk – protirežimní činnost studentů obchodní akademie v Karlíně.
Protižidovská opatření na území Protektorátu Čechy a Morava a jejich realizace, 1939–1942	Machala Jan	Příspěvek pro sborník z konference Židé a Morava XXII („Se židomily jako se Židy!“ Tragické důsledky jednoho z Heydrichových nařízení).
Protižidovská opatření na území Protektorátu Čechy a Morava a jejich realizace, 1939–1942	Machala Jan	Publikování textu The confiscation of Jewish-owned musical instruments: the example of the Jews of Prostějov (1942). In: Plundered, But By Whom? Protectorate of Bohemia and Moravia and Occupied Europe in the Light of the Nazi-Art Looting. Documentation Centre for Property Transfers of Cultural Assets of WWII Victims, 2016.

Publikační činnost zaměstnanců Ústavu

Projekt	Autoři	Název
Představitelé nacistického represivního aparátu Protektorátu Čechy a Morava	Kreisinger Pavel	Monografie Gestapo: Část B (biografický slovník a edice dokumentů): 120 biogramů a cca 500 dokumentů.
Představitelé nacistického represivního aparátu Protektorátu Čechy a Morava	Kreisinger Pavel	Studie pro sborník Člověk v soukolí StB, Dr. Wernfried Pfaff (1915–1979). Příslušník nacistické SD v Praze a Hradci Králové, vojín wehrmachtu, retribuční vězeň a výkonný spolupracovník StB v Německu.
Převzetí, upevnění a proměny panství KSČ v Československu 1945–1956, regionální komparace	Lóži Marián	Recenze Svěhlavá periferie: Každodennost diktatury KSČ na příkladu Šumperska a Zábřežska v letech 1945–1960 pro časopis Soudobé dějiny.
Převzetí, upevnění a proměny panství KSČ v Československu 1945–1956, regionální komparace	Bílý Matěj	Studie Reakce již bourá pomníky a my... teprve projednávalme! K některým aspektům debaty o XX. sjezdu KSSS ve vybraných krajských a okresních orgánech KSČ.
Převzetí, upevnění a proměny panství KSČ v Československu 1945–1956, regionální komparace	Lóži Marián	Studie Implementation and Results of Stalinist Legitimization Practices. The Communist Party of Czechoslovakia and the Stalinist Elites at the Regional Level (1948–1951) pro plánovaný sborník Perceptions of Society at the Top in East Central Europe.
Ukrajinská povstalecká armáda	Svoboda David	Studie Líbánky s vydědenci: ukrajinští nacionalisté v poválečném Německu v hledáčku amerických tajných služeb 1945–1950. Konferenční sborník Politický exil (ÚPN, Bratislava).
Ukrajinská povstalecká armáda	Svoboda David	Studie Rudí proti „černorudým“: sovětské partyzány a Ukrajinská povstalecká armáda v kontextu ukrajinsko-polského konfliktu 1942–1943, konferenční sborník Collegia Carolina. Die Partisanen im zweiten Weltkrieg.
Underground v regionech	Kudrna Ladislav, Stárek František	Studie (Proto)underground 1962–1975. Několik poznámek k vývoji podzemního hnutí.
Underground v regionech	Kudrna Ladislav, Stárek František	Studie Správa Státní bezpečnosti Ostrava a problematika volné mládeže, 1975–1976.
Underground v regionech	Valenta Martin	Rukopis monografie Podzemní symfonie Plastic People.
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	Studie a edice dokumentů o sebeupálení Vasyla Makucha 5. 11. 1968 v Kyjevě napsaná pro časopis Paměť a dějiny (1/2016) – BLAŽEK, Petr – KINDLEROVÁ, Rita: Živá pochodeň na Ukrajině. Sebeupálení Vasyla Omeljanovyče Makucha v Kyjevě 5. listopadu 1968.
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	Studie Pořadí, v jakém se hodlají upálit, má určit los. Vietnamská inspirace Jana Palacha pro sborník z českobudějovické konference o vlivu případů sebeupálení ve Vietnamu na čin Jana Palacha.
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	Edice dokumentů Mimořádné zprávy Státní bezpečnosti o ohlasech na smrt a pohřeb prof. Jana Patočky. Edice dokumentů, In: Securitas Imperii, č. 29 (2016).
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	Edice dokumentů Mimořádné zprávy Státní bezpečnosti o ohlasech na smrt a pohřeb prof. Jana Patočky, In: Securitas Imperii, č. 29 (2/2016), s. 244–281 (ISSN 1804-1612).
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	Studie Pražský underground v dokumentaci Správy sledování StB, In: KUDRNA, Ladislav (ed.): Reflexe undergroundu. ÚSTR, Praha 2016, s. 88–125 (ISBN 978-80-87912-55-3).
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	Studie BLAŽEK, Petr: Odvolání podpisu. Příběh několikátýdenního signatáře Charty 77 Jiřího Záruby, In: Paměť a dějiny, roč. 10, č. 4 (2016), s. 110–116 (ISSN 18028241).

Konference						
Datum	Název	Obsah	Místo konání	Garant Ústavu	Spolupořadatelé	
25. – 26. 5. 2016	Československo v letech 1968–1971	Čtvrtý ročník konference mapující dění v Československu v daném období v celé jeho šíři (ekonomické, politické, církevní, sportovní či kulturní).	SOKA České Budějovice	Libor Svoboda	Státní okresní archiv v Českých Budějovicích, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích	
17. – 19. 8. 2016	Nechtění spoluobčané Skupiny obyvatel perzekvovaných či marginalizovaných z politických, národnostních, náboženských či jiných důvodů v letech 1945–1989	Konference z cyklu Česko-slovenské vztahy.	Technická univerzita v Liberci	Jaroslav Pažout	Technická univerzita v Liberci	
12. – 14. 10. 2016	Jáchymov ve 20. století – místo paměti evropských dějin	Mezinárodní konference zabývající se dosavadním historickým bádáním o Jáchymovu ve 20. století.	Královská mincovna Jáchymov	Ondřej Matějka	Muzeum Karlovy Vary, New York University Prague, Collegium Carolinum, město Jáchymov	
18. 10. 2016	BARÁKY	Jednodenní konference byla věnována každodennímu životu v komunách.	Knihovna Václava Havla	Ladislav Kudrna	Knihovna Václava Havla	
25. 10. 2016	Československá justice v 50. letech a středoevropský kontext	Mezinárodní konference se zabývala výzkumem justice na konci 40. let a v 50. letech 20. století.	ÚSTR	Ondřej Matějka	Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Národní archiv, Archiv bezpečnostních složek	
1. – 2. 12. 2016	Perceptions of Society at the Top in East Central Europe, 1945–1981	První ze tří konferencí v rámci projektu Rulers and Ruled in Poland and Czechoslovakia (1945–1968): Practical and Methodological Challenges in the Historicization of a Complex Relationship .	Richtrův dům	Muriel Blaive	Univerzita Karlova v Praze, New York University Prague	
6. 12. 2016	Filmová propaganda	Konference byla věnována otázkám a tématům, které se pojí s filmovou propagandou.	ÚSTR	Petr Kopal		

Kolokvia					
Datum	Název	Obsah	Garant Ústavu	Místo konání	SPolupořadatelé
15. 9. 2016	Labyrintem normalizace. Židé v Čechách a na Moravě 1969–1989	Kolokvium bylo věnováno situaci židovské komunity v Československu v období normalizace.	Ondřej Matějka	ÚSTR	Židovské muzeum v Praze, Archiv bezpečnostních složek
21. 9. 2016	„Nedejte se – nedáme se – existujeme!“	Interdisciplinární kolokvium při příležitosti 30. výročí ukončení činnosti Jazzové sekce.	Ondřej Matějka	ÚSTR	Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
21. 11. 2016	Teorie a praxe politiky dějin. Polská zkušenost	Diskuse se zakladateli Muzea Varšavského povstání.	Ondřej Matějka		Polský institut v Praze

Veřejné přednášky a historické semináře

Datum	Název	Obsah	Místo konání	Účastníci
28. 1. 2016	Represe volyňských Čechů na sovětské Ukrajině	Přednáška ukrajinského historika Serhije Kovalenka z Národní knihovny Akademie věd Ukrajiny.	ÚSTR	Serhij Kovalenko, Štěpán Černoušek
11. 2. 2016	Jediný výstřel únorového puče II	Pokračování stejnojmenného semináře z února 2014 orientované tentokrát na širší problematiku studentských protikomunistických vystoupení v období let 1945–1948. Hostem semináře byl Jiří Pernes, výsledky svého výzkumu přednesl Jaromír Kalus.	ÚSTR	Jaromír Kalus, Jiří Pernes
18. 2. 2016	Nasazení německých policejních složek při rozbití Československa 1938–1939	Přednáška historiků Jana Vajskebra (ÚSTR) a Petra Kaňáka (MV) o činnosti německých policejních složek na československém území v období zániku druhé republiky.	ÚSTR	Jan Vajskebr, Petr Kaňák
24. 2. 2016	Prezentace knihy Mezi všemi tábory. Život v době, která zešílela	Prezentace knihy Gerharda Scholtena Mezi všemi tábory. Život v době, která zešílela, kterou vydal Ústav ve spolupráci s nakladatelstvím Argo v roce 2015. Prezentace proběhla v Rakouském kulturním fóru s tlumočením.	Rakouské kulturní fórum v Praze	Ondřej Matějka, Zuzana Jürgens
10. 3. 2016	Prezentace knihy Železná opona v Československu	Prezentace knihy mapující osudy osob usmrcených na československých státních hranicích v letech 1948–1989 proběhla za účasti jejích autorů a recenzentů knihy Martina Vávry a Jana Rychlíka v Café Kampus.	Café Kampus	Vojtěch Ripka, Tereza Mašková, Jiří Maha, Jan Rychlík, Martin Vávra
17. 3. 2016	Vysídlení Němců z ČSR a proměny jeho zobrazení ve filmu	Filmový seminář o zobrazování nuceného vysídlení Němců ve filmu. Seminář předcházela prezentace knihy AUTOR–VIZE–MEZE–TELEVIZE, kterou spoluvydal Ústav v roce 2015.	ÚSTR	Petr Kopal, Jan Machala
31. 3. 2016	Odpírání vojenské služby v komunistickém Československu a rehabilitace odpíračů po roce 1989	Seminář o fenoménu odpírání vojenské služby. Hosty semináře byli Jiří Pavlíček, jeden ze spoluzakladatelů a iniciátorů kampaně za prosazení náhradní civilní služby, a JUDr. Lubomír Müller, advokát odpíračů. Moderoval Petr Blažek (ÚSTR).	ÚSTR	Petr Blažek, Lubomír Müller, Jiří Pavlíček
24. 3. 2016	Prezentace knihy Svěhlavá periferie	Prezentace knihy Jaromíra Mrňky Svěhlavá periferie. Každodennost diktatury KSČ na příkladu Šumperska a Zábřezka v letech 1945–1960 proběhla v Tranzitdisplay za účasti autora a historiků Jiřího Pernese a Michala Kopečka (oba ÚSD AV ČR).	Tranzitdisplay	Jaromír Mrňka, Jiří Pernes, Michal Kopeček, Ondřej Matějka

Veřejné přednášky a historické semináře

Datum	Název	Obsah	Místo konání	Účastníci
8. 4. 2016	Křesťané a Charta 77	Petr Placák představil na semináři hledisko českého katolického exilu na Chartu 77, jak bylo prezentováno na půdě laické katolické organizace Opus Bonum, a se signatáři Charty, evangelickým duchovním Milošem Rejchrtem a katolickým knězem Josefem Kordíkem, diskutoval o postoji křesťanů a církevních institucí k Chartě v tehdejších Československu.	ÚSTR	Petr Placák, Miloš Rejchrt, Josef Kordík
28. 4. 2016	Prezentace knihy Stanislav Budín. Komunisti bez legitimace	Prezentace knihy Martina Gromana o novináři Stanislavu Budínovi, kterou Ústav vydal v roce 2015.	ÚSTR	Ondřej Matějka, Martin Groman, Milena Bartlová
5. 5. 2016	Osvobození Československa v roce 1945. Téma historické i filmové	Filmový seminář představil proměny zobrazování květnových událostí prostřednictvím komentovaných filmových ukázek.	ÚSTR	Petr Kopal, Jan Machala, Stanislav Kokoška
19. 5. 2016	Petr Savickij, spoluzakladatel euroasijského hnutí	Seminář připomněl pohnuté osudy Petra Nikolajeviče Savického, spoluzakladatele a jednoho z ideologů euroasijského hnutí, který emigroval v roce 1921 do Československa, po roce 1945 byl zavlčen do SSSR a vězněn v gulagu.	Knihovna Václava Havla	Jan Dvořák, Jan Horník
1. 6. 2016	Proces s Josefem Pažoutem z Bystřice	Seminář v Národním zemědělském muzeu v rámci doprovodného programu k výstavě Rozkulačeno! představil rozhlasový pořad Marka Janáče (ČRo) Ruší nám to natáčení o procesu se sedlákem Josefem Pažoutem. Následovala diskuze s M. Janáčem a historikem Petrem Blažkem (ÚSTR).	Národní zemědělské muzeum	Petr Blažek, Marek Janáč
2. 6. 2016	Pracovně-výchovné tábory v Protektorátu Čechy a Morava	Přednáška Stanislava Kokošky (ÚSTR) o nucené práci a instituci pracovně výchovných táborů, zřízených na území protektorátu v roce 1942.	ÚSTR	Stanislav Kokoška
15. 6. 2016	Cesta k prosazení kolektivizace venkova v Československu	Přednáška v Národním zemědělském muzeu v rámci doprovodného programu k výstavě Rozkulačeno! o počátcích kolektivizačního procesu.	Národní zemědělské muzeum	Jiří Urban
16. 6. 2016	LSD made in ČSSR. Výzkum a zneužívání psychotropních látek v období komunistického režimu	Promítání dokumentárního filmu LSD made in ČSSR a diskuze s jeho režisérem Pavlem Křemenem a psychiatrem Milošem Vojtěchovským. Moderoval historik Petr Blažek (ÚSTR).	ÚSTR	Petr Blažek, Miloš Vojtěchovský, Pavel Křemen
22. 6. 2016	Zrádci a kolaboranti? Vzestup a pád agrární strany, hájící zájmy selského stavu	Přednáška v Národním zemědělském muzeu v rámci doprovodného programu k výstavě Rozkulačeno! a diskuze s potomky předáků agrární strany.	Národní zemědělské muzeum	Jaroslav Rokoský
27. 6. 2016	Prezentace knihy Komunistická justice a třídní boj	Prezentace knihy Oty Ulče za přítomnosti jejího autora a historiků Pavla Palečka a Prokopa Tomka.	ÚSTR	Ota Ulč, Zdeněk Hazdra, Pavel Paleček, Prokop Tomek
29. 6. 2016	Využívání spolupracovníků StB při prosazování kolektivizace venkova	Přednáška historika Jiřího Urbana (ÚSTR) v Národním zemědělském muzeu v rámci doprovodného programu k výstavě Rozkulačeno! se zaměřila na fenomén využívání spolupracovníků Státní bezpečnosti při kolektivizaci.	Národní zemědělské muzeum	Jiří Urban

Veřejné přednášky a historické semináře

Datum	Název	Obsah	Místo konání	Účastníci
23. 8. 2016	Příběh Olgy lofe	Beseda v Knihovně Václava Havla s Olgou lofe Prochorovou, která v roce 1969 organizovala demonstraci proti invazi vojsk Varšavské smlouvy do ČSR. Večer byl organizován ve spolupráci se sdružením Memorial.	Knihovna Václava Havla	Olga lofe Prochorova, Michaela Stoilova
4. 9. 2016	Útěk na východ. Beseda s Petrem Artonem	Beseda v Židovském muzeu s Petrem Artonem v souvislosti s výstavou Trosečníky v Šanghaji, umístěné v Maiselově synagoze.	Židovské muzeum, Maiselova synagoga	Adam Hradílek, Petr Arton
8. 9. 2016	Kolektivizace v Sovětském svazu	Přednáška historika Libora Svobody (ÚSTR) v Národním zemědělském muzeu v rámci doprovodného programu k výstavě Rozkulačeno! věnovaná dějinám sovětského venkova.	Národní zemědělské muzeum	Libor Svoboda
13. 9. 2016	Ztráta tradice. Promítání a beseda v rámci doprovodného programu k výstavě Rozkulačeno!	Promítání dokumentárního filmu Ztráta tradice a beseda s režisérkou Olgou Sommerovou a Petrem Blažkem (ÚSTR) v Národním zemědělském muzeu v rámci doprovodného programu k výstavě Rozkulačeno!	Národní zemědělské muzeum	Petr Blažek, Olga Sommerová
11. 10. 2016	Prezentace knihy Anna Solidarita	Prezentace knihy Anna Solidarita. Život a dílo Anny Walentynowiczové na pozadí doby (1929–2010) a setkání s polským historikem Sławomirem Cenckiewiczem s úvodním slovem Jana Cholínského (ÚSTR).	ÚSTR	Jan Cholínský, Sławomir Cenckiewicz
12. 10. 2016	Hra s dějinami: Ztraceni v Mnichově	Filmový seminář s promítáním filmu Ztraceni v Mnichově se uskutečnil na Pedagogické fakultě UK. Pořádáno ve spolupráci s katedrou dějin a didaktiky dějepisu PedF UK.	PedF UK	Petr Kopal, Petr Koura, Jan Machala, Jaroslav Šebek
16. 10. 2016	Prezentace publikace Invaze 1968. Ruský pohled	Prezentace ruského překladu publikace Invaze 1968. Ruský pohled editora Josefa Pazderky v Českém centru v Moskvě	České centrum v Moskvě	Josef Pazderka
17. 10. 2016	Prezentace publikace Invaze 1968. Ruský pohled	Prezentace ruského překladu publikace Invaze 1968. Ruský pohled editora Josefa Pazderky v Českém centru v Petrohradu	České centrum v Petrohradu	Josef Pazderka
18. 10. 2016	Prezentace portálu Socialism Realised	Prezentace multimediálního vzdělávacího portálu zaměřeného na výuku českých dějin v zahraničí.	Divadlo Perštýn	Vojtěch Ripka, Čeněk Pýcha, Karina Hoření, Lani Seelinger
20. 10. 2016	O nacistické a sovětské filmové propagandě	Filmový seminář s Petruškou Šustrovou, překladatelkou knihy Richarda Taylora Filmová propaganda. Sovětské Rusko a nacistické Německo.	ÚSTR	Petruška Šustrová
20. 10. 2016	Prezentace knihy Cleansing the Czechoslovak Borderlands – migration, environment, and health in the former Sudetenland	Prezentace knihy Eagle Glasheima proběhla v Informačním centru Poslanecké sněmovny na Malostranském náměstí. Spoluorganizátorem byly New York University Prague a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.	Informační centrum Poslanecké sněmovny	Eagle Glasheim, Ondřej Matějka
31. 10. 2016	Prezentace knihy Československá rozvědka a pražské jaro	Prezentace knihy Československá rozvědka a pražské jaro autorů Jiřiny Dvořákové, Zdeňky Jurové a Petra Kaňáka, kterou Ústav vydal v roce 2016, proběhla v Literární kavárně Knihkupectví Academia.	Literární kavárna Academia	Jiřina Dvořáková, Zdeňka Jurová, Petr Kaňák
3. 11. 2016	Hlas Ameriky	Předpremiéra dokumentárního filmu Hlas Ameriky s jeho režisérem Miloslavem Kučerou a jeho protagonistkou, bývalou hlasatelkou Hanou Palcovou, proběhla v Kině MAT.	Kino MAT	Petr Kopal, Hana Palcová, Miloslav Kučera

Věřejné přednášky a historické semináře

Datum	Název	Obsah	Místo konání	Účastníci
22. 11. 2016	Prezentace knihy Kooperation und Kontrolle. Die Arbeit der Stasi-Operativgruppe im sozialistischen Ausland	Prezentace německé publikace o východoněmecké Státní bezpečnosti se zúčastnil Georg Herbrtritt z BSTU, český komentář mel Tomáš Vilímek (ÚSTR a ÚSD AV ČR).	ÚSTR	Georg Herbrtritt, Tomáš Vilímek, Ondřej Matějka
22. 11. 2016	Prezentace publikace Jan Zajíc: Verše	Prezentace publikace vydané společně s nakladatelstvím Olympia v Senátu PS ČR	Senát Parlamentu ČR	Zdeněk Hazdra
24. 11. 2016	Pro nás pracuje celá Evropa. Dokumentace nacistické nucené práce ve fotoarchivu Sudetenländische Treibstoffwerke AG	Přednáška historika Alfonse Adama (ÚSTR) o nucené práci na Mostecku.	ÚSTR	Alfons Adam
15. 12. 2016	Lennonova zeď v Praze jako místo protirežimních demonstrací	Diskuze s organizátory někdejších demonstrací pořádaných u Lennonovy zdi v Praze. Moderoval Petr Blažek (ÚSTR).	ÚSTR	Petr Blažek, Roman Laube, Pepíno Maraczi

Semináře a workshopy pro učitele

Datum	Název	Obsah	Místo konání	Přednášející
7. 1. 2016	Využití fotografií ve výuce dějepisu	Webový seminář pro učitele na metodickém portále rvp.cz.	On-line prostředí	Kamil Činátl
28. 1. 2016	Jak vystavovat Československo?	Historická dílna pro učitele a studenty v prostorách Národní galerie jako doprovodný program k výstavě Budování státu.	Národní galerie	Čeněk Pýcha, Karina Hoření
4. 2. 2016	Jak vystavovat Československo?	Historická dílna pro učitele a studenty v prostorách Národní galerie jako doprovodný program k výstavě Budování státu.	Národní galerie	Čeněk Pýcha, Karina Hoření
5. 2. 2016	Závěrečný seminář pro učitele ze středních odborných škol	Závěrečný seminář pro spolupracující učitele ze středních odborných škol.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání
10. 2. 2016	Československo 3889: příklad využití počítačových simulací ve výuce o minulosti	Webový seminář pro učitele na metodickém portále rvp.cz.	On-line prostředí	Jaroslav Pinkas
26. 2. 2016	Lidice jako místo paměti	Seminář pro učitele ve spolupráci s Památkem Lidice.	Památník Lidice	Jaroslav Pinkas
4. 3. 2016	Historická dílna: dějiny hravě	Historická dílna věnovaná tématu pamětník ve výuce. Jako host vystoupila Miriam Mouryc z Mezinárodní školy pro výuku holocaustu při Yad Vashem.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání, Miriam Mouryc
17. 3. 2016	Využití počítačových simulací ve výuce humanitních předmětů	Seminář pro učitele o digitálních technologiích ve výuce dějepisu proběhl ve Vzdělávacím institutu Nymburk.	Vzdělávací institut Nymburk	Tereza Hannemann, Jaroslav Pinkas
18. 3. 2016	Využití počítačových simulací ve výuce humanitních předmětů	Seminář pro učitele zaměřený na digitální technologie ve výuce dějepisu a dalších humanitních předmětů.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání
8. 4. 2016	Národní identity ve škole	Seminář pro učitele o problematice vytváření národní identity v českých zemích v minulosti i dnes.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání

Semináře a workshopy pro učitele				
Datum	Název	Obsah	Místo konání	Přednášející
12. 4. 2016	Jak učit o komunismu?	Seminář pro učitele na Podkrušnohorském gymnáziu Most.	Podkrušnohorské gymnázium Most	Čeněk Pýcha, Jaroslav Najbert
13. 4. 2016	Případ Mašínové v kontextu výuky o 50. letech	Webový seminář pro učitele na metodickém portále rvp.cz.	On-line prostředí	Jaroslav Pinkas
15. 4.	Historická dílna: dějiny hravě	Historická dílna určená pro učitele i studenty v Košicích.	Košice	Čeněk Pýcha
13. 5. 2016	Komiks pod lavicí?	Seminář pro učitele o konstruktivním zapojení komiksů do výuky o minulosti. Jako host vystoupil Vojtěch Mašek.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání, Vojtěch Mašek
1. 6. 2016	Historická dílna: dějiny hravě	Historická dílna pro učitele s modelovou hodinou na Střední zemědělské škole Písek.	SZŠ Písek	Kamil Činátl
7. 6. 2016	Socialism Realised	Seminář pro učitele z USA.	ÚSTR	Ilana Seelinger
10. 6. 2016	Socialism Realised	Seminář pro učitele z USA.	ÚSTR	Ilana Seelinger
20. 6. 2016	Kolektivizace ve výuce dějepisu	Seminář pro učitele o zapojení tématu kolektivizace do výuky o minulosti v prostorách výstavy Rozkulačeno! v Národním zemědělském muzeu.	Národní zemědělské muzeum	Jaroslav Pinkas, Čeněk Pýcha
11. 7. 2016	Muzeum–škola–paměť	Workshop pro učitele z USA (Summer School University of North Florida) v Národním památníku na Vítkově.	Národní památník na Vítkově	Eliška Borovková, Ilana Seelinger
12. 7. 2016	Memories in Space: Prague	Seminář pro učitele z USA (Summer School University of North Florida) v Ústavu.	ÚSTR	Karina Hoření, Čeněk Pýcha
13. 7. 2016	Introduction to Socialism Realised	Seminář pro učitele z USA (Summer school University of North Florida) s prezentací vzdělávacího portálu Socialism Realised.	ÚSTR	Ilana Seelinger
13. 7. 2016	Conflicting memories	Seminář pro učitele z USA v rámci Fulbright-Hayes stipendium.	ÚSTR	Vojtěch Ripka, Jaroslav Najbert
14. 7. 2016	Czech educational system – teacher's experience	Seminář pro učitele z USA v rámci Fulbright-Hayes stipendium.	ÚSTR	Vojtěch Ripka, Jaroslav Najbert, Roman Anýž
22. 8. 2016	Narace, perspektiva a temporalita ve výuce dějepisu. Multiperspektivní přístupy k pamětníkovi	Seminář pro učitele v rámci letní školy Post Bellum v Oucmanicích	Oucmanice	Jaroslav Pinkas, Jaroslav Najbert
25. – 26. 8. 2016	Druhé strany dějin	Tradiční letní škola pro učitele dějepisu a společenskovedních předmětů se konala v Centru současného umění DOX a jejím tématem byly tentokrát dějiny žen. Jeden workshopů vedlo uskupení KundyCrew, dále jako hosté vystoupily Denisa Štefková a Denisa Nečasová. Součástí letní školy byl i komponovaný večer na téma Božena Němcová – archeologie jednoho mýtu.	Centrum současného umění DOX	Oddělení vzdělávání, Eva Gatialová, Zuzana Štefková, Denisa Nečasová
31. 8. 2016	Třetí odboj v didaktické perspektivě	Seminář pro učitele na ZŠ Maleč.	ZŠ Maleč	Jaroslav Pinkas
6. 9. 2016	Jak učit o normalizaci	Seminář pro učitele ve spolupráci s EDUin ve Skautském institutu v Praze.	Skautský institut v Praze	Jaroslav Pinkas
19. 9. 2016	Kolektivizace ve výuce dějepisu	Seminář pro učitele o zapojení tématu kolektivizace do výuky o minulosti v prostorách výstavy Rozkulačeno! v Národním zemědělském muzeu.	Národní zemědělské muzeum	Jaroslav Pinkas, Čeněk Pýcha, Jaroslav Najbert

Semináře a workshopy pro učitele

Datum	Název	Obsah	Místo konání	Přednášející
21. 9. 2016	Komiks pod lavicí?	Seminář pro učitele o využití komiksu ve výuce se konal na Střední průmyslové škole stavební Plzeň.	SPŠ Plzeň	Kamil Činátl
30. 9. – 1. 10. 2016	Historická dílna: dějiny hravě	Další ze série historických dílen pro učitele a studenty, tentokrát v Českém Krumlově na téma paměť–město–muzeum.	Český Krumlov	Oddělení vzdělávání
14. 10. 2016	Evaluace v dějepise	Seminář pro aktivní spolupracující učitele na téma evaluace v dějepise.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání
19. 10. 2016	Cesta za společným cílem: projektové vyučování nejen v dějepise	Seminář pro učitele o projektovém vyučování na ZŠ Znojmo.	ZŠ Znojmo	Jaroslav Najbert
21. 10. 2016	Národní identity I	První část dvoufázového kurzu pro učitele o problematice utváření národní identity.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání
1. 11. 2016	Seminář k projektu OMEGA	Seminář pro učitele spolupracující na projektu OMEGA.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání
4. 11. 2016	Využití počítačových simulací ve výuce humanitních předmětů	Seminář pro učitele o využívání digitálních technologií ve výuce na Střední průmyslové škole stavební Plzeň.	SPŠ stavební Plzeň	Jaroslav Pinkas
4. 11. 2016	Seminář k projektu OMEGA	Úvodní seminář k testování aplikace pro práci s prameny (Omega) pro spolupracující učitele.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání
10. 11. 2016	Využití filmových metodik ve výuce	Seminář pro učitele ve spolupráci s EDUin.	ÚSTR	Jaroslav Najbert
11. 11. 2016	Komiks pod lavicí?	Podzimní termín semináře pro učitele o konstruktivním zapojení komiksů do výuky o minulosti. Jako hosté vystoupili Marie Smutná a Václav Tabášek.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání, Marie Smutná, Václav Tabášek
21. 11. 2016	Využití počítačových simulací ve výuce humanitních předmětů	Seminář pro učitele o využívání digitálních technologií ve výuce. Jako hosté vystoupili Martin Vonášek a Vojtěch Veselý.	ÚSTR	Tereza Hannemann, Jaroslav Pinkas, Martin Vonášek, Vojtěch Veselý
9. 12. 2016	Národní identity II	Závěrečná část dvoufázového kurzu o národních identitách. Jako hosté vystoupili Jan Wittenberg a Zuzana Pavlovská z Židovského muzea.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání, Jan Wittenberg, Zuzana Pavlovská
13. 12. 2016	Průvodce městem Turnov	Workshop pro učitele ve spolupráci s Městskou knihovnou Turnov.	Turnov	Jaroslav Najbert, Václav Sixta
14. 12. 2016	Seminář k projektu OMEGA	Vedení focus group s učiteli, kteří se zúčastnili projektu OMEGA.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání
16. 12. 2016	Seminář k projektu OMEGA	Vedení focus group s učiteli, kteří se zúčastnili projektu OMEGA.	ÚSTR	Oddělení vzdělávání

Příloha č. 8 – Vystoupení zaměstnanců ÚSTR na konferencích, seminářích apod.

Vystoupení zaměstnanců Ústavu na konferencích, seminářích apod.			
Projekt	Autoři	Název	Komentář
Čechosláváci v Gulagu	Černoušek Štěpán	15. 4. Workshop v rámci projektu Central European Map of the Gulag za účasti partnerů: ÚSTR, Gulag. cz, IPN (Polsko), osrodek Pamiec i przyszlosc (Polsko), NémetKor (Maďarsko) a Post Bellum SK (Slovensko). Místo konání: ÚSTR.	
Čechosláváci v Gulagu	Černoušek Štěpán	Prezentace virtuálního muzea Gulag Online na Koerber History Forum v Berlíně 11. 9. (https://www.koerber-stiftung.de/en/education/koerber-history-forum/agenda.html).	
Čechosláváci v Gulagu	Hradilek Adam	Účast na konferenci Contested memories of difficult past.	
Čechosláváci v Gulagu	Dvořák Jan	Příspěvek Osudy čs. občanů zavlčených do SSSR po r. 1945 na konferenci Esterházy János, slovensko-maďarský politik, jeho osudy v Gulagu, pořádanou Akademií věd Maďarské republiky.	
Čechosláváci v Gulagu	Hradilek Adam	Gulag legacy in current Russia and Ukraine.	Přednáška na VŠ v anglickém jazyce – Skidmore College, Saratoga Springs, NY.
Čechosláváci v Gulagu	Hradilek Adam	Seven Years in the Gulag – The Story of František Polák.	Přednáška v anglickém jazyce pro členy Vedder Research Library, Coxsackie, NY.
Čechosláváci v Gulagu	Hradilek Adam	Účast na konferenci Contested Memories of difficult past – prezentace projektu.	
Český exilový politický aktivismus a politická publicistika mimo Radu svobodného Československa v letech 1948–1968	Cholínský Jan	Český exil 1948–1989 – problém identity.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina	23. 2. přednáška pro studenty z USA v rámci kurzu Stalinism in Eastern Europe.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Najbert Jaroslav	21.3. Výuka soudobých dějin: stav a výzkum. Přednáška pro nmgr. seminář oboru Historie, FF UK v Praze, 10 účastníků.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Pinkas Jaroslav	17. 3. Film jako didaktické médium. 2 semináře pro studenty PedF UK (12.00–16.00): celkem 40 účastníků, budova ÚSTR.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina	18. 4. přednáška pro studenty FF UK.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina	6. 4. přednáška pro studenty historie FF MU.	

Vystoupení zaměstnanců Ústavu na konferencích, seminářích apod.

Projekt	Autoři	Název	Komentář
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina	Přednáška pro studenty MU v Brně Historie 1950.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Pinkas Jaroslav	Semináře Výuka moderních dějin; PHF TUL.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Pinkas Jaroslav	Výuka moderních dějin; FF UHK.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Ripka Vojtěch	Coming to terms with the past: Transitional justice in action?	
Dějepis pro 21. století – provoz	Ripka Vojtěch	Final SIT discussion.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina, Pinkas Jaroslav, Pýcha Čeněk	Diskuze na konferenci v Liberci, 19. 8. 2016.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Pinkas Jaroslav	19.8. Vylučování z národa a dějepis – vystoupení na čs. semináři Nechtění spoluobčané v Liberci.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Pinkas Jaroslav, Ripka Vojtěch	17.–19. 8.2016 konference Nechtění spoluobčané. Skupiny obyvatel perzekvovaných či marginalizovaných z politických, národnostních, náboženských či jiných důvodů v letech 1945–1989 – tradiční čs. seminář pořádaný ve spolupráci s TUL, účastnilo se ho cca 50 učitelů, historiků, archivářů.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Činátl Kamil	18. 11. didaktická konference na FF ÚJEP v Ústí nad Labem Stalinismus perspektivou dětí jako aktérů historických událostí.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina	1. 12. seminář pro studenty programu ECES FF UK Lustrace a transitivní justice.	s Jitkou Bílkovou
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina	29. 11. přednáška pro zahraniční studenty Study Abroad programu Gender during socialism.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Najbert Jaroslav	1. 12. Projektové vyučování PedF UK, seminář H. Havlůjové, 20 studentů.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Najbert Jaroslav, Pinkas Jaroslav	3. 10. Kolektivizace a vzpomínková kultura Letní škola FF MU, cca 25 studentů.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Pinkas Jaroslav	15. 11. 2016 Historiografie a školní dějepis, přednáška pro studenty FF UK, obor historie.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Pýcha Čeněk	9. 11. Pražské jaro, Socialism Realised, FF MU Brno.	
Dějepis pro 21. století – provoz	Ripka Vojtěch	2. 12. Socialism Realised, New York University.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hoření Karina, Ripka Vojtěch	23. 3. Reimagining Remembrance – konference asociace Euroclio, seminář Socialism Realised – Life in Communist Czechoslovakia.	

Vystoupení zaměstnanců Ústavu na konferencích, seminářích apod.

Projekt	Autoři	Název	Komentář
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Najbert Jaroslav	22. 2. Against the loss of memory. How shall we construct a school historical narrative of the Czechoslovak communist dictatorship? Symposium Politics of Memory Practices, Braunschweig, 40 účastníků.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Ripka Vojtěch	11. 3. The 1968 in Czechoslovakia today: remembrance, political meaning, imagination.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hoření Karina	21. 4. konference Úspěch pro každého žáka.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hoření Karina, Pýcha Čeněk	26. 5. Rok 1968 v didaktické perspektivě.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Pýcha Čeněk	13. – 15.6. Účast na jednání ENRS – prezentace portálu Socialism Realised.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Pýcha Čeněk, Seelinger Ilana	16. 6. Seminář Socialism Realised	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Ripka Vojtěch	Socialism Realised – Communist past and the ISTR (Harvard Summer School in Prague).	
Dějepis pro 21. Století – vývoj nových forem	Ripka Vojtěch	The Velvet Revolution as a Site of Memory.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Ripka Vojtěch, Seelinger Ilana	29. 4. 2016 NYU in Prague SocReal seminář.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Seelinger Ilana	1. 6. ECU SocReal seminář.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Seelinger Ilana	27. 6. 2016 SocReal seminář – Masarykova Univerzita.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hoření Karina	Konference českých škol bez hranic, Národní technická knihovna – představení projektů Oddělení vzdělávání.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hoření Karina, Seelinger Ilana	SVU World Congress – představení portálu Socialism Realised na konferenci Společnosti pro vědu a umění, Bratislava.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Ripka Vojtěch	11.9. Körber Stiftung History Forum 2016.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hoření Karina	10. – 12. 11 NECE, Záhřeb konference asociace občanského vzdělávání, prezentace projektů Oddělení vzdělávání.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hoření Karina	16. – 27. 11. ASEES Washington prezentace Contested Timelessness- Teaching about Late state socialism in contemporary Czech Republic.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hoření Karina, Seelinger Ilana	8. 10. přednáška pro studenty Study abroad, program FF UK	

Vystoupení zaměstnanců Ústavu na konferencích, seminářích apod.

Projekt	Autoři	Název	Komentář
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Seelinger Ilana	12. 11. 2016 vystoupení na konferenci ECREA.	
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Seelinger Ilana	8. 11. 2016 přednáška pro Americké studenty: Socialism Realised.	
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan, Kalous Jan	Vystoupení na diskusním večeru ÚPN Osvobozování Československa a vznik nového bezpečnostního aparátu – 31. 3. 2016.	
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Příspěvek O hokejové krizi trochu jinak „Pachatelé“ a dochované spisy Státní bezpečnosti na konferenci Československo v letech 1968–1971.	
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Příspěvek Ochrana státních a stranických představitelů – slovenský aspekt na 3. konferenci policejních historiků.	
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Konference Jáchymov – příspěvek Střežení nesvobodných pracovních sil po druhé světové válce.	
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Bárta Milan	Pokus o únos Roberta Valucha.	Konference Akcie, zločiny a obete Štátní bezpečnosti a Pohraniční stráže v letech 1945 až 1989, Bratislava 23. – 24. 11. 2016 – příspěvek a moderování.
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Účast na konferenci Akcie, zločiny a obete ŠtB a Pohraniční stráže v letech 1945–1989; příspěvek J. Kalous: Oceňovaný a zatracovaný Andrej Keppert, spoluvůdce politických procesů.	
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	Účast na konferenci Jáchymov ve 20. století. Místo paměti evropských dějin; příspěvek Kalous J.: Jan Haluza – sportovec v „jáchymovském pekle“.	
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Malínek Tomáš	ČSSR ve východní politice SPD v letech 1973–1990.	Přednáška v rámci výzkumného semináře Masarykova ústavu a Archivu AV ČR a Institutu mezinárodních studií FSV UK, přednáška proběhla 14. listopadu 2016.
Dokumentace popravených z politických důvodů 1948–1989	Mallota Petr	5. ročník Mezinárodní vědecké konference studentů doktorských studijních programů v oblasti společenských věd. Krvavá mise kurýra Jaroslava Vetejšky – kapitola z dějin protikomunistického odboje v Československu (Olomouc, Pedagogická fakulta UP v Olomouci, 27. 4. 2016).	
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Hra s dějinami: Ztraceni v Mnichově, příprava semináře – září.	
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Karel IV. ve filmu – referát.	

Vystoupení zaměstnanců Ústavu na konferencích, seminářích apod.

Projekt	Autoři	Název	Komentář
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Nechtěná přestavba – nechtěná témata, referát na konferenci Nechtěni spoluobčané v letech 1945/48 – 1989, Liberec, 19. 8. 2016.	
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	Konference Filmová propaganda, 6. 12. (9.00 – 20.00) ÚSTR.	Aktivní vystoupení (2 referáty), moderování celodenní konference + příprava a organizace této konference.
Film a dějiny totalitních režimů	Pinkas Jaroslav	6. 12. 2016 Mocní a bezmocní ve světě Jaroslava Dietla. Konstrukce sociální reality v normalizačních seriálech – vystoupení na konferenci ÚSTR Film a dějiny 7: Filmová a televizní propaganda.	
Hnutí 1968 v Československu a západním Německu: komparativní analýza	Valenta Martin	Přednášky na IMS FSV UK Rok 1968 v západním Německu a Evropě, 2 přednášky v únoru 2016.	
Hnutí 1968 v Československu a západním Německu: komparativní analýza	Valenta Martin	Komunikace s FSV UK – přednáška v letním semestru 2017 na téma Hnutí 1968 v západním Německu a Evropě.	Komunikace s FSV UK – přednáška v letním semestru 2017 na téma Hnutí 1968 v západním Německu a Evropě.
Hnutí 1968 v Československu a západním Německu: komparativní analýza	Valenta Martin	Příspěvek na konferenci Baráky, (nejen) komunitní způsob života v undergroundu (Knihovna Václava Havla, 18. 10. 2016).	Příspěvek na konferenci Baráky (nejen) komunitní způsob života v undergroundu (Knihovna Václava Havla, 18. 10. 2016). Téma příspěvku: Revoluce, nebo evoluce? Komuny v západním Německu a Československu v 60. letech.
Kolektivizace venkova v Polabí – prosazování, odpor, rezidua	Urban Jiří	Vystoupení na mezinárodní konferenci Daily life in the Polish People's Republic compared with other Soviet Bloc countries v polském Lublinu 12.–14. října 2016 s příspěvkem The transformation of the status of peasants in the post-war Czechoslovakia.	12.–14. 10. 2016; prezentovaný příspěvek The transformation of the status of peasants in the post-war Czechoslovakia.
Kolektivizace venkova v Polabí – prosazování, odpor, rezidua	Urban Jiří	Vystoupení na mezinárodní konferenci The 48th Annual ASEES Convention, Association for Slavic, East European and Eurasian Studies, Washington, DC, USA, 17.–20. 11. 2016, s příspěvkem Social microhistory in the research of collectivisation of the Czechoslovak countryside v rámci kulatého stolu At Long Last: New Approaches and New Methodology on the Stalinist Period in Czechoslovakia.	18. 11. 2016; prezentace na mezinárodní konferenci The 48th Annual ASEES Convention, Association for Slavic, East European and Eurasian Studies, Washington, DC, USA, 17.–20. 11. 2016.
Kurýři a převaděči v letech 1948–1955	Tichý Martin	Konference v Českých Budějovicích Československo v letech 1968–1971 (Státní okresní archiv v Českých Budějovicích, 25.–26. května 2016). Garant panelového bloku konference.	
Kurýři a převaděči v letech 1948–1955	Tichý Martin	Výstup na konferenci Film a dějiny.	

Vystoupení zaměstnanců Ústavu na konferencích, seminářích apod.

Projekt	Autoři	Název	Komentář
Mimoprojektová činnost	Lóži Marián	Spoluvedení specializační přednášky O výzkumu společnosti v socialistických diktaturách. Od poválečné sovětologie k současným výzkumům II na ÚHSD FF UK v letním semestru.	
Mimoprojektová činnost	Placák Petr	Gottwaldovo Československo jako fašistický stát.	
Mimoprojektová činnost	Pýcha Čeněk	23. 2. How history, politics and culture unfluence contemporary media discourse, s Davidem Klimešem.	
Mimoprojektová činnost	Pýcha Čeněk, Ripka Vojtěch	Solidarity Academy, Gdansk 2016.	
Mimoprojektová činnost	Ripka Vojtěch, Seelinger Ilana	30. 3. evaluace Solidarity academy a plánování spolupráce s ECS (Academy 2017).	
Mimoprojektová činnost	Seelinger Ilana	21. 2. Solidarity Academy – účast jako tutor v mezinárodní akademii pro 16 mladé žurnalisty.	
Mimoprojektová činnost	Svoboda David	9th Europe-Ukraine Forum v Lodži (24. – 26. ledna 2016).	
Mimoprojektová činnost	Vajskebr Jan	Protektorát Čechy a Morava, Banská Bystrice, Univerzita Mateja Bela v Banské Bystrici, 15. 3. 2016.	
Mimoprojektová činnost	Bílý Matěj	Letní škola FSV UK.	
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	Účast na konferenci Černobyl 1986. Minulost, důsledky, východiská, Slovensko, Bratislava, ÚPN, 26. 4. 2016, přednáška na téma K havárii jaderné elektrárny. Černobylská katastrofa a opoziční hnutí v Československu.	
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	Účast na konferenci Jan Lopatka, Praha, Revolver Revue, FF UK Praha, 8. – 9. 6. 2016, přednáška na téma Sledování Jana Lopatky příslušníky IV. správy SNB 1976–1989.	
Mimoprojektová činnost	Kalous Jan	Příspěvek Závod míru 1986 – komunistický sportovní symbol ve stínu Černobylu na mezinárodní konferenci Černobyl 1986 – minulost, důsledky, východiska.	
Mimoprojektová činnost	Lóži Marián	Spoluvedení specializační přednášky O výzkumu společnosti v socialistických diktaturách. Od poválečné sovětologie k současným výzkumům II na ÚHSD FF UK v letním semestru.	
Mimoprojektová činnost	Lóži Marián	Vystoupení na konferenci L'Europe centrale aux carrefours: Journées doctorales franco-tchèques.	

Vystoupení zaměstnanců Ústavu na konferencích, seminářích apod.

Projekt	Autoři	Název	Komentář
Mimoprojektová činnost	Machala Jan	Konferenční příspěvek Vliv retribuční na průběh a výsledky voleb – legendy a fakta. Příklad tzv. malého retribučního dekretu, 1. 6. 2016.	
Mimoprojektová činnost	Pýcha Čeněk	13. 4. Účast v panelové diskusi symposia Obraz a příběh.	
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	Účast na panelové diskusi Je odkaz Václava Havla České republice stále živý?, Univerzita Karlova v Praze, Karolinum, účastníci diskuse Michael Žantovský, Petr Blažek, Petr Pithart, Jan Sokol, Martin Kovář, 30. 11. 2016.	Viz http://www.cuni.cz/UK-7894.html .
Mimoprojektová činnost	Cholínský Jan	Undergroundový životní styl optikou filosofie a psychologie. ÚSTR a Knihovna Václava Havla, Praha 2016.	
Mimoprojektová činnost	Kokoška Stanislav	Za Reinharda Heydricha	Referát Krize nacistické okupační politiky v létě 1941; přednesen na pracovním semináři, který uspořádal 27. 9. 2016 Historický ústav AV ČR.
Mimoprojektová činnost	Lóži Marián	Vystoupení na konferenci ASEES ve Washingtonu v rámci kulatého stolu At Long Last: New Approaches and New Methodology on the Stalinist Period in Czechoslovakia.	
Mimoprojektová činnost	Mrníka Jaromír	Mezi socialismem a konzumerismem. KSČ a problematika životní úrovně obyvatelstva 1953–1960.	Vystoupení na workshopu Regionální dějiny KSČ v 50. letech, ÚSTR.
Mimoprojektová činnost	Mrníka Jaromír	Poster, Kollektive Gewalt in Böhmischen Länder als Politik, Kultur und Soziale Praxis	Poster prezentovaný na 51. Deutscher Historikertag v Hamburku.
Mimoprojektová činnost	Mrníka Jaromír	Swept away by a Rage of the People? Public Acts of Collective Violence in the Czech Lands 1938–1945.	Paper prezentovaný na konferenci Community and Exclusion. Collective Violence in the Multiethnic (East) Central European Societies before and after the Holocaust (1848–1948).
Mimoprojektová činnost	Placák Petr	After the Spring: Czechoslovak underground movement in 1970–1980s.	
Mimoprojektová činnost	Pýcha Čeněk	12. – 14. 10. 2016, konference Jáchymov jako místo paměti evropských dějin.	
Mimoprojektová činnost	Šlouf Jakub	At Long Last: New Approaches and New Methodology on The Stalinist Period in Czechoslovakia (18. 11. 2016, round table, ASEES, Washington).	
Mimoprojektová činnost	Urban Jiří	Beseda Historici v praxi, Filozofická fakulta Univerzity Pardubice.	13. 12. 2016.
Mimoprojektová činnost	Urban Jiří	Přednášky a semináře na téma vyrovnávání se s komunistickou minulostí v rámci pedagogického působení na ÚHV FF UP.	ZS 2016/17.

Vystoupení zaměstnanců Ústavu na konferencích, seminářích apod.

Projekt	Autoři	Název	Komentář
Mimoprojektová činnost	Placák Petr	11.–13. července konference v Madridu Authoritarian temptations in EU.	
Mimoprojektová činnost	Urban Jiří	Vystoupení na mezinárodní konferenci Daily life in the Polish People's Republic compared with other Soviet Bloc countries v polském Lublinu 12.–14. října 2016 s příspěvkem The transformation of the status of peasants in the post-war Czechoslovakia.	
Nucená práce	Adam Alfons	Přednáška o projektu Transnationale Erinnerungsorte der NS-Zwangsarbeit in Mitteleuropa, Brusel, 20. 6. 2016, v rámci neformální lunch time konference.	
Nucená práce	Adam Alfons	Workshop Zwangsarbeit in Europa unter NS-Herrschaft. Unfreie Arbeit im transnationalen Vergleich, Steyr, 9.–10. 9. 2016.	
Nucená práce	Adam Alfons	Between fields and mines. Nazi-forced labour in Jáchymov during WWII and their memory – příspěvek na konferenci Jáchymov ve 20. století – místo paměti evropských dějin, 12.–14. 10. 2016.	
Nucená práce	Adam Alfons	Příspěvek Für uns arbeitet ganz Europa. National Socialist Forced Labor in the Photographic Archives of the Sudetenländische Treibstoffwerke AG Brüx na konferenci Photographs from the Camps of the Nazi Regime, Graz, Rakousko 10.–11. 11. 2016.	
Od eutanazie k vyhlazování Židů	Zeman Pavel	Popírání holocaustu – přednáška pro katedru dějin a didaktiky dějepisu Univerzity Karlovy.	Hodinová přednáška pro studenty navazujícího magisterského studia učitelství pro základní a střední školy – dějepis, katedra dějin a didaktiky dějepisu Univerzity Karlovy – téma Popírání holocaustu od konce druhé světové války do současnosti, datum konání: 13. 12. 2016, místo konání: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy Praha.
Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)	Jindra Martin	Účast na konferenci Československo v letech 1968–1971 – Rehabilitace v Církvi československé (husitské).	
Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)	Vodičková Stanislava	Přednáška o kard. Beranovi pro studenty na Univerzitě Angelicum v Římě.	
Představitelé nacistického represivního aparátu Protektorátu Čechy a Morava	Kreisinger Pavel	Trendy v historiografii a nauka o pramenech: 20. století – Problematika zkoumání druhé světové války (dvakrát dvouhodinový seminář pro studenty Mgr. studia KH FF UP Olomouc).	

Vystoupení zaměstnanců Ústavu na konferencích, seminářích apod.

Projekt	Autoři	Název	Komentář
Převzetí, upevnění a proměny panství KSČ v Československu 1945–1956, regionální komparace	Bílý Matěj, Lóži Marián, Šlouf Jakub	Příprava interního workshopu projektu Převzetí, upevnění a proměny panství KSČ v českých zemích 1945–1956, regionální komparace, jenž se uskutečnil 27. 10. 2016.	
Převzetí, upevnění a proměny panství KSČ v Československu 1945–1956, regionální komparace	Bílý Matěj	Workshop Regionální dějiny KSČ v 50. letech (27. 10. 2016, ÚSTR).	Vystoupení s příspěvkem Diskuze o závěrech XX. sjezdu KSSS v regionálních strukturách KSČ na příkladu vybraných krajů a okresů.
Převzetí, upevnění a proměny panství KSČ v Československu 1945–1956, regionální komparace	Lóži Marián	Vystoupení na interním workshopu Převzetí, upevnění a proměny panství KSČ v českých zemích 1945–1956, regionální komparace.	
Převzetí, upevnění a proměny panství KSČ v Československu 1945–1956, regionální komparace	Lóži Marián	Vystoupení na konferenci Party, Security Services, and Government Archives in International Perspective: Perceptions of Society at the Top in East Central Europe, 1945–1981.	
Underground v regionech	Stárek František	14. 12. 2016 – přednáška Samizdat proti totalitě a beseda k tématu, Spoleczna Akademia Nauk, Lodz, Polsko.	
Underground v regionech	Kudrna Ladislav	Represe „baráků“, vybrané případy. Konference „Baráky“, (nejen) komunitní způsob života v undergroundu, Knihovna Václava Havla, 18. října 2016.	
Underground v regionech	Kudrna Ladislav, Stárek František	Konference „Baráky“, (nejen) komunitní způsob života v undergroundu, Knihovně Václava Havla, 18. října 2016	
Underground v regionech	Stárek František	Ekonomika komun v 70. a 80. letech. Konference „Baráky“, (nejen) komunitní způsob života v undergroundu, Knihovna Václava Havla, 18. října 2016.	
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	Účast na konferenci Československo v letech 1968–1971, České Budějovice, 25. – 26. května 2016, přednáška Následovnici. Vlna sebeupálení po činu Jana Palacha v roce 1969.	
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	Účast na mezinárodní konferenci Miasta buntu w imperium sowieckim, Polsko, Radom, IPN, přednáška na téma Praga 1968.	
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	Mezinárodní konference Země střední Evropy v době sovětského útlaku a jejich pokusy o demokratizaci, Senát PČR Praha, 22. září 2016, přednáška na téma Pražské jaro 1968 – možnosti a limity.	

Vystoupení zaměstnanců Ústavu na konferencích, seminářích apod.

Projekt	Autoři	Název	Komentář
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	Aktivní účast na mezinárodní konferenci Świat wobec stanu wojennego 1981–1983 r, Polsko, Katowice, 7. – 9. 12. 2016, organizátor Śląskie Centrum Wolności i Solidarności, vystoupení s referátem Československé ohlasy na výjimečný stav v PLR 1981–1983.	

Vystoupení zaměstnanců ÚSTR na přednáškách, seminářích, besedách apod.

Projekt	Autoři	Název
Čechoslováci v Gulagu	Černoušek Štěpán	28. 1. moderace přednášky Sergeje Kovalenka Represe proti Volyňským Čechům na sovětské Ukrajině.
Čechoslováci v Gulagu	Dvořák Jan	5. 3. 2016 – Čs. Židé v Gulagu – tematická přednáška k vernisáži výstavy Čs. Židé v Gulagu.
Čechoslováci v Gulagu	Dvořák Jan, Hradílek Adam	Tragické osudy Čechoslováků v SSSR. Osud učitele Antonína Vodseďálka a dalších – přednáška pořádaná Muzeem ve Vysokém n. Jizerou.
Čechoslováci v Gulagu	Černoušek Štěpán	Prezentace projektů Čechoslováci v Gulagu, Gulag Online a Central European Map of the Gulag ve Varšavě (8. 12.), v Bratislavě (12. 12.), Budapešti (13. 12.) a v Praze (15. 12.).
Dějepis pro 21. století – provoz	Činátl Kamil	15. 1. Historie 1950: příběhy jednoho zázraku – seminář pro studenty Gymnázia Vodňany, 60 účastníků.
Dějepis pro 21. století – provoz	Činátl Kamil	16. 2. Seminář pro studenty SPŠ Plzeň. Testování komiksu Toufar (Dějepisné sešity), přítomno 30 studentů.
Dějepis pro 21. století – provoz	Činátl Kamil	16. 2. Seminář pro studenty Střední zdravotnické školy Plzeň Normalizace perspektivou pramenů. Seminář pro běžnou třídu na 90 minut, přítomno 26 studentů.
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina	26. 1. Seminář pro žáky z pražských ZŠ účastnících se projektu Příběhy našich sousedů s Jitkou Bílkovou.
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina, Pýcha Čeněk	9. 2. Svědomí a odpovědnost za socialismu.
Dějepis pro 21. století – provoz	Najbert Jaroslav	11. 3. Racism (not only) in America, dvě přednášky pro Gymnázium Polička (100 účastníků).
Dějepis pro 21. století – provoz	Pýcha Čeněk	21. 1. přednáška pro účastníky projektu Příběhy sousedů – jedna dětská skupina.
Dějepis pro 21. století – provoz	Pýcha Čeněk, Ripka Vojtěch	4. 2. SNP v ÚSTR – představení vzdělávacích aktivit.
Dějepis pro 21. století – provoz	Činátl Kamil	27. 4. 2016 Historie 1950: příběhy jednoho zázraku, seminář pro studenty Gymnázia Písek ve spolupráci s Prácheňským muzeem a OA Písek zaměřený na práci s prameny (23 studentů).
Dějepis pro 21. století – provoz	Činátl Kamil	31. 5. 2016 Pomníky ve veřejném prostoru – účast na diskuzním večeru v komunitním centru Kampa, který se věnoval kontroverzní historii ve veřejném prostoru (návrat Radeckého pomníku).
Dějepis pro 21. století – provoz	Hannemann Tereza, Pýcha Čeněk	17. 6. Projektový den – Československo 1938–1989. Kutná Hora.
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina	3. 5. Prezentace pro studenty dějepisného semináře, Gymnázium PORG.

Vystoupení zaměstnanců ÚSTR na přednáškách, seminářích, besedách apod.

Projekt	Autoři	Název
Dějepis pro 21. století – provoz	Najbert Jaroslav	6. 5. Post Bellum: workshop o kolektivizaci, Skautský institut, 20 účastníků.
Dějepis pro 21. století – provoz	Pýcha Čeněk	11. 4. Exkurze ZŠ.
Dějepis pro 21. století – provoz	Ripka Vojtěch	1989 v dějepise – Gymnázium Sladkovského.
Dějepis pro 21. století – provoz	Borovková Eliška, Pýcha Čeněk	30. 11. Přednáška pro žáky, spolupráce s Post Bellum.
Dějepis pro 21. století – provoz	Činátl Kamil	1. 12. Seminář pro žáky ZŠ (ve spolupráci s Post Bellum) Historie 1950: příběhy jednoho zázraku, 24 žáků, ÚSTR.
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina	13. 12. Prezentace projektu OMEGA ukrajinským učitelům ve spolupráci s AMO.
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina	25. 10. Seminář pro SŠ Program Nevím, co budeme zítra jíst.
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina	Program Nevím, co budeme zítra jíst.
Dějepis pro 21. století – provoz	Hoření Karina, Pýcha Čeněk	19. 10. Přednáška pro stážisty z Kuby.
Dějepis pro 21. století – provoz	Najbert Jaroslav	24. 11. Vysídlení Němců a kontext česko-německých vztahů, Příběhy bezpráví, ZŠ Glowackého, 45 žáků.
Dějepis pro 21. století – provoz	Najbert Jaroslav	28. 10. Jak vzpomínáme na socialismus?, setkání mládeže ČCE v Proseči, 15 osob.
Dějepis pro 21. století – provoz	Pinkas Jaroslav	11. 11. 2016 Případ bratří Mašínů, seminář pro studenty gymnázia Hrabůvka, Ostrava (2 semináře, každý po 30 studentech).
Dějepis pro 21. století – provoz	Pinkas Jaroslav	18. 11. 2016 Propaganda v normalizačních seriálech, přednáška pro studenty Gymnázia Jana Keplera, Praha.
Dějepis pro 21. století – provoz	Pýcha Čeněk	28. 11. Přednáška pro žáky, spolupráce s Post Bellum.
Dějepis pro 21. století – provoz	Pýcha Čeněk	5. 12. Přednáška pro zahraniční návštěvu z Kuby, Člověk v tísní.
Dějepis pro 21. století – provoz	Pýcha Čeněk, Ripka Vojtěch	17. 11. „Díky, že můžeme“, přednášky v rámci Festivalu svobody na Národní třídě.
Dějepis pro 21. století – provoz	Ripka Vojtěch	23. 11. Železná opona v Československu.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Činátl Kamil	9. 3. Seminář pro studenty Obchodní akademie Písek – testování komiksu Toufar (Dějepisné sešity), přítomno 32 studentů.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hoření Karina, Najbert Jaroslav, Pýcha Čeněk	27. 1. Návštěva Přírodní školy výstavy Budování státu s Eliškou Borovkovou.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Seelinger Ilana	11. 3. Pilotování Socialism Realised na Duke School, Durham, North Carolina – s 20 americkými studenty.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Seelinger Ilana	8. 3. Pilotování Socialism Realised na University of North Carolina Chapel Hill – se 17 americkými studenty.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Borovková Eliška, Najbert Jaroslav, Veselá Michaela	25. 4. Setkání se studenty nad aplikací o železné oponě, NP Podují.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hannemann Tereza, Pýcha Čeněk	16. 5. Projektový den – Československo 1938–1989.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hoření Karina, Pinkas Jaroslav, Veselá Michaela	15. 5. 2016 „Nevím, co budeme zítra jíst“ – Uprchlíci před nacismem v Praze.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hoření Karina, Pýcha Čeněk	28. 6. Seminář – Uprchlíctví, MKC
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Najbert Jaroslav	Jak vzpomínáme na socialismus a transformaci – Memoria Polička: synodní setkání ČCE, 50 účastníků, 17. 4.

Vystoupení zaměstnanců ÚSTR na přednáškách, seminářích, besedách apod.

Projekt	Autoři	Název
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Najbert Jaroslav	Paměť Jižního města.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Pinkas Jaroslav	Diskusní večer Spor o smysl českého dějepisu na pozvání SSHUK.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Pinkas Jaroslav	Diskusní večer Spor o smysl českého dějepisu na pozvání SSHUK.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Najbert Jaroslav	Generace 89 – zahájení projektu s Gymnáziem Polička, 15 účastníků.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Hoření Karina, Pýcha Čeněk, Ripka Vojtěch, Seelinger Ilana	18. 10. prezentace projektu Socialism Realised.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Najbert Jaroslav	10. 10. Paměť Jižního města, metodický seminář, 12 žáků gymnázia.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Najbert Jaroslav	2. 12. Intepretace československé normalizace, Memoria Polička, 14 studentů.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Najbert Jaroslav	7. 10. Generace 89, Memoria Polička, 15 žáků gymnázia.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Pinkas Jaroslav	10. 11. Třetí odboj v perspektivě didaktiků a historiků, diskuse v klubu Fiducija o třetím odboji, Ostrava.
Dějepis pro 21. století – vývoj nových forem	Pinkas Jaroslav	24. 10. Obraz Jana Palacha, seminář pro studenty Arcibiskupského gymnázia (cca 25 studentů).
Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953	Kalous Jan	23. 5. Přednáška 50. Léta v ČSR pro žáky 9. tříd ZŠ Radotín.
Dokumentace událostí moderních českých dějin (1939–1989) z perspektivy jednotlivých aktérů	Dvořák Jan, Hradílek Adam	Život židovské komunity v období tzv. normalizace ve vzpomínkách pamětníků.
Dokumentace událostí moderních českých dějin (1939–1989) z perspektivy jednotlivých aktérů	Hradílek Adam	Beseda s Petrem Artonem v Židovském muzeu.
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr, Machala Jan	5. 5. filmový seminář ÚSTR, Osvobození Československa v roce 1945. Téma historické a filmové.
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	3. 11. filmový seminář Hlas Ameriky, ÚSTR, místo konání: kino MAT.
Film a dějiny totalitních režimů	Kopal Petr	12. 10. filmový seminář Hra s dějinami: Ztraceni v Mnichově, ÚSTR – PedF UK.
Kolektivizace venkova v Polabí – prosazování, odpor, rezidua	Urban Jiří	15. 6. přednáška a beseda Cesta k prosazení kolektivizace venkova v Československu, Národní zemědělské muzeum, Praha.
Kolektivizace venkova v Polabí – prosazování, odpor, rezidua	Urban Jiří	29. 6. přednáška a beseda Využívání spolupracovníků Státní bezpečnosti při prosazování kolektivizace venkova, Národní zemědělské muzeum, Praha.
Kolektivizace venkova v Polabí – prosazování, odpor, rezidua	Urban Jiří	11. 11. přednášky Různé podoby kolektivizace venkova v Československu v rámci akce Setkání s historií (6. ročník), Gymnázium Habrůvka, Ostrava.
Kurýři a převaděči v letech 1948–1955	Tichý Martin	31. 3. přednáška v Husitském muzeu v Táboře Říkali mu Dědek. Příběh protikomunistické skupiny Bayer a spol. na Tábořsku a Soběslavsku.
Kurýři a převaděči v letech 1948–1955	Tichý Martin	7. 6. přednáška pro veřejnost – Městská knihovna Sázava.

Vystoupení zaměstnanců ÚSTR na přednáškách, seminářích, besedách apod.

Projekt	Autoři	Název
Kurýři a převaděči v letech 1948–1955	Tichý Martin	30. 4. přednáška pro veřejnost – Rataje nad Sázavou.
Mimoprojektová činnost	Bárta Milan	Četníci na Slánsku 1850–1945.
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	31. 3. moderování semináře ÚSTR Odpírání vojenské služby v komunistickém Československu a rehabilitace odpíračů po roce 1989 účastníci: Petr Blažek, Lubomír Müller a Jiří Pavlíček.
Mimoprojektová činnost	Kokoška Stanislav	Žižkov za 2. světové války; přednáška pro Klub přátel Žižkova.
Mimoprojektová činnost	Placák Petr	25. 2. Poválečné Československo – přednáška v libereckém knihkupectví Fryč o vývoji v poválečném Československu.
Mimoprojektová činnost	Rokoský Jaroslav	10. 3. Agrárníkové povídání – Zemědělská knihovna Antonína Švehly v Praze. ÚSTR byl spolupředatelem.
Mimoprojektová činnost	Šlouf Jakub	15. 3. přednáška Dělnické revolty v 50. letech v Autonomním sociálním centru Klinika.
Mimoprojektová činnost	Svoboda David	14. 3. festival Jeden svět – přednáška pro studenty gymnázií u příležitosti promítání filmu F. Remundy Blízky Daleký východ, kino Světozor.
Mimoprojektová činnost	Svoboda Libor	28. 1. přednáška pro studenty septimy Gymnázia Brno-Řečkovice o upálení Jana Palacha a následném politickém vývoji v Československu.
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	1. 6. Proces s Josefem Pažoutem z Bystřice. Rozhlasový pořad a diskuse s režisérem Markem Janáčem a historikem Petrem Blažkem, doprovodný program výstavy Rozkulačeno! Půlstoletí perzekuce selského stavu, NZM.
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	23. 6. Účast na diskusi Poznanské povstanie v júni 1956 a jeho ohlas v ČSR, Slovensko, Bratislava, ÚPN a Polský institut v Bratislavě.
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	7. 4. účast v panelové diskusi na téma Spolupráce Egona Bondyho se Státní bezpečností v rámci představení časopisu Revolver Revue č. 103/2016, Knihovna Václava Havla a Revolver Revue.
Mimoprojektová činnost	Dvořák Jan, Horník Jan	19. 5. seminář Petr Savickij: Spoluzakladatel euroasijského hnutí – Knihovna Václava Havla.
Mimoprojektová činnost	Kokoška Stanislav	„Čtvrteční“ seminář ÚSTR: Osvobození Československa v roce 1945. Téma historické a filmové – komentované filmové ukázky.
Mimoprojektová činnost	Kokoška Stanislav	2. 6. seminář Pracovně-výchovné tábory v Protektorátu Čechy a Morava.
Mimoprojektová činnost	Kokoška Stanislav	17. 5. Pražské povstání na Malé Straně a v okolí – přednáška pro občanské sdružení KampaNula; přednáška se uskutečnila v rámci cyklu učených toulek v Domečku na Kampě – Salla Terrena.
Mimoprojektová činnost	Rokoský Jaroslav	22. 6. přednáška Zrádci a kolaboranti? Vzestup a pád agrární strany, hájící zájmy selského stavu – Národně zemědělské muzeum.
Mimoprojektová činnost	Šlouf Jakub	12. 4. přednáška Komunistická strana na Plzeňsku v letech 1945–1948, v Plzni v budově radnice.
Mimoprojektová činnost	Bárta Milan	16. 11. tři přednášky v rámci projektu Jeden svět na školách, ZŠ Česká Lípa.
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	14. 11. Přednáška o Chartě 77 pro studenty, Brno, Biskupské gymnázium.
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	21. 10. Přednáška o skupině bratrů Mašínových pro studenty, Gymnázium Ústí nad Labem.
Mimoprojektová činnost	Kudrna Ladislav	7. 12. Přednáška o Josefu Bryksovi pro brněnské školáky, ÚSTR.

Vystoupení zaměstnanců ÚSTR na přednáškách, seminářích, besedách apod.

Projekt	Autoři	Název
Mimoprojektová činnost	Placák Petr	Čs.-rakouské vztahy po roce 1945.
Mimoprojektová činnost	Placák Petr	Jak underground zvítězil nad režimem.
Mimoprojektová činnost	Placák Petr	Minulost v nás.
Mimoprojektová činnost	Placák Petr	Osobnost Václava Havla.
Mimoprojektová činnost	Placák Petr	Protikomunistické demonstrace 2. pol. 80. let.
Mimoprojektová činnost	Urban Jiří	10. 11. diskusní večer Třetí (protikomunistický) odboj z pohledu historiků a didaktiků, antikvariát Fiducia, Ostrava.
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	17. 9. filmový dokument z cyklu Ztracená duše národa (2002) a diskuse s režisérkou Olgou Sommerovou a historiky Petrem Blažkem a Jaroslavem Rokoským, doprovodný program výstavy Rozkulačeno! NZM, Praha.
Mimoprojektová činnost	Blažek Petr	9. 7. přednáška pro veřejnost v rámci festivalu Boskovice 2016, organizátor Unijazz, téma: Skupina bratří Mašínových.
Mimoprojektová činnost	Placák Petr	27. 6. StB ve světle faktů, přednáška ve Šmínderově knihovně ve Strakonících.
Mimoprojektová činnost	Šlouf Jakub	11. 10. přednáška Spříznění měnou, plzeňská revolta 1. června 1953, v Plzni v budově radnice.
Mimoprojektová činnost	Tichý Martin	Přednáška a průvodcovství výstavou Rozkulačeno! – pro Post Bellum / s kolegou Rokoským.
Nucená práce	Adam Alfons	25. 5. přednáška Evropská paměť nucené práce v Odrech v rámci zahájení výstavy Ztracená paměť? Odry.
Nucená práce	Adam Alfons	24. 11. seminář v ÚSTR: Pro nás pracuje celá Evropa. Dokumentace nacistické nucené práce ve fotoarchivu Sudetenländische Treibstoffwerke AG, Praha.
Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)	Doležalová Markéta	Církevní procesy v 50. letech. Přednáška „na přání“ pro asistenty a rodiče při pobytu dětí s postižením – tábor ČCE Běleč nad Orlicí, cca 20 účastníků.
Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)	Vodičková Stanislava	8. 12. přednáška o kard. Beranovi – 70 let od konsekrace na arcibiskupa pražského a primase českého.
Underground v regionech	Kudrna Ladislav	16. 2. přednáška: Na divokém Severu. Underground v Teplicích, 1965–1985, Knihovna Václava Havla.
Underground v regionech	Stárek František	13. 2. filmová projekce s komentářem 40 let poté. ..., restaurace, Bojanovice.
Underground v regionech	Stárek František	16. 2. přednáška Samizdat proti totalitě a beseda k tématu, ŠMVV, Praha 4.
Underground v regionech	Stárek František	30. 1. filmová projekce s komentářem Severočeský underground, restaurace, Libočany.
Underground v regionech	Stárek František	8. 2. přednáška Samizdat proti totalitě a beseda k tématu, Gymnázium Hellichova, Praha 1.
Underground v regionech	Stárek František, Valenta Martin	7. 1. seminář Rozpad skupiny PPU v druhé polovině osmdesátých let: kolize identit v období přestavby, ÚSTR, Praha.
Underground v regionech	Stárek František	1. 4. Samizdat proti totalitě a beseda k tématu. Střední škola filmová, Praha 1.
Underground v regionech	Stárek František	28. 5. Výstavy bez galerií, galerie Vokno. Osvračín.
Underground v regionech	Stárek František	30. 1. Severní Čechy – máničky a baráky. Komuna Podbaba, Praha 6.

Vystoupení zaměstnanců ÚSTR na přednáškách, seminářích, besedách apod.

Projekt	Autoři	Název
Underground v regionech	Stárek František	1. 7. beseda s filmovou projekcí, Jan Pelc, „... a bude hůř“, festival Magorovo Vydří, Meziříčko.
Underground v regionech	Stárek František	2. 9. přednáška 50 let stříhání vlasů, Šumafest, Frýdek-Místek.
Underground v regionech	Stárek František	20. 8. přednáška Underground objektivem StB (společně s Petrem Blažkem), Open Air Festival, Trutnov.
Underground v regionech	Stárek František	27. 8. přednáška 50 let stříhání vlasů, festival Konec léta, Meziříčko.
Underground v regionech	Stárek František	29. 9. 2016 – přednáška Severní Čechy – máničky a baráky (při otevření výstavy Underground a disent na Ústecku), Muzeum města Ústí nad Labem.
Underground v regionech	Kudrna Ladislav, Stárek František	8. 12. přednáška o undergroundu v Knihovně Václava Havla.
Underground v regionech	Stárek František	15. 10. Cáry starých filmů s projekcí filmových ukázek, zámek, Horní Libčava.
Underground v regionech	Stárek František	22. 11. přednáška Samizdat proti totalitě, gymnázium, Říčany-Babice.
Underground v regionech	Stárek František	28. 11. přednáška Samizdat proti totalitě, gymnázium, Turnov.
Underground v regionech	Stárek František	14. 12. přednáška Samizdat proti totalitě, Vyšší odborná škola publicistiky, Praha 1.
Underground v regionech	Stárek František	11. 11. Václav Havel a český underground. Frýdek-Místek.
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	19. 1. diskuse při příležitosti vydání knihy Jiřího Sozanského 1969. Rok zlomu, Národní muzeum, Praha, účastníci: Jiří Sozanský, Olga Sozanská, Olbram Zoubek, Petr Koura a Petr Blažek.
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	25. 1. přednáška Jan Palach, předchůdci a následovníci, Skautský institut, Praha.
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	16. 1. přednáška Palachovská památná místa a pomníky, FF UK, Praha.
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	19. 5. uvedení výstavy Jiřího Sozanského 1969. Rok zlomu, Národní muzeum, Praha.
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	11. 8. přednáška na festivalu Trutnoff, téma: Underground ve fotografiích ze sledování StB.
Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989	Blažek Petr	15. 12. seminář ÚSTR pro veřejnost, Lennonova zeď v Praze jako místo protirežimních demonstrací, hosté: Roman Laube a Josef Maraczi.

25. února 2016	Vít Poláček	Edice dokumentů k dopingu v ČSSR před rokem 1989
10. března 2016	Martin Jindra	Perzekuce a odbojová činnost věřících Církve československé husitské v době nacismu a komunismu
24. března 2016	Adam Hradilek, Jan Dvořák	Orální historie v ÚSTR, metody, formy výstupů, témata
14. dubna 2016	Petr Blažek	Živé pochodně
28. dubna 2016	Petr Placák	Opus Bonum
2. června 2016	Libor Svoboda, Martin Tichý	Kurýři a převaděči
23. června 2016	Milan Bárta, Jan Kalous, Libor Svoboda	Dějiny státobezpečnostních složek 1945–1953
27. října 2016	Jan Cholínský	Český exilový politický aktivismus a politická publicistika
10. listopadu 2016	Petr Anev, Matěj Bílý	Biografický slovník funkcionářů KSČ 1921–1989
24. listopadu 2016	Pavel Zeman	Od eutanazie k vyhlazování židů
8. prosince 2016	Jaroslav Rokoský	Druhá republika
15. prosince 2016	Muriel Blaive	Studená válka? Mám ji doma v rodině. Vzpomínky na období 1948–1989 za železnou oponou

KONCEPCE VZDĚLÁVACÍ A POPULARIZAČNÍ ČINNOSTI

Ústavu pro studium totalitních režimů

(Schválena Radou Ústavu dne 23. června 2016)

Úvod

Následující text konkretizuje, jak Ústav pro studium totalitních režimů chápe realizaci svého poslání seznamovat veřejnost s poznáním o nacistické okupaci a diktatuře KSČ, které mu ukládá zákon č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů, a nález Ústavního soudu 25/07.

Činnost Ústavu naplňuje veřejný zájem, který spočívá ve snaze přispět k poznávání a kritickému reflektování dědictví nacistické okupace a diktatury KSČ. Smysl poznávání principů, na nichž bylo postaveno ovládnutí společnosti v minulosti, spočívá ve schopnosti lépe se bránit současným i budoucím hrozbám omezování lidských práv a demokracie (viz též Konceptce vědeckého zaměření ÚSTR schválená Radou ÚSTR dne 26. června 2015). V zájmu těchto cílů Ústav zpřístupňuje výsledky své vědecké činnosti široké veřejnosti cestou vzdělávání a popularizace.

Vzdělávání pracuje metodami typickými pro formální vzdělávání a věnuje se odpovídajícím cílovým skupinám, jako jsou učitelé a žáci základních a středních škol, studenti vysokých škol nebo odborná veřejnost. Prostřednictvím popularizace pak Ústav metodami neformálního vzdělávání oslovuje nejrůznější skupiny z řad široké veřejnosti.

Vzhledem k tomu, že vzdělávání o soudobých dějinách je v přirozeném intenzivním vztahu s veřejným děním, může docházet ke kontroverzním situacím, v nichž se vyjadřování k soudobým dějinám stává součástí politického střetu. Právě proto musí Ústav transparentně formulovat své vzdělávací cíle a postupy a vycházet z takových principů, které umožní nakládat s případnou kontroverzí.

Principy vzdělávací a popularizační činnosti ÚSTR

Principy, na nichž vzdělávací a popularizační činnost Ústavu staví, jsou:

1. **Historická gramotnost.** Cílem vzdělávací činnosti není jen nabytí znalostí o tématech spojených s činností Ústavu, ale především získání dovedností potřebných pro samostatnou orientaci v historii. Mezi ně patří například schopnost rozlišit různé výklady minulosti, umět zacházet s historickými prameny, orientace v historickém čase a v historické kultuře, a především formulování vlastního a reflektovaného postoje k historii.
2. **Občanské vzdělávání.** Obecným cílem je rozvoj demokracie a lidských práv. Pro vzdělávání a popularizaci v tématech, jež mohou být politicky citlivá, je klíčové dodržování těchto pravidel (jde o základní principy občanského vzdělávání): vyučující nesmí indoktrinovat, tedy manipulovat tématem v zájmu vlastního přesvědčení; podpora samostatného kritického myšlení, nikoli snaha získat někoho pro svůj názor; nutnost pojednávat kontroverzní témata jako kontroverzní, včetně prezentování názorů všech relevantních stran účastnících se polemiky.
3. **Otevřenost.** Vzdělávací, a zejména popularizační činnost prostupuje velkou částí aktivit Ústavu a je založena na široké a otevřené spolupráci jak v rámci Ústavu (mezi pracovníky Oddělení vzdělávání a ostatními odborníky), tak i s partnery vně Ústavu, ať už se jedná o odborné a kulturní instituce, nebo o organizace občanské společnosti.
4. **Výzkum.** Vzdělávací činnost se vedle bohaté a systematicky reflektované praxe opírá také o vlastní výzkumnou a publikační aktivitu Ústavu.

Tematické náměty

Konkrétní tematické náměty pro jednotlivé cílové skupiny vycházejí z průniku témat, jimiž se zabývá Ústav, s tématy soudobých dějin aktuálně probíranými ve veřejném prostoru. Zohledňují také situace a potřeby dané cílové skupiny.

Cílové skupiny

Cílové skupiny jsou:

1. **Základní a střední školy.** Jak učitelé či učitelky, tak žáci či žákyně základních a středních škol jsou primární cílovou skupinou. Vycházíme z předpokladu dlouhodobé a systematické práce se školami.
2. **Vysoké školy.** V prostředí vysokých škol se snažíme oslovit v první řadě studující učitelských oborů na pedagogických a filozofických fakultách (dějepis, historie, občanská výchova).
3. **Odborná veřejnost.** Výstupy vzdělávání jsou určeny i nejrůznějším specifickým skupinám z akademického prostředí, občanského sektoru, státních i samosprávných orgánů apod.
4. **Široká veřejnost.** Vzdělávání určené široké občanské veřejnosti se snaží o využití veřejného prostoru, o propojení dílčích vzdělávacích aktivit do konkrétního komunitního rámce (spolupráce škol, muzeí, samospráv) a o využití moderních technologií. Formy oslovování jsou široké a sahají od výstav přes veřejné semináře, přednášky, diskuse až po kulturní akce.

Počítáme s tím, že vzdělávání je velmi různorodá oblast, jejíž priority a formy se proměňují. Popis konkrétních metod, forem práce či výstupů je proto podrobně a v aktuální podobě zachycen na vzdělávacím portálu Ústavu: www.dejepis21.cz.

Příloha č. 11 – Přehled uspořádaných výstav

Výstavy				
Datum a místo konání	Název	Obsah	Tvůrci / garanti za ÚSTR	Spolupořadatelé
22. 2. – 1. 3. Mene Tekel 16. 3. – 1. 9. Žďár nad Sázavou, ZŠ 5. 9. – 30. 9. Horažďovice, ZŠ 24. 11. – 31. 12. Chomutov, ZŠ	Zkouška odvahy	Výstava mapuje osudy a odbojovou činnost čtyř skupin, založených v období 1948–1949 a zahrnujících ponejvíce skauty, sokoly a příslušníky režimem pronásledovaných rodin – živnostníky a zemědělce. Obsahově se výstava opírá o studium archivních materiálů dochovaných v Archivu bezpečnostních složek, ve IV. oddělení Národního archivu a svědectví žijících pamětníků, převážně v litomyšlském regionu.	Ondřej Bratinka, Jan Vondryška	Post Bellum
15. 3. – 31. 5. Muzeum historie v Rize (Lotyšsko) 1. 6. – 1. 9. Liepaje (Lotyšsko)	Praha objektivem tajné policie	Výstava představuje činnost Správy sledování StB. Kouzlem nechtěného se komunistické politické policii StB, respektive jejím příslušníkům, kteří byli zaměstnání na správě sledování, podařilo zachytit kromě sledovaných osob také podobu Prahy v 70. a 80. letech 20. století.	Jan Vondryška, Michal Hroza	MZV ČR, Muzeum historie, Riga
11. 4. – 20. 5., Klatovy 23. 5. – 6. 6. Adamov 17. 6. – 4. 9. Jilemnice 10. 9. – 31. 10. Dobříš 18. 10. – 24. 3. 2017 Vídeň (Rakousko)	Ve znamení tří deklarácí	Výstavní projekt, jehož autory jsou historici z Ústavu pro studium totalitních režimů Dita Jelínková a Zdeněk Hazdra, přibližuje postoje a postavení šlechty v Československu v kontextu mnichovských událostí roku 1938 a následně okupace českých zemí nacistickým Německem. Hlavní pozornost je věnována představitelům šlechtických rodů, kteří stáli u vzniku deklarácí proklamujících podporu českému státu a národu. Stranou pozornosti nezůstávají ani otázky související s kolaborací šlechty na jedné straně a jejím zapojením do protinacistického odboje a s tím souvisejícími postihy na straně druhé.	Zdeněk Hazdra, Dita Jelínková / Michal Hroza, Jan Vondryška	Novoměstská radnice, MČ Praha 2, Post Bellum, o. p. s., Krkonoské muzeum v Jilemnici, zámek Dobříš, Vídeňská univerzita
1. 2. – 15. 3. Muzeum nové generace, Žďár nad Sázavou 17. 3. – 12. 4. Galerie NPÚ v Českých Budějovicích 5. 6. – 31. 8. Katedrála Božského Spasitele v Ostravě	Diktatura versus naděje	Základním záměrem výstavy je jednak zmapování šíře perzekuce církve totalitním režimem v Československu a postižení mocenských nástrojů i konkrétních metod užívaných k likvidaci církevního, respektive duchovního života společnosti, jednak způsoby, jak církev těmto tlakům čelila.	Stanislava Vodičková, Jan Vondryška	Muzeum nové generace, Žďár nad Sázavou, NPÚ, Ostravsko-opavská diecéze
9. 3. – 8. 4. Liberec	Židé v gulagu. Českoslovenští Židé v sovětských pracovních táborech v období II. světové války	Na začátku druhé světové války hledaly statisíce uprchlíků z nacisty okupovaných zemí Evropy útočiště v mnoha státech světa a setkávaly se s rozličnou mírou pochopení a otevřenosti ze strany místních vlád. Se specifickým přístupem se uprchlíci setkali v Sovětském svazu. Stovky tisíc běženců, kteří překročili hranice do Sovětského svazu, případně přebývali na území, jež bylo okupováno v průběhu války Sovětským svazem, se často staly obětmi tamějšího represivního režimu.	Jan Vondryška, Adam Hradílek, Jan Dvořák	Technická univerzita v Liberci

Výstavy

Datum a místo konání	Název	Obsah	Tvůrci / garanti za ÚSTR	Spolupořadatelé
20. 4. – 5. 5. Praha 3. 8. – 18. 9. Brno 28. 9. – 1. 11. New York (USA) 29. 9. – 31. 10. Sofie (Bulharsko) 10. 10. – 24. 10. Košice (Slovensko) 16. 11. – 18. 12. Nymburk 16. 11. – 17. 11. Islámábád (Pákistán) 2. 12. – 31. 12. Curych (Švýcarsko)	Václav Havel – Politika a svědomí	Na dvaceti šesti panelech najde návštěvník slavné i méně známé myšlenky z Havlových textů či veřejných projevů. Citáty doprovázejí fotografie: čisté havlovské i aktualizací, které mají podtrhnout naléhavost výzev. Mnohé z nich promlouvají v současné době s překvapivou silou.	Jan Hron, Jan Vondryška	MZV ČR, Česká centra, Knihovna Václava Havla
25. 5. – 30. 3. 2017 Praha	Rozkulačeno! Půlstoletí perzekuce selského stavu	Výstava mimo jiné odráží skutečnost, že zatímco nacisté české zemědělství pragmaticky využívali, ale přitom ho ponechali v chodu a dohlíželi na jeho stálou produkci, komunisté byli mnohem revolučnější. Ideologie pro ně znamenala víc, než aby hospodářství fungovalo. Výstava je multimediální – vedle vystavených předmětů, textů a fotografií návštěvník zhlédne i ukázky z dobových nahrávek a filmů, které uvedené problematice dodávají plastičnost.	Jan Vondryška, Michal Hroza, Jaroslav Rokoský	Národní zemědělské muzeum, Asociace soukromého zemědělství ČR, Ministerstvo zemědělství ČR, Post Bellum
28. 7. – 31. 12. Svatá Hora u Příbrami	Milovat dobro a odporovat zlu	Výstava na deseti panelech přibližuje životní mezníky kardinála Berana, zasazuje je do historických souvislostí a podtrhuje význam jeho osobnosti v odporu vůči totalitním režimům 20. století – nacismu a komunismu. Putovní výstava vznikla v prosinci 2009 jako jubilejní akce k 40. výročí úmrtí pražského arcibiskupa, kardinála Josefa Berana.	Jan Vondryška, Stanislava Vodičková	Svatá Hora u Příbrami
8. 9. – 30. 10. Muzeum Dr. Š. Adlera, Sušice	1938 – Mnichovská zrada	Výstava popisuje historický vývoj týkající se podpisu Mnichovské dohody.	Jan Vondryška, Mikuláš Kroupa	Muzeum Dr. Š. Adlera
30. 9. – 12. 10. Praha 14. 10. – 1. 11. Plzeň 2. 11. – 25. 11. Brno 28. 11. – 12. 12. Pardubice 14. 12. – 2. 1. České Budějovice	Československý exil 20. století	Výstava téma exilu pokládá za významný jev moderních československých a českých dějin, který ovlivnil osudy statisíců lidí a neměl by zůstat opomíjen v informačním chaosu současnosti.	Jan Vondryška, Michal Hroza, Miroslav Krupička	Spolek Český exil
26. 10. – 11. 11. Praha	Cesty k přelomu. Středovýchodní Evropa 1939–1989	Expozice je součástí kampaně Freedom Express, kterou u příležitosti 25. výročí pádu Berlínské zdi zorganizovala European Network Remembrance and Solidarity. Výstava mapuje dějiny středoevropských zemí od podepsání paktu Molotov – Ribbentrop až po pád železné opony v roce 1989. Jednotlivé části výstavy jsou věnovány svobodě slova a projevu, svobodě náboženského vyznání a přesvědčení, ekonomické svobodě a dalším tématům, která odhalují různé podoby a tváře svobody.	Michal Hroza, Jan Vondryška	MČ Praha 6, European Network Remembrance and Solidarity, Národní technická knihovna

Výstavy				
Datum a místo konání	Název	Obsah	Tvůrci / garanti za ÚSTR	Spolupořadatelé
19. 12. – 10. 1. Praha, Gymnázium Elišky Krásnohorské	Portréty Pražanů	Jedná se o 27 portrétů pamětníků, kteří mají co říci k historickým událostem uplynulého století v Praze. Většinu současných portrétních fotografií zhotovili studenti katedry žurnalistiky Fakulty sociálních věd UK, dobové snímky jsou pak výsledkem desetileté dokumentační činnosti reportérů sdružení Post Bellum.	Jan Vondryška	
14. 1. – 31. 3. Praha, Gymnázium J. Heyrovského 5. 10. – 1. 11. Slaný, Knihovna Slaný	Ještě jsme ve válce	Výstava založená na komiksovém zpracování vzpomínek 12 pamětníků, vychází ze stejnojmenné komiksové knihy.	Jan Vondryška	Knihovna Slaný

21. ledna 2016 navštívili Ústav účastníci projektu *Příběhy našich sousedů*, který organizuje Post Bellum, o. p. s. Žákům 8. a 9. tříd ze základních škol v Praze 6, kteří se do projektu přihlásili, přednášel Čeněk Pýcha z Oddělení vzdělávání.

26. ledna 2016 se uskutečnila druhá exkurze žáků 8. a 9. tříd ze základních škol v Praze 6 v rámci projektu *Příběhy našich sousedů*, které se ujala Karina Hoření z Oddělení vzdělávání.

17. března 2016 se v Ústavu konaly ve třech turnusech exkurze studentů z katedry dějin a didaktiky dějepisu Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. O využití nových médií ve výuce dějepisu přednášel studentům Jaroslav Pinkas z Oddělení vzdělávání.

18. dubna 2016 proběhla v Ústavu přednáška Kariny Hoření z Oddělení vzdělávání o lustracích a vyrovnávání se s komunismem pro studenty Filozofické fakulty UK.

16. května 2016 jsme na Ústavu pořádali projektový den pro žáky a studenty v rámci projektu *Československo 3889*. Projektový den vedli Tereza Hannemann a Čeněk Pýcha z Oddělení vzdělávání.

10. října 2016 navštívili Ústav studenti Gymnázia Jižní město. V rámci dokumentačního projektu o historii Jižního města se jim věnoval Jaroslav Najbert z Oddělení vzdělávání.

8. listopadu 2016 navštívili Ústav zahraniční studenti programu USAC pod vedením Adély Gjuričové. Karina Hoření z Oddělení vzdělávání studentům prezentovala projekt *Socialism Realised*, na její vystoupení pak navázala Jitka Bílková, která účastníky exkurze informovala o činnosti Archivu.

Ve dnech 28. a 30. listopadu 2016 se v Ústavu ve dvou turnusech konaly přednášky Čenka Pýchy a Elišky Borovkové z Oddělení vzdělávání pro žáky ze základních škol zapojených do projektu *Příběhy našich sousedů*, organizovaném Post Bellum, o. p. s.

1. prosince 2016 jsme uspořádali modelovou hodinu na téma příběhu Josefa Toufara pro žáky zapojené do projektu Post Bellum *Příběhy našich sousedů*. Modelovou hodinu s výukovým DVD *Historie 1950: příběhy jednoho zázraku* vedl Kamil Činátl z Oddělení vzdělávání.

7. prosince 2016 proběhla přednáška Ladislava Kudrny z Oddělení výzkumu 1945–1989 o Josefu Bryksovi pro 35 žáků brněnské základní školy.

Příloha č. 13 – Spolupráce ÚSTR na projektu Paměť národa

Paměť národa je jedním z nejrozsáhlejších online dostupných archivů audiovizuálních záznamů vzpomínek pamětníků v Evropě. Od samého zrodu projektu v roce 2008 se na něm vedle Českého rozhlasu, obecně prospěšné společnosti Post Bellum a řady dalších partnerů z Česka i zahraničí podílí i ÚSTR. Z výše uvedených statistik vyplývá, že během roku 2016 tvůrci portálu publikovali 740 svědectví. Jde o dosud nejvyšší počet v historii projektu (v roce 2015 bylo publikováno 571 portrétů, v roce 2014 266). Z celkového počtu 740 pamětnických portrétů:

- 483 pochází z audio- a videodokumentace v rámci jednotlivých projektů Post Bellum,
- 81 publikovaných příběhů nahrály a zpracovaly děti v rámci vzdělávacího programu Post Bellum *Příběhy našich sousedů*,
- 49 pamětníků zaznamenali a letos publikovali kolegové ze slovenského Post Bellum,
- 127 letos publikovaných pamětníků pochází z dalších specifických dokumentačních projektů realizovaných většinou se zahraničními partnery (*Nejsme tu sami – příběhy našich menšin, Česká menšina v Chorvatsku, Slezsko – paměť multietnického regionu* společně s polskými kolegy z organizace Pamiacz i Prysołszc z Wrocławu). Dále sem spadají další výstupy našich partnerů, a to nejen z Čech, ale také Polska, Slovenska, Rumunska a Maďarska.

Během roku 2016 se podařilo nastartovat některé další dokumentační projekty, jejichž výstupy se objeví na portálu *Paměť národa* během roku 2017. Jde například o zpracování osudů umělců v komunistickém Československu anebo příběhy posledních pamětníků nucených a otrockých prací v letech druhé světové války podpořené grantem z německé nadace Připomínka, odpovědnost a budoucnost. Rozvíjí se i aktivity slovenské pobočky Post Bellum. Mezinárodní Vísehradský fond pak podpořil projekt dokumentace příslušníků romských elit ve středoevropské perspektivě, na kterém se podílejí partneři z Polska, Maďarska a Slovenska (projekt *Romani Memory: Recollections of Roma from the Central European perspective*). Česko-německý fond budoucnosti podpořil natáčení vysídlených německých obyvatel z regionu Rychlebských hor (projekt *Vzpomínky pro budoucnost*). Průběžně dále pokračuje spolupráce s dalšími dlouhodobými tuzemskými partnery z ČR – jde například o Skautský institut (projekt *Skautské století*), Vlastivědné muzeum ve Slaném, sdružení Antikomplex, nově pak přibyla dokumentaristická skupina z Brna sdružená kolem brněnského památníku 10 Z bunkr Brno.

Několik jmen pamětníků, jejichž portréty byly zpracovány a publikovány v roce 2016:

- Ludvík Škultéty (veterán, příslušník RAF)
- Emilie Machálková (pamětnice romského holocaustu)
- Ivan Klíma (spisovatel a disident)
- Milan Trunkát (veterán, příslušník RAF)
- Dominik Duka (politický vězeň z éry normalizace, arcibiskup pražský)
- Jiří Brady (přeživší holocaustu)
- Libuše Šilhanová (disidentka, signatářka Charty 77)
- Jan Vrba (jeden z posledních žijících vězňů tábora v Letech u Písku)
- Miloslav Vlček (bývalý arcibiskup pražský)
- Ota Rambousek (protinacistický a protikomunistický odbojář, agent chodec)
- Pavel Zajíček (hudebník, signatář Charty 77)
- Jan Urban (disident, signatář Charty 77)
- Jindřich Streit (fotograf)
- Jiřina Šíková (disidentka)

Dále pak například desítky rozhovorů s pamětníky holocaustu pořízené v Izraeli a další.

ÚSTR se dále podílí na dalších výstupech spojených s *Pamětí národa*:

- **Mobilní aplikace Paměť národa**
Během léta 2016 přibývaly v aplikaci nové trasy po místech paměti, které pokrývají všechny regiony v ČR, některé trasy vytvořili historici ÚSTR.
- **Vzdělávací projekty Post Bellum**
V rámci Letní školy Paměti národa, uspořádané ve dnech 21 – 24. srpna pro učitele zapojené do projektu *Příběhy našich sousedů*, vystoupili se svými prezentacemi též lektoři Skupiny vzdělávání ÚSTR.
- **Soutěž Příběhy 20. století**
28. dubna 2016 byly v pražském Domě U Kamenného zvonu vyhlášeny výsledky třetího ročníku dokumentaristické soutěže Příběhy 20. století, jejímž je ÚSTR partnerem. Čtvrtý ročník byl pak zahájen 30. října 2016, uzavřen a vyhlášen bude během jara roku 2017.

– Ceny Paměti národa

Již posedmé letos tvůrci Paměti národa ocenili pamětníky, kteří ve svém životě prokázali, že čest, statečnost a lidská důstojnost nejsou prázdňá slova. Ocenění v roce 2016 náleželo politickým vězňům 50. let Ludmile Váchalové a Jitce Malíkové z Čech a Antonu Tomíkovi a Rudolfovi Dobiášovi ze Slovenska. Symbolicky pak také byla cena předána Jiřímu Bradymu, přeživšímu holocaustu. Slavnostní večer konaný 17. listopadu v pražském Národním divadle přenášela Česká televize, Český rozhlas a Rozhlas a televízia Slovenska. Udílení se osobně zúčastnil předseda vlády ČR Bohuslav Sobotka, velvyslanec USA Andrew Shapiro a další osobnosti veřejného života. ÚSTR byl spoluorganizátorem akce a ředitel ÚSTR Zdeněk Hazdra osobně předával ocenění jednomu z laureátů.

Další vybrané prezentace projektu *Paměť národa* (konference, přednášky, workshopy)

24. ledna 2016 – Praha, kino Ponrepo – projekce *Příběhy českých a slovenských Židů žijících v Izraeli*. Na projekci představili autoři Adam Drda, Jan Horník a Robert Portel příběhy, které se jim podařilo zaznamenat během natáčení v Izraeli v uplynulém roce.

22. února 2016 – Wrocław, Polsko – závěrečná prezentace výsledků společného projektu *Polský rok 1980 a československá reakce na něj* s partnerem Osrodek Pamiec i Przystosoc. Zároveň byla dojednána spolupráce s polskými partnery na novém dokumentačním projektu *Slezsko: paměť multietnického regionu* (podpořeno Česko-polským fórem).

31. května – 1. června 2016 – Barcelona, Španělsko – prezentace *Paměti národa* v rámci konference *Evropské občanství v těžkých časech*. Konference sloužila nejen k diskuzím nad identitou a budoucností Evropy, ale i jako networkingové setkání různých evropských organizací. Konferenci pořádala Evropská komise ve spolupráci s EUROMem, Solidarity Foundation, Barcelonskou univerzitou a radnicí Barcelony.

11 – 12. června 2016 – Praha, obora Hvězda – první ročník *Běhu pro Paměti národa*, kterého se zúčastnilo téměř 500 sportovců. Jednalo se o fundraisingový běh a zároveň oslavu 10. výročí vysílání rozhlasového dokumentárního cyklu *Příběhy 20. století*. Akci spolupořádala Městská část Praha 6. Součástí celé akce se stala též velkoformátová výstava *Příběhy 20. století*, která kromě obory Hvězda našla uplatnění též v pražských ulicích a následně v dalších českých městech (Litomyšl, Nové Město na Moravě).

20. června 2016 – Bernartice, Račín údolí, okr. Jeseník – prezentace projektu *Paměť národa* spojená se zaškolením pro dokumentaristy projektu *Vzpomínky pro budoucnost* (dokumentace svědectví německých pamětníků vysídlených z Jesenicka).

6. září 2016 – Praha – přednáška o projektu *Paměť národa* pro studenty z USA v rámci programu CEA Study Abroad.

13. září 2016 – Praha, ÚSTR – *Preparative workshop of the project Romani Memory: Recollections of Roma from the Central European perspective*, kterého se zúčastnili realizátoři projektu z ČR, Polska, Slovenska a Maďarska.

6. října 2016 – Slaný, Knihovna Václava Štecha – vernisáž výstavy *Ještě jsme ve válce*, vycházející ze stejnojmenné komiksové publikace.

22 – 23. října 2016 – Třebíč, Dolní Vilémovice, Babice – exkurze pro členy Klubu přátel Paměti národa po místech paměti na Vysočině: Třebíč – bývalé židovské ghetto s výkladem pamětnice, Dolní Vilémovice – rodný dům Jana Kubiše, Babice, exkurze po stopách babického případu.

10. listopadu 2016 – Dobříš, ZŠ Trmka – přednáška o projektu *Paměť národa*.

11. listopadu 2016 – Praha a další místa v ČR – připomínka mezinárodního Dne válečných veteránů spojená s veřejnou sbírkou (do akce se zapojil též ÚSTR – Knihovna Jána Langošě).

17. listopadu 2016 – Praha, Národní třída – kromě udílení Cen Paměti národa se tvůrci Paměti národa zapojili do projektu *Korzo Národní – díky, že můžeme*, pro pouliční výstavu jsme připravili příběhy obsahující svědectví účastníků policejního masakru na Národní třídě 17. listopadu 1989 v místech, kde se přesně odehrály (na tvorbě výstavy se podílel též ÚSTR).

21. listopadu – 26. prosince 2016 – Praha, Dům národnostních menšin – výstava *Nejsme tu sami: příběhy našich menšin* představuje pamětnické příběhy zaznamenané v rámci stejnojmenného dokumentačního projektu. Výstava bude během roku 2017 instalována v dalších lokalitách.

28. listopadu 2016 – Praha – školení a prezentace projektu *Paměť národa* pro partnery – stážisty organizace Člověk v tísni z Egypta.

28. – 30. listopadu 2016 – Chorvatsko, Daruvar – prezentace projektu *Paměť národa* pro žáky tamní české školy, následovala prezentace v Českém domě. Akce byla součástí dokumentačního projektu *20. století ve vzpomínkách příslušníků české menšiny v Chorvatsku*.

Výstavy spojené s projektem *Příběhy našich sousedů* – během roku 2016 proběhla celá řada výstav vytvořených coby výstupy dokumentačního projektu pro školy *Příběhy našich sousedů* (Praha 10, Praha 6, Praha 3, Pardubice a další)

Příloha č. 14 – Zahranční návštěvy a exkurze v Ústavu

4. února 2016 představili Vojtěch Ripka a Čeněk Pýcha vzdělávací aktivity ÚSTR kolegům a kolegyním z Muzea Slovenského národního povstání v Banské Bystrici. Hosté se setkali také s ředitelem ÚSTR Zdeňkem Hazdrou.

23. února 2016 Ústav navštívili američtí studenti a studentky kurzu *USAC Stalinism in Eastern Europe* se svou lektorkou dr. Adélou Gjuricovou. Věnovala se jim Karina Hoření z oddělení vzdělávání ÚSTR a archivářka Jitka Bílková z ABS.

2. – 4. března 2016 se na půdě ÚSTR konal třídní workshop, jehož tématem bylo vytvoření jednotné databáze sovětských represí. Zorganizovalo jej sdružení Gulag.cz, zúčastnili se ho např. historik Alexandr Daniel, ředitelka petrohradské pobočky Memorialu Irina Flige, Andrej Blinušov z Memorialu v Rjazani či kurátorka vzdělávacích programů moskevského Memorialu Alexandra Polivanova.

11. března 2016 Vojtěch Ripka z oddělení vzdělávání ÚSTR připravil pro zahraniční studující v rámci programu *School for International Training* přednášku o roce 1968 v Československu.

11. května 2016 se ředitel ÚSTR Zdeněk Hazdra a členové projektu ÚSTR *Čechoslováci v Gulagu* setkali s ukrajinskými historiky Natálií a Olexandrem Rubljovými. Hlavním účelem jejich návštěvy v Ústavu byla dohoda o finální podobě společného česko-ukrajinského sborníku dokumentů *Velký teror na Ukrajině 1937–1938: Český rozměr*, jehož hlavním českým editorem je profesor Mečislav Borák.

22. června 2016 navštívili ÚSTR v rámci své pražské letní školy studenti a studentky Harvardovy univerzity. Vojtěch Ripka z oddělení vzdělávání studujícím představil projekt *Socialism Realised*, který přibližuje zahraničním zájemcům realitu komunistického režimu v Československu.

26. července 2016 prezentoval historik Milan Bárta korejským návštěvníkům aktivity ÚSTR a diskutoval s nimi o období komunistického režimu v Československu i o příčinách jeho pádu. Korejští hosté se také zajímali o činnost protikomunistického disentu a z ní plynoucí ohrožení pro disidenty i členy jejich rodin.

22. srpna 2016 náměstek ředitele ÚSTR Ondřej Matějka přivítal na půdě Ústavu ruskou disidentku Olgu Iofe Prochorovu, která v lednu 1969 demonstrovala v Moskvě proti srpnovému vpádu vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Setkání se zúčastnili také badatelé Adam Hradilek a Štěpán Černoušek a redaktorka Michaela Stoilova. Následující den vystoupila paní Iofe Prochorova před zaplněných sálem Knihovny Václava Havla.

3. září 2016 přijel na pozvání ÚSTR do České republiky z Izraele Petr Arton. V Ústavu pro studium totalitních režimů a Archivu bezpečnostních složek se seznámil s archivními dokumenty a poskytl historikům informace o své poválečné dráze osvětového důstojníka a spolupracovníka rozvědky, která vyvrcholila zatčením ve Velké Británii a vyhoštěním do Izraele.

20. září 2016 historik Jan Machala přednášel skupině amerických studujících o holocaustu. Přednáška byla doplněna návštěvou badatelny, kde si studenti a studentky prohlédli připravené související archiválie.

26. září 2016 navštívili ÚSTR vítězové a vítězky národních kol mezinárodní historické soutěže *Eustory*. Oddělení vzdělávání pro ně připravilo workshop s využitím vzdělávacího portálu *Socialism Realised. Life in Communist Czechoslovakia 1948–1989*.

4. října 2016 badatel Štěpán Černoušek přiblížil činnost ÚSTR delegaci ukrajinských a krymskotatarských novinářů.

8. října 2016 Karina Hoření a Ilana Seelinger z oddělení vzdělávání ÚSTR přednášely zahraničním studujícím Filozofické fakulty UK o historii Československa.

19. října 2016 zorganizovalo latinskoamerické oddělení Člověka v tísní návštěvu stážistů z Kuby v ÚSTR. Ujali se jich Čeněk Pýcha a Karina Hoření z oddělení vzdělávání.

8. listopadu 2016 představila Ilana Seelinger další skupině amerických studujících úspěšný vzdělávací projekt ÚSTR *Socialism Realised*.

10. listopadu 2016 navštívili Ústav mladí občanští aktivisté z Egypta. Po prezentaci činnosti ÚSTR i ABS následovala debata o reflexi historie, problémech přechodu k demokratickému režimu či nakládání s archiváliemi týkajícími se Státní bezpečnosti. Hosty zaujaly také informace o procesu s Jazzovou sekcí.

23. listopadu 2016 jsme v ÚSTR a ABS přivítali Jelenu Žemkovu a Juliju Seredu ze sdružení Memorial, které přijely do Prahy převzít Cenu ÚSTR za následováníhodné počiny při hájení principů demokracie, svobody a lidských práv. V budově Ústavu a Archivu se jich ujali ředitel ÚSTR Zdeněk Hazdra a ředitelka ABS Světlana Ptáčnicková, kteří je seznámili s aktivitami obou institucí. Obě dámy při návštěvě doprovázel badatel Štěpán Černoušek.

29. listopadu 2016 přednášela Karina Hoření z oddělení vzdělávání opět skupině amerických studentů a studentek z programu *USAC*. Tentokrát jim přiblížila problematiku genderových vztahů a genderové kultury v období československého socialismu.

1. prosince 2016 Karina Hoření a Jitka Bílková přivítaly na půdě ÚSTR a ABS skupinu studujících ze zahraničí, kteří v Praze pobývají v rámci studijního programu *East and Central European Studies* Filozofické fakulty UK. Tématem prezentace byly lustrace a tranzitivní justice.

5. prosince 2016 přijela do ÚSTR na exkurzi další skupina kubánských stážistů, jež pozvala do Prahy společnost Člověk v tísni. I tentokrát pro ně přednášku připravil Čeněk Pýcha.

13. prosince 2016 Karina Hoření a Adam Hradílek představili skupině ukrajinských učitelů projekt OMEGA, jehož cílem je vytvořit digitální aplikaci pro práci s prameny při výuce dějepisu.

Příloha č. 15 – Zahraniční služební cesty – podrobný přehled

Zahraniční služební cesty 2016					
Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Bratislava, Slovensko	19. 1.	Jan Kalous	ÚPN	Účast na jednání redakční rady časopisu Paměť národa v ÚPN.	V rámci jednání bylo ke schválení předloženo první číslo časopisu Paměť národa. Současně byla též diskutována úprava Statutu časopisu.
Lodž, Polsko	24. – 26. 1.	David Svoboda	Forum Ekonomické	Účast na 9. ročníku mezinárodního symposia <i>Forum Europa-Ukraina</i> v debatním panelu <i>Cooperation in Central Europe – What Place for Ukraine?</i> v rámci realizace projektu <i>Ukrajinská povstalecká armáda</i> .	V rámci vystoupení byly zohledněny historické perspektivy integrace střední Evropy ve světě současných krizí. Účast na konferenci přispěla k navázání nových kontaktů.
Mnichov, Německo	5. 2.	Markéta Těthalová – externistka	Sozialwerk Ackermann – Gemeinde	Prohlídka archivu, průzkum inventáře a diskuze nad možnostmi využití místních zdrojů, seznámení s dosavadním výzkumem tématu, rozhovor s pamětnicí paní Adrianou Jusel v rámci projektu <i>Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu (1938–1989)</i>	Reprezentace ÚSTR a jednání o další spolupráci.
Londýn, Velká Británie	6. – 18. 2.	Muriel Blaive		Pracovní pobyt v British Library v rámci projektu <i>Vládnoucí a ovládaní v Československu a Polsku (1945–1968): Praktické a metodologické výzvy v historizaci komplexního vztahu</i> , podpořeného Grantovou agenturou České republiky. <i>Pracovní jednání s dr. Martinem Brownem z Richmond University.</i>	
Stuttgart, Ludwigsburg, Německo	14. – 20. 2.	Pavel Zeman		Studium archiválií a odborné zahraniční literatury včetně pořízení kopií pro potřeby realizace projektu <i>Od eutanazie k vyhlazování židů</i> .	
Gdaňsk, Polsko	20. – 25. 2.	Čeněk Pýcha, Vojtěch Ripka	European Solidarity Centre	Účast na <i>Solidarity Academy 2016</i> a spoluorganizace workshopů <i>How politics, history and culture influence contemporary media discourse</i> a <i>Common and different ways of the transform in the V4</i> . Jednání o další spolupráci s European Solidarity Centre.	<i>Solidarity Academy 2016</i> byla uskutečněna za výrazné organizační i obsahové participace ÚSTR. ÚSTR zajistil nejen několik přípravných setkání, ale i řadu bodů programu. V rámci cesty byla otevřena cesta k partnerství s European Solidarity Centre pro další projekty.
Braunschweig, Německo	21.–24. 2.	Tereza Hannemann, Jaroslav Najbert	Georg Eckert Institut	Účast na mezinárodním sympoziu <i>Politics of memory practise</i> a diskuze nad zahraničními zkušenostmi s formáty multimediálních a vzdělávacích materiálů a učebnic v rámci projektu <i>D21 – vývoj nových forem</i> .	V rámci konference byly předneseny příspěvky na téma výzkumu ÚSTR na poli paměťové praxe v české didaktice soudobých dějin a proběhla prezentace vzdělávací aplikace <i>Československo 1939–1989</i> a výstupů její pilotáže.

Zahranční služební cesty 2016

Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Polsko, Vratislav	22. – 23.2.	Barbara Šabachová	Ošrodek Pamieć i Przyszłość	Seminář k projektu <i>Polský rok 1980 a československá reakce na něj</i> , jednání s partnerskou institucí Ošrodek Pamieć i Przyszłość o společném projektu <i>Slezsko: paměť multietnického regionu</i> .	Naplánování projektu <i>Slezsko: paměť multietnického regionu</i> , který byl realizován v roce 2016.
Mnichov, Německo	3. – 4. 3.	Ondřej Matějka		Prezentace ÚSTR na jubilejním, 20. setkání odborníků, zabývajících se v německojazyčném prostoru českými zeměmi a Slovenskem, <i>Bohemisten-Treffen</i> v Collegiu Carolinu.	V rámci setkání proběhla prezentace nové vědecké koncepce ÚSTR a prezentace call for papers k připravované konferenci <i>Jáchymov ve 20. století – Evropské místo paměti</i> .
Moskva a přilehlé oblasti, Rusko	3. – 15. 3.	Adam Hradilek		Dokumentace bývalých táborů Gulagu a jiných míst spojených s politickými represemi, pořizování skenů a kopií, setkání s místními odborníky pro potřeby realizace projektu <i>Čechoslováci v gulagu</i> .	V rámci cesty byly zdokumentovány bývalé tábory Gulagu, v nichž byli vězněni českoslovenští občané. Taktéž se podařilo získat stovky dokumentů a dobových fotografií k táborům a osudům jednotlivých vězňů.
Londýn, Exeter, Velká Británie	5. – 8. 3.	Muriel Blaive		Pracovní jednání s dr. Astrid Swenson z Brunel University a účast na konferenci v Exeteru v rámci mezinárodní pracovní skupiny <i>Criminalisation of Dictatorial Pasts in Europe and Latin America</i> .	Jednání o spolupráci, reprezentace ÚSTR.
Bratislava, Slovensko	6. – 10. 3.	Adam Havlík		Studium archiválií včetně pořízení fotokopií pro potřeby projektu <i>Dějiny StB 1945–1953</i> a připravované odborné studie v <i>Securitas Imperii</i> .	Získané materiály byly využity jako pramenná základna pro odbornou studii sborníku do <i>Securitas Imperii</i> .
Bánská Bystrica/ Slovensko	14. – 16. 3.	Milan Bárta, Markéta Doležalová, Zdeněk Hazdra, Jan Machala, Ondřej Matějka, Blanka Muralová, Martin Tichý, Jiří Urban, Stanislava Vodičková, Jan Vajskebr, Jan Zumr	Muzeum SNP, Univerzita Mateja Bela	Návštěva Muzea SNP, seznámení se s jeho odbornou činností a projednání možností spolupráce. Návštěva Univerzity Mateja Bela, prezentace aktivit ÚSTR a ABS studentům, přednáška J. Vajskebra zaměřená na vznik a existenci Protektorátu Čechy a Morava, jednání o budoucí spolupráci.	V rámci návštěvy Muzea SNP bylo dojednáno uzavření rámcové smlouvy o spolupráci v oblasti vzdělávání, výzkumu, výměny publikací, pořádání výstav a konferencí a zpřístupnění archiválií pro výzkumné účely.
Riga, Lotyšsko	14. – 16. 3.	Michal Hroza	Národní lotyšské historické muzeum v Rize, Lotyšské válečné muzeum	Prezentace výstavního projektu <i>Praha objektivem tajné policie</i> , zahájení expozice, prezentace publikací ÚSTR. Jednání s partnerskými institucemi o nové i pokračující spolupráci.	Zahájení expozice <i>Praha objektivem tajné policie</i> v historickém muzeu v Národním lotyšském muzeu v Rize. Jednání s partnery Lotyšského válečného muzea o navázání spolupráce či Lotyšskou židovskou obcí o prezentaci výstavy <i>Židé v Gulagu</i> .

Zahraníční služební cesty 2016					
Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Belfast, Spojené království Velké Británie a Severního Írska	18. – 25. 3.	Karina Hoření, Vojtěch Ripka	Euroclio	Účast na mezinárodní konferenci evropské asociace pro dějepisné vzdělávání <i>Euroclio Reimagining Remembrance – Dealing with the Legacy of a Violet Past in History and History Education</i> s prezentací online vzdělávacího rozhraní <i>Socialism Realised</i> . Účast na zasedání valného shromáždění Euroclio, jehož přidruženým členem je Oddělení vzdělávání od roku 2015.	Prezentace online vzdělávacího rozhraní <i>Socialism Realised</i> v rámci realizace projektu <i>Dějepis pro 21. století – vývoj</i> . Reprezentace ÚSTR.
Berlín, Německo	20. – 24. 3.	Adam Havlík, Tomáš Malínek		Studium archiválií včetně pořizování kopií pro účely přípravy monografie v projektu <i>StB a Stasi, vztahy a spolupráce československých a východoněmeckých bezpečnostních orgánů v letech 1969–1989</i> .	Získané materiály poskytnou pramenou základnu pro připravovanou monografii na téma spolupráce československých a východoněmeckých tajných služeb.
Astana, Karanganda, Džezkazgan, Kazachstán	20. – 28. 3.	Štěpán Černoušek	Česká televize	Příprava natáčení dokumentárního cyklu s Českou televizí <i>Čechoslováci v Gulagu</i> v rámci stejnojmenného projektu, setkání se zahraničními odborníky.	Dokumentace míst spojených s represemi Čechů a československých občanů v severním Kazachstánu v období 1918 – 1955.
Bratislava, Slovensko	29. 3. – 1. 4.	Jan Kalous	ÚPN	Účast na diskusním večeru ÚPN, studium archiválií, setkání badatelského týmu projektu <i>Dějiny StB 1945–1953</i> . Jednání v Historickém ústavu SAV v souvislosti s projektem <i>Dějiny StB 1945–1953</i> .	
Bratislava, Slovensko	30. 3. – 1. 4.	Milan Bárta	ÚPN	Účast na diskusním večeru ÚPN, studium archiválií, setkání badatelského týmu projektu <i>Dějiny StB 1945–1953</i> .	
Bratislava, Slovensko	30. 3. – 1. 4.	Pavel Kreisinger		Studium archiválií pro potřeby realizace projektu <i>Představitelé nacistického represivního aparátu</i> a pro potřeby připravované monografie <i>Představitelé gestapa na území Protektorátu Čechy a Morava</i> .	Aktualizace rukopisu připravované monografie <i>Představitelé gestapa na území Protektorátu Čechy a Morava</i> .
New York, USA	9. – 18. 4.	Muriel Blaive		Pracovní pobyt v New York Public Library za účelem studia literatury o hranicích v Československu i v ostatních zemích bývalého východního bloku. Účast na konferenci <i>Association for the Study of Nationalities</i> v Columbia University s konferenčním příspěvkem v rámci panelu <i>Defending the Narrative of National Suffering: Remembering World War II and Communism in Museums in Central and Eastern Europe</i> , předsednictví konferenčního panelu <i>The Past as a Productive Political Resource in (Post)Transition Societies</i> .	Reprezentace ÚSTR.

Zahranční služební cesty 2016

Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Bratislava, Slovensko	14. – 15. 4.	Jan Cholínský	ÚPN	Setkání s dr. Petrem Jaškem a jinými slovenskými historiky, účast na slavnostním programu u příležitosti 90. narozenin významného slovenského historika prof. Milana S. Ďurici, získání materiálů o polském politickém exilu.	S dr. Jaškem proběhla domluva ohledně uspořádání společných přednášek o českém a slovenského exilu.
Vatikán	14. – 18. 4.	Stanislava Vodičková, Veronika Vopátková		Kontrola digitalizace archivu Slovenské redakce Vatikánského rozhlasu a České redakce Vatikánského rozhlasu v projektu <i>Odboj a perzekuce křesťanů v době nacismu a komunismu (1939–1989)</i> .	Kontrola digitalizace archivu Slovenské i České redakce Vatikánského rozhlasu pro období 1948 – 1965, odstranění zjištěných závad a zajištění fotografií nenaskenovaných originálů pro účel doplnění virtuálního archivu.
Košice, Slovensko	15. – 17. 4.	Čeněk Pýcha	Filozofická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	Organizace a účast na workshopu <i>Stopy paměti v Košicích se zaměřením na využití veřejného prostoru ve výuce dějepisu.</i>	Reprezentace ÚSTR.
Užhorod, Lvov/Ukrajina	23. – 29. 4. 2016	Jan Dvořák, Jan Horník, Adam Hradílek		Studium archiválií pro potřeby realizace projektu <i>Dokumentace událostí moderních českých dějin (1939 – 1989) z perspektivy jednotlivých aktérů.</i>	
Bratislava, Slovensko	25. – 27. 4.	Petr Blažek, Jan Kalous		Studium archiválií pro projekty <i>Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989</i> a <i>Dějiny StB</i> . Aktivní účast na mezinárodní konferenci <i>Černobyl 1986 – minulost, důsledky, východiska</i> s příspěvkem P. Blažka <i>Černobylská havárie a opoziční hnutí v Československu</i> a J. Kalouse <i>Závod míru 1986 – komunistický sportovní symbol ve stínu Černobylu</i> . Živé vystoupení J. Kalouse v pořadu RTVS <i>Správy a komentáře</i> , rozhovor J. Kalouse pro německou redakci Slovenského rozhlasu.	Reprezentace ÚSTR na mezinárodní konferenci a v médiích.
Tübingen, Německo	3. 5. 2016	Václav Tollar	Knihovna Akademie věd ČR	Účast na prezentaci výrobce skenerů Zeutschel za účelem průzkumu parametrů jednotlivých typů knižních skenerů s ohledem na oddělení digitalizace.	Podrobné seznámení se skenery Zeutschel. Využití zkušeností pracovníků Knihovny Akademie věd s prací s těmito skenery.
Berlín, Německo	8. – 13. 5.	Adam Havlík, Tomáš Malínek		Studium archiválií včetně požívání kopií pro účely přípravy monografie v projektu <i>StB a Stasi, vztahy a spolupráce československých a východoněmeckých bezpečnostních orgánů v letech 1969–1989</i> .	Získané materiály poskytnou pramennou základnu pro připravovanou monografii na téma spolupráce československých a východoněmeckých tajných služeb.
Nordhausen, Německo	17. – 18. 5.	Alfons Adam		Studium archiválií pro potřeby realizace projektu <i>Nucená práce</i> .	

Zahraníční služební cesty 2016

Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Varšava, Toruň, Polsko	17. – 22. 5.	Muriel Blaive		Jednání s náměstkem kulturního atašé Velvyslanectví Francie v Polsku Mag. Sebastianem Durrmeyerem a kulturním atašé Stanislavem Pieretem ohledně plánované akce k 60. výročí událostí podzimu roku 1956 ve Varšavě. Jednání s Georgesem Minkem za účelem přípravy zvláštního vydání časopisu Nationalities Papers. Návštěva Muzea varšavského povstání pro účely příprav článku o Muzeu komunismu v Praze. Schůzka s Veronikou Pehe za účelem organizace společné konference v New York University of Prague. Účast na prezentaci nové knihy prof. Minka ve Varšavě. Účast na konferenci <i>(Collective) Memory of Communism in Postcommunist Europe – social practices, research, communication</i> s příspěvkem <i>Public and Private Discourse on the Communist Past in the Czech Republic</i> .	Jednání o možné spolupráci, jednání za účelem přípravy konference v New York University of Prague, reprezentace ÚSTR, navazování kontaktů.
Bratislava, Slovensko	18. – 21. 5.	Jan Kalous		Účast na III. konferenci policejních historiků s příspěvkem <i>Ochrana stranických a státních představitelů slovenský aspekt v rámci projektu – Dějiny StB</i> .	Reprezentace ÚSTR.
Paříž/Francie	22. – 24. 5.	Muriel Blaive		Účast na pracovní schůzi sítě <i>Criminalization of Dictatorial Pasts in Europe and Latin America</i> . Jednání o spolupráci s prof. Soniou Combe na konferenci, pořádané ÚSTR a New York University of Prague. Jednání za účelem přijetí příspěvku do zvláštního čísla Nationalities Papers.	Reprezentace ÚSTR, jednání o spolupráci na organizaci konference. Závazek organizace workshopu networku k psaní dějin na jaro 2017 v ÚSTR.
Budapešť, Maďarsko	24. – 26. 5.	Zdeněk Hazdra	Ústav pro soudobé dějiny, European Network Remembrance and Solidarity	Jednání s představiteli Evropské sítě Paměť a solidarita (European Network Remembrance and Solidarity) v souvislosti s konáním 5. mezinárodního symposia evropských institucí zabývajících se historií 20. století.	Projednání možností spolupráce, zejm. možnosti zapojení odborných pracovníků ÚSTR do mezinárodních vzdělávacích projektů, projednání možnosti organizační pomoci ÚSTR při uvedení výstavy <i>Freedom Express</i> v Praze, otevření možnosti vstupu ČR do sítě ENRS, jež bude předmětem dalšího jednání.
Budapešť, Maďarsko	24. – 26. 5.	Muriel Blaive		Účast na konferenci <i>5th European Remembrance Symposium 1956. Compact, Impact, Remembrance</i> a prezentace workshopu <i>Can we write the history of 1956 from a "Bottom Up" Perspective on the Basis of Regime Archives</i> . Návštěva Domu teroru.	Reprezentace ÚSTR, prezentace workshopu.

Zahraníční služební cesty 2016

Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Bratislava, Slovensko	26. – 27. 5.	Jan Cholínský		Studium archiválií pro potřeby projektu <i>Český exilový politický aktivismus a politická publicistika mimo Radu svobodného Československa</i> . Účast na mezinárodní konferenci <i>Rok 1945 – prelomový rok európskych a slovenských dejín</i> .	Příprava informativního článku o konferenci <i>Prelom dejín. Rok 1945 v slovenských a európskych dejínach</i> pro časopis <i>Paměť a dějiny</i> .
Barcelona, Španělsko	30. 5. – 2. 6.	Barbara Šabachová		Účast na konferenci <i>European Citizenship in Challenging Times</i> .	Diskuse nad tématy spojenými s evropským občanstvím, networkingové setkání různých evropských organizací.
Barcelona, Španělsko	30. 5. – 2. 6.	Vojtěch Ripka		Účast na konferenci <i>European Citizenship in Challenging Times</i> . V souvislosti s dokončením řešení projektu <i>Média a Historie, Historie a Média: Kreativní vzdělávání</i> . Účast na specializovaném programu <i>European Remembrance Network Meeting</i> .	Propagace portálu <i>Socialism Realised</i> , předjednání parametrů spolupráce s European Network Remembrance and Solidarity, projednání možností spolupráce s Berndem Wernerem a jeho projektem www.stasi-nsa.eu .
Barcelona, Španělsko	30. 5. – 2. 6.	Alfons Adam		Účast na konferenci <i>European Citizenship in Challenging Times</i> v rámci realizace projektu <i>Nucená práce</i> .	Reprezentace ÚSTR.
Debrecén, Maďarsko	1. – 4. 6.	Adam Havlík		Účast na mezinárodní konferenci <i>Popular Music in Eastern Europe Conference</i> s příspěvkem <i>You Can Always Get What You Want! Unofficial Music Markets in the State-socialist Czechoslovakia</i> v rámci realizace projektu <i>Dějiny státobezpečnostních složek v letech 1945–1953</i> .	Reprezentace ÚSTR, dojednání spolupráce na přípravě kolektivní monografie.
Radom, Polsko	12. – 14. 6.	Petr Blažek	IPN	Účast na mezinárodní konferenci <i>Miasta buntu w impérium sowieckim</i> s konferenčním příspěvkem o Pražském jaru 1968, poskytnutí rozhovoru polské rozhlasové stanici RDC.	Reprezentace ÚSTR na mezinárodní konferenci a v médiích, realizace projektu <i>Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989</i> .
Berlín, Německo	13. – 15. 6.	Alfons Adam		Studium archiválií pro potřeby realizace projektu <i>Nucená práce</i> .	
Varšava, Polsko	13. – 15. 6.	Čeněk Pýcha	European Network of Remembrance and Solidarity	Pracovní setkání v rámci projektu <i>Hi-story</i> , vznikajícím pod vedením ENRS, poskytnutí konzultačních služeb, návštěva Muzea of Polish Jews a Muzea of Warsaw Rising, jednání o dalším zapojení ÚSTR do projektu.	Reprezentace ÚSTR, prezentace zkušeností s projektem <i>Socialism Realised</i> .

Zahraníční služební cesty 2016					
Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Berlín, Německo	20. 6.	Vojtěch Ripka	OECD	Účast na pracovním jednání expertů a zvláštních vyslanců evropských zemí pro boj s antisemitismem.	Naplňování dlouhodobého záměru ÚSTR koordinovat aktivity proti antisemitismu, seznámení s aktuální situací v OECD, Evropské komisi a MZV, sběr informací o zahraniční praxi, počátek přípravy grantové přihlášky pro projekt <i>Facing Antisemitism and Antigypsyism</i> .
Mnichov, Německo	21. – 25. 6.	Petr Placák		Studium archiválií pro potřeby realizace projektu <i>Opus Bonum</i> .	
Bratislava, Slovensko	23. – 24. 6.	Petr Blažek	ÚPN, Polský institut v Bratislavě	Účast na diskusi o odrazu polských událostí v r. 1956 v Československu v rámci projektu <i>Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku</i> .	
Bratislava, Slovensko	30. 6.	Matěj Bílý		Studium archiválií pro potřeby realizace projektu <i>Převzetí, upevnění a proměny panství KSČ v českých zemích 1945–1956</i> .	
Freiburg, Německo	10. – 14. 7.	Alfons Adam		Studium archiválií pro potřeby realizace projektu <i>Nucená práce</i> .	
San Sebastian, Španělsko	11. – 13. 7.	Petr Placák	Asociación de Periodistas Europeos	Účast na mezinárodní konferenci <i>Authoritarian Temptations in EU</i> s příspěvkem <i>Způsob postupné destrukce demokracie v Československu po roce 1945 a jeho srovnání s autoritářskými tendencemi, které se objevují napříč Evropou</i> v souvislosti s realizací projektu <i>Opus Bonum</i> . Účast na panelové diskusi na madridské univerzitě.	Reprezentace ÚSTR na mezinárodní konferenci.
Berlín, Německo	17. – 23. 7.	Jan Zumr	Univerzita v Madridu	Studium archiválií pro potřeby realizace projektu <i>Nacistický bezpečnostní aparát a SS v Protektorátu Čechy a Morava</i> .	
Wroclaw, Polsko	22. – 24. 7.	Petr Blažek	IPN	Účast na festivalu <i>Wroclaw 2016</i> s přednáškou o dějinách Polsko-československé solidarity, studium odborné zahraniční literatury pro potřeby realizace projektu <i>Živé pochodně. Sebeupálení jako forma politického protestu v sovětském bloku 1968–1989</i> .	Reprezentace ÚSTR.
Bratislava, Slovensko	25. – 27. 7.	Adam Zítek		Studium archiválií a provádění rešerší pro potřeby projektu <i>Československá justice v letech 1948–1989 a její role při trestněprávní perzekuci odpůrců režimu</i> .	

Zahranční služební cesty 2016

Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Mnichov, Německo	3. – 10. 8.	Markéta Těthalová – ext.		Studium archiválií a digitalizace vybraných materiálů, realizace rozhovorů s pamětníky pro potřeby projektu <i>Odboj a perzekuce křesťanů v období nacismu a komunismu 1938–1989</i> .	
Londýn, Velká Británie	7. – 21. 8.	Muriel Blaive		Pracovní pobyt v British Library v rámci projektu <i>Vládnoucí a ovládaní v Československu a Polsku (1945–1968): Praktické a metodologické výzvy v historicizaci komplexního vztahu</i> , podpořeného Grantovou agenturou České republiky.	V rámci badatelského pobytu proběhlo studium odborné zahraniční literatury se zaměřením na politbyra a veřejné mínění jak v českém prostředí, tak i v ostatních zemích bývalého východního bloku.
Drážďany, Německo	11. 8.	Ondřej Matějka, Alfons Adam	Gedenkstättē Münchner Platz	Jednání s ředitelkou památníku Gedenkstättē Münchner Platz o spolupráci.	Dohoda o spolupráci při dokumentaci československých občanů popravených ve věznicích, již spravuje památník Gedenkstättē Münchner Platz.
Bratislava, Slovensko	22. – 23. 8.	Zdeněk Hazdra, Ondřej Petřílka	ÚPN	Účast na ministerské konferenci při příležitosti Evropského dne památky obětí totalitních režimů, zaměřené na téma růstu radikalismu v Evropě a vyrovnávání se s trestněprávními zločiny období totalitních režimů, prezentace příspěvku o specifických aspektech české zkušenosti s vyrovnáváním se se zločiny z období nacistického a komunistického režimu. Účast na pietním aktu uctění památky obětí komunistického režimu u tzv. brány ke svobodě.	Reprezentace ÚSTR.
Báňská Bystrica, Slovensko	28. – 30. 8.	Zdeněk Hazdra, Jan Vajskebr		Účast na oslavách 72. výročí vypuknutí Slovenského národního povstání.	Reprezentace ÚSTR na slavnostním předávání cen Muzea SNP a pietního aktu položení věnců.
Vídeň, Rakousko	28. 8. – 2. 9.	Jan Zumr		Studium archiválií a odborné zahraniční literatury včetně pořízení kopií pro potřeby projektu <i>Nacistický bezpečnostní aparát a SS v Protektorátu Čechy a Morava</i> .	
Bratislava, Slovensko	1. – 2. 9.	Karina Hoření		Účast na světovém kongresu <i>Czechoslovak Society for Arts and Sciences</i> s příspěvkem <i>Socialism Realised: Life in Communist Czechoslovakia 1948–1989</i> v rámci projektu <i>Dějepis pro 21. století – provoz</i> .	
Steyr, Rakousko	8. – 10. 9.	Alfons Adam		Účast na mezinárodní konferenci <i>Zwangsarbeit in Europa unter NS-Herrschaft. Unfreie Arbeit im transnationalen Vergleich</i> včetně moderace 3. panelu konference.	Reprezentace ÚSTR.

Zahraníční služební cesty 2016					
Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Berlín/ Německo	9. – 11. 9.	Vojtěch Ripka	Körber Stiftung European Solidarity Centre ERSN, Česko-německý fond budoucnosti	Účast na panelové diskusi <i>How does Revolution Work? The role of freedom, resistance and civil movements in European transformation processes</i> v rámci pilotního setkání Körber History Forum. Setkání s partnerskými institucemi.	Reprezentace ÚSTR, setkání se stávajícími partnery, navázání nových kontaktů se zástupci nadace Körber Stiftung a Bundeszentrale für Politische Bildung, propagace vzdělávacího portálu <i>Socialism Realised</i> .
Prybilny u Liptovského Mikuláše, Slovensko	16. – 18. 9.	Jan Horník, Adam Hradílek		Natáčení rozhovoru s pamětníkem Václavem Chadimem, studium archivních materiálů a pořizování fotografií. Pro potřeby projektu <i>Vybrané kapitoly z moderních československých dějin pohledem pamětníků</i> .	
Mauthausen, Rakousko	19. – 20. 9.	Alfons Adam		Účast na 8. <i>Dialogforu Mathausen</i> .	Reprezentace ÚSTR.
Murau, Rakousko	25. 9. – 1. 10.	Zdeněk Hazdra		Výzkumný pobyt ve Schwarzenberském archivu se zaměřením na studium materiálů v pozůstalosti Adolfa Schwarzenberga a Karla VI. Schwarzenberga.	Badatelský pobyt za účelem přípravy odborných článků do časopisu <i>Paměť a dějiny</i> , které vyjdou v roce 2017, a příspěvků na historicko-právní kolokvium k pozemkovým změnám v ČR po roce 1945 s důrazem na Lex Schwarzenberg.
Bělehrad, Srbsko	28. 9. – 1. 10.	Muriel Blaive		Účast na konferenci <i>Nostalgia on the Move</i> , organizované Muzeem pro jugoslávské dějiny, a prezentace příspěvku <i>Writing the history of Communism in the Czech Republic: Political Correctness vs. Nostalgia/Retro</i> .	Reprezentace ÚSTR na konferenci.
Bratislava, Slovensko	30. 9. – 1. 10.	Jaroslav Pinkas	Nenápadní hrdinovia, o. z.	Účast na didaktické konferenci pro slovenské učitele dějepisu <i>Dievčence a ženy proti totalite</i> s příspěvkem <i>Proměna obrazu ženy v totalitních režimech</i> .	Reprezentace ÚSTR, prezentace vzdělávacích materiálů ÚSTR.
Kyjev, Lvov, Ukrajina	30. 9. – 5. 10.	Adam Hradílek	SBU Kyjev, Muzeum věznic	Účast na mezinárodní konferenci <i>Contested Memories</i> , předání zdigitalizovaných materiálů, pracovní jednání o spolupráci v souvislosti s realizací projektu <i>Čechoslováci v Gulagu</i> .	Jednání o spolupráci na výzkumu tématu represí československých občanů v SSSR. Předání zdigitalizovaných materiálů archivu SBU.
Lvov, Ukrajina	3. – 5. 10.	Ondřej Matějka, Václav Tollar	Muzeum vězení, Generální konzulát ČR	Jednání o digitalizaci archivních fondů pobočky SBU ve Lvově se zaměřením na spisy československých občanů zadržovaných na území SSSR po vypuknutí druhé světové války s vedoucími pracovníky archivu a Muzea vězení a představiteli Generálního konzulátu ČR.	Jednání o spolupráci na digitalizaci archivních fondů za účelem dlouhodobé dokumentace příběhů československých občanů na území SSSR za druhé světové války.

Zahranční služební cesty 2016

Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Lublin, Polsko	11. – 16. 10.	Jiří Urban	Lucian Blaga University, Johannes Gutenberg University Mainz, The Institute for the Investigation of Communist Crimes and the Memory of the Romanian Exile, Bucharest	Účast na mezinárodní konferenci <i>Daily life in the Polish People's Republic compared with other Soviet Bloc countries</i> s příspěvkem <i>The transformation of the status of peasants in the post-war Czechoslovakia</i> . Návštěva etnografického Muzea Wsi Lubelskiej, návštěva bývalého koncentračního tábora Majdanek.	Reprezentace ÚSTR.
Charkov, Kyjev, Ukrajina	15. – 22. 10.	Petr Placák		Účast na přednáškovém turné na Foru Halyč u příležitosti nedožitých 80. narozenin Václava Havla s přednáškou o Václavu Havlovi a o čs. undergroundovém hnutí, účast na tiskové konferenci, vystoupení v charkovské regionální televizi o situaci v Československu po okupaci Moskvou v roce 1968 a o formách odporu proti normalizačnímu režimu, interview v kyjevském rozhlasu o čs. normalizaci, rozhovor v ukrajinské televizi o československém samizdatu a nezávislé kultuře.	Reprezentace ÚSTR prostřednictvím odborných přednášek a vystoupení v médiích.
Vídeň, Rakousko	17. – 19. 10.	Jan Vondryška, Michal Hroza	Knihovna Vídeňské univerzity	Instalace a zahájení výstavy <i>Ve znamení tří deklarácí</i> .	Zahájení expozice za účasti velvyslance ČR v Rakousku Jana Sechtera, profesora O. Rathkolba a Karla Schwarzenberga.
Vídeň, Rakousko	18. – 19. 10.	Zdeněk Hazdra, Pavla Foglová	Vídeňská univerzita	Účast na zahájení německojazyčné verze výstavy <i>Ve znamení tří deklarácí. Šlechta v letech nacistického ohrožení československého státu</i> na Vídeňské univerzitě a vystoupení v rámci diskuzního panelu věnovaného problematice aristokracie ve 20. století. Jednání o spolupráci.	Reprezentace ÚSTR, jednání o spolupráci výzkumných pracovníků ÚSTR na přednáškovém cyklu na Vídeňské univerzitě či o publikaci zpráv o činnosti ÚSTR v krajanském časopise <i>Vídeňské svobodné listy</i> a o prezentaci dvojazyčné česko-německé výstavy o českém exilu v Rakousku <i>Vídeňské svobodné listy 70. let</i> na českém území v roce 2017.
Washington, USA	18. – 31. 10.	Adam Hradilek	USHMM	Výzkumný a dokumentační pobyt spojený s pořizováním záběrů pro dokumentární film a s přednáškovou činností. Pracovní jednání s kolegy z USHMM o spolupráci ohledně výzkumu ukrajinských archivů. Účast na programu spojeném s oslavami svátku 28. října, pořádaným Velvyslanectvím ČR v USA a jednání o možné spolupráci s ÚSTR.	V rámci pobytu byly předány digitalizované dokumenty z ABS USHMM. Dále byla pro účely příprav dokumentárního cyklu <i>Čechoslováci v Gulagu</i> provedena dokumentace míst spojených se životem a působením Františka Poláka – bylo pořizeno na 40 záběrů. O aktivitách v rámci stejnojmenného projektu bylo na odborné půdě předneseno několik referátů, např. přednáška <i>The Legacy of the Soviet Gulag in today's Russia and Ukraine</i> .

Zahraníční služební cesty 2016

Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Londýn, Velká Británie	22. – 29. 10.	Muriel Blaive		Pracovní pobyt v British Library v rámci projektu <i>Vládnoucí a ovládaní v Československu a Polsku (1945–1968): Praktické a metodologické výzvy v historicizaci komplexního vztahu</i> , podpořeného Grantovou agenturou České republiky. Pracovní jednání s dr. Martinem Brownem z Richmond University a s dr. Astrid Swenson z Brunel University.	V rámci badatelského pobytu proběhlo setkání se zahraničními kolegy a studium odborné zahraniční literatury se zaměřením na politbyra a veřejné mínění jak v českém prostředí, tak i v ostatních zemích bývalého východního bloku.
Vídeň, Rakousko	2. – 4. 11.	Jan Zumr		Studium archiválií za účelem realizace projektu <i>Nacistický bezpečnostní aparát a SS v Protektorátu Čechy a Morava</i> .	
Berlín, Německo	6. – 11. 11.	Adam Havlík, Tomáš Malínek		Studium archiválií včetně pořizování kopií pro účely přípravy monografie v projektu <i>StB a Stasi, vztahy a spolupráce československých a východoněmeckých bezpečnostních orgánů v letech 1969–1989</i> .	Získané materiály poskytnou pramenou základnu pro připravovanou monografii na téma spolupráce československých a východoněmeckých tajných služeb.
Berlín, Německo	6. – 12. 11.	Pavel Zeman		Studium archiválií pro potřeby realizace projektu <i>Od eutanazie k vyhlazování židů</i> .	
Graz, Rakousko	9. – 12. 11.	Alfons Adam		Účast na mezinárodní konferenci <i>Photographs from the Camps of the Nazi Regime</i> s příspěvkem <i>Für uns arbeitet ganz Europa. National Socialist Forced Labor in the Photographic Archives of the Sudetenländische Treibstoffwerke AG Brüx</i> .	Reprezentace ÚSTR.
Záhřeb, Chorvatsko	9. – 13. 11.	Karina Hoření	NECE Networking European Citizenship Education	Účast na konferenci evropské asociace občanského vzdělávání <i>Crossing Borders Migration and Citizenship Education</i> a prezentace projektu Oddělení vzdělávání ÚSTR <i>Uprchlíci před nacismem v Praze</i> .	Reprezentace ÚSTR.
Washington, USA	16. – 27. 11.	Muriel Blaive, Karina Hoření, Marián Lóži, Jakub Šlouf, Jiří Urban		Aktivní účast na mezinárodní konferenci <i>Association for Slavic, East European and Eurasian Studies</i> s předsednictvím a vystoupením v rámci panelu <i>At Long Last: New Approaches and New Methodology on the Stalinist Period in Czechoslovakia</i> . Studium odborné zahraniční literatury v Library of Congress a materiálů v National Archives.	Sběr materiálů pro realizaci projektů, navazování kontaktů, reprezentace ÚSTR.
zámek Weesenstein, Německo	18. 11.	Alfons Adam		Účast na workshopu k výstavě <i>Deutsche und Tschechen in der Tschechoslowakei und im Reichsgau Sudetenland 1918–1945</i> .	Reprezentace ÚSTR.

Zahraníční služební cesty 2016

Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Bratislava, Slovensko	22. – 24. 11.	Milan Bárta, Jan Kalous	ÚPN, Konrad Adenauer Stiftung	Účast na mezinárodní konferenci <i>Akcie, zločiny a obete Štátnej bezpečnosti a Pohraničnej stráže v rokoch 1945–1989</i> s příspěvkem M. Bárty <i>Pokus o únos Roberta Valucha z Rakouska</i> a J. Kalouse <i>Oceňovaný a zatracovaný Andrej Keppert, spoluvůrce politických procesů</i> .	Reprezentace ÚSTR.
Budapešť, Maďarsko	28. – 30. 11.	Jan Dvořák	Akademie věd	Účast na mezinárodní konferenci <i>Esterházy János slovensko-maďarský politik, jeho osudy v Gulagu</i> s příspěvkem <i>Osudy československých občanů zavlečených po roce 1945 do SSSR</i> .	Reprezentace ÚSTR.
Daruvar, Chorvatsko	28. 11. – 30. 11.	Barbara Šabachová	Český dům v Daruvaru	Závěrečná prezentace projektu <i>20. století ve vzpomínkách příslušníků české menšiny v Chorvatsku</i> . Představení projektu <i>Paměť národa</i> žákům 8. třídy české školy v Daruvaru.	Reprezentace ÚSTR, navázání spolupráce s místní českou komunitou, prezentace projektu v místním tisku a rozhlase.
Tel Aviv, Izrael	2. – 8. 12.	Jan Horník	Post Bellum, Velvyslanectví ČR, České kulturní centrum v Izraeli	Natáčení rozhovorů pamětníků, bývalých československých občanů a občanů žijících v Izraeli na téma holocaust, emigrace, vznik státu Izrael.	Upevnění vztahů s partnerskými institucemi, zajištění rozhovorů s Margalit Sonnenfeldovou, Věrou Idan a Magdou Barneovou.
Užhorod, Lvov, Ukrajina	3. – 10. 12.	Jan Dvořák, Adam Hradilek		Studium archiválií včetně pořizování skenů pro potřeby realizace projektu <i>Čechoslováci v Gulagu</i> . Jednání o další spolupráci po úmrtí odborného spolupracovníka.	
Berlín, Německo	5. – 9. 12.	Jan Zumr		Studium archiválií pro potřeby realizace projektu <i>Nacistický bezpečnostní aparát a SS v Protektorátu Čechy a Morava</i> .	
Berlín, Německo	6. 12.	Ondřej Matějka		Účast na ustavujícím zasedání nově jmenované Vědecké spolkové nadace <i>Stiftung Flucht, Vertreibung, Versöhnung</i> .	
Wrocław, Varšava, Polsko	7. – 9. 12.	Štěpán Černoušek	IPN, Fundacja Dialogu i Kultury, Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, organizace <i>Za Wolna Rosie</i> , České centrum ve Varšavě	Prezentace portálu <i>Gulag Online</i> polským partnerům a zájemcům z řad polské veřejnosti v souvislosti s realizací projektu <i>Čechoslováci v Gulagu</i> .	Reprezentace ÚSTR, prezentace portálu <i>Gulag Online</i> , jež vyústila v zájem o další spolupráci a společném rozvoji projektu ze strany IPN a ostatních institucí.
Katovice, Polsko	7. – 9. 12.	Petr Blažek	Ślaskie Centrum Wolności i Solidarności	Účast na mezinárodní konferenci <i>Świat wobec stanu wojennego 1981–1983 r.</i> s příspěvkem na téma <i>Československé ohlasy na výjimečný stav v PLR 1981–1983</i> .	Reprezentace ÚSTR.

Zahraníční služební cesty 2016					
Místo	Termín	Účastníci za ÚSTR	Partnerské instituce/osoby	Obsah	Přínos
Bratislava, Slovensko	8. – 9. 12.	Jan Kalous	ÚPN	Účast na jednání redakční rady časopisu Paměť národa v ÚPN.	Během jednání rady byl prodiskutován a schválen obsah časopisu Paměť národa č. 1/2017. Proběhla též kontrola hesel pro biografický slovník StB.
Bratislava, Slovensko, Budapešť, Maďarsko	12. – 13. 12.	Štěpán Černoušek	Výbor pro národní paměť NEB, Slovenské Post Bellum	Prezentace portálu <i>Gulag Online</i> .	Reprezentace ÚSTR.
Linec, St. Pölten, Rakousko, Mnichov, Německo	13. – 16. 12.	Alfons Adam		Studium archiválií v souvislosti s realizací projektu <i>Nucená práce</i> .	
Řím, Itálie	15. – 17. 12.	Stanislava Vodičková	Pontificia Università San Tommaso d'Aquino	Účast na zahájení výstavy <i>Amare il bene e contrapporsi al male</i> ve Francouzském kulturním centru v Římě, přednáška o kardinálu Beranovi pro VŠ studenty Pontificia Università San Tommaso d'Aquino v rámci oslav bl. Cormiéra OP.	Reprezentace ÚSTR.

Akvizice a delimitace archiválií a archivních souborů – plánované vnější								
Oddělení	Popis	Termín		Poznámka k průběhu	Převzato bm	Bm k odeslání	Získaných UJ (karton, balík atd.)	Odeslaných UJ (karton, balík atd.)
1. oddělení	Delimitace archiválií vzniklých činností Úřadu na ochranu ústavy a demokracie (ÚOOÚ) po rozhodném datu 15. 2. 1990 příslušným institucím (BIS).	03/2016				1,02 bm		7 kartonů
	Akvizice archiválií bývalé Hlavní správy rozvědky.	07/2016				0,36 bm		3 kartony
2. oddělení	Delimitační a skartační řízení u útvarů PČR. Akvizice a řádná kontrola archiválií předaných útvaru Cizinecké policie ČR.	12/2016		plánováno jen cca 700 bm	2 568 bm		6 115 karto-téčních krabic	
3. oddělení	Skartační řízení u útvarů MV a Policie ČR, popř. u obecních úřadů obcí s rozšířenou působností (agenda OP a ŘP), vnější delimitace archiválií z jiných archivů a institucí.	průběžně		0	4,28 bm		41 balíků	
	Vypracování protokolů o provedení skartačního řízení.	průběžně	počet protokolů	8 protokolů				

Akvizice a delimitace archiválií a archivních souborů – neplánované vnější								
Oddělení	Popis/původce	Termín	Splněno (v %)	Poznámka k průběhu	Převzato bm	Bm k odeslání	Získaných UJ (karton, balík atd.)	Odeslaných UJ (karton, balík atd.)
3. oddělení	Dar – personální spisy.				0,08 bm		10 svazků	
	NA – úřední knihy štábu CO MV.				0,02 bm		2 knihy	
Souhrn – akvizice vnější								
1. oddělení					0,36 bm		3 kartony	
2. oddělení					2 568 bm		6 115 kartotéč- ních krabic	
3. oddělení					4,38 bm		41 balíků, 10 svazků, 2 knihy	
ABS					2 572,74 bm		viz výše	
Souhrn – delimitace vnější								
1. oddělení						1,02 bm		7 kartonů
2. oddělení								
3. oddělení								
ABS						1,02 bm		7 kartonů

Zpracovávání a zpřístupňování archivních souborů						
Oddělení	Popis	Termín	Celkový rozsah	Hotovo	Rozsah zpracování	Poznámka
1. oddělení	Zpracovávání podkladů pro archivní pomůcku – fond Zpravodajská správa Generálního štábu ČSLA – operativní svazky (NAD 582).	12/2016	2 937 kartonů	200 kartonů	200 kartonů	
	Zpracovávání podkladů pro archivní pomůcku – Zpravodajská správa Generálního štábu ČSLA – neoperativní část (část fondu NAD 583).	12/2016	405 kartonů	30 kartonů	40 kartonů	Splněno nad rámec plánu – celkem 54 kartonů.
	Zpracovávání podkladů pro archivní pomůcku – MTH (materiály trvalé hodnoty) I. správy MV (část fondu NAD 595 I. správa SNB – operativní svazky).	12/2016	459 kartonů	67 kartonů	50 kartonů	
	Zpracovávání podkladů pro archivní pomůcku – fond Agenturní svazky (NAD 36).	12/2016	400 kartonů, 86 kartotéčních krabic	60 kartotéčních krabic	26 kartotéčních krabic, dále dle stěhování	Plus nad rámec plánu práce splněn i zbytek celého fondu – 400 kartonů a 86 kartotéčních krabic.
	Zpracovávání podkladů pro archivní pomůcku – fond Svazková agenda Správy zpravodajské techniky (NAD 245) – vytvoření soupisu archivních čísel.	12/2016	232 cívek	186 cívek	46 cívek	

Zpracovávání a zpřístupňování archivních souborů						
Oddělení	Popis	Termín	Celkový rozsah	Hotovo	Rozsah zpracování	Poznámka
1. oddělení	Přidělení nových signatur archiváliím fondu Správy sledování MV (NAD 238) – pokračování.	12/2016	650 kartonů	200 kartonů	100 kartonů	Splněno nad rámec plánu – celkem 282 kartonů (o 182 kartonů více).
	Uspořádání a soupis archiválií fondu Skartační komise – MV (NAD 241), Ústí nad Labem (NAD 243), České Budějovice (NAD 244), Hradec Králové (NAD 252), Plzeň (NAD 253), Ostrava (NAD 254) – ukončení přípravy na vytěžení dat a pokračování dohledávání archiválií.	12/2016	42 kartonů	20 kartonů	22 kartonů	Dokončeno 10 kartonů.
	Pokračování v tvorbě archivních pomůcek u fondů Vyšetřovacích spisů (NAD 29), příprava úvodního listu, popisů, tiráže, úvodu, vytvoření verze pro tisk a publikování na webových stránkách Archivu.	průběžně	9 soupisů	0 soupisů	3 soupisy	Dokončeno jen V–ČB.
	Skartační protokoly VKR – osobní svazky (část fondu III. správy SNB – operativní svazky v rámci NAD 426) – vytváření archivní pomůcky a odkazové databáze.	12/2016	9 kartonů	2 kartony	2 kartony	

Zpracovávání a zpřístupňování archivních souborů

Oddělení	Popis	Termín	Celkový rozsah	Hotovo	Rozsah zpracování	Poznámka
2. oddělení	Fond X. správy SNB (A 36 – NAD 56), ukončení pořádání a dokončení inventáře.	06/2016	cca 200 kartonů	162 kartonů	cca 40 kartonů	Přerušeno z důvodu plnění jiných úkolů (viz níže – průzkum souboru centrály MV) – zbývá cca 8 kartonů.
	Dokončení přemanimulace a archivní pomůcky fondu IV. správa SNB (A 25 – NAD 38) a její publikování a webu Archivu.	04/2016	141 kartonů	109 kartonů	cca 30 kartonů	
	Zpracování zbývajících částí písemností přírůstků Muzea SNB a publikace soupisu.	06/2016	cca 150 kartonů	115 kartonů	cca 35 kartonů	
	Revize prozatímního inventárního soupisu fondu 310, příprava elektronické archivní pomůcky.	10/2016	121 kartonů, 11 kartoték	121 kartonů	revize soupisu	Přeloženo na následující rok z důvodu stěhování.
	Zpracování fondu A 2/10 včetně přípravy archivní pomůcky.	10/2016	43 kartonů	0 kartonů	43 kartonů	
	Průzkum neuspořádaných písemností centrály ministra vnitra z 60.–80. let 20. stol.	12/2016	431 kartonů / 175 šanonů / 30 kartoték	140 kartonů	589 kartonů	Z důvodu předání 3. oddělení proběhl průzkum a základní soupis celého souboru.
	Revize a příprava archivních pomůcek (fondy A) pro zveřejnění v eBadatelně.	nový úkol	15 fondů (inventářů)	0 z 15 fondů (inventářů)	15 fondů (inventářů)	

Zpracovávání a zpřístupňování archivních souborů						
Oddělení	Popis	Termín	Celkový rozsah	Hotovo	Rozsah zpracování	Poznámka
3. oddělení	Vytvoření manipulačních seznamů k fondům O–StB Hodonín a O–StB Gottwaldov.	12/2016	4,56 bm	0 bm	4,56 bm	Pozastaveno z důvodu upřednostnění neplánovaných prací při realizaci projektu eBadatelny.
	Přepsání stávajících seznamů písemností O–StB Brno-venkov, O–StB MS SNB Brno, O–StB Prostějov a O–StB Třebíč do elektronické podoby – vytvoření základu archivní pomůcky.	12/2016			pouze přepisy	
	Pořádání fondu 19. děčínské brigády.	12/2016	60 kartonů	0 kartonů	40 kartonů	Splněno nad rámec plánu – celkem 55 kartonů.
	Průzkum neuspořádaných písemností kádrového útvaru MV z 50.–70. let 20. stol.	12/2016	20 bm	4,8 bm	5 bm	
	Příprava archivní pomůcky k fondu 7. brigády PS Sušice k umístění na webové stránky ABS.	03/2016			zpracování inventáře	
	Revize a příprava archivních pomůcek (fondy A) pro zveřejnění v eBadatelně.	nový úkol	31 fondů (inventářů)	0 z 31 fondů (inventářů)	25 fondů (inventářů)	
	Vytvoření inventárního seznamu fondu A 8.	nový úkol			zpracování inventáře v elektronické podobě	

Rozvoj databázových vyhledávacích nástrojů ABS

Oddělení	Popis	Termín	Dosavadní rozsah	Rozsah zpracování	Počet vytvořených záznamů	Poznámka k průběhu / vyhodnocení
1. oddělení	Identifikace údajů v tabulce pro přípravu dílčích poznatků z OB (doplnění signatur a názvů svazků).	12/2016	0 z 10 544 záznamů	8000 záznamů	10 544	Doplněno všech 10 544 záznamů.
	Dokončení tvorby seznamu archiválií k části fondu Zpravodajská správa Generálního štábu ČSLA – neoperativní část, tzv. balíkový fond (část fondu NAD 583) a její publikace na webu ABS.	08/2016		jazyková korektura a publikace soupisu		
2. oddělení	Zpracování jmenného rejstříku k evidenci emigrantů a navrátilců (součást NAD 37); mikrofilmová část, spisy výpovědí.	06/2016	cca 500 mikrofiší a 7 kartonů	cca 500 mikrofiší a 7 kartonů	488	Dokončeno.
	Opravy databáze kartotéky tzv. Studijního ústavu.	průběžně	cca 400 000 karet z cca 1 300 000	cca 200 000 karet	cca 275 000 karet	Překročeno o cca 75 000 karet.
3. oddělení	Kontrola konvertovaných inventářů KS SNB Hradec Králové a Ostrava.	12/2016	0 z 46 fondů (inventářů)	46 fondů (inventářů)	19 fondů (inventářů)	Dokončeno KS SNB Hradec Králové (19 inventářů), KS SNB Ostrava přesunuta na 2017.
	Porovnávání souboru OEK fondu HS PS a OSH s databází OEK.	průběžně	1,89 bm z 11,5 bm	4,6 bm	3161 záznamů	Splněno nad rámec plánu – celkem 8,19 bm.
	Kontrola a oprava evidencí personálního depozitáře u fondu personálních spisů příslušníků MV.	průběžně	65,4 bm z 2836 bm	65 bm	68,88	Splněno nad rámec plánu – celkem 68,88 bm.
4. oddělení	Příprava digitalizovaných archiválií pro publikaci v eBadatelně – svazky KR/TS.	nový úkol	0 z cca 44 000 signatur	cca 20 000 signatur	cca 21 000 signatur	Nový úkoly zadány v průběhu roku – ve spolupráci s 1. oddělením.
6. oddělení	Přepisy inventářů – dokončení řady centrálních útvarů, přepis řady MV ČSR a vězeňství, započetí přepisu teritoriální StB.	průběžně	30 z cca 110 knih	30 knih	92 000	Celkem přepsáno 49 knih.
	Přepisy dohledaných protokolů ČB.	nový úkol		7 knih	6 350	
	Příprava fondů pro publikaci formou dálkového přístupu – fondy A 6/3, A 6/4, MNB, H 1 (část), V (část).	průběžně		zpráva o výsledku		Celkem vloženo 9 fondů (o 4 více). Fondy H 1, V a MNB nahrazeny fondy A 8, A 8/1 a A 2/3.
	Vytvoření editačního prostředí pro opravy hlavní evidenční databáze ABS.	03/2016		zpráva o výsledku		Vytvořeno, nasazeno do produkce dle plánu.

Příloha č. 18 – Přehled činnosti badatelen

Badatelna Siwiewcova								
Oddělení	Popis	Měsíc	Počet badatelů	Badatelské návštěvy	Počet připravených inventárních jednotek/signatur	Počet předložených inventárních jednotek/signatur	Z toho digitalizovaných	Vydaných CD + DVD
1. oddělení	Komplexní badatelské služby, evidence předložených archiválií, badatelských listů a návštěv; evidence a kontrola zápůjček; vyhotovování kopií archiválií. Vyřizování badatelských žádostí.	leden	84	90	603	458	172	40
		únor	111	115	1 554	873	416	99
		březen	203	208	939	677	327	81
		duben	81	151	955	904	246	76
		květen	117	185	1 133	1 116	379	75
		červen	88	161	844	1 022	309	91
		červenec	48	78	502	522	206	30
		srpen	123	183	866	1 171	560	69
		září	56	124	679	575	152	22
		říjen	74	141	899	853	373	57
		listopad	72	129	1 035	1 049	319	61
		prosinec	53	102	934	851	246	71
		CELKEM		1 110	1 667	10 943	10 071	3 705

Badatelna Struha								
Oddělení	Popis	Měsíc	Počet badatelů	Badatelské návštěvy	Počet připravených inventárních jednotek/signatur	Počet předložených inventárních jednotek/signatur	Z toho digitalizovaných	Vydaných CD + DVD
2. oddělení	Komplexní badatelské služby, evidence předložených archiválií, badatelských listů a návštěv; evidence a kontrola zápůjček; vyhotovování kopií archiválií. Vyřizování badatelských žádostí.	leden	123	199	2 336	2 735	1 568	96
		únor	104	228	2 092	1 873	857	78
		březen	127	276	3 080	2 144	1 265	61
		duben	93	255	3 150	1 986	866	60
		květen	58	211	1 613	2 088	1 014	50
		červen	72	231	2 772	2 187	920	55
		červenec	34	98	1 113	1 100	215	37
		srpen	96	266	1 784	2 877	805	74
		září	47	175	1 307	1 655	573	44
		říjen	49	189	1 678	1 456	411	26
		listopad	43	205	2 314	2 401	661	51
		prosinec	23	121	1 796	1 351	372	28
		CELKEM		869	2 454	25 035	23 853	9 527

Badatelna Kanice

Oddělení	Popis	Měsíc	Počet badatelů	Bada- telské návštěvy	Počet při- pravených inven- tárních jednotek/ signatur	Počet předlo- žených inven- tárních jednotek/ signatur	Z toho digitalizo- vaných	Vydaných CD + DVD
3. oddělení	Komplexní badatelské služby, evidence předložených archiválií, badatelských listů a návštěv; evidence a kontrola zápůjček; vyhotovování kopií archiválií. Vyřizování badatelských žádostí.	leden	28	31	240	332	92	12
		únor	23	53	575	774	84	12
		březen	53	52	598	457	93	13
		duben	25	56	806	805	84	3
		květen	10	26	383	385	196	8
		červen	19	43	578	692	141	6
		červenec	16	37	297	366	109	8
		srpen	11	33	294	510	187	9
		září	26	47	1 059	1 110	18	3
		říjen	17	45	711	688	52	4
		listopad	9	45	952	874	42	4
		prosinec	8	34	257	621	36	2
		CELKEM		245	502	6 750	7 614	1 134

Souhrn všechny badatelny

Oddělení	Popis	Měsíc	Počet badatelů	Bada- telské návštěvy	Počet při- pravených inven- tárních jednotek/ signatur	Počet předlo- žených inven- tárních jednotek/ signatur	Z toho digitalizo- vaných	Vydaných CD + DVD
Celkem	Celkový přehled ABS.	leden	235	320	3 179	3 525	1 832	148
		únor	238	396	4 221	3 520	1 357	189
		březen	383	536	4 167	3 278	1 685	155
		duben	199	462	4 911	3 695	1 196	139
		květen	185	422	3 129	3 589	1 589	133
		červen	179	435	4 194	3 901	1 370	152
		červenec	98	213	1 912	1 988	530	75
		srpen	230	482	2 944	4 558	1 552	152
		září	129	346	3 045	3 340	743	69
		říjen	140	375	3 288	2 997	836	87
		listopad	124	379	4 301	4 324	1 022	116
		prosinec	84	275	2 987	2 823	654	101
		CELKEM		2 224	4 623	42 728	41 538	14 366

eBadatelna								
Oddělení	Popis	Měsíc	Počet bada- telských přístupů	Počet prohlíže- ných inv. jednotek	Počet vložených záznamů (inv. j.)	Celkový počet záznamů (inv. j.)	Počet nově zpřístup- něných skenů	Počet zpřístup- něných skenů
6. oddělení	Správa a doplňování elektronického archivu.	leden	0	0	0	0	0	0
		únor	0	0	0	0	0	0
		březen	238	1 438	5 570	5 570	280 896	280 896
		duben	112	561	0	5 570	0	280 896
		květen	63	438	0	5 570	0	280 896
		červen	76	527	0	5 570	0	280 896
		červenec	76	929	0	5 570	0	280 896
		srpen	91	514	0	5 570	0	280 896
		září	63	267	0	5 570	0	280 896
		říjen	67	442	628	6 198	0	280 896
		listopad	104	2 167	22 859	29 057	37 294	318 190
		prosinec	71	1 515	0	29 057	247 485	565 675
		CELKEM		961	8 798	29 057	29 057	565 675

Badatelna Siwiecova				
Oddělení	Popis	Počet žádostí	Vyřízených anotací / stanovisek	Počet osob
1. oddělení	Vyřizování badatelských žádostí dle zákona č. 499/2004 Sb. a zákona č. 107/2002 Sb. a zvláštních zákonů; vyřizování úředních žádostí.	1 481		
	Vyřizování agendy NBÚ – zpracovávání anotací.		320	838
2. oddělení	Vyřizování badatelských žádostí dle zákona č. 499/2004 Sb. a zvláštních zákonů; vyřizování úředních žádostí.	589		
	Vyřizování úředních žádostí agendy zákona č. 255/1946 Sb. a č. 357/2005 Sb.		6	
	Vyřizování agendy státního občanství.		135	164
3. oddělení	Vyřizování badatelských a úředních požadavků podle zákona č. 499/2004 Sb. a dalších zvláštních zákonů.	621		
	Vyřizování agendy řídičských průkazů.		39	

Příloha č. 20 – Přehled činnosti evidenčního pracoviště (tzv. lustrační agenda)

Agenda lustrační												
Oddělení	Popis	Měsíc	Počty úředních žádostí									
			NBÚ	MV – bezp. odbor	ÚZSI	ÚDV	MO – vojen- ské zprav.	Policie ČR	BIS	Vězeň- ská služba	Ostatní	Celkem
6. oddělení	Vyhledávání v databázích Archivu bezpečnostních složek v rámci vyřizování požadavků státních úřadů dle příslušných právních předpisů (zákony č. 181/2007 Sb., č. 499/2004 Sb., č. 140/1996 Sb., č. 412/2005 Sb., č. 451/1991 Sb., č. 279/1992 Sb.).	leden	28	13	9	7	1	0	8	0	15	81
		únor	26	12	6	8	1	0	6	0	24	83
		březen	21	12	6	12	2	0	3	0	35	91
		duben	27	12	7	12	1	1	1	0	29	90
		květen	25	11	11	14	2	1	6	0	37	107
		červen	23	11	6	4	3	1	6	0	25	79
		červenec	21	8	8	11	2	2	8	0	22	82
		srpen	27	8	5	6	0	0	7	0	19	72
		září	19	9	6	8	2	2	2	0	29	77
		říjen	23	9	8	13	4	5	1	0	24	87
		listopad	22	9	6	9	1	2	5	0	35	89
		prosinec	27	13	11	8	3	0	5	0	19	86
		CELKEM	289	127	89	112	22	14	58	0	313	1 024
		Měsíc	Počty lustrovaných jmen – úřední žádosti									
			NBÚ	MV – bezp. odbor	ÚZSI	ÚDV	MO – vojen- ské zprav.	Policie ČR	BIS	Vězeň- ská služba	Ostatní	Celkem
		leden	247	592	138	14	3	0	11	0	189	1 194
		únor	258	622	111	11	62	0	6	0	239	1 309
		březen	240	500	163	40	18	0	3	0	387	1 351
		duben	230	593	128	27	28	1	1	0	372	1 380
		květen	259	734	216	25	30	1	7	0	355	1 627
		červen	268	565	43	13	14	1	6	0	241	1 151
		červenec	253	369	85	30	18	14	17	0	274	1 060
		srpen	237	225	188	6	0	0	12	0	239	907
		září	183	174	56	40	34	2	2	0	371	862
		říjen	238	188	153	34	28	6	1	0	364	1 012
		listopad	261	272	120	23	1	2	9	0	274	962
		prosinec	280	314	273	47	42	0	7	0	140	1 103
		CELKEM	2 954	5 148	1 674	310	278	27	82	0	3 445	13 918

Vyhledávání pro agendu 262		Měsíc	Počet žádostí	Počet prověřovaných osob
6. oddělení	Vyhledávání v databázích Archivu bezpečnostních složek v rámci vyřizování agendy zákona č. 262/2011 Sb.	leden	7	7
		únor	12	13
		březen	12	15
		duben	10	12
		květen	3	4
		červen	13	37
		červenec	9	98
		srpen	12	20
		září	13	23
		říjen	7	22
		listopad	8	16
		prosinec	10	14
		CELKEM	116	281
		Vyhledávání pro badatele		Měsíc
	Vyhledávání v databázích Archivu bezpečnostních složek v rámci vyřizování požadavků badatelské veřejnosti.	leden	214	786
		únor	151	645
		březen	210	890
		duben	201	794
		květen	121	440
		červen	140	498
		červenec	95	353
		srpen	95	490
		září	222	672
		říjen	81	375
		listopad	109	537
		prosinec	67	339
		CELKEM	1 706	6 819

	Vyhledávání v kartotékách 2. oddělení – počet lustrovaných jmen	Měsíc	Badatelské žádosti	Agenda 262	Agenda státního občanství
2. oddělení	Vyhledávání podkladů v kartotékách k fondům Studijního ústavu MV, v kartotékách Ochrana státního tajemství, Vystěhovalci a emigranti.	leden	984	35	14
		únor	803	54	21
		březen	938	25	57
		duben	809	51	66
		květen	1 408	28	35
		červen	804	46	32
		červenec	508	14	27
		srpen	677	51	27
		září	952	30	21
		říjen	669	16	13
		listopad	892	33	17
		prosinec	514	9	31
		CELKEM	9 958	392	361

Celkový přehled agendy 262				
Popis	Měsíc	Zaevidováno nových žádostí (1. 1. 2016 až 31. 12. 2016)	Odesláno odborných stanovisek Ministerstvu obrany	Z toho odborná stanoviska vypracovaná pracovníky Ústavu pro Archiv
Zpracování statistických informací o stavu agendy zák. 262/2011 Sb. v Archivu.	leden	3	94	12
	únor	16	94	10
	březen	9	95	11
	duben	8	82	11
	květen	4	76	10
	červen	11	65	11
	červenec	2	59	3
	srpen	11	57	3
	září	12	55	
	říjen	5	29	
	listopad	9	44	
	prosinec	7	39	
	CELKEM		97	789
Poskytování součinnosti pracovníkům oddělení agendy zákona č. 262/2011 Sb. při zpracování odborných stanovisek, vypalování nosičů s kopiemi archiválií pro potřeby MO.	Vypáleno CD/DVD	694/1 224		

Příloha č. 22 – Přehled úkonů souvisejících s digitalizací

Digitalizace – příprava a kontrola						
Oddělení	Popis	Termín	Fond (část fondu)	Plán kartonů / i. j. / bm	Připraveno kartonů / i. j.	Poznámky k průběhu
1. oddělení	Zajišťování přípravy archiválií určených k systematické digitalizaci.	12/2016	fond ZL VKR	225 kartonů	160 kartonů	
		12/2016	fond MNB	75 kartonů	75 kartonů / 47 i. j.	Dokončeno.
		12/2016	fondy skartačních protokolů	22 kartonů	30 kartonů	
	Zajišťování ostatních průběžných požadavků na digitalizaci archiválií (k výstavním, publikačním a vzdělávacím projektům, agenda 202/2011 Sb., ochranná a badatelská digitalizace atd.).	průběžně			791 signatur	
	Kontrola digitalizace v elektronickém úložišti – systematická kontrola části fondu vyšetřovacích spisů V-ČB.	06/2016	fond V/ČB	20 kartonů	20 kartonů / 177 signatur	
	Kontrola digitalizace v elektronickém úložišti – systematická kontrola části fondu skartačních protokolů VKR.	08/2016	fond skartační protokoly VKR	2 kartony	2 kartony	
Kontrola digitalizace v elektronickém úložišti – archiválie připravované pro úřední žádosti.	dle potřeby a možností oddělení			443 signatur		

Digitalizace – příprava a kontrola

Oddělení	Popis	Termín	Fond (část fondu)	Plán kartonů / i. j. / bm	Připraveno kartonů / i. j.	Poznámky k průběhu	
2. oddělení	Zajišťování přípravy archiválií určených k systematické digitalizaci.	10/2016	fond A 6/5	19 kartonů / 807 i. j.	9 kartonů / 510 i. j.		
		12/2016	výběrově fond H	cca 25 kartonů	23 kartonů, 2 kartotéky / 45 i. j.		
		neplánováno	fond A 2/5		50 kartonů / 902 i. j.		
		12/2016	digitalizace negativů fondu Z	výběrově	0	Přeloženo na následující rok z důvodu stěhování.	
		12/2016	redigitalizace fondu A 36	55 kartonů	0	Přehodnoceno – digitalizován fond A 2/5.	
		Zajišťování ostatních průběžných požadavků na digitalizaci archiválií (k výstavním, publikačním a vzdělávacím projektům, agenda 202/2011 Sb., ochranná a badatelská digitalizace atd.).	průběžně			49,5 kartonů / 734 i. j.	
	Kontrola digitalizace v elektronickém úložišti – kontrola úplnosti staré digitalizace v souvislosti s revizí pomůcek a případná redigitalizace chyb.	08/2016	fond 310	118 kartonů	118 kartonů	Nedokončena příprava na redigitalizaci.	
		nový úkol	fond 323		30 kartonů	Zkontrolován celý fond, nedokončena příprava na redigitalizaci.	
		průběžně dle časových možností	fond 425		neprobíhalo		
		05/2016	fond A 6/3		21 kartonů	Redigitalizace 97 i. j. (9 % z fondu).	
11/2016		fond A 6/4		25 kartonů	Redigitalizace 286 i. j.: (20 % z fondu).		

3. oddělení	Zajišťování přípravy archiválií určených k systematické digitalizaci.	12/2016	fond H 1–	53 kartonů + 73 knih	15 kartonů / 338 i. j.	
		12/2016	fond A 2/4	44 kartonů	30 kartonů / 218 i. j.	
		dle potřeby	fond pers. spisů	150 pers. spisů	58 signatur	
	Zajišťování ostatních průběžných požadavků na digitalizaci archiválií (Ústav k výstavním, publikačním a vzdělávacím projektům, agenda 202/2011 Sb., ochranná a badatelská digitalizace atd.).	průběžně			126 signatur	
	Kontrola digitalizace v elektronickém úložišti – kontrola úplnosti staré digitalizace v souvislosti s přípravou na odkyselení a dálkovým zpřístupněním, případná redigitalizace chyb.	12/2016	fondy H 1–1 až H 1–6	174 kartonů	73 kartonů	
	nový úkol	fond A 2/1		65 kartonů	Zbývá 22 kartonů.	
	nový úkol	fond A 2/3		8 kartonů	Kontrola staré digitalizace dokončena.	
	Kontrola digitalizace v elektronickém úložišti – archiválie připravované pro úřední žádosti.				141 signatur	
6. oddělení	Kontrola digitalizace v elektronickém úložišti – systematická kontrola části fondu MNB.	12/2016	fond MNB		170 kartonů	Z valné části ÚSTR.

Digitalizace						
Oddělení	Popis	Fond (část fondu)	Plán kartonů / i. j. / bm	Digitalizováno i. j.	Počet skenů	Poznámky k průběhu
5. oddělení	Systematická digitalizace archiválií.	fond ZL VKR	225 kartonů	160 kartonů	197 227	Cca 40 % digitalizováno ÚSTR.
		fondy skartačních protokolů	22 kartonů	89 signatur	26 034	
		fond A 6/5	807 i. j.	436 i. j.	5 888	Částečně nahrazeno f. A2/5, ukončení digitalizace fondu A6/5 plánováno v prvním čtvrtletí 2017.
		výběrově fond H	cca 25 kartonů	53 i. j.	27 060	Včetně připravených 2015.
		digitalizace negativů fondu Z	výběrově	0		Přeloženo na následující rok z důvodu stěhování.
		redigitalizace fondu A 36	55 kartonů	0		Přehodnoceno – digitalizován fond A 2/5.
		fond A 2/5	50 kartonů	859 i. j.	30 722	
		říše fondů A 2, A 8		448 i. j.	21 647	Zařazeno dodatečně pro eBadatelnu – digitalizováno ÚSTR.
		fond A 8/2	cca 100 inventárních jednotek	32 i. j.	15 903	Dokončeno.
		fond H 1–	53 kartonů + 73 knih	439 i. j.	42 077	Cca polovina ÚSTR.
		A 2/4	44 kartonů	304 i. j.	30 681	Ukončení digitalizace fondu A2/4 je naplánované na první čtvrtletí 2017.
		fond pers. spisů	150 pers. spisů	120 i. j.	28 908	Včetně připravených 2015.
		fond MNB	75 kartonů	47 i. j.	76 061	Digitalizováno ÚSTR.
			Digitalizace archiválií pro úřední a badatelské potřeby, především pak pro potřeby agendy zákona č. 262/2011 Sb.		2 515 signatur	286 548
Celkem			5 118 signatur	788 756	O 183 038 více než v roce 2016.	
Z toho ÚSTR				209 915		

Publikační činnost

BÍLKOVÁ, Jitka: *Oživlé archiválie v Archivu bezpečnostních složek aneb Den otevřených dveří ABS a ÚSTR*. In: ČAS v roce 2015, Ročenka České archivní společnosti 2016, s. 156–159.

BÍLKOVÁ, Jitka: *Vzpomínka na Alenu Míškovou*. In: ČAS v roce 2015, Ročenka České archivní společnosti 2016, s. 305–308.

HOŠEK, Eduard: *Zpravodajská správa Generálního štábu ČSLA v letech 1969–1973*. In: Sborník ABS, č. 14/2016, s. 473–506.

KELLER, Filip: *„Diktatura proletariátu“ očima dělnického dopisovatele a svářeče Uničovských strojů Josefa Doležala*. In: Sborník ABS, č. 14/2016, s. 165–195.

KOKEŠ, Luboš: *Průhon v březové aleji volá Chrudimsko: Protikomunistická rezistence Františka Mejtského a jeho rodiny*. In: Securitas Imperii, roč. 28, č. 1, s. 200–228.

LACKO, Miroslav – NEMRAVOVÁ, Lenka: *České, slovenské a československé dějiny 20. století, XI. ročník mezinárodní vědecké konference (Hradec Králové, 30.–31. 3. 2016)*. In: Sborník ABS, č. 14/2016, s. 509–512.

LACKO, Miroslav: *Slovensko a Evropa 1946 – rok po válce, Mezinárodní vědecká konference (Banská Bystrica, 27.–28. 4. 2016)*. In: Sborník ABS, č. 14/2016, s. 513–518.

MAKOVIČKA, Jan: *„Já si pořád myslím, že jsem nikomu neublížil“: František Horáček alias Jim Čert jako tajný spolupracovník Státní bezpečnosti v letech 1979–1989*. In: Sborník ABS, č. 14/2016, s. 353–407.

MIKULKA, Jiří: *V poušti proti Hitlerovi*. In: Tajemství české minulosti č. 54, s. 12–15.

MIKULKA, Jiří: *Personální spis příslušníka SNB jako pramen k dějinám čs. zahraničního odboje za druhé světové války – Josef Nejtek*. In: Sborník ABS, č. 14/2016, s. 419–423.

PREPSL, František: *Čas okupace, čas odboje. Příprava a realizace Encyklopedie protektorátu (Praha, 22. 6. 2016)*. In: Sborník ABS, č. 14/2016, s. 523–526.

VANĚK, Pavel: *Československo v letech 1968–1971, Mezinárodní konference (České Budějovice, 25.–26. 5. 2016)*. In: Sborník ABS, č. 14/2016, s. 519–522.

VANĚK, Pavel: *Kariéra důstojníka politického aparátu Pohraniční stráže v druhé polovině 60. let*. In: Almanach příspěvků X. konference policejních historiků, s. 519–529.

Publikační činnost

PhDr. Jitka Bilková: účast na konferenci *K výuce dějepisu a společenských věd* (15. června 2016, Dobříš) s příspěvkem: *Možnosti využití archivu ve výuce dějepisu*.

PhDr. Jitka Bilková: prezentace účasti české strany v mezinárodním projektu *The Joint Publication of Electronic Copies of the Materials Related to Multilateral Security Service Meetings of Communist States* (workshop ve Varšavě 18. dubna 2016).

Mgr. Tomáš Bursík: účast na semináři *ÚSTR Činnost Státního soudu a úloha MS při politické perzekuci* (25. října 2016, Praha) s příspěvkem *Generální prokuratura v 50. letech 20. stol.*

Mgr. Miroslav Lacko: účast na konferenci *České, slovenské a československé dějiny 20. století* (30.–31. 3. 2016, Hradec Králové) s příspěvkem *Pozice ministerstva vnitra v repatriaci a reemigraci do Československa po první světové válce*.

Mgr. Miroslav Lacko: účast na konferenci *Slovensko a Európa 1946 – rok po vojne* (27.–28. 4. 2016, Banská Bystrica) s příspěvkem *Ministerstvo vnitra v repatriční a reemigrační politice Československa po druhé světové válce*.

Mgr. Lenka Nemravová: účast na konferenci *České, slovenské a československé dějiny 20. století* (30.–31. 3. 2016, Hradec Králové) s příspěvkem *Karolína Sternbergová. Život na jemništském zámku i v hájovně v Podlesí*.

Mgr. Ing. Pavel Vaněk, Ph.D.: účast na konferenci *Československo v letech 1968–1971* (25.–26. 5. 2016, České Budějovice) s příspěvkem *Organizace brigády Pohraniční stráže Sušice na počátku roku 1968*.

Mgr. Ing. Pavel Vaněk, Ph.D.: účast na *XI. konferenci policejních historiků* (21.–22. 10. 2016, Praha) s příspěvkem *Fenomén finské domky*.

Mgr. Ing. Pavel Vaněk, Ph.D.: účast na konferenci *Akcie, zločiny a obete Štátnej bezpečnosti a Pohraničnej stráže v rokoch 1945–989* (23.–24. 11. 2016, Bratislava) s příspěvkem *Měli největší šanci přejít hranici? K přechodům s propustkou do hraničního pásma*.

Mgr. Ing. Pavel Vaněk, Ph.D.: účast na konferenci *Železná opona – Odhodlání, odvaha, statečnost* (25. 11. 2016, Mikulov) s příspěvkem *Železná opona na jihu Moravy*.

Mgr. Petr Zeman: účast na konferenci *Muzeum a změna V* (22.–25. 11. 2016, Praha) s příspěvkem *eBadatelna Archivu bezpečnostních složek*.

Příloha č. 25 – Přehled exkurzí a návštěv v Archivu

Exkurze				
Oddělení	Vedoucí prohlídky	Datum	Místo	Popis
1. oddělení	Mgr. Xenie Penížková	3. 5. 2016	Siwecova	Studenti dějepisného semináře FF UK.
		15. 12. 2016	Braník	Studenti Gymnázia bratří Čapků.
2. oddělení	PhDr. Jitka Bílková	15. 1. 2016	Struha	Žáci Základní školy Dědina (projekt <i>Příběhy našich sousedů</i>).
		21. 1. 2016	Struha	Žáci Základní školy Jana Amose Komenského (projekt <i>Příběhy našich sousedů</i>).
		26. 1. 2016	Siwecova	Žáci základních škol z Prahy 6 (projekt <i>Příběhy našich sousedů</i>).
		29. 1. 2016	Struha	Studenti Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (obor historie).
		17. 2. 2016	Struha	Studenti doktorského studia při Historickém ústavu Slovenské akademie věd.
		23. 2. 2016	Siwecova	Studenti zahraniční stáže kurzu Stalinism in Eastern Europe – University Studies Abroad Consortium – anglicky.
		3. 3. 2016	Struha	Žáci základních škol z Prahy 10 (projekt <i>Příběhy našich sousedů</i>).
		3. 3. 2016	Siwecova	Skupina studentů z různých středních škol (projekt <i>Jeden svět na školách</i>).
		8. 3. 2016	Struha	Studenti Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy.
		7. 4. 2016	Struha	Studenti Fakulty humanitních studií oboru orální historie.
		27. 4. 2016	Braník	Delegace zahraničních hostů pozvaných CEVRO Institutem – anglicky.
		10. 5. 2016	Struha	Studenti zahraniční stáže CIEE (Council on International Educational Exchange) – anglicky.
		12. 5. 2016	Struha	Studenti Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy.
		13. 6. 2016	Siwecova	Kubánští disidenti pozvaní organizací Člověk v tísni – anglicky.
		16. 6. 2016	Siwecova	Američtí studenti (zprostředkováno přes Muriel Blaive) – anglicky.
		8. 11. 2016	Siwecova	Studenti zahraniční stáže kurzu Stalinism in Eastern Europe – University Studies Abroad Consortium – anglicky.
		28. 11. 2016	Struha	Studenti gymnázia Přírodní škola pod vedením Jaroslava Najberta.
		28. 11. 2016	Siwecova	Žáci základních škol z Prahy 6 (projekt <i>Příběhy našich sousedů</i>).
		29. 11. 2016	Siwecova	Američtí studenti (zprostředkováno přes Muriel Blaive) – anglicky.
		30. 11. 2016	Siwecova	Žáci základních škol z Prahy 6 (projekt <i>Příběhy našich sousedů</i>).
1. 12. 2016	Siwecova	Žáci základních škol z Prahy 6 (projekt <i>Příběhy našich sousedů</i>).		
1. 12. 2016	Siwecova	Studenti zahraničního programu Univerzity Karlovy (v rámci semináře Socialist Psyche) – anglicky.		
3. oddělení	PhDr. Iva Kvapilová	16. 9. 2016	Kanice	Archiváři severomoravských a slezských archivů.

Příloha č. 26 – Přehled plnění příjmů kapitoly 355 v roce 2016 (tisíce Kč)

Rozpočtové položky v tisících Kč	Ústav – rozpočet			Archiv – rozpočet			Celkem rozpočet za kapitolu 355		
	Schvá- lený	Po změ- nách	Skuteč- nost	Schvá- lený	Po změ- nách	Skuteč- nost	Schvá- lený	Po změ- nách	Skuteč- nost
2111 Příjmy z poskytování služeb a výrobků	0	0	434	0	0	135	0	0	569
2132 Příjmy z pronájmu ost. nemovit. a jejich částí	0	0	0	0	0	19	0	0	19
2141 Příjmy z úroků	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2324 Přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady	0	0	356	0	0	5	0	0	361
4118 Neinvestiční převody z Národního fondu	0	0	1 983	0	0	0	0	0	1 983
4121 Neinvestiční přijaté transfery od obcí	0	0	23	0	0	0	0	0	23
4132 Převody z ostatních vl. fondů	0	0	30	0	0	21	0	0	51
4153 Neinvestiční přijaté transfery ze zahraničí	0	0	1 344	0	0	0	0	0	1 344
Celkem příjmy	0	0	4 170	0	0	180	0	0	4 350

Příloha č. 27 – Přehled plnění výdajů kapitoly 355 v roce 2016 (tisíce Kč)

Rozpočtové položky v tisících Kč	Ústav – rozpočet			Archiv – rozpočet			Celkem rozpočet za kapitolu 355			
	Schvá- lený	Po změ- nách	Skuteč- nost	Schvá- lený	Po změ- nách	Skuteč- nost	Schvá- lený	Po změ- nách	Skuteč- nost	Plnění (%)
5011 Platy zaměstnanců v pracovním poměru	43 701	44 849	45 432	15 390	16 370	16 730	59 091	61 218	62 162	102
5013 Platy zaměstnanců ve služebním poměru	0	0	0	28 102	27 519	27 599	28 102	27 519	27 599	100
5021 Ostatní osobní výdaje – DPP	419	495	543	304	304	255	722	798	798	100
5022 Platy představitelů státní moci a některých orgánů	2 330	2 330	2 330	0	0	0	2 330	2 330	2 330	100
5024 Odstupné	155	155	63	0	0	0	155	155	63	41
5031 Povinné pojistné na soc. zabezp. a příspěvek na SPZ	11 651	11 938	11 974	10 949	11 048	11 187	22 600	22 986	23 160	101
5032 Povinné pojistné na veřejné zdravotní pojištění	4 194	4 298	4 308	3 942	3 977	4 030	8 136	8 275	8 339	101
5041 Odměny za užití duševního vlastnictví	1 250	1 598	1 592	40	40	54	1 290	1 638	1 647	101
5042 Odměny za užití počítačových programů	2 503	2 533	2 538	0	0	0	2 503	2 533	2 538	100
5131 Potraviny	0	0	0	25	20	20	25	20	20	100
5132 Ochranné pomůcky	15	14	14	10	4	4	25	18	18	100
5133 Léky a zdravotnický materiál	10	0	0	4	4	8	14	4	8	187
5134 Prádlo, oděv a obuv	0	0	0	20	10	20	20	10	20	196
5136 Knihy, učební pomůcky a tisk	115	279	303	80	72	72	195	351	375	107
5137 Drobný hmotný dlouhodobý majetek	900	1 981	797	800	800	1 604	1 700	2 781	2 401	86
5139 Nákup materiálu jinde nezařazený	880	658	700	700	700	2 282	1 580	1 358	2 982	220
5142 Realizované kurzové ztráty	70	72	72	5	5	5	75	77	77	99
5151 Studená voda	115	117	117	120	120	142	235	237	260	109
5153 Plyn	1 400	200	1 093	1 000	1 000	730	2 400	1 200	1 823	152
5154 Elektrická energie	1 200	1 061	1 061	2 300	2 300	1 795	3 500	3 361	2 857	85
5156 Pohonné hmoty a maziva – PHM, oleje	200	169	169	110	65	65	310	234	234	100
5159 Nákup ostatních paliv a energie – náhr. el. zdroj	8	0	0	10	1	1	18	1	1	100
5161 Poštovní služby a kurýrní služby	100	72	72	40	23	23	140	95	95	100
5162 Služby telekom. a radiokom. – internet	850	615	615	850	760	760	1 700	1 375	1 375	100

5163 Služby peněžních ústavů	120	99	99	67	67	67	187	166	166	100
5164 Nájemné	615	632	620	0	0	0	615	632	620	98
5166 Konzultační služby	200	159	191	30	14	37	230	173	228	132
5167 Služby, školení a vzdělávání	300	188	188	220	179	179	520	367	367	100
5168 Zpracování dat	1 000	544	544	550	550	426	1 550	1 094	970	89
5169 Ostatní služby	5 750	7 373	8 475	2 454	2 836	2 757	8 205	10 209	11 232	110
5171 Opravy a udržování	700	426	426	2 500	2 500	1 161	3 200	2 926	1 587	54
5172 Programové vybavení	40	11	263	10	0	0	50	11	263	-
5173 Cestovné	1 440	1 854	1 764	150	85	85	1 590	1 939	1 850	95
5175 Pohoštění	210	198	198	25	25	25	235	223	223	100
5176 Účastnické poplatky na konference	40	48	48	10	1	1	50	49	49	100
5179 Ostatní nákupy jinde nezařazené	10	6	6	0	0	0	10	6	6	100
5189 Ostatní poskytované zálohy a jistiny	200	82	82	0	0	0	200	82	82	100
5191 Zaplacené sankce	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100
5195 Odvody za neplnění zaměstn. zdrav. postiž.	0	49	49	0	0	0	0	49	49	100
5213 Neinvestiční transfery podnikatelům-PO	0	70	70	0	0	0	0	70	70	100
5229 Ostatní neinvestiční transfery nezisk. org.	0	148	148	0	0	0	0	148	148	100
5332 Neinvestiční transfery vysokým školám	0	1 075	1 075	0	0	0	0	1 075	1 075	100
5334 Neinvestiční transfery veřejným výzkumným institucím	0	101	101	0	0	0	0	101	101	100
5342 Převody do FKSP a sociálního fondu obcí a krajů	656	673	613	652	658	663	1 308	1 331	1 275	96
5362 Dálniční známky	8	8	8	8	8	8	16	15	15	100
5363 Úhrady sankcí jiným rozpočtům	0	2	2	0	0	0	0	2	2	100
5424 Náhrady mezd v době nemoci	120	115	115	200	150	150	320	265	265	100
6111 Programové vybavení	0	1 623	1 623	0	173	274	0	1 796	1 898	106
6121 Budovy, haly a stavby	0	370	364	6 000	6 135	1 565	6 000	6 505	1 928	30
6122 Stroje, přístroje a zařízení	0	107	107	0	0	0	0	107	107	100
6123 Dopravní prostředky	600	877	877	0	0	0	600	877	877	100
6125 Výpočetní technika	11 400	9 023	7 432	1 300	992	0	12 700	10 015	7 432	74
Celkem výdaje	95 475	99 294	99 283	78 975	79 514	74 784	174 451	178 808	174 067	97

